

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΠΔ' - ΤΕΥΧΟΣ 6 - ΙΟΥΝΙΟΣ 2007
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίω. Γενναδίου 14 – 115 21 Ἀθήναι
Τηλ.: 210-72.72.253. Fax 210-72.72.251
<http://www.ecclesia.gr>
e-mail:contact@ecclesia.gr

Ἐκδίδεται

Προνοία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ἰδιοκτησία τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Ἐπιχειρήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐκδότης:

Ὁ Διευθυντής τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης,
Ίω. Γενναδίου 14
115 21 Ἀθήναι

Ἀρχισυντάκτης
Κωνσταντῖνος Χολέβας

Τμήμα Συντάξεως
Ἐπιμέλεια ὕλης, διόρθωσης δοκιμίων
Χρήστος Γ. Καραγιάννης, Δρ. Θ.

Φωτογραφίες
Χρήστος Μπόνης

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήναι
Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380
<http://www.apostoliki-diakonia.gr>

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου:
Νικόλαος Κάλτζιας
Πρωτομαγιάς 3, Κρουσινέρι Ἀττικῆς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου,

Γιὰ τὴν Παγκόσμια Ἡμέρα κατὰ τοῦ καπνίσματος	411
Ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ τῆς Φιλίως Χαϊδεμένου	411

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως,

«Λειτουργικὴ Ἀναγέννηση στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία»	412
---	-----

ΟΜΙΛΙΑΙ - ΛΟΓΟΙ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου,

Εἰσήγησις ἐνώπιον τῆς Δ.Ι.Σ.	416
«Τέλλος Ἄγρας καὶ Ἀντώνης Μίγγας: Ἀπὸ τῆς θυσίας στὴ δικαιοσύνη»	425

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

Συμπαράστασις Κλήρου καὶ Λαοῦ στὸν Μακαριώτατο	434
--	-----

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Χρονικὸν ἐπισήμου Εἰρηνικῆς Ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου

Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στὴν Ὁρθόδοξη Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου (Β' Μέρος)	436
---	-----

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ε.Ε.

Ἐπισκόπου Ἀχαΐας κ. Ἀθανασίου,

Εὐρωπαϊκὸ Συνέδριο στὸ Σάν Μαρίνο μὲ θέμα: «Ἡ θρησκευτικὴ διάσταση τοῦ διαπολιτισμι- κοῦ διαλόγου»	480
---	-----

ΜΕΛΕΤΑΙ

Χρίστου Θ. Κριζώνη,

Ἡ Οἰκουμενικότητα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πάντοτε ἐπίκαιρη	482
---	-----

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ	489
-------------------------------	-----

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ	491
-----------------------------	-----

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	497
------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	503
-----------------	-----

ΜΗΝΥΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ

(31 Μαΐου 2007)

Τοῦ
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΕΠΙ Τῆ ΕΚΔΗΜΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΙΩΣ ΧΑΪΔΕΜΕΝΟΥ

Τοῦ
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Πρωτ. 582
Ἀριθμ. Διεκπ. 520

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31ῃ Μαΐου 2007

Πολλὲς ἀπὸ τὶς ἀσθένειες ποὺ μᾶς πλήττουν σήμερα, ὑπενθυμίζει ὁ Παγκόσμιος Ὄργανισμὸς Ὑγείας προέρχονται ἀπὸ τὸ κάπνισμα. Μπροστὰ στὸ κέρδος μάλιστα, δυστυχῶς, ἔταιρειες ἐμπορίας καπνοῦ μᾶς «σερβίρουν» παραπλανητικὲς διαφημίσεις, οἱ ὁποῖες ἀνακριβῶς προβάλλουν ὅτι τὸ κάπνισμα συνδυάζεται καὶ μὲ τὴ δύναμη, τὴν πνευματικὴ καὶ σωματικὴ εὐεξία.

Ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἀντίθετη σὲ ὅ,τιδήποτε φθείρει τὸ σῶμα μας, ποὺ εἶναι ναὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ κάπνισμα φθείρει τὸ σῶμα μας. Καὶ ἐνῶ εἴμαστε γεννημένοι νὰ εἴμαστε ἐλεύθεροι ἄνθρωποι, τὸ κάπνισμα μὲ τὸν ἐθισμὸ ποὺ μᾶς προκαλεῖ μᾶς κάνει αἰχμάλωτους ἐνὸς πάθους. Ἐπίσης δὲν προκαλοῦμε μόνο ζημιὰ στὸ σῶμα καὶ στὴν ψυχὴ μας, ἀλλὰ βλάπτουμε καὶ τοὺς συνανθρώπους μας, διότι τοὺς ἐπιβάλλουμε νὰ γίνουν παθητικοὶ καπνιστὲς.

Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ ὅλους τοὺς καπνιστὲς νὰ ἀποκοποῦν ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ καπνίσματος. Ἡ ἴδια στηρίζει τὴν προσπάθεια τῆς Πολιτείας γιὰ τὴν λήψη μέτρων στὴν προστασία τῶν μὴ καπνιστῶν καὶ τὴν καλύτερη ἐνημέρωση τῶν καπνιστῶν. Διδάσκει καπνιστὲς καὶ μὴ καπνιστὲς τὸ Ὅρθόδοξο Χριστιανικὸ ἦθος, ποὺ σημαίνει ἐν Χριστῷ ἐλευθερία, αὐτοσεβασμὸ καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπο, ποὺ ἐπλάσθη «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ».

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6ῃ Ἰουνίου 2007

Σὲ ἡλικία 108 ἐτῶν ἡ Βουρλιώτισσα γιὰ τὰ ταξίδια γιὰ τὴ γῆ τῆς εἰρήνης, τῆς ἀστείρευτης ἀγάπης καὶ τῆς ζωῆς, γιὰ τὸ Χριστό. Ἐκεῖ θὰ συναντήσῃ τὸν Ἀναξαγόρα, τὸ νεομάρτυρα Νεκτάριο καὶ τὸ Σεφῆρη. Θὰ τὰ ποῦν ὡς συντοπίτες καὶ θὰ ἀναμένουν ὅλοι μαζί πλέον τὴν ἔλευση τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ὡς Ἀρνίου δεδοξαμένου.

Ἀποχαιρετοῦμε τὴν ὑπεραιωνόβια καὶ θαυμάζουμε τὴν ὑπομονή της νὰ ζήσει, νὰ δεῖ τὴν πατρίδα της ὅπως τὴν ἄφησε, γεμάτη Χριστό, γεμάτη Ἑλλάδα. Ἀποχαιρετοῦμε τὴ γιὰ τὴν Φιλίω καὶ ὑποσχόμαστε νὰ φυτέψουμε ἐμεῖς μιὰ τριανταφυλλιά στὸ χῶμα της, μυρωδάτη ὅπως ἡ ἀστείρευτη καρδιά της.

Δρόμο καλὸ, γερόντισσα, μακάριο καὶ εὐλογημένο. Στὴν ἀνάπαυσή σου, κοίταζε τὴν Πόλη καὶ τὰ Βουρλά, κοίταζε καὶ τὴ νέα γενιὰ καὶ ζήτα παρακλητικὰ ἀπὸ τὴν Παναγία τὴ Βουρλιώτισσα νὰ σκέπει τὰ παιδιὰ της, ὅσα στὴν Ἑλλάδα καὶ ὅσα στὴν Ἰωνία.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος

**«Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ
ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ
ΣΤΗΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑ»**

**ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος στή συνεδρία της στίς 3 Δεκεμβρίου 2006 ἀποφάσισεν τήν σύγκληση Συμποσίου μέ γενικό θέμα προβληματισμοῦ: «**Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ**» ἀπό 25-29 Αὐγούστου 2007.

Τò Συμπόσιο θά διοργανωθῆ στό Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρᾶ τῆ Ἱερᾶ Μονῆ Κοιμήσεως Πεντέλης, μέ εὐθύνη τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως σύμφωνα μέ τò συνημμένο πρόγραμμα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Σάββατον, 25 Αὐγούστου 2007:

Ἀφίξεις συνέδρων

Κυριακή, 26 Αὐγούστου:

Α΄ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

8.00-10.15 Διορθόδοξος Θεία Λειτουργία εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης.

10.30-11.15 Πρόγευμα

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΝΑΡΞΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Ἐναρκτήρια Συνεδρία

Πρόεδρος: Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **κ. Χριστόδουλος.**

11.30-12.00: Χαιρετισμὸς καὶ **ἐναρκτήριος ὁμιλία** τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ** (Παρουσίασις τοῦ ὁράματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴ Λειτουργικὴ Ἀναγέννηση).

12.00-12.30: **Εἰσαγωγικὴ ὁμιλία** τοῦ Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμητοῦ **κ. Δανιὴλ** (Παρουσίασις τοῦ ἔργου τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ Συμποσίου).

12.30-13.30: Παρουσίασις τῶν συνέδρων καὶ σύντομοι χαιρετισμοί.

13.30-15.00: Γεῦμα

15.00-16.30: Ἀνάπαυσις

16.30-17.00: Ἀκολουθία Ἑσπερινοῦ εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης.

Α΄ Συνεδρία:

Πρόεδροι:

- α) Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος.
- β) Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

17.00-17.30: Α΄ Εἰσήγησις: «*Ἡ λειτουργικὴ ἀναγέννησις στὴν Ὁρθόδοξη θεολογία καὶ λειτουργικὴ πράξις, σὲ σχέση μετὰ τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας*».

Εἰσηγητής: Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Ἀλκιβιάδης Καλύβας, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης (Η.Π.Α.).

12.20-12.40: Α΄ Σχόλιον: μοναχὸς π. Σταῦρος Winner, τῆς Νέας Σκῆτης (Η.Π.Α.).

17.40-17.50: Β΄ Σχόλιον: Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Παῦλος Κουμαριανός, πρώην Καθηγητὴς Λειτουργικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης (Η.Π.Α.).

17.50-18.00: Γ΄ Σχόλιον: Ὁ Ἑλλογιμώτατος κ. Ἀνδρέας Λόσσκυ, Καθηγητὴς Λειτουργικῆς Θεολογίας τοῦ Ἰνστιτούτου Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ «Ἁγίου Σεργίου» (Γαλλία).

18.00-19.30: Συζήτησις

20.00-21.00: Δεῖπνον

21.00-21.30: Ἀκολουθία τοῦ Ἀποδείπνου εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης.

Δευτέρα, 27 Αὐγούστου 2007

Β΄ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

07.30-08.30: Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης.

08.30-09.30: Πρόγευμα

Β΄ Συνεδρία

Πρόεδροι:

- α) Ὁ Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Συμεών.
- β) Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδριτὴς κ. Νικόλαος Μακάρ, Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Κιέβου Οὐκρανίας (Πατριαρχεῖον Ρωσίας).

09.30-10.00: Β΄ Εἰσήγησις: «*Ἡ λειτουργικὴ ἀναγέννησις στὴ σύγχρονη Ὁρθόδοξη θεολογία καὶ λειτουργικὴ πράξις, σὲ σχέση μετὰ τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος*».

Εἰσηγητής: Ὁ Ἑλλογιμώτατος Dr. Paul Meyendorff, Καθηγητὴς Λειτουργικῆς καὶ Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ «Ἁγίου Βλαδίμηρου», (Η.Π.Α.).

10.00-10.10: Α΄ Σχόλιον: Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Πύργου κ. Ἰωάννης Yatziqi, Καθηγητὴς τῆς «Μπαλαμαντείου Σχολῆς τοῦ Λιβάνου (Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας).

10.10-10.20: Β΄ Σχόλιον: Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδριτὴς κ. Ἰὼβ Γκέτσα, Καθηγητὴς Λειτουργικῆς τοῦ Ἰνστιτούτου Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ «Ἁγίου Σεργίου» (Γαλλία).

10.20-10.30: Γ΄ Σχόλιον: Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος κ. Νικόλαος Λουδοβίκος, Καθηγητὴς τοῦ Ὁρθοδόξου Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Cambridge.

10.30-11.00: Διάλειμμα

11.00-12.30: Συζήτησις

13.30-15.00: Γεῦμα

15.00-16.30: Ἀνάπαυσις

16.30-17.00: Ἀκολουθία Ἑσπερινοῦ εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης.

Γ΄ Συνεδρία

Πρόεδροι:

α) Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Νικόλαος Νεκούλα, Καθηγητὴς Λειτουργικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βουκουρεστίου (Πατριαρχεῖον Ρουμανίας).

β) Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος π. Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος, Ἐπίκουρος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

17.00-17.30: Γ΄ Εἰσήγησις: «Ἡ λειτουργικὴ ἀναγέννησις στὴν ἐκτὸς τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ τοῦ Βαπτίσματος λειτουργικὴ πράξις τῆς σύγχρονης Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας».

Εἰσηγητής: Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Γεώργιος Φίλιας, Τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

17.30-17.40: Α΄ Σχόλιον: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κέννας κ. Μακάριος (Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας).

17.40-17.50: Β΄ Σχόλιον: Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Νέμαντ Μιλόσεβιτς, Καθηγητὴς Λειτουργικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου (Πατριαρχεῖον Σερβίας).

17.50-18.00: Γ΄ Σχόλιον: Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Θεόδωρος Κουμαριανός, Λέκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

18.00-19.30: Συζήτησις

20.00-21.00: Δεῖπνο

ΣΤΡΟΠΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Πρόεδροι:

α) Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος.

β) Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Ἰωάννης Κλέντος, Καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο «Berkley» καὶ στὸ Ὁρθόδοξο Ἰνστιτούτο «Πατριάρχης Ἀθηναγόρας» στὴν Καλιφόρνια (Η.Π.Α.).

21.00-22.00: «Ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων καὶ πληροφοριῶν γιὰ Λειτουργικὰ Ζητήματα στὶς ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες».

22.00-22.30: Ἀκολουθία τοῦ Ἀποδείπνου εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης.

Τρίτη, 28 Αὐγούστου 2007

Γ΄ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

07.30-08.30: Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης.

08.30-09.30: Πρόγευμα

Δ΄ Συνεδρία

Πρόεδροι:

α) Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κέννας κ. Μακάριος (Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας).

β) Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Αὐξέντιος Δελιπαπάζωφ, Καθηγητὴς Λειτουργικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τυρνόβου (Πατριαρχεῖον Βουλγαρίας).

09.30-10.00: Δ΄ Εἰσήγησις: «Ἡ λειτουργικὴ ἀναγέννησις στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ οἱ Διαχριστιανικὲς Σχέσεις».

Εἰσηγητής: Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν - Ἀκαδημαϊκός.

10.00-10.10: Α΄ Σχόλιον: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τρανσυλβανίας κ. Λαυρέντιος Streza, Καθηγητὴς Λειτουργικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Σιμπίου Ρουμανίας (Πατριαρχεῖον Ρουμανίας).

10.10-10.20: Β' Σχόλιον: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, Ἐπίκουρος Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

10.20-10.30: Γ' Σχόλιον: Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Vladimir Khular, ἐκπρόσωπος τοῦ παραρτήματος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικῶν Σχέσεων εἰς τὴν Πετρούπολιν καὶ διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἁγίας Πετρούπολης, (St. Petersburg, Πατριαρχεῖον Ρωσσίας).

10.30-11.00: Διάλειμμα

11.00-12.30: Συζήτησις

13.30-15.00: Γεῦμα

15.00-16.30: Ἀνάπαυσις

16.30-17.00: Ἀκολουθία Ἑσπερινοῦ εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης.

Ε' Συνεδρία

Πρόεδροι:

α) Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Ἀλκιβιάδης Καλύβας, Ὁμότιμος Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης (Η.Π.Α.).

β) Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Ἰωάννης Ταρνανίδης, Τακτικὸς Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

17.00-17.30: Ε' Εἰσήγησις: *«Βασικοὶ ἄξονες τῆς λειτουργικῆς ἀναγέννησης στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία».*

Εἰσηγητής: Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Πέτρος Βασιλειάδης, Τακτικὸς Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

17.30-17.40: Α' Σχόλιον: Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Κωνσταντῖνος Καραϊσαρίδης, Ἐπισκέπτης Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

17.40-17.50: Β' Σχόλιον: Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος πρωτοπρεσβύτερος κ. Δημήτριος Τζέρπος, Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς τῆς Λειτουργικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

17.50-18.00: Γ' Σχόλιον: Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Παναγιώτης Σκαλοπῆς, Ἐπίκουρος Καθηγητῆς τῆς Λειτουργικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

18.00-19.30: Συζήτησις

20.00-21.00: Δείπνο

ΚΑΤΑΛΗΚΤΗΡΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδροι:

α) Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ.

β) Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Νικόλαος Ἰωαννίδης Τακτικὸς Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

21.00-22.00: *«Ἐκτιμήσεις τῶν πεπραγμένων τοῦ Συμποσίου καὶ προοπτικὲς περαιτέρω συνεργασίας».*

22.00-22.30: Ἀκολουθία τοῦ Ἀποδείπνου εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης.

Τετάρτη, 29 Αὐγούστου:

Τελευταία ἡμέρα τοῦ Συμποσίου: ΕΚΔΡΟΜΗ

22.00-22.30: Ἀκολουθία τοῦ Ἀποδείπνου εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης.

Πέμπτη, 30 Αὐγούστου:

07.00-09.30: Θεία Λειτουργία εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης.

Τέλος Συμποσίου

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ Δ.Ι.Σ.

(28 Φεβρουαρίου 2007)

Σεβασμιώτατοι καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί,

Οἱ σκέψεις ποὺ ἀκολουθοῦν ἀποτελοῦν προσωπικούς μου προβληματισμούς, προερχομένους ἀπὸ τὴν ἀξιολόγησιν τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως εἰς τὴν Χώραν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας ἐξ ἐπόψεως θρησκευτικῆς. Ἀποτελοῦν ἀκόμη ἐρέθισμα πρὸς συμπλήρωσιν καὶ ἐνδεχομένως πρὸς βελτιώσιν των, προκειμένου ἐν συνεχείᾳ νὰ τύχουν ἐνδελεχοῦς μελέτης τὰ ἀπαραίτητα μέτρα, τὰ ὁποῖα δέον νὰ ληφθοῦν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀνακυπτόντων προβλημάτων. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεανθρώπινος ἐντὸς τοῦ κράτους ὀργανισμὸς ποὺ εἶναι φυσικὸ νὰ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὶς καταστάσεις, πολιτικές, ἠθικές, πνευματικές, νομικές, κοινωνικές ποὺ ἰσχύουν κάθε φορὰ μέσα εἰς τὰς κοινωνίας, ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἰδία ζῆ καὶ κινεῖται. Ἐπομένως ἡ θέασις τῶν ἀντιστοίχων προβλημάτων δὲν ἀποτελεῖ θεωρητικὴν ἀπλῶς ἐνασχόλησιν, ἀλλ' εἶναι πρακτικῶς ἐπιβεβλημένη πρὸς ἔγκαιρον καὶ ἱκανοποιητικὴν κάθε φορὰν καὶ ὀρθὴν ἀντιμετώπισιν των.

Τοῦτο πράττω καὶ σήμερον ἐμφανίζων ἐνώπιόν σας τὰ συμπεράσματα παρατηρήσεών μου ἐπὶ τῆς γενικῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς καταστάσεως τῆς ἐποχῆς μας, βέβαιος ὅτι τὰ ἐπισημαινόμενα θέλουν συμπληρωθῆ καὶ ὑφ' ὑμῶν ἐν συνεχείᾳ, ὥστε νὰ ἀπαρτισθῆ πληρεστέρα εἰκὼν τῶν συμβαινόντων ἢ μελλόντων νὰ συμβοῦν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς εὐθύνης μας.

Α. Ἡ διεθνὴς κατάστασις ἐξ ἐπόψεως θρησκευτικῆς.

Ὁ Χριστιανισμὸς ἀντιμετωπίζει σήμερον εἰς τὴν Εὐρώπην κρίσιν. Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Πάπας Βενέδικτος 16ος σὲ πρόσφατη (16.2.07) ὁμιλία του ἰσχυρίσθηκε ὅτι «ἡ Ἐκκλησία εἶναι ζωντανὴ καὶ πλήρης νέων ἀνθρώπων» παρουσιάζοντας στὴ νεολαία τῆς Ἰταλίας μιὰ προσευχὴ ποὺ ὁ ἴδιος συνέθεσε γιὰ νὰ τὴν λέγουν οἱ νέοι, ἐν τούτοις τὰ στατιστικὰ δεδομένα εἶναι ἀπογοητευτικὰ γιὰ τὴ χριστιανικὴ θρησκεία. Πολλοὶ εὐρωπαῖοι καθολικοὶ καὶ προτεστάντες δὲν ἐκκλησιάζονται, δὲν βαπτίζουν τὰ παιδιά τους, δὲν ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν πίστη. Δημοσκοπήσεις φέρουν ὑψηλὰ ποσοστὰ ἐκείνων ποὺ δηλώνουν ἄθεοι. Στὰ σχολεῖα γίνεται ἀγὼν γιὰ νὰ κατεβοῦν οἱ εἰκόνες καὶ οἱ Ἐσταυρωμένοι. Σὲ 15 χρόνια οἱ ἄθεοι θὰ ἀποτελοῦν κυρίαρχη τάσις στὴν Εὐρώπη. Παρὰλλήλως ὑπάρχει κρίσις στὶς ἱερατικὰς κλίσεις, ἐνῶ πολλοὶ χριστιανοὶ μεταστρέφονται στὸ Ἰσλάμ. Μόνον στὴ Γερμανία κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 2006 μετεστράφησαν περὶ τὶς 7.000.

Ἐντύπωσιν ἐκ πρώτης ὄψεως προκαλεῖ τὸ φαινόμενο τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Ἰσλάμ εἰς βάρος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διερωτᾶται κανεὶς διατί κάποιοι χριστιανοὶ ἐγκαταλείπουν τὴν Ἐκκλησίαν τους καὶ ἀσπάζονται τὸν μωαμεθανισμό, ποὺ εἶναι μιὰ ἀνελαστικὴ θρησκεία, (γυναῖκες, ἀνθρώπινα δικαιώματα, φονταμενταλισμός). Ἐπίσης στὴν Εὐρώπη οἱ σέκτες κάνουν θραύσι, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι σὲ ὠρισμένες χῶρες ὅπως π.χ. Γαλλία καὶ Γερμανία ἔχουν τεθῆ ἐκτὸς νόμου καὶ διώκονται. Ἀλλεπάλληλα δὲ ψηφίσματα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου προειδοποιοῦν τὶς κυβερνήσεις γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ ὑποκρύπτουν γιὰ τοὺς πολῖτες οἱ σέκτες καὶ οἱ παραθρησκείες.

Β. Ἐρμηνεία τοῦ φαινομένου.

Στὴν κατάσταση αὐτὴ ὠδηγήθησαν οἱ χριστιανικὲς κοινωνίες τῆς Εὐρώπης ἐξ αἰτίας πολλῶν αἰτιῶν, οἱ κυριώτερες τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἑξῆς.

1. Ἡ ἐκκοσμίκευσις τῶν Ἐκκλησιῶν των, οἱ ὁποῖες προκειμένου νὰ συγκρατήσουν στοὺς κόλπους των ἰδιαίτερα τοὺς νέους ἔκαναν παραχωρήσεις πρὸς τὸν κόσμον εἰς βάρος τῶν εὐαγγελικῶν ἀρχῶν των.

2. Τὰ ΜΜΕ ἐπρόβησαν συστηματικὰ σκάνδαλα τῶν κληρικῶν (παιδοφιλία). Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ γκρεμισθῆ ἡ ἐμπιστοσύνη πολλῶν χριστιανῶν πρὸς τὴν πνευματικὴν των ἡγεσίαν καὶ πρὸς τοὺς ποιμένες των.

3. Ἡ προπαγάνδα σὲ βάρος τῆς Ἐκκλησίας γιὰ ἱστορικὰ λάθη τῆς στὸ παρελθόν, γιὰ τὰ ὁποῖα οἱ τελευταῖοι Πάπες αἰσθάνθηκαν τὴν ἀνάγκη νὰ ζητήσουν πολλὰς φορὰς συγγνώμην. Ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις, οἱ Σταυροφορίες, ἡ στάσις τῆς Ρ/Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ ἐβραϊκοῦ Ὀλοκαυτώματος καὶ πολλὰς ἄλλες ἐκτροπὲς βρέθηκαν στὸ ἐπίκεντρο τῆς αὐστηρῆς κριτικῆς τῶν ΜΜΕ, ἐνῶ ταυτοχρόνως, εὐκαιρίας δοθείσης, ἄρχισε πολεμικὴ καὶ ἐναντίον τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, μὲ τὴν ἔκδοση βιβλίων ἀντιχριστιανικοῦ περιεχομένου (Κῶδιξ Ντα Βίντσι, Εὐαγγέλιον Ἰούδα κλπ.) πού ἐπέτειναν τὴν σύγχυση καὶ παρέσυραν πολλοὺς ἀσθενεῖς περὶ τὴν πίστιν μακρὰν τῆς Ἐκκλησίας.

4. Ἡ προβολὴ τῆς σεξουαλικῆς ἀσυδοσίας ὡς πανάκειας, ἦταν φυσικὸ νὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ὅσο αὐτὴ εἶναι συντηρητικὴ, πολλοὺς νέους. Ὁ πανσεξουαλισμὸς κυριαρχεῖ στὴν Εὐρώπη καὶ πολλοὶ ἔχουν τὴν ἀπαίτησιν καὶ οἱ Ἐκκλησίες νὰ ἀμνηστεύουν τὰ πάθη των παραβλέπουν τὴν Εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν. Ὄταν οἱ Ἐκκλησίες ἄρχισαν νὰ ὑποχωροῦν σὲ θέματα ἠθικῆς (π.χ. ἀναγνώρισις τῆς ὁμοφυλοφιλίας, χειροτονία ὁμοφυλοφίλων ἱερέων καὶ ἐπισκόπων ἀπὸ ἀγγλικανούς, ἀναγνώριση γάμων ὁμοφυλοφίλων κλπ.) πάλιν ἡ Ἐκκλησία ἔχασε τοὺς συντηρητικὸς πιστοὺς τῆς καὶ ὠδηγήθηκε σὲ σχίσματα πού σήμερα συνταράσσουν ἐκ τῶν ἔνδον τῆς Ἐκκλησίας αὐτὲς ἰδίως τὴν Ἀγγλικανικὴν.

5. Λήψις νομοθετικῶν μέτρων πρὸς ἀπόθησιν τῆς Ἐκκλησίας στὸ περιθώριον. Ὄπου ὑπάρχει χωρισμὸς Ἐκκλησίας - Πολιτείας ἐκεῖ ἀπὸ καιρὸ τὰ πράγ-

ματα ἔχουν διαμορφωθῆ ἔτσι ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ μὴν ἔχει δημόσια προβολή, εἰ μὴ μόνον ἰδιωτικὴ. Ὄπου ὑπάρχει συνεργασία (Μ. Βρεταννία, Δανία κλπ.) ἐκεῖ οἱ ἴδιες οἱ Ἐκκλησίες αὐτοῦπονομεύονται μὲ ἀντιευαγγελικὰς ἀποφάσεις (χειροτονίες γυναικῶν κλπ.) παραδιδόμενες εἰς τὸν συρμόν, ὁ ὁποῖος συμπαράσχει εἰς τὴν ἄβυσσον τὴν ἱερότητά των. Τοῦτο ἐνεθάρρυνε τοὺς πολιτικοὺς νὰ ψηφίζουν ἀντιευαγγελικὸς νόμους, ἐφ' ὅσον ἡ ἀντίδρασις τῶν Ἐκκλησιῶν των εἶναι ἀνύπαρκτος καὶ ἐφθασαν καὶ εἰς τὸ σημεῖον νὰ διαγράψουν ἀπὸ τὸ προοίμιον τοῦ σχεδίου Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος κάθε ἀναφορὰν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ὡς βάσεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἐπιδιώκοντες διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ νὰ καταφέρουν καίριον πλήγμα σὲ βάρος του. Καὶ ὑπῆρξεν ἀπὸ Θεοῦ ἡ ἀπόρριψις τοῦ σχεδίου ἀπὸ Γάλλους καὶ Ὀλλανδούς, ἐνῶ ἄρχισαν ἤδη νὰ ἐμφανίζονται εὐρωπαϊοὶ πολιτικοὶ (Κα Μέρκελ) πού τάσσονται ἀναφανδὸν ὑπὲρ τῆς ἀναφορᾶς στὸν Χριστιανισμὸν στὸ μελλοντικὸ σχέδιο.

Οἱ μελλοντολόγοι προβλέπουν χαλεπὰς ἡμέρας διὰ τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν Εὐρώπην. Τώρα ἐλπὶς δι' αὐτὸν ἀνατέλλει εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Ἰνδίαν καὶ τὴν Κίναν.

Γ. Ἡ κατάσταση εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν ἐδῶ εἴμεθα εἰς πολὺ καλυτέρα μοῖραν. Διότι ὁ λαὸς μας θρησκευεταί παραδοσιακά, ἐκκλησιάζεται σὲ ἱκανοποιητικὸν ποσοστὸν, δηλώνει ὅτι πιστεύει στὸ Θεὸ σὲ μεγάλα ποσοστά, πού εἶναι τὰ ὑψηλότερα εἰς τὴν Εὐρώπην, σέβεται τοὺς ποιμένες του, ἀκολουθεῖ τοὺς παλαιότερους πού ἡ εὐλαβὴς ἀπήχησις των σήμερα εἶναι ἀκόμη ἰσχυρή.

Ὄστοςον καὶ ἐδῶ ἀκολουθεῖται ἤδη ἡ ἴδια μέθοδος πού ἐφηρμόσθη στὴν Εὐρώπη μὲ τὰ γνωστὰ ἀποτελέσματα.

1. Καὶ ἐδῶ ἔχομεν καταγισμὸν σκανδαλοθηρίας μὲ προβολὴν σκανδάλων τοῦ ἱ. Κλήρου ὑπαρκτῶν ἢ καὶ ἀνυπαρκτῶν. Μὲ τὸ παραμικρὸν ἀνοίγει ὁ ἀσκὸς τοῦ Αἰόλου καὶ πνέουν ἄνεμοι σαρωτικοί. Οἱ ἐπικρίσεις μὲ μεγάλην εὐκολίαν γενικεύονται καὶ περιλαμβάνουν ὅλο τὸ φάσμα τοῦ ἱ. Κλήρου, ἐνῶ ἀποσιωπάται ἢ ὑπαρξὶς μεταξὺ τῶν κληρικῶν μας εἰς μεγάλο ποσο-

στόν ἀξιολόγων ἀνθρώπων, νέων καὶ μεσηλίκων πού εἶναι ἀφοσιωμένοι σὰ ἔργα των καὶ προσφέρουν πολύτιμες ὑπηρεσίες στοῦ λαοῦ μας. Ὁ στόχος τῶν ἐπικριτῶν εἶναι νὰ ἀποδείξουν ὅτι καὶ στήν Ἐκκλησία ὑπάρχει διαφθορά γενικευμένη, ὅτι καὶ οἱ κληρικοί εἶναι διεφθαρμένοι. Καὶ γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἀκούει κανεὶς. Δυστυχῶς εἰς τοῦτο ὑπάρχουν καὶ ἐκ τῶν ἔσω κάποιοι πού συναγωνίζονται τοὺς ἐκτὸς στοῦ γκρέμισμα τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ κόσμου πρὸς τοὺς πνευματικούς του ἡγέτες. Αὐτοὶ μὲ πρόσχημα δῆθεν τὴν εὐσέβειαν, ὑπὲρ τῆς ὁποίας τάχα καὶ ἀγωνίζονται, ἐπιτίθενται μὲ σφοδρότητα καὶ πρωτοφανῆ βαναυσότητα ἐναντίον οἰουδήτινος ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρὸς δὲν εἶναι ὑποχείριον ἢ φερέφωνόν των.

Εἶναι ἐμφανὲς ὅτι ἡ μέθοδος ἀποβλέπει στήν ἀποϊεροποίησιν τοῦ Κλήρου, τὴν ἐκθεσίν του εἰς βάνανσα σχόλια, μὲ τελικὴ κατάληξη τὴν ἀναξιοπιστίαν του ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ νὰ ἐπηρεάζει τὸ λαό.

2. *Σχέδια ἀπόθησης τῆς Ἐκκλησίας ἔξω ἀπὸ τὴν δημόσια ζωὴ τοῦ τόπου.* Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ νομοσχέδια πού ὑπεβλήθησαν στὴ Βουλὴ ἀπὸ ὀρισμένα κόμματα. Μὲ τὶς διατάξεις των προέβλεπαν νὰ γίνῃ ἡ Ἐκκλησία ν.π.ι.δ., ὑποχρεωτικὸς ὁ πολιτικὸς γάμος, νὰ καταργηθῇ ὁ προσηλυτισμὸς ὡς ποινικὸ ἀδίκημα, νὰ καταργηθῇ ὁ ὄρκος. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρξει καὶ συνέχεια ὡς λ.χ. καταβίβασις τῶν ἰ. εἰκόνων ἀπὸ τὰ δημόσια καταστήματα, κατάργησις ἀγιασμῶν στὰ σχολεῖα καὶ στὰ ἐγκαίνια, ἀποκλεισμὸς τῶν Μητροπολιτῶν ἀπὸ τὶς παρελάσεις, κατάργησις δοξολογιῶν ἐπὶ ταῖς ἐθνικαῖς ἑορταῖς κλπ.

3. *Ἀλλοτρίωση τοῦ μαθήματος τῶν Θερησκευτικῶν.* Τὸ μάθημα αὐτὸ θὰ ὑποστῇ μεταλλαγές. Θὰ καταστήσῃ μάθημα θερησκευολογίας γιὰ νὰ ὑπηρετῇ καὶ αὐτὸ τὴν πολυπολιτισμικότητα. Ἄν δὲν καταργηθῇ τελείως. Ὅρισμένοι ὑπέβαλαν στὴ Βουλὴ πρὸ τινῶν ἡμερῶν πρόταση νὰ θεωρηθῇ ἀναθεωρητέο ὅλο τὸ ἄρθρο 16 τοῦ Συντάγματος καὶ ὄχι μόνον τὸ θέμα τῆς ἀναγνωρίσεως ἰδιωτικῶν Πανεπιστημίων. Προφανῶς ἔχει ὑπ' ὄψιν του ὅτι ἡ φράσις πού ὑπάρχει σ' αὐτὸ, ὅτι δηλ. ἡ ἐκπαίδευσις ἔχει σκοπὸ, μεταξὺ ἄλλων, νὰ καλλιεργῇ καὶ τὴν θερησκευτικὴ συνείδηση τοῦ μαθητῆ, εἶναι πού δικαιολογεῖ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ μαθήματος τῶν Θερησκευτικῶν στὰ σχολεῖα. Ὅποτε ἐλπίζει ὅτι ἡ μελλοντικὴ κυβέρνησις πού θὰ προέλθῃ ἀπὸ τὶς

ἐκλογές θὰ μπορεῖ ἐνδεχομένως νὰ ἀνατρέψῃ καὶ αὐτὸ τὸ σημεῖον. Ἦδη σὲ πολλὰ δημοτικὰ σχολεῖα δὲν διδάσκεται τὸ μάθημα ἐπειδὴ οἱ διδάσκαλοι ἰσχυρίζονται ὅτι δὲν ἔχουν διδαχθῆ... τὴν διδακτικὴν τοῦ μαθήματος αὐτοῦ. Ἄλλ' ὅταν ἡ ΔΙΣ ἐξήτησεν ἀπὸ τὰ Παιδαγωγικὰ τμήματα νὰ καθιερώσουν καὶ τὸ μάθημα αὐτό, ἔλαβεν ἀρνητικὰς ἀπαντήσεις.

4. *Συνεχῆς ἀντιχριστιανικὴ ἀρθρογραφία.* Κάθε φορὰν πού ἐμφανίζεται κάποιο θέμα ξιφουλκοῦν μὲ παθιασμένον μένος οἱ γνωστοὶ μόνιμοι κονδυλοφόροι τῶν ἐφημερίδων ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας κατηγορώντας τὴν ὡς ἀντιδραστικὴ, μεσαιωνικὴ, ὀπισθοδρομικὴ, κλπ. Ὡς παράδειγμα φέρω τὰ θέματα τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν, τοῦ πολιτικοῦ γάμου παλαιότερον, τῶν ταυτοτήτων πρὸ ἐτῶν, τῶν ἀμβλώσεων, τῆς ἠθικῆς συγκροτήσεως τῆς κοινωνίας, τῆς παραδοσιακῆς οἰκογένειας κλπ.

5. *Συστηματικὴ ὑπονόμευση τῶν θεσμῶν.* Τερμίτες κατατρῶγουν τὰ θεμέλια τοῦ πολιτισμοῦ. Δικαστικοί, κληρικοί, στρατιωτικοί, ἐκπαιδευτικοί, πολιτικοί, οἱ πάντες ὡς ἐκπρόσωποι τῶν ἀντιστοίχων θεσμῶν, βρίσκονται κάθε μέρα στὸ στόχαστρο μιᾶς ἀδίστακτης δημοσιογραφίας, πού ἀποκαθηλώνει θεσμοὺς καὶ φορεῖς ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχει οὔτε τάξις, οὔτε ὀργάνωσις σ' αὐτὸν τὸν τόπο. Ὅταν θὰ ἔχουν ὑπονομευθῇ τὰ πάντα τότε δὲν θὰ λειτουργοῦν ὑποστηρικτικὰ γιὰ τὸ λαό, ὁ ὁποῖος θὰ μείνῃ ἀθωράκιστος στὸ ἔλεος τῶν ἐπίδοξων χειραγωγῶν του, θὰ τοῦ ἐπιβληθοῦν ἀνορθόδοξες λύσεις καὶ θὰ ὀδηγηθῇ σὲ πνευματικὸ ἔξανδραποδισμό. Ἔτσι θὰ προχωρήσῃ ἡ παγκοσμιοποίησις καὶ θὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν ἰσοπέδωση ἀντιστάσεως μὴ οὔσης. Τὸ δέλεαρ τοῦ κέρδους καὶ τῆς ὑπερκατανάλωσης προβάλλεται ἤδη ὡς τελικὸς στόχος τῶν μεθόδων αὐτῶν καὶ ὁ λαὸς καλεῖται ἢ νὰ ἀπορρίψῃ τὴν ὕλη πού τοῦ προσφέρεται ἢ νὰ προτιμήσῃ νὰ κρατήσῃ τὴν ταυτότητά του. Τὰ νέα συνθήματα εἶναι ὑπὲρ τῆς εἰρηνικῆς συμβίωσης μὲ λαοὺς ἄλλων πολιτισμῶν. Πρὸς τοῦτο θὰ πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωμεν οἱ Ἕλληνες πατροπαράδοτες συνήθειες, πού μπορεῖ νὰ λειτουργοῦν κατὰ τρόπον πού θεωρεῖται ὅτι θίγει ἢ προσβάλλει τοὺς ξένους. Ἡ λύσις εἶναι ὄχι ἡ διαπαιδαγώγησις τῶν ξένων ὥστε νὰ μάθουν καὶ νὰ σέβωνται τὶς παραδόσεις τῆς χώρας πού τοὺς φιλοξενεῖ, ὅπως κάνουν ὅλοι οἱ εὐρωπαῖοι, Γάλλοι κυρίως ἀλλὰ

καὶ Γερμανοί, ἀλλὰ ἡ ὑποχώρησις ἡμῶν καὶ ἡ ἐγκατάλειψις τῶν συνηθειῶν μας θρησκευτικῶν, πολιτισμικῶν καὶ ἄλλων χάριν τῆς εἰρήνης. Ἡ ἰσοπέδωσις τῆς ἱστορίας ἀκολουθεῖ, νέες ἀξίες προβάλλονται εἰς ἀντικατάστασις τῶν παλαιῶν καὶ ὁ λαὸς ὀδηγεῖται εἰς πνευματικὸν εὐνουχισμόν.

Δ. Συμπτώματα κρίσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὡς ἐλέχθη ἡ κρίσις πὺν μαστίζει τὶς Ἐκκλησίες τῆς Εὐρώπης ἐδῶ εἶναι περιορισμένη ἀκόμη. Ὅμως ἔκαμαν ἤδη τὴν ἐμφάνισίν των συμπτώματα ἀνησυχητικὰ πὺν θὰ πρέπει νὰ μᾶς ἀφυπνίσουν γιὰ νὰ προβληματισθοῦμε ἀποτελεσματικῶς.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ συμπτώματα αὐτὰ εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1. *Ἡ κρίσις στὶς ἱερατικὰς κλίσεις.* Στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα ἡ κρίσις αὐτὴ εἶναι ἐντονότερη ἀπὸ ὅ,τι στὴν ἐπαρχία. Πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν τὰ αἷτια, ἔνεκα τῶν ὁποίων δὲν προθυμοποιοῦνται νέοι ἄνθρωποι νὰ εἰσέλθουν στὶς τάξεις τοῦ ἱ. Κλήρου. Συναφῆς εἶναι καὶ ἡ ἀπροθυμία πολλῶν νεανίδων νὰ ὑπανδρευθοῦν νέους ὑποψήφιους κληρικούς. Ἐχομε ὅμως ποτὲ ἐπιχειρήσει νὰ ψαύσωμε τὰ προβλήματα τῆς σύγχρονης ἱερατικῆς οἰκογένειας; Ἐχομε διαλεχθῆ με τοὺς κληρικούς μας ὥστε νὰ μάθουμε ἀπὸ αὐτοὺς τὰ προβλήματά των; Τὰ προβλήματα τῶν παιδιῶν των; Τὰ προβλήματα τῶν πρεσβυτέρων των; Ἄν δὲν τὸ ἐκάναμε πρέπει ἐπειγόντως νὰ τὸ πράξωμεν.

2. *Τὸ τυπικὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο πολλῶν κληρικῶν μας.* Δὲν βλέπω νὰ ἀσχολοῦνται με τὴν Θεολογίαν οἱ νέοι μας κληρικοί. Δὲν θέλουν, πλὴν ἐλαχίστων, νὰ κάνουν μεταπτυχιακὰς σπουδὰς. Δὲν ζητοῦν ὑποτροφίαις. Δὲν θέλουν νὰ μάθουν ξένες γλῶσσες, νὰ μποροῦν νὰ μετέχουν σὲ συνέδρια, νὰ ἀναδειχθοῦν σὲ χρήσιμα στελέχη τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως. Σὲ λίγα χρόνια θὰ ἀναζητοῦμε με τὸ φανάρι προσοντούχους κληρικούς γιὰ τὰ Γραφεῖα μας. Γι' αὐτὸ θεωρῶ ἐπιβεβλημένην τὴν διὰ βίου ἐκπαίδευσιν καὶ μετεκπαίδευσίν των. Ἐτοιμάζομεν τὸ κτίριον γιὰ τὴν ἐγκατάστασιν σ' αὐτὸ τῆς Σχολῆς Ἐπιμορφώσεως Στελεχῶν Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ καλλιεργηθῆ τὸ πνεῦμα τῆς φιλομάθειας καὶ τῆς ἀνησυχίας ἐνώπιον τῶν ἐπερχομένων. Πῶς νὰ σταθῆ ἡ Ἐκκλησία

ἐμπρὸς στὰ νέα φαινόμενα ἐντόνου ἀμφισβητήσεως τῆς; Καὶ ἀμφισβητήσεως τῆς πίστεως;

3. *Κρίσις στὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα καὶ στὴ Νεολαία.* Παρ' ὅσα ἐπικριτικὰ λέγονται γιὰ τὰ Κ.Σ. ἐν τούτοις ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι προσέφεραν πολλὰ στίς παρελθοῦσες δεκαετίαι. Σημερινοὶ ἐπιστήμονες, πολιτικοί, ἐπιχειρηματίαι κλπ. ὁμολογοῦν ὅτι ὅ,τι γνωρίζουν περὶ θρησκείας τὸ ὀφείλουν κατὰ βάσιν στὸ Κ.Σ. Τὰ σημερινὰ παιδιά σὲ μεγάλο ποσοστὸ μεγαλώνουν μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Δὲν φοιτοῦν εἰς τὰ Κ.Σ., ὅπως κατὰ τὸ παρελθόν. Εἰς τοῦτο συμβάλλει καὶ τὸ βεβαρημένον σχολικὸν πρόγραμμα των. Ἄλλ' εἶναι καὶ ἡ ἀνάγκη υἰοθέτησης νέων ἐναλλακτικῶν μορφῶν θρησκευτικῆς διαπαιδαγώγησις. Καὶ τοῦτο εἶναι δικὴ μας εὐθύνη.

Κατὰ βάσιν βέβαια ἐναπόκειται στὴν οἰκογένειαν νὰ δώσει στὰ παιδιά θρησκευτικὴ ἀγωγή. Τὸ σχολεῖο δὲν ὑποστηρίζει αὐτὴ τὴν ἀγωγή. Οἰκογένεια καὶ Ἐκκλησία ἀναλαμβάνουν τὴν εὐθύνην νὰ μεταδώσουν στὰ παιδιά τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅπου μὲν ὑπάρχουν οἰκογένειαι με χριστιανικὰς ἀρχὰς ἐκεῖ τὰ πράγματα ἐξελίσσονται καλά. Ὅπου δὲν ὑπάρχουν τέτοιαι οἰκογένειαι, τὰ παιδιά παραμένουν στὸ σκοτάδι. Πῶς νὰ τὰ πλησιάσει ἡ Ἐκκλησία; Ἴδου τὸ πρόβλημα σήμερον. Δὲν μποροῦμε καὶ δὲν πρέπει νὰ κάνουμε ἐκπτώσεις ἀπὸ τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου. Ἄς διδαχθοῦμε ἀπὸ τὰ παθήματα τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, πὺν χάνουν καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς πιστοὺς των ἐπειδὴ ἔχουν ἀλλοτριώσει τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ὀρθῆς προσεγγίσεως τῶν νέων με νέαις μεθόδου ἀσχολοῦνται εἰδικὰ πρόσωπα τόσον στὴν Ἱ. Σύνοδον ὅσον καὶ στὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν...

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται βέβαια μόνον γιὰ τὰ Κ.Σ. Οἱ νέοι σήμερον ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν πλειάδα προβλημάτων ὡς λ.χ. τὰ ναρκωτικά, τὸ ἀλκοόλ, τὶς σπουδὰς, τὴν ἀναξιοκρατία, τὴν ἀνεργία, τὴν κοινωνικὴ ἀδικία, τὸν ὑλιστικὸν τρόπο ζωῆς, τὴν βία, τὴν τρομοκρατία κλπ. Γιὰ ὅλα αὐτὰ ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἐτοιμάσει τὶς προτάσεις τῆς. Νὰ ἔχει νὰ εἰσηγηθῆ στοὺς νέους τὸ μοντέλο τῆς χριστιανικῆς ζωῆς πὺν ἐκπροσωπεῖ. Ἐνα ἰσχυρὸ ὄπλο μας εἶναι ἡ θ. λατρεία μας. Αὐτὸς ὁ ἀκαινοτόμητος πνευματικὸς μας πλοῦτος. Παρατηρῶ ὅτι εἰς τὰς ἀγρυπνίας συρρέουν πάμπολλοι

λοι νέοι. Ἄς τονώσουμε λοιπὸν τὴν τέλεσιν ἀγρουπνιῶν, ἐφ’ ὅσον αὐτὲς ὁμιλοῦν στὶς νεανικὲς καρδιές, ποὺ διψοῦν γιὰ πνευματικότητα. Ἄς συγκροτήσωμεν ὁμάδες φοιτητῶν ποὺ ὠριμότεροι τῶν ἐφήβων ἀναζητοῦν λύσεις στὰ προβλήματά των καὶ θέλουν νὰ ἔχουν εὐκαιρίες νὰ τὶς συζητοῦν.

4. *Ἀποδυνάμωση τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου.* Συνήθως ἐπικαλοῦμεθα τὰ μέλη τῶν Ε.Σ. τῶν Μ.Σ. καὶ τῶν Ε.Φ.Τ. γιὰ νὰ ὑποστηρίξουμε ὅτι χρησιμοποιοῦμεν ἐπαρκῶς τὸ λαϊκὸ στοιχεῖο στὴν Ἐκκλησία. Ὅλοι ὁμως γνωρίζομεν ὅτι δὲν εἶναι ἀντιπροσωπευτικὸν τὸ σύστημα τῆς συμμετοχῆς των στὴ διοίκηση. Ἐχομε συνηθίσει σὲ ἓνα σχῆμα καὶ ἀντιδροῦμεν ὅταν μᾶς ἐπιβάλλεται ἐκ τῶν περιστάσεων ἡ ἀλλαγὴ. Ὅμως δὲν ἔχομε καταπιασθῆ στὰ σοβαρὰ νὰ δώσουμε κάποια ἐλεγχόμενα δικαιώματα στοὺς λαϊκοὺς ὥστε νὰ μετέχουν μὲ εὐθύνη στὴν ἐνοριακὴ καὶ μητροπολιτικὴ ζωὴ. Οἱ κληρικολαϊκὲς συνελύσεις κατὰ ἐνορίαν, ἄτυπες καὶ πιλοτικὲς, ἀλλὰ μὲ ἔγκριση τῆς ΙΣΙ δὲν ἐφαρμόζονται παντοῦ. Οἱ Συμβουλευτικὲς ἐπίσης ἐπιτροπὲς κατὰ Ἰ. Μητρόπολη γιὰ θέματα οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης δὲν ἔχουν ἐνεργοποιηθῆ, ὅπως ἐξ ἄλλου καὶ οἱ 5μελεῖς Γεροντίες γιὰ ζητήματα χειροτονιῶν. Ὅλα αὐτὰ ἔχουν ἤδη τὴν ἔγκριση τῆς ΙΣΙ, ἀλλὰ παρεμένουν ἐν πολλοῖς γράμμα νεκρό.

Τελικὰ φαίνεται ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ ἡμᾶς ἔχουν τὴν γνώμην ὅτι δὲν ἔχομεν ἀνάγκην τῶν λαϊκῶν, εἰ μὴ μόνον ἐκείνων ποὺ εἶναι τῆς ἀπολύτου ἐπιλογῆς μας. Ὅμως ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς τόσο καὶ συνειδητοποιοῦμεν ὅτι οἱ λαϊκοὶ εἶναι ἡ ἀσπίδα μας ἔναντι τῶν τεκταινομένων ἐπιθέσεων τῶν ποικίλων ἀντικλησιαστικῶν δυνάμεων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. Παρακαλῶ νὰ μελετήσετε τὶς σχετικὲς ἀπόψεις ποὺ ἔχουν διατυπώσει οἱ λαϊκοὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο Διαλόγων ποὺ ἐγκαινιάσαμε μὲ τὴν κοινωνία καὶ θὰ βεβαιωθῆτε ὅτι ὠριμάζει ἡ ἰδέα τῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου μὲ οὐσιαστικὴ συμμετοχὴ του στὰ ἐκκλησιαστικὰ δρώμενα. Ὑπάρχει ὡστόσον μέγας δισταγμὸς καὶ ἐπιφυλακτικότης ἀπὸ μέρους τῆς πλειοψηφίας τῶν Ἱεραρχῶν. Ἄλλ’ οἱ καιροὶ εἶναι πλέον ἀπαιτητικοί. Ἐνθυμηθῆτε ὅτι οὔτε τὴν πρότασίν μου περὶ ἐλεγχόμενης προσκλήσεως κληρικῶν καὶ λαϊκῶν νὰ παρίστανται ὡς προσκεκλημένοι παρατηρητὲς στὴν πρώτη πανηγυρικὴ συνέλευση τῆς ΙΣΙ ἐνέκρινεν ἡ Ἱεραρχία.

Συμφωνῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκκοσμικεύσωμε τὴν Ἐκκλησία. Ἀλλὰ δὲν πρέπει οὔτε νὰ τὴν ἀπομονώσωμε ἀπὸ ἓνα ζωτικὸ καὶ δυναμικὸ κομμάτι τῆς ποὺ εἶναι οἱ λαϊκοί, πρὸς τοὺς ὁποίους προστρέχομε κάθε φορὰ ποὺ ἀπειλούμεθα. Ὑπάρχουν ἀξιόλογοι ἐκπρόσωποι τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου πρὸς ἀξιοποίησιν. Τὸ πράγμα δὲν εἶναι εὐκόλον. Πρέπει νὰ μελετηθῆ, νὰ υἱοθετηθοῦν συστήματα ἐπιλογῆς μὲ βάσιν τὴν ἐντιμότητα, σοβαρότητα, καὶ κυρίως τὴν θρησκευτικότητά των. Οἱ λαϊκοὶ καὶ μὲ μόνην τὴν παρουσίαν των εἰς τὴν διοίκησιν μᾶς προστατεύουν καὶ δίδουν καὶ πρὸς τὰ ἔξω τὴν εἰκόνα μιᾶς λαϊκῆς καὶ δυναμικῆς Ἐκκλησίας. Ἄς μὴ λησμονοῦμεν ὅτι ἡ ἐποχὴ μας προωθεῖ τὴν ἰδέαν τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἀπολαύσεως των ἀπὸ ὅλους. Θὰ ἔλθῃ καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἡ ἐποχὴ, αὐτὴ ὅπου ἡ διεκδίκησις δικαιωμάτων ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς θὰ εἶναι ἔντονος καὶ ἀπαιτητικὴ. Καὶ τότε θὰ ἀναγκασθοῦμε νὰ ἐνδώσουμε ἢ θὰ παραμείνουμε μόνοι μας σὲ μιὰ ἐνδοστροφεία ποὺ θὰ μᾶς ἀπομειώνει καθημερινά.

5. *Ἐλλειψὶς θεσμικῆς ἀναδιοργάνωσης δομῶν τῆς Ἐκκλησίας.* Ἡ ὑπαρξὶς ἐσωτερικῶν δομῶν λειτουργίας τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ θεωρεῖται ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ὁμαλὴ ἐξέλιξη τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ὑπάρχουν τέτοιες δομές, ἀλλ’ ἐντοπίζεται καὶ ἡ ἀνάγκη νέων τινῶν δομῶν καὶ βάσεων, ὥστε νὰ μειωθοῦν φαινόμενα ποὺ δημιουργοῦν προβλήματα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ ὡς πρώτην ἀνάγκην καταθέτω ἐδῶ τὴν διεύρυνσιν τῆς Συνοδικότητος, ἡ ὁποία σήμερον ἰσχύει μόνον εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν Ἐπισκόπων. Τί ἀπὸ τὴν Συνοδικότητα ἀπολαμβάνουν οἱ ἱερεῖς μας, οἱ μοναχοί, τὰ στελέχη τῆς Ἐκκλησίας; Φοβοῦμαι ὅτι ἀρκοῦνται νὰ εἶναι κομπάρσοι ἢ θλιβερὰ καὶ ἄβουλα ὄργανα τοῦ οἰκείου τῶν Ἱεράρχου οἱ κληρικοὶ καὶ χαρτιὰ ἄγραφα οἱ λαϊκοί. Ἄν ἡ συνοδικότης δὲν ἐπεκταθῆ καὶ εἰς αὐτοὺς τότε θὰ ἀναζητήσουν νὰ ἔχουν λόγον γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα ἀπὸ ἄλλων καὶ ὄχι ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν βημάτων. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζετε ὅτι πολλοὶ ἱερεῖς μας γογγύζουν καὶ διαμαρτύρονται γι’ αὐτὸν τὸν ἀποκλεισμόν των ἀπὸ τὴν Συνοδικότητα; Ποίος τολμᾷ σὲ μιὰ ἱερατικὴ σύναξη νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ παρησίας καὶ νὰ ψέξῃ ἐνδεχομένως τὰ κακῶς κείμενα εἰς τὴν διοίκησίν μας; Κινδυνεύει νὰ γίνῃ ἀποσυνάγωγος.

Καὶ διερωτῶμαι ποιός σοβαρός, χαρισματικός, ἔξυπνος καὶ δημιουργικός νέος, μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτά, θὰ δεχόταν ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας νὰ προσέλθῃ γιὰ νὰ χειροτονηθῆ; Αὐτὰ συζητοῦνται εἰς τὰς τάξεις τῶν νέων καὶ ὅπως εἶναι φυσικὸν ἀποθαρρύνουν ἐκείνους ποὺ θὰ ἤθελαν νὰ προχωρήσουν πρὸς τὴν ἱερωσύνην διατηροῦντες ταυτόχρονα καὶ τὴν ἀξιοπρέπειά των.

Ἐν συνεχείᾳ ἔρχομαι μὲ κάθε σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἡλικιωμένους ἀλλ' ὑπέργηρους Ἱεράρχας νὰ θέσω τὸ ζήτημα τῆς ὁμαλῆς ἀποχωρήσεώς των ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, ὅταν ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας των δὲν τοὺς ἐπιτρέπει νὰ διοικοῦν τὴν τοπικὴν τῶν Ἐκκλησιάν. Ὅλοι εἴμεθα μάρτυρες ὀλίγων εὐτυχῶς περιπτώσεων, ὅπου σοβαροὶ καὶ δραστήριοι μέχρι πρότινος Ἱεράρχαι περιέπεσαν ἔνεκα λόγων ὑγείας εἰς κατάστασιν πλήρους ἀδυναμίας νὰ συνεχίσουν τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων των, μὲ ἀποτέλεσμα καὶ οἱ ἴδιοι νὰ ἐκτίθενται καὶ ἡ Ἐκκλησία νὰ ταλανίζεται ἀπὸ τὴν ἐμπλοκὴν εἰς τὴν διοίκησιν προσώπων τοῦ στενοῦ περιβάλλοντος τοῦ ἀδυνατοῦντος πλέον νὰ ἐλέγχει τὴν κατάστασιν Ἱεράρχου.

Μὲ πολλὴν ἀγάπην καὶ σεβασμὸν θὰ ἐπρότεινα νὰ συμφωνήσωμεν ὅτι εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 80 ἐτῶν ὅλοι μας ἀποχωροῦμεν ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, μὲ δυνατότητα τῆς ΙΣΙ νὰ παρατείνει δι' ἓν ἀκόμη ἔτος τὴν παραμονὴν μας, ἐφ' ὅσον συντρέχουν λόγοι καλῆς ὑγείας ποὺ ἐπιτρέπουν εἰς τὸν ὑπέργηρον Ἱεράρχην νὰ διοικῆ τὴν Μητρόπολιν του. Καὶ πρὸς πρόληψιν ἀντιδράσεων θὰ ἐπρότεινα ἐπίσης τὸ μέτρον νὰ ἰσχύσει διὰ τοὺς ἐφεξῆς μέλλοντας νὰ ἐκλεγοῦν νέοις Ἱεράρχας καὶ ὄχι διὰ τοὺς ἤδη διακονοῦντας. Καὶ βεβαίως παραλλήλως θὰ πρέπει νὰ ληφθοῦν ὅλα τὰ μέτρα ὥστε νὰ ἐξασφαλισθοῦν εἰς τοὺς συνταξιούχους εὐπρεπεῖς συνθῆκαι διαβιώσεως.

Τὸ μέτρον εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ προσκρούσει εἰς τὴν ἔνστασιν τῆς ἀντικανονικότητός του. Ἄλλ' εἶναι ζήτημα ἑρμηνείας τί οἱ Ἱ. Κανόνες ὀρίζουν καὶ διατί. Ἄλλωστε διατί ἔχομεν ἀδιαμαρτυρητῶς δεχθῆ τὴν ἰσχὺν τοῦ μέτρου τοῦ ὀρίου ἡλικίας διὰ τοὺς ἱερεῖς; Δὲν ὑπάγονται καὶ αὐτοὶ ὡς ποιμένες εἰς τὴν σχετικὴν κανονικὴν πρόβλεψιν; Διατί δύο μέτρα καὶ δύο σταθμά;

Μήπως πρέπει νὰ ἀκούωμεν ὅταν καὶ ὅπου πρέπει καὶ τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ; Καὶ μάλιστα ὅταν τὸ μέτρον

ἀποβλέπει οὐσιαστικῶς εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς ὑστεροφημίας τοῦ Ἱεράρχου;

6. Ἐπουσία οἰκονομικῆς αὐτοδυναμίας τῆς Ἐκκλησίας. Σήμερον αἱ πρόσοδοι ἐκ τῆς ἐναπομεινάσης ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας εἶναι πενιχραὶ, μολὶς ἐπαρκοῦσαι διὰ τὴν κάλυψιν τῶν λειτουργικῶν ἀναγκῶν τῆς εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα. Τὰ ἔργα φιλανθρωπίας τῆς Ἐκκλησίας ἐπιστηρίζονται ἀπὸ τὶς οἰκονομικῆς συνεισφορὰς τῶν πιστῶν κυρίως, καθὼς καὶ τὰ λειτουργικὰ καὶ ἄλλα ἔξοδα τῶν ἱ. ναῶν. Αὐτὰ πόρρω ἀπέχουν ἀπὸ τοῦ νὰ καθιστοῦν τὴν Ἐκκλησίαν οἰκονομικῶς αὐτάρκτη. Χωρὶς τὴν οἰκονομικὴν συνδρομὴν τοῦ κράτους οὔτε τοὺς μισθοὺς τῶν κληρικῶν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν, οὔτε καὶ πολλὰ καὶ σοβαρὰ ἔργα νὰ ἐκτελέσωμεν. Καὶ ὁμως ἔρχονται ἡμέρες δύσκολες, ποὺ ἤδη ἔχουν προαναγγελθῆ. Ἄς μὴ λησμονοῦμεν ὅτι τὰ κόμματα τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος καὶ ἀφοῦ ἀπερρίφθη ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν ἡ πρότασις των γιὰ ἀναθεώρησιν τοῦ ἄρθρου 3, ὑπέβαλαν σχέδια νόμων, διὰ τῶν ὁποίων, μεταξὺ ἄλλων, προεβλέπετο ἡ διακοπὴ τῆς μισθοδοσίας τοῦ ἱ. Κλήρου. Σκεφθῆτε τὴν δυσκολίαν τῆς μισθοδοσίας τοῦ ἱ. Κλήρου. Σκεφθῆτε τὴν δυσκολίαν μας ἐὰν ἡ πρότασις αὐτὴ υἱοθετεῖτο ἀπὸ τὴν Βουλὴν. Ἀλλὰ καὶ ποιός μπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον μιὰ παρόμοια πρότασις θὰ ἀπορριφθῆ;

Ἐπομένως ἐπείγει ἡ ἀναδιάρθρωσις τῶν οἰκονομικῶν μας πραγμάτων, ὥστε νὰ μὴ ἐξαρθώμεθα πλήρως ἀπὸ τὶς ἐκούσιες εἰσφορὰς τῶν πιστῶν μας, ποὺ δὲν θὰ πρέπει νὰ παραβλεφθοῦν. Ἀντιθέτως θὰ πρέπει νὰ στηριζόμεθα καὶ εἰς αὐτὰς ἀλλ' ὄχι μόνον εἰς αὐτάς... Καὶ πρὶν ἀπὸ ὅλα θὰ πρέπει νὰ συνταχθῆ ἓνα πρῶτο Ζετὲς σχέδιον οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης δι' ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν. Οὔτε σπιθαμὴ ἐδάφους ἐκκλησιαστικοῦ δὲν θὰ πρέπει νὰ μείνῃ ἀναξιοποίητον. Καὶ μάλιστα θὰ πρέπει νὰ προστρέξωμεν εἰς νέας μορφὰς ἐκμεταλλεύσεως ὡς εἶναι λ.χ. ἡ αἰολικὴ ἢ ἡ φωτοβολταϊκὴ ἐνέργεια, ποὺ ἀποφέρουν σοβαρὰ ποσὰ χωρὶς πολλὰς δαπάνες. Ἐπίσης τὰ μοναστήρια μας ποὺ διαθέτουν ἐκτάσεις θὰ μπορούσαν νὰ ὑπαχθοῦν στὶς νέες ἐπιδοτούμενες καλλιέργειες μὲ πολὺν σοβαρὰ ἔσοδα. Καὶ ὁ λεγόμενος θρησκευτικὸς τουρισμὸς μπορεῖ νὰ ἀποβῆ προσοδοφόρος γιὰ τὶς Μονῆς ποὺ εἶναι πό-

λοι ἔλξεως. Θὰ πρέπει δὲ νὰ ἀποβάλουμε τὰ στερεότυπα περὶ τῆς πνευματικότητος ποὺ δῆθεν ἀντιστρατεύεται τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Χωρὶς νὰ χάσωμε τὴν πνευματικότητα θὰ πρέπει νὰ ἐξασφαλίσωμε τὴν ἐπιβίωσίν μας καὶ τὴν συνέχισιν τῶν εὐεργετικῶν μας ἔργων. Ἡ δημιουργία ἐπιχειρήσεων ἐκκλησιαστικῶν εἰδῶν, κηροπλαστείων, ξυλογλυπτικῶν ἐργαστηρίων, εἰκονογραφικῶν ἐργαστηρίων κλπ. θὰ συνέβαλαν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἐκκλησίας, θὰ ἐδημιουργοῦν νέες θέσεις ἐργασίας καὶ θὰ ὑπεβοήθουν τὴν ἐργώδη προσπάθειάν μας νὰ ἐξασφαλίσωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν οἰκονομικὴν, εἰ δυνατόν, αὐτοδυναμίαν. Δὲν εἶναι εὐκόλον τὸ ἐγχείρημα. Πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὴν νοοτροπίαν τοῦ εὐσεβισμοῦ ποὺ ἀπορρίπτει πᾶσαν οἰκονομικὴν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας ἵνα μὴ θίγουν αἱ πνευματικαὶ τῆς βάσεις. Ἄλλ' ἄς ἔλθουν νὰ μᾶς ποῦν πῶς θὰ ἐξασφαλίσωμεν αὐριον τυχὸν διακοπὴν τῆς μισθοδοσίας τοῦ Κλήρου αὐτοὶ ποὺ ὀχυρωνόνται πίσω ἀπὸ τὴν ἀρχὴν «μὴ θίγε τὰ κακὰ εὐ κείμενα» γιὰ νὰ ἀποτρέψουν κάθε ἀνανεωτικὴ κίνησις ποὺ θὰ μπορούσε νὰ ἀποβῆ σωτήρια. Εὐνόητον εἶναι ὅτι τὰ πάντα ταῦτα θὰ πρέπει νὰ κινοῦνται μέσα εἰς ἀπολύτως ἀποδεκτὰ καὶ θεσμικῶς παραδεκτὰ πλαίσια.

Ἀκολούθως θὰ πρέπει ἡ διαχείρισίς μας νὰ εἶναι ἄψογος καὶ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς διαφανής. Ὅχι μόνον διότι εἴμεθα Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ διότι καιροφυλακτοῦν ἀνὰ πᾶν βῆμα οἱ ἐπικριτὲς μας ποὺ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἀνατρέψουν τὰ πάντα προκειμένου νὰ μᾶς ἐμφανίσουν εἰς τὸ κοινὸν ὡς καταχραστὲς καὶ ὡς κακοδιαχειριστὲς τῆς περιουσίας τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς κεντρικὸν ἐπίπεδον ἔχομεν λάβει ἀρκετὰ μέτρα διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς διαφάνειας καὶ τῆς ἐντιμότητος κατὰ τὴν διαχείρισιν. Καὶ τοῦτο τὸ τονίζομεν εὐκαιρῶς ἀκαίρως διὰ νὰ ἐμπεδοθῇ ἡ ὀρθὴ ἰδέα ὅτι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπάρχει τάξις εἰς τὴν διαχείρισιν, ὡς τοῦτο ἀπεδείχθη περιτρώτως ἀπὸ τὶς ἐπιθεωρήσεις ποὺ διετάχθησαν καὶ ἐπερατώθησαν ἐν πολλοῖς.

Ἐκ τῆς καλῆς οἰκονομικῆς μας καταστάσεως ἐξαρτᾶται ἄλλωστε καὶ τὸ εὖρος τοῦ ὅλου ἱεραποστολικοῦ καὶ κυρίως τοῦ κοινωνικοῦ μας ἔργου, τὸ ὁποῖον κινεῖται εἰς ζηλευτὰ ἐπίπεδα ποὺ ἐντυπωσιάζουν.

7. *Ἑλλιπὴς ἀνάπτυξις τοῦ κοινωνικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.* Εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσωμε μεγαλύτεραν

ἐμφασιν καὶ εὖρος εἰς τὸ οὕτως ἢ ἄλλως σημαντικότερον κοινωνικὸν μας ἔργον. Πρόκειται δι' ἐκκλησιαστικὴν δραστηριότητα ποὺ ἐντυπωσιάζει. Καὶ πρόκειται ἀκόμη διὰ δραστηριότητα ποὺ ὁ λαὸς στηρίζει ἐπειδὴ διακατέχεται ἀπὸ φιλεύσπλαγχνα αἰσθήματα ἔναντι τῶν ἀδυνάτων. Τὸ ἔργον μας αὐτὸ ἀντιμετωπίζει ὑπαρκτὰ καθημερινὰ προβλήματα τοῦ λαοῦ. Ὅσάκις ἡ Ἐκκλησία ἐπικαλεῖται τὸ ἐν γένει φιλανθρωπικὸν τῆς ἔργον κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὴν κατηγορήσει. Τὰ παραδοσιακὰ κοινωνικά τῆς ἔργα εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ ὅλου κοινωνικοῦ τῆς ἔργου. Θὰ πρέπει ὅμως νὰ ἐπισημάνω ἐδῶ ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ἰδρυμάτων μας λειτουργοῦν ἄνευ ἀδείας τῶν ἀρχῶν, μὲ ἀποτελεσματὰ νὰ διατρέχωμε τὸν κίνδυνον, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, νὰ μᾶς ἀφαιρεθῇ τὸ δικαίωμα νὰ τὰ διατηρήσωμεν ἐφ' ὅσον δὲν θὰ καλύπτουν τὶς προϋποθέσεις τῆς ἀδειοδότησός των. Τοῦτο ἤδη εἶναι ἐμφανὲς διὰ τὰς Κατασκευάσεις μας, καὶ ἐλάβετε ἤδη σχετικὴν ὑπόμνησίν μας περὶ τῆς ἀνάγκης νομιμοποιήσεως τῶν ἐγκαταστάσεών μας.

Ὅμως ὑπάρχουν καὶ νεώτερες μορφὲς ἰδρυματικῆς ἢ καὶ ἄλλης κοινωνικῆς προνοίας, ποὺ οἰκονομικῶς ὑποστηρίζονται ἀπὸ προγράμματα τῶν Ὑπουργείων καὶ τῆς Ε.Ε. καὶ τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαμε νὰ ἀξιοποιήσωμε. Πρόκειται γιὰ Κέντρα Ψυχικῆς Ὑγείας, γιὰ ΚΕΚ ἐκμάθησης βιοποριστικῶν τεχνῶν, γιὰ ἰδρύματα ὑπὲρ τῶν μεταναστῶν, γιὰ Κέντρα συμβουλευτικῆς γιὰ νέους ἀνθρώπους, γιὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ναρκωτικῶν, γιὰ τὴν ἀντιαλκοολικὴ ἐκστρατεία, γιὰ τὶς Σχολὲς ἐπιμόρφωσης, γιὰ ξενῶνες ἀποασυλοποίησης κοκ. Τὰ ἔργα αὐτὰ προϋποθέτουν νέες ὑποδομὲς καὶ κυρίως ἐπέκτασις τοῦ ἔργου μας πρὸς τὶς κοινωνικὲς τάξεις ποὺ πλήττονται ἀπὸ τὸν κοινωνικὸ ἀποκλεισμό.

Τὸ κοινωνικὸν τοῦτο ἔργον μας ἐὰν ἀναπτυχθῇ περαιτέρω μὲ τὴν βοήθειαν τῶν προγραμμάτων ποὺ ἐσημείωσα θὰ προσδώσει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μὴν εἰκόνα μείζονος οὐσιαστικῆς παρέμβασης εἰς τὰ κοινωνικά πράγματα τοῦ τόπου μας καὶ θὰ τῆς ἐξασφαλίσῃ τὴν γενικὴ ἀναγνώρισιν τῆς εὐεργετικῆς τῆς παρουσίας μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν.

8. *Ἀνεπαρκῆς ὑποστήριξη τοῦ Μοναχισμοῦ.* Ὁ μοναχισμὸς εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν εἶναι ὁ πνευματικὸς πνεύμονας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνδρῶς καὶ γυναικεῖος ὑπηρετεῖ τὸν Θεὸν καὶ ἀποτελεῖ φῶς διὰ τοὺς πιστοὺς μας. Τελευταίως παρατηρήθησαν συμπτώματα δυσαρμονίας εἰς τὰς σχέσεις μοναχῶν καὶ Ἐπισκόπων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθοῦν μὲ κατανόησιν καὶ ἀγάπην καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς. Ὅπου ὑπάρχει πνεῦμα ἀδιαλλαγίας καὶ ἔμμονῆς εἰς λανθασμένες ἐπιλογές ἢ Ἐκκλησία θὰ ὑποδείξει τὰ δέοντα. Τὸ πρόβλημα ὑπάρχει εἰς τοπικὸν ἐπίπεδον καὶ εἶναι κατ' ἀρχὴν τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ ὑπευθύνου Ἱεράρχου. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ συνέπειες ἐκ τῆς παρατεινόμενης ἐνίοτε διαμάχης ἀφήνει ἐντυπώσεις ὅτι οἱ μοναχοὶ καταδυναστεύονται ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους, πρᾶγμα πού δὲν εἶναι πάντοτε ἀληθές, εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπομνησθοῦν ἐκ νέου πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν τὰ ἤδη καταγεγραμμένα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἱ. Κανόνων, ἀντίστοιχα δικαιώματα καὶ καθήκοντα Ἐπισκόπων καὶ μοναχῶν ἔναντι ἀλλήλων. Ἄς μὴ λησμονοῦμεν ὅτι ὁ λαὸς ἀγαπᾷ τοὺς μοναχοὺς καὶ ἐπειδὴ συχνάκις διαπνέεται ἀπὸ ἀντιεξουσιαστικὸν πνεῦμα, ἀδικεῖ εὐκόλως τοὺς Ἐπισκόπους ἐπιρρίπτων ἐπ' αὐτῶν τὴν εὐθύνην δι' ὅσα συμβαίνουν εἰς τινὰς ἱ. Μονὰς. Ἡ ἀλήθεια εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον. Καὶ πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ ἐγκαίρως ὥστε νὰ ἐκλείψουν αἱ αἰτίαι πού φέρουν ἀντιμετώπους Ἐπισκόπους καὶ Ἡγουμένους.

9. *Παρερμηνεία τοῦ ὕμνου Ὁικουμενισμοῦ.* Οἱ σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας μας μὲ τοὺς ἑτεροδόξους ἔχουν εἰς τοὺς καιροὺς μας διαβληθῇ μεταξὺ τῶν εὐσεβῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ θεωρεῖτε περίπου ὡς προδοσία τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ παραμικρὰ συνάντησις ὀρθοδόξων μὲ ἑτεροδόξους. Οἱ δι' εὐνοήτους ἰδιοτελεῖς λόγους καλλιεργούντες τὴν ιδέαν αὐτὴν θὰ ἐπεθύμουν τὴν Ἐκκλησίαν μας ἀποκομμένην ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμον, ἀγνοοῦσαν τὶς ἐξελίξεις, ἀπέχουσαν πάσης ἐκδηλώσεως καλῆς γειτονίας μὲ τοὺς ἑτεροδόξους, ἀπορρίπτουσαν καὶ αὐτὲς τὶς κοινωνικὰς σχέσεις μετ' αὐτῶν. Δηλ. Θὰ ἠθέλαν νὰ δίδει πρὸς τὰ ἔξω ἢ Ἐκκλησία μας τὴν εἰκόνα μιᾶς φονταμενταλιστικῆς Ἐκκλησίας, πού οὔτε κἂν διανοεῖται νὰ δώσει τὸ χέρι της γιὰ χαιρετισμὸν τῶν ἑτεροδόξων. Καὶ τοῦτο εἰς ἐποχὴν ὅπου ὁ κόσμος ὅλος ἔχει γίνῃ ἤδη μιὰ γειτονία, τὰ σύνορα ἔχουν καταρριφθῇ καὶ ἡ ἐλευθεροεπι-

κοινωνία τῶν λαῶν διευκολύνει τὴν ἀνάπτυξιν ἀμοιβαίων σχέσεων. Ἡμεῖς δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ἀνάπτυξιν ἀμοιβαίων σχέσεων συνεργασίας εἰς τομεῖς ἐκτὸς τῶν θεολογικῶν συζητήσεων ὡς ἐνέχουσιν τὸν κίνδυνον προδοσίας τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ ἐπομένως δὲν υἱοθετοῦμεν τοὺς φόβους πού ἐκφράζονται οἱ κήρυκες τοῦ μίσους. Οἱ ἐπαφές μας ἄλλωστε μὲ τὴν ΡΚαθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ΠΣΕ καὶ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν τυγχάνουν πανορθόδοξου ἐγκρίσεως τόσον ὡς πρὸς τὸν Διάλογον τῆς ἀγάπης, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὸν Θεολογικὸν Διάλογον. Ὅσοτόσον ἐπειδὴ ὑπάρχουν παρανοήσεις εἶναι ἀνάγκη νὰ διευκρινισθοῦν ὠρισμένα ζητήματα ὥστε νὰ μὴ σκανδαλίζονται οἱ ἀσθενεῖς περὶ τὴν πίστιν καὶ νὰ μὴ ἀνησυχοῦν ἄνευ λόγου ὅσοι εἰλικρινῶς ποθοῦν τὴν διαφύλαξιν τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων. Τελικὰ τί εἶναι ὁ «Οἰκουμενισμὸς»; Εἶναι παναίρεσις; Εἶναι κοινωνικὸς σχέσεις; Εἶναι διολίσθησις εἰς τὸν συγκρητισμὸν; Μπορεῖ νὰ εἶναι ὅλα αὐτά. Ἀπὸ ἡμᾶς ἐξαρκτάται νὰ διατηρήσωμε τὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς ἑτεροδόξους εἰς τὸ πρέπον ἐπίπεδον, χωρὶς νὰ ὑπερβαίνωμεν ὄρια ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες μας. Ἀλλὰ περὶ πάντων τούτων χρειάζονται διευκρινίσεις. Ἡ ΙΣΙ εἶναι ἡ ἀρμόδια ἀρχὴ νὰ ἀποφανθῇ καὶ πρέπει νὰ τὸ πράξει διὰ νὰ διαλυθῇ ἡ τεχνηέντως καλλιεργούμενη ἀπατηλὴ ἀβεβαιότης ὡς πρὸς τὶς προθέσεις τῆς Ἐκκλησίας μας, συμμετεχούσης καθηκόντως εἰς διαλόγους, συνέδρια, ἐπισκέψεις, ἀνταλλαγὰς φοιτητῶν κλπ.

10. *Σχέδια μεταβολῆς τοῦ συστήματος σχέσεων Ἐκκλησίας-Πολιτείας καὶ ἐπιπτώσεις.* Ἐλέχθησαν ἤδη προλαβόντως ἱκανὰ περὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ. Ἐκεῖνο πού ἀπομένει νὰ λεχθῇ εἶναι ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ μελετηθοῦν ἐν ψυχραιμίᾳ καὶ ὄχι εἰς κατάστασιν πανικοῦ ὅλες οἱ πιθανὲς ἐπιπτώσεις ἔνεκα ἀλλαγῶν πού θὰ ἐπιδιωχθοῦν εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀμφισβητήσεων περὶ τὰ κεκτημένα της ἀπὸ αἰώνων. Εἶναι ἀσφαλῶς ὀδυνηρὸν τὸ νὰ ἀπειλούμεθα ἀπὸ μέτρα τὰ ὅποια ἀποβλέπουν, κατὰ τὴν ἐνδιάθετον ἐπιθυμίαν τῶν εἰσηγητῶν των, εἰς τὸ νὰ μειώσουν τὴν παρουσίαν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν δημόσιον βίον τῆς χώρας, ὁμως ἡ Ἐκκλησία ἔζησε πολλάκις περιόδους ἐντόνου ἀμφισβητήσεως τῶν δικαιωμάτων της καὶ δὲν ἀπέθανε. Ἀντιθέτως ὅσον ἐπεδιώκετο ἢ ἀπώθησις της εἰς τὸ περιθώριον τόσον ὁ Θεὸς διὰ τοῦ λαοῦ

τὴν ἐμεγάλυνεν. Τὴν ἐμπειρίαν αὐτὴν διασώζομεν ὡς πολύτιμη παρακαταθήκη καὶ ἀποτελεῖ δι' ὅλους μας παρηγορίαν εἰς τὰς θλίψεις μας. Ὅμως τοῦτο δὲν μᾶς ἀποτρέπει ἀπὸ τοῦ νὰ συζητοῦμεν τυχὸν ἐπιπτώσεις καὶ νὰ ἀποφασίζωμεν μέτρα ποὺ θὰ πρέπει νὰ λάβωμεν ὥστε οἱ κραδασμοὶ νὰ εἶναι μικρότεροι καὶ ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ δυνατόν ὁμαλὴ. Βεβαίως ὑπάρχει ἤδη μιὰ σοβαρὰ ὑποδομὴ μελέτης παρεμφερῶν ζητημάτων. Αὐτὴ ἂς ἀποτελέσει τὴν βάσιν διὰ περαιτέρω σοβαρὰν ἀντιμετώπισιν τῶν μελλόντων νὰ προκύψουν προβλημάτων. Ὡς εἶναι λ.χ. ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνοριῶν, τῶν ἐφημεριῶν, ἡ λειτουργία τῶν ἐνοριακῶν ἰ. ναῶν, ἡ δημιουργία κοινοῦ Ταμείου πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τῶν συγκοινωνούντων δοχείων καὶ τῆς ὀφειλομένης ἀλληλεγγύης μεταξὺ ὄλων τῶν Ἰ. Μητροπόλεων κλπ.

Τὰ ἀνωτέρω 10 σημεῖα ἀποτελοῦν, κατὰ τὴν γνώμην μας, σοβαρὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας. Ὅχι τὰ μοναδικά, οὔτε τὰ σοβαρότερα. Εἶναι ὅμως τὰ ἐπείγοντα, ποὺ διεκδικοῦν προτεραιότητα ἔναντι πολλῶν ἄλλων.

Τὰ σημεῖα αὐτὰ θὰ μπορούσαν νὰ καταταγοῦν εἰς τρεῖς κατηγορίας.

1. Μέτρα ἐσωτερικῆς ἀναδιάρθρωσης δομῶν τινῶν τῆς Ἐκκλησίας.
2. Μέτρα οἰκονομικῆς αὐτοδυναμίας τῆς Ἐκκλησίας.
3. Μέτρα περαιτέρω ἀνάπτυξης τοῦ κοινωνικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐδῶ τελειῶνω τὴν πρότασίν μου. Εἰς τὴν ΔΙΣ καὶ τελικὰ εἰς τὴν ΙΣΙ ἐπαφίεται νὰ ἀποφασίσουν περὶ τοῦ πρακτέου*.

* Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος, μετὰ διεξοδικὴν συζήτησιν ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναπτυχθέντων σημείων, ἀπεφάσισε νὰ ἀποστείλῃ πρὸς τὶς ἀρμόδιες Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς τὰ σημεῖα ταῦτα πρὸς περαιτέρω μελέτην καὶ εἰσήγησιν.

**«ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΤΩΝΗΣ
ΜΙΓΓΑΣ:
Ἀπὸ τῆ θυσία
στὴ δικαίωση».**

(Ὁμιλία ἐπὶ τῇ 100ῃ
ἐπετείῳ τῆς δι' ἀπαγχονι-
σμοῦ δολοφονίας τοῦ
ἔθνομάρτυρος Τέλλου Ἄγρα
καὶ τοῦ ἐπίσης ἔθνομάρτυ-
ρος Ἀντωνίου Μίγγα.
᾽Εδεσσα, 3.6.2007)

Τοῦ
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ἀγαθητοί μου,

Εἴμαστε σήμερα ὅλοι ἐδῶ, στὴν ὁμορφη ᾽Εδεσσα, ὡς Ὁρθόδοξοι Χρι-
στιανοὶ καὶ ὡς Ἕλληνες, διὰ νὰ μνημονεύσουμε τοὺς ἔθνομάρτυρας Μακε-
δονομάχους Σαράντο Ἀγατηνό, ἢ Τέλλο Ἄγρα, καὶ Ἀντώνιο Μίγγα, νὰ δι-
δαχθοῦμε, νὰ νιώσουμε ὑπερηφάνεια ἐθνικὴ καὶ νὰ προσευχηθοῦμε γιὰ τὴν
ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τους. ᾽Επесαν ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος στὰ αἷμα-
τοποτισμένα αὐτὰ ἅγια χρώματα, γιὰτὶ πίστεψαν ὅτι τὰ προβλήματα στὴ Μα-
κεδονία μποροῦν νὰ λυθοῦν, μὲ βάση τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια, εἰρηνικὰ καὶ
ἐκουσίως ἐβάδισαν τὸν δρόμο τοῦ μαρτυρίου καὶ τοῦ θανάτου, ὅταν ἀντε-
λήφθησαν τὴν παγίδα ποὺ τοὺς εἶχε στηθεὶ ἀπὸ τοὺς ἀνέντιμους ἀντιπάλους
τους. Εἴμαστε σήμερα ὅλοι ἐδῶ ἐνωμένοι κάτω ἀπὸ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ
καὶ τῆς Ἐκκλησίας Του γιὰ τὴν ἀπότιση τοῦ χρέους τῆς μνήμης καὶ τῆς ἀλή-
θειας, ἔναντι δύο Ἑλλήνων ἡρώων τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα, ἐπειδὴ πι-
στεύουμε ὅτι ἡ συντήρηση τῆς ἱστορικῆς μνήμης δὲν ἀποτελεῖ παραχώρηση
στὴ μισαλλοδοξία καὶ τὸν φανατισμό, ἀλλ' εἶναι εὐλαβικὸ κερδί, ποὺ τονίζει
τὴν εὐγνωμοσύνη μας πρὸς τοὺς ἐθνικούς μας ἥρωες καὶ τονώνει τὸ ἠθικὸ
καὶ πατριωτικὸ μας φρόνημα.

Εἴμαστε στὴν ᾽Εδεσσα, ἡ ὁποία κατὰ τὸν Droysen ἦταν ἡ κοιτίδα τῶν
Ἑλλήνων τῆς Μακεδονίας. ᾽Εγραψε ὁ μέγας αὐτὸς ἱστορικὸς σχετικὰ:
«Τρεῖς ἀδελφοὶ Ἡρακλεῖδαι ἐκ τοῦ Ἄργει βασιλικοῦ γένους τῶν Τημενιδῶν
ἀπῆλθον πρὸς βορρᾶν εἰς τὴν Ἰλλυρίαν καὶ ἔπειτα προχωρήσαντες εἰς τὴν
ἄνω Μακεδονίαν κατώκησαν εἰς τὴν ᾽Εδεσσαν, παρὰ τοὺς ὀρητικὸς κα-
ταρράκτας, δι' ὧν τὰ ὕδατα καταρρέουσιν εἰς τὴν εὐρείαν καὶ παράκτιον πε-
διάδα». (J.G. Droysen «Ἱστορία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου» Ἐκδ. Τρ. Πί-
στεως, 1988, Τόμ. Α' σελ. 70). Καὶ μὲ τὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων ἡ ᾽Εδεσσα
παρέμεινε ἐλληνικοτάτη. Στὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα καὶ εἰδικότερα τὸ 1904
ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλληνικῆς πρεσβείας στὴν Κωνσταντινούπολη Γ.
Τσορμαντζόγλου χαρακτηρίζει τὴν ᾽Εδεσσα ὡς «ἀληθῆ Ἀκρόπολιν τοῦ
ἐλληνοφώνου ἐλληνισμοῦ τῆς Κεντρικῆς Μακεδονίας» καὶ «πολύτιμον προ-
πύργιον τοῦ διαμερίσματος Βοδενῶν». Καὶ κατὰ τὴν ἴδια ἐποχὴ γράφοντας
ὁ γάλλος δημοσιογράφος καὶ συγγραφέας Μ. Πογιαρὲς σημειώνει ὅτι ἡ
ἐλληνικότητα τῆς περιοχῆς ἀποδεικνυόταν ἀπὸ τὸ κοινὸ ἐθνικὸ αἶσθημα τῶν
κατοίκων της, τὰ κοινὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὴ γλῶσσα, τὴν εὐστροφία τοῦ πνεύ-
ματός τους καὶ τὰ φυσιογνωμικά τους χαρακτηριστικά. (Μ. Παγιαρὲς «Ἡ
Μακεδονικὴ θύελλα – Τὰ πύρινα χρόνια 1903-1907», Ἐκδ. «Τροχαλία»,
1994, σελ. 255).

Εἴμαστε ὅλοι ἐδῶ, στὴ Μακεδονία, ἀπὸ ὅπου ξεκίνησε ὁ Μέγας Ἀλέξαν-
δρος καὶ διοχέτευσε σὲ ὅλη τὴν Οἰκουμένη τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ, ὁ
ὁποῖος ἔγινε τὸ ὄχημα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῶν λαῶν, μὲ τὴ διάδοση τοῦ κη-
ρύγματος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, μὲ τὴ διατύ-
πωση τῶν Δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ μὲ τὴν ἔκφραση τῆς Πίστεώς
μας ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι ὁ μεγαλοφυῆς
καὶ ἀνδρεῖος Ἕλληνας, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τὴν πανελλήνια ἐκστρατεία προέ-
κυψε «ἐλληνικὸς καινούργιος κόσμος, μέγας» (Κων. Καβάφη «Στὰ 200 π.χ.

ποίημα Μιχ. Περάνθη «Μεγάλη Ἑλληνική Ποιητική Ἀνθολογία, Τόμ. Α΄ σελ. 368). Αὐτούς, τοὺς προικισμένους Ἑλληνες τῆς Μακεδονίας, ὀφείλει ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα νὰ εὐγνωμονεῖ, τονίζει ὁ Νικόλας Χάμοντ (Νικ. Χάμοντ «Τὸ θαῦμα πὺν δημιούργησε ἡ Μακεδονία», Ἐκδ. Παπαδήμα, σελ. 406-407). Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος δὲν ἔπαυσε νὰ εἶναι τὸ πρότυπο τοῦ ἥρωος γιὰ ὅλες τὶς γενιές τῶν Ἑλλήνων ἕως καὶ σήμερα. Στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, μιλοῦσαν πέραν τοῦ Κυρίου μας καὶ τῶν Ἁγίων, καὶ γιὰ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο, ὡς παράδειγμα τοῦ τί μπορεῖ νὰ πετύχει ὁ Ἕλληνας μὲ τὶς ἱκανότητές του, καὶ γιὰ τὴ δόξα πὺν γνώρισε ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ὁ Ἕλληνισμός. Τὸν ἀνέφερε στὰ κηρύγματά του, κατὰ τὰ σκοτεινὰ χρόνια τῆς ὀθωμανικῆς δουλείας ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος Πηγᾶς καὶ τὸν εἶχε ὡς πρότυπό του ὁ Ρήγας ὁ Βελεστινλῆς. Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι τὸ πρῶτο κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὴν Εὐρώπη ἔγινε στὴν Μακεδονία. Αὐτὴ τὴ Μακεδονία, τῆς ὁποίας τὴν ἱστορία καὶ τὸ ὄνομα ἐπιδιώκουν νὰ σφετεριστοῦν ἀλλότρια γένη, μὲ τὴν ἀνοχή τῶν χωρὶς μνήμη καὶ πνεῦμα δικαιοσύνης ἰσχυρῶν τοῦ κόσμου τοῦτου. Ἀλήθεια πόσο ἀδικοῦν τὴν Ἱστορία καὶ τὸν ἑαυτό τους ὀρισμένοι, πὺν δὲν διστάζουν νὰ παραχαράσσουν τὴν ἱστορία ὡς πρὸς τὸν ἔνδοξο στρατηλάτη. Ἡ ἐξοργιστικὴ τους τακτικὴ ὁμως δὲν μπορεῖ νὰ ἀμαυρώσει τὴ θυσία ἐκείνων πὺν ἔδρασαν μὲ βάση τὰ ἰδανικά τους καὶ ἀνοιξαν τοὺς ὀρίζοντες τοῦ Ἕλληνισμοῦ, ὅπως ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος.

Οἱ Μακεδονομάχοι Τέλλος Ἄγρας καὶ Ἀντώνης Μίγγας, ὅπως καὶ ἄλλοι ἥρωες, ἀγωνίστηκαν καὶ ἔπεσαν γιὰ νὰ διαδώσουν τὸν Ἕλληνισμό τῆς Μακεδονίας. Καὶ ὅλοι ἦσαν πιστὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἴδιο πὺν ἦσαν οἱ ἥρωες τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας, οἱ ἥρωες τῆς Ἡπείρου, οἱ ἥρωες τῆς Κρήτης, οἱ ἥρωες τοῦ πολέμου τοῦ 40, οἱ ἥρωες τῆς ΕΟΚΑ. Ὅλοι τους εἶχαν βιώσει τὰ ἰδανικά τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἔθνους, πίστευαν σ' αὐτά, πολέμησαν γι' αὐτά καὶ πολλοὶ ἔπεσαν ὑπερασπιζοντάς τα. Μὴν κοιτᾶτε σήμερα πὺν ἐν ἀνέσει ὀρισμένοι ἔχουν τὴν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἥρωες δοσμένη δυνατότητα νὰ ἀπαρνοῦνται τὴν Πατρίδα, νὰ ἀλλοιώνουν τὴν Ἱστορία καὶ νὰ ὑβρίζουν καὶ νὰ συκοφαντοῦν τὴν Ἐκκλησία. Ἡ Ἑλλάδα δὲν θὰ ἦταν αὐτὴ πὺν εἶναι σήμερα ἂν δὲν δροῦσε ἡ

Ἐκκλησία, ἂν δὲν ὑπῆρχαν αὐτοὶ οἱ ἥρωες καὶ ἂν πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς δὲν θυσιάζονταν στὸν βωμὸ τοῦ καθήκοντος. Καὶ οφείλομε νὰ ὑπογραμμίσουμε ὅτι στὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα δὲν συμμετέσχον μόνο οἱ Ἕλληνες τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης, ἀλλὰ ὅλος ὁ Ἕλληνισμός, μὲ πρῶτους τοὺς Κρητες, τοὺς Μανιάτες, τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους, τοὺς Κυπρίους, τοὺς Ἡπειρώτες, τοὺς Θεσσαλοὺς, καὶ τοὺς Στερεοελλαδίτες.

Καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς ὀφείλω νὰ ἐπαινέσω τὸ λαὸ τῆς Μακεδονίας καὶ ὅλο τὸν Ἕλληνικὸ λαό, γιὰ τὴν εἶναι κοντὰ στὴν Ἐκκλησία καὶ μὲ εὐγνωμοσύνη ἀναγνωρίζει ὅτι κύριος καὶ καίριος ἦταν ὁ ρόλος τῆς κατὰ τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα. Ἐξᾶλλου αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια, ἄσχετα ἂν ὀρισμένοι ἀπὸ ἐμπάθεια ἢ ἀπὸ ἀθεϊστικὴ καὶ ἀντιχριστιανικὴ ἰδεολογία κινούμενοι τὴν ἀποκρύπτουν, ἢ τὴν διαστρέφουν. Στὸν Τόμο τοῦ ΓΕΣ, ὁ ὀποῖος ἐπιγράφεται «Ὁ Μακεδονικὸς Ἀγῶν καὶ τὰ εἰς Θράκην γεγονότα» τονίζεται χαρακτηριστικὰ ὅτι «ἐὰν δὲν ὑπῆρχον οἱ φωτισμένοι ἱεράρχαι τῆς ἐποχῆς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος διὰ νὰ καθοδηγήσουν, νὰ ἐμψυχώσουν καὶ νὰ ὀργανώσουν τοὺς πιστοὺς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ὁ Μακεδονικὸς Ἕλληνισμὸς θὰ εἶχε ἐξαφανισθεῖ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς πρὸ τοῦ ἔτους 1903» (Ἐκδ. Δ/σεως Ἱστορίας Στρατοῦ, Ἀθήναι, 1979, σελ. 97 κ.ε.). Ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας διαφυλάχθηκε ἀκμαία ἡ Ὀρθόδοξη Πίστη, ἡ ἐθνικὴ συνείδηση καὶ διατηρήθηκε ἡ ἐθνικὴ μας γλῶσσα. Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία μὲ μοναδικὰ ἐφόδια τὴν αἴγλη τῆς ἠθικῆς τῆς ἐπιβολῆς ὡς πανορθοδόξου κέντρου καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας κατόρθωσε νὰ συγκρατήσῃ τὸ ποιμνίό της, παρόλα τὰ αἵματηρὰ πλήγματα πὺν ἐδέχθη.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔμεινε ἀπαθῆς μπροστὰ στὴ δοκιμασία τῶν ἐκτὸς τῶν συνόρων τοῦ ἐλεύθερου κράτους Ἑλλήνων. Ὅταν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος πληροφορηθῆκε ὅτι ἡ Βουλγαρικὴ Κυβέρνηση βιαιοπραγοῦσε σὲ βάρος τῶν Ἑλλήνων πὺν διέμεναν εἰς τὴν Ἀνατολικὴ Ρωμυλία, μὲ τὴν πρόφασιν ἐκδηλώσεως ἀγανάκτησης κατὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μακεδονίας, οἱ ὀποῖοι ἀμύνονταν γιὰ τὰ δίκαιά τους, ἀπέστειλε διὰ τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου μας Θεοκλήτου Α΄ τοῦ Μηνόπουλου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Προ-

καθήμενο τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὴν ὁποία ζητοῦσε νὰ παρέμβει στὴ βρετανικὴ κυβέρνησις «ὅπως τεθῆ τέρμα εἰς περαιτέρω δολοφονίας καὶ διαρπαγὰς, ἐκκολαπτούσας ὕβριν εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ζῶμεν». (Νεοκλ. Καζάζη «Τὸ Μακεδονικὸν Πρόβλημα», Ἐκδ. “Κυρομάνος”, Θεσσαλονίκη, 1992, σελ. 383). Ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐλήφθη καθυστερημένα καὶ ἐνῶ μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ οὐδέτερη ἐν τούτοις στὴν οὐσία ἀπλῶς ἐξυπηρετοῦσε τὴν πολιτικὴν τῆς Βρετανίας στὴν περιοχὴ. Ἐγραψε ὅτι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία «οὐδέποτε ἐνεργεῖ εἰς ζητήματα τὰ ὁποῖα ἔχουν πολιτικὸν χαρακτῆρα καὶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐνεργήσῃ κάτι, τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθεῖ ὡς δικαιολόγησις τῶν εἰσβολῶν σωμάτων ἐξ Ἑλλάδος εἰς τὸ τουρκικὸν ἔδαφος». Ἐμεῖς σχολιάζοντας τὸ γράμμα τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Καντέρμπουρι πρὸς τὸν προκατόχον μας πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι πρῶτον ἡ παρέμβασις πού ζητήθηκε ἦταν ἀνθρωπιστικὴ καὶ ὄχι πολιτικὴν περιοχομένου, ἦταν ἓνα αἶτημα νὰ ἐνεργοποιηθοῦν τὰ χριστιανικά του συναισθήματα πρὸς ἀποτροπὴ τῆς παράβασις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῶν βιαιοπραγιῶν σὲ βάρος τῶν Ἑλλήνων. Τὸ δεύτερον πού ὀφείλω νὰ πῶ εἶναι ὅτι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἀπὸ τότε ἀλλάξει ἄποψη καὶ παρεμβαίνει δυναμικὰ σὲ ζητήματα πού εἶναι ἀνθρωπιστικῆς φύσεως καὶ πού θὰ μπορούσαν νὰ θεωρηθοῦν καὶ πολιτικά. Ὅπως λ.χ. στὰ θέματα τοῦ Νταρφούρ, τοῦ Ἰράκ, τοῦ Λιβάνου καὶ ἄλλα. Καὶ τὸ τρίτον ὅτι περιέργως ὁ τότε προκαθήμενος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας γνώριζε μόνον τὴν «εἰσβολήν» στὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία τῶν Ἑλλήνων, πού δὲν ἔκαναν τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ προστατεύουν τὴ ζωὴ τῶν συμπατριωτῶν τους στὴ Μακεδονία καὶ ἀγνοοῦσε τὴν παρουσίαν καὶ τὴν βιαιοπραγίαν τῶν Βουλγάρων σὲ βάρος τῶν Ἑλλήνων. Νὰ προσθέσουμε ὅτι ἡ Βρετανία εὐνοοῦσε τότε τὴν προσάρτησις τῆς Μακεδονίας στὴ Βουλγαρία, ἢ, τουλάχιστον, ἓνα αὐτόνομο ἐκεῖ καθεστῶς. (Βλ. British documents on the origins of the war 1898-1914, Τόμος 5ος, σελ. 68). Κι ἓνα ἀκόμη ἀξιόλογο γεγονός, πού ἔχει καὶ σήμερον τὴν σημασίαν του. Ὅσο ἦταν ἀνοικτὸ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ποτὲ καὶ οὐδεὶς ἀναφέρθηκε σὲ κάποια ἰδιαίτερη ἄλλη ἐθνότητα, πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς, τῆς Βουλγαρικῆς καὶ τῶν ἄλλων, Τουρκικῆς,

Ἀρμενικῆς, καὶ Ἑβραϊκῆς. Τὸ ἰδίωμα πού μιλοῦσαν οἱ γηγενεῖς, ἓνα μῆγμα διάφορον γλωσσῶν, τὸ ἐκμεταλλεύονταν οἱ Βούλγαροι, ὡς παραφθορὰ τῆς ἰδικῆς τους γλώσσας, ἐνῶ οἱ περισσότεροι πού μιλοῦσαν τὸ ἰδίωμα ἦσαν φλογερότεροι Ἑλληνες ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες καὶ τὸ ἀπέδειξαν μὲ τὴ βοήθειαν πού προσέφεραν στὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα. Πολλοὶ μάλιστα ἦσαν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι μιλοῦσαν τὸ ἰδίωμα καὶ θυσιάσαν καὶ τὴν ἴδιαν τὴν ζωὴν τους γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστην τὴν Ἁγίαν καὶ τῆς Πατρίδος τὴν Ἐλευθερίαν, ὅπως ὁ Καπετὰν Κώπτας.

Γιὰ τὴν διάσωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν ἀπελευθέρωσίν της ἀγωνίσθησαν καὶ θυσιάστηκαν καὶ οἱ Τέλλος Ἄγρας καὶ Ἀντώνης Μίγγας, τοὺς ὁποῖους τιμᾶμε σήμερον. Ἦσαν δύο διαφορετικὲς προσωπικότητες, δύο ἄνθρωποι πού μεγάλωσαν σὲ διαφορετικὰ περιβάλλοντα καὶ πού τοὺς ἔνωσε μὲχρι καὶ τῆς δι' ἀπαγχονισμοῦ δολοφονίας τους ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Πατρίδα.

Ὁ Σαράντος Ἀγαπητός, πού εἶναι τὸ πραγματικὸ ὄνομα τοῦ Μακεδονομάχου καὶ ἀνθυπολογαχοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ Τέλλου Ἄγρα, τοῦ Ἀνδρέου καταγόταν ἀπὸ τοὺς Γαργαλιάνους τῆς Πελοποννήσου, γεννήθηκε τὸ 1880 καὶ μεγάλωσε σὲ οἰκογένειαν, ἡ ὁποία εἶχε προσφέρει στὸ Ἔθνος πολλοὺς ἀγωνιστὰς τοῦ 1821 καὶ εἶχε ὑψηλὴν θέσιν στὴν κοινωνίαν τῆς τότε ἐλεύθερης Ἑλλάδος. Ἡ μία γιὰ τὸν ἦταν τῆς οἰκογενείας Παπατζώνη, ἐπίσης ἡρώων τοῦ Ἀγῶνα τῆς Παλιγγενεσίας, τῆς ὁποίας γόνος ἦταν καὶ ὁ σημαντικὸς ποιητὴς μας Τ.Π. Παπατζώνης. Ἦταν ἡ ἐποχὴ πού ὅλοι οἱ Ἑλληνες, ἐλεύθεροι καὶ σκλαβωμένοι, ὁμόγλωσσοι καὶ ἑτερόγλωσσοι, βίωναν ἕως τὰ μύχια τῆς ψυχῆς τους τὴν μίαν ἐθνότηταν καὶ τὴν μίαν πίστην, πρᾶγμα πού τοὺς ἔδινε αὐτοπεποίθησιν, ἀκεραιότηταν φρονήματος καὶ γενναϊότηταν. Ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ τὸ φαινόμενον τῆς ἐθελοντικῆς ἐπιστράτευσης Ἑλλήνων ἀπὸ ὅλες τὴς κατευθύνσεις γιὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Μακεδονίας. Ὁ Παῦλος Μελάς καὶ ὁ Τέλλος Ἄγρας εἶναι δύο χαρακτηριστικὰ παραδείγματα Ἑλλήνων τῆς Νότιας Ἑλλάδος, πού ἀνέβηκαν στὴ Μακεδονίαν καὶ ἀγωνίσθησαν γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν της, δίνοντας ἔμπρακτὴ καὶ θυσιαστικὴ μαρτυρίαν γιὰ τὴν ἐνότηταν τοῦ Ἔθνους. Σ' αὐτὸ τὸ Γένος πίστευε καὶ ὁ Τέλλος Ἄγρας, τοῦ ὁποῖου ἡ οἰκογενειακὴ καταγωγὴ καὶ ἡ

παιδεία ἀποτελοῦσαν θεμελιακὸ στοιχεῖο τῆς ὅλης του προσωπικότητας. «Οἱ Ἀγαπηνοὶ τῶν Γαργαλιάνων ἦσαν ντόπιοι. Ὁ παπποῦς τοῦ καπετὰν Ἄγρα, ὁ Ἀντώνιος Ἀγαπηνός, ἦταν ἔφορος τῆς ἐπιμελητείας τοῦ Ἀγώνα τοῦ 1821. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ παπποῦ του, ὁ Διονύσιος Ἀγαπηνός, ἦταν ὄπλαρχηγὸς κατὰ τὴν Ἐπανάσταση. Ἐπικεφαλῆς 100 Γαργαλιανωτῶν ἔλαβε μέρος σὲ πολλὰ μάχες ἐναντίον τῶν Τούρκων, ὅπως στὰ Δερβενάκια, στὴν ἐκστρατεία τῶν Ἀθηνῶν, στὴν μάχη ποὺ ἐγένετο στὴν περιοχὴ τῶν Παλαιῶν Πατρῶν καὶ στὴν πολιορκία τοῦ Νιόκαστου στὴν Πύλο. Τόσο ὁ παπποῦς τοῦ καπετὰν Ἄγρα, ὅσο καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ παπποῦ του, ὑπογράφουν ὡς δημογέροντες τῶν Γαργαλιάνων σὲ πλῆθος ἐγγράφων ποὺ βρίσκονται στὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους. Καὶ οἱ δύο προαναφερθέντες Ἀγαπηνοὶ ἦσαν μέλη τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας. Ἀκόμη, τοὺς βρίσκουμε σὲ ρωσικὰ ἀρχεῖα ὡς συνδρομητὲς τῶν Δεκεμβριστῶν, δηλ. τῶν Ρώσων Ἐπαναστατῶν τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1825. (Ἄθαν. Τερζάκη «Καπετὰν Ἄγρας, «Νεώτερες ἀπόψεις γιὰ τὴν καταγωγὴ καὶ θυσία του», Ὁμιλία).

Ὁ Ἀγαπηνός ἀκολουθώντας τὰ νάματα τῆς οἰκογενείας του εἰσήλθε στὴ Στρατιωτικὴ σχολὴ τῶν Εὐελπίδων καὶ στὴ συνέχεια πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ ἀμυνθεῖ γιὰ τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων τῆς Μακεδονίας. Λίγους μῆνες μετὰ τὴν ἀποφοίτησή του ἀπὸ τὴ σχολὴ Εὐελπίδων ζήτησε ἀπὸ τὸν τότε Διάδοχο Κωνσταντῖνο νὰ μετατεθῆ στὰ σύνορα. Ἐκπληκτὸς ὁ Διάδοχος τὸν μετέθεσε τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1902 στὸν Τύρναβο, ὅπου ἐγένετο ἥρωας πολλῶν ἐπεισοδίων μετὰ τοὺς ἀπέναντι Τούρκους. Μάλιστα κάποια μέρα εἰσήλθε στὸ τουρκικὸ ἔδαφος καὶ πῆρε πίσω ἀπὸ τὸ φυλάκιο ἓνα ὄπλο Γκράς ποὺ ἀνῆκε στὸν Ἑλληνικὸ Στρατὸ καὶ τὸ κρατοῦσαν οἱ Τούρκοι ἀπὸ τὸν ἀτυχή πόλεμο τοῦ 1897. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1906 μετὰ ἀδεία τῶν ἀνωτέρων του περνᾷ τὰ σύνορα καὶ μπαίνει στὴ Μακεδονία, ἐγκαθίσταται στὴ Νάουσα καὶ ἀπεκεῖ μεταβαίνει στὸ Βάλτο, ἐπίκεντρο συγκρούσεων Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων. Στὴ μνήμη τοῦ Τέλλου Ἄγρα, «τοῦ ἰδανικοῦ ἥρωα», ὅπως τὸν χαρακτηρίζει, ἀφιερώνει ἡ Πηνελόπη Δέλτα τὸ βιβλίο της «Στὰ μυστικά τοῦ βάλτου», ποὺ ἀκριβῶς ἀναφέρεται στὴ δράση του, στὴν προδοσία καὶ στὴ δολοφονία του, μαζί με τὸν ἀχώριστο φίλο του Ἀντώνη Μίγγα. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ ἤθελα νὰ

ποῦμε δύο λόγια γιὰ τὸ Βάλτο. Ὅταν λέμε Βάλτο, ἐννοοῦμε μία τεράστια περιοχὴ 100 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων νότια τῶν Γιαννιτσῶν, τὴν ὁποία θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι τὴ σχεδίασε ἡ ἐφιαλτικότερη φαντασία. Λάσπη, πυκνοὶ καλαμιῶνες μαζί με βούρλα καὶ ραγάξι, ψηλὸ ὡς δύο μέτρα. Τὰ φυλλώματα τῶν φυτῶν ἦταν τόσο πυκνὰ ποὺ δὲν ἔβλεπες πέρα ἀπὸ λίγα μέτρα. Ἡ φυτικὴ ζωὴ μέσα στὸ Βάλτο ἦταν πλούσια. Κουνούπια, ψάρια, χέλια, ἀλλὰ καὶ βατράχια καὶ βδέλλες, τὸ κάθε εἶδος κατὰ μυριάδες, ἀποτελοῦσαν τὸν πλοῦτο τοῦ βυθοῦ. Νερόκοτες, ἀγριοπάπιες, ἀγριόχηνες καὶ ἄλλα ὑδροβία πουλιὰ ἔβρισκαν ἄσυλο στὴ λίμνη. Στὴ δασωμένη ἀκρολιμνιὰ λούφαζαν διάφορα ἀγρίμια, ὅπως ἀλεπούδες, κουνάβια, ἀγριοχοῖροι καὶ λύκοι, ποὺ κατέβαιναν ὡς ἐκεῖ τὸ χειμῶνα. Τὶς φωνὲς αὐτῶν τῶν ζώων ἐμμοῦντο οἱ κομιτατζήδες γιὰ νὰ συνεννοοῦνται μεταξὺ ξηρᾶς καὶ κλυβῶν. Ὁ βούρκος ἀνέδιδε ἀναθυμιάσεις ἀποπνικτικές. Ἡ ζωὴ μέσα στὴ λίμνη ἦταν πραγματικὸ μαρτύριο. Φρικτὴ κόλαση. Τὸ καλοκαίρι οἱ ἐλώδεις πυρετοὶ ὀργιάζαν. Δὲν ὑπῆρχε κάτοικος τῆς λίμνης ποὺ νὰ μὴν εἶχε προσβληθεῖ. Ἔτσι κάθε ἀτσαλένιος ὀργανισμὸς μετὰ ἀπὸ λίγους μῆνες ἐφευγε ἀπ' τὸ Βάλτο παίρνοντας στὰ σωθικά του τὴ θανατηφόρο ἐλονοσία καὶ τοὺς ρευματισμοὺς, ποὺ γρήγορα τὸν ὀδηγοῦσαν στὸ θάνατο ἢ τὸν κάρφωνα γιὰ πολλὰ χρόνια στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου καὶ τῆς φθορᾶς. Γι' αὐτὸ κανένας Μακεδονομάχος, λένε, δὲν εἶχε ἀντέξει νὰ μείνει στὴ Λίμνη τῶν Γιαννιτσῶν πάνω ἀπὸ ἕξι μῆνες, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ντόπιο ὄπλαρχηγό, τὸν Καπετὰν Γκόνο Γιῶτα, ποὺ ἄντεξε μέσα ἐκεῖ ὅλα τὰ χρόνια τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα.

Τὴν ἀπέραντη αὐτὴ λίμνη ἐκμεταλλεύονταν ψαράδες ἀπὸ τὰ γύρω χωριά. Πήγαιναν ἐκεῖ νὰ κόψουν τὸ χρήσιμο ραγάξι. Μ' αὐτὸ γέμιζαν στρώματα καὶ ἔφτιαχναν σαμάρια γιὰ τὰ ζῶα. Μάζευαν βδέλλες ποὺ τὶς πουλοῦσαν στὸ ἐξωτερικό, γιὰ ἰατρικὴ, τότε, χρῆση, καὶ κυνηγοῦσαν τὶς ἀγριοπάπιες καὶ τὰ ἄλλα χρήσιμα ζῶα τῆς λίμνης. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν μποροῦσαν νὰ γυρίσουν στὸ χωριὸ τους αὐθημερόν, ἔφτιαχναν «πατώματα» μέσα στὴ λίμνη ἀπὸ δέντρα, χοντρές ρίζες ἀπὸ καλάμια ποὺ τὰ συνέδεε μεταξὺ τους μετὰ δοκοὺς καὶ ἔριχναν ἐπάνω χῶμα. Ἀργότερα, πάνω στὰ πατώματα ἔβαζαν πασσάλους καὶ πλέκον-

τας τὸ ραγάτσι ἔφτιαχναν τοίχους καὶ τριγωνικὴ ἢ κωνικὴ στέγη. Αὐτὲς ἦταν οἱ «καλύβες». Στὸ μέσον τῆς καλύβας εἶχαν φτιάξει καὶ ἐστία πού ἔκαιγε μὲ ὕδροχαρῆ φυτὰ, πού ἔβγαζαν περισσότερο καπνὸ παρὰ φωτιά. Στὶς καλύβες ἔφταναν εὐκόλα μὲ τὶς πλάβες, τὶς βάρκες δίχως καρίνα πού εὐκόλα ἀναποδογύριζαν, ἀλλὰ μποροῦσαν νὰ κινοῦνται καὶ σὲ ρηχὰ νερὰ χρησιμοποιώντας τὸ πλατοῖ, ἓνα εἰδικὸ κουπί. Κάποτε ὑπῆρχε καὶ ἓνα δεῦτερο πλατοῖ πού τὸ χρησιμοποιοῦσε ὁ πλαβαδόρος γιὰ τιμόνια τῆς πλάβας. Ἔτσι ἢ λίμνη ἔγινε καὶ καταφύγιο κάθε κακοποιοῦ στοιχειοῦ, ὅπως ληστῶν, φυγοδίκων καὶ λιποτακτῶν.

Οἱ Βούλγαροι μετὰ τὴν ἀποτυχία τῆς Ἐπανάστασης τοῦ Ἰλντεν, τὸ 1903, καταδιωκόμενοι ἀπὸ τὰ τουρκικὰ ἀποσπάσματα βρῆκαν καταφύγιο στὴ λίμνη. Ἔτσι ἀνακάλυψαν καὶ σιγά - σιγά ἐκτόπισαν τοὺς ψαράδες. Ὅλος ὁ γύρω κάμπος καταδυναστευόταν ἀπὸ τοὺς κομιτατζήδες αὐτοὺς, πού τὴν ἡμέρα ἔβγαζαν καὶ τρομοκρατοῦσαν τὰ γύρω χωριά καὶ τὸ βράδυ τρύπωναν στὶς κρυφές καὶ ἀπόρθητες ἕως τότε καλύβες τους. Ἔτσι, σιγά - σιγά ἀναγκάζονταν οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ Ἕλληνες χωριάτες νὰ δηλώνουν ὑποταγὴ στοὺς ἀδίστακτους κομιτατζήδες, γιὰτι διαφορετικὰ ἀντιμετώπιζαν τὸ δολοφονικὸ μαχαίρι, τὴ φωτιά καὶ τὸ δυναμίτη.

Μπροστὰ στὴν κατάσταση αὐτὴ τὸ Προξενεῖο μας στὴ Θεσσαλονίκη ἀποφάσισε νὰ δράσει μέσα στὴ λίμνη, στὴν ἴδια τὴ φωλιά τῶν Κομιτατζήδων. Ὁ Ἄγρας, λοιπόν, ἀνέλαβε νὰ τοὺς ἐκδιώξει ἀπὸ τὸν Βάλτο. Προκαλώντας τους νὰ ἀναμετρηθοῦν μαζί του κατάφερε νὰ καταλάβει τὴν περίφημη Καλύβα τῶν Βουλγάρων, γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα Κοῦγκο. Μὲ τὴν βοήθεια τοῦ ντόπιου σώματος τοῦ καπετὰν Γκόνου Γιώτα, πρόσβαλε τὸ Ζερβοχώρι πού ἦταν τὸ ὄρητήριο τῶν Κομιτατζήδων. Στὶς 14 Νοεμβρίου τοῦ 1906, ἔξορμᾷ γιὰ νὰ καταλάβει τὴν κεντρικὴ Βουλγάρικη Καλύβα τοῦ Ζερβοχωρίου. Καθὼς ὅμως δὲν εἶχε ἐπαρκὴ δύναμη γιὰ νὰ προκαλέσει ἀντιπερισπασμὸ στὶς γειτονικὲς βουλγαρικὲς καλύβες, βρέθηκε ἀνάμεσα σὲ διασταυρούμενα πυρὰ. Στὴν πεισματώδη σύγκρουση, οἱ ἀπώλειες ἦταν τρεῖς σύντροφοι τοῦ Ἄγρας νεκροὶ καὶ τρεῖς τραυματίες, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ ὑπαρχηγός του, Τηλιγάδης, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἄγρας, ὁ ὁποῖος τραυματίστηκε στὸν δεξιὸ ὄμο καὶ

στὸ δεξιὸ χέρι. Οἱ νεκροὶ ἦσαν ὁ Δημ. Μακροακιώτης ἀπὸ τὴν Δωριδα, ὁ Γεώργιος Θεμελῆς ἀπὸ τὴν Καστοριά καὶ ὁ Φώτης Τριζόπουλος ἀπὸ τὴν Κουλακιά. Τὸ Κέντρο τοῦ Ἀγώνα, τὸν καλεῖ νὰ μεταβεῖ στὴ Θεσσαλονίκη προκειμένου νὰ γιαιτρευθεῖ ἀπὸ τὰ τραύματά του. Μὲ δική του εὐθύνη παραμένει μόνο 4 ἡμέρες καὶ κατόπιν ἐπιστρέφει πίσω στὸ Βάλτο καὶ στὰ παλληκάρια του. Στὶς φωτογραφίες πού διασώθηκαν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, βλέπουμε τὸν Ἄγρας μὲ τοὺς συντρόφους του στὸ Βάλτο φορώντας γάντι στὸ δεξιὸ χέρι, γιὰτι τοῦ ἔλειπε μία φάλαγγα ἀπὸ τὸ μεσαῖο δάκτυλο τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ του.

Στὸ Βάλτο ἡ ὑγεία του εἶχε βλαφθεῖ ἀνεπανόρθωτα. Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1907 τὸ Κέντρο τοῦ Ἀγώνα τῆς Θεσσαλονίκης τὸν στέλνει στὴν Νάουσα, «ἀπ' ὅπου θὰ συνεχίσει τὴν ὀργανωτικὴ δουλειά» (Ἀθαν. Τερζάκης).

Ὁ Ἀντώνης Μίγγας ἦταν αὐτοδημιούργητος Ναουσαῖος «τερζῆς», δηλαδὴ γουναροποῖός. Ἐξυπνος ἐπιχειρηματίας εἶχε ἀποκτήσει σημαντικὴ περιουσία. Θὰ μπορούσε νὰ ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐπέκταση τῆς ἐπιχειρησῆς του καὶ νὰ ἀπολαμβάνει τὰ ἀγαθὰ τῆς εὐμάρειας καὶ τοῦ πλούτου. Ὅμως ἐκεῖνος ἦταν ἰδεολόγος, ἀγνός καὶ αὐθόρμητος. Ἐργασία καὶ περιουσία τὰ ἔβαζε πολὺ χαμηλὰ στὴν ἀξιολόγησή τῆς ζωῆς του, σὲ σχέση μὲ τὴν ἐλευθερία τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν ἔνταξή της στὴν Μητέρα Ἑλλάδα. Προσέφερε τεράστιες ὑπηρεσίες στὸν Μακεδονικὸ Ἀγώνα, ἀκόμη καὶ τὴν ἴδια του τὴ ζωὴ, κοντὰ στὸν ἀρχηγὸ Τέλλο Ἄγρας. Τὸν ἀκολούθησε στὸν Γολγοθᾶ του καὶ τὸν συντροφεύει καὶ μετὰ θάνατο ἀκόμη, ἀφοῦ κοιμοῦνται μαζί σὲ τάφους ἀδελφωμένους, πού τοὺς περιβάλλει τὸ ἴδιο κιγκλίδωμα. Ὁ δεσμὸς τῆς ἀγάπης, τῆς πιστότητας καὶ τῆς φιλίας τῶν δύο ἀνδρῶν ἔμεινε παροιμιώδης. Μόνο ὅσοι ἔχουν ὑψηλὰ ἰδανικά, ὅπως εἶναι αὐτὰ τῆς λατρείας πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τῆς Φιλοπατρίας, μποροῦν νὰ ἀναπτύξουν τέτοια φιλία ἀνιδιοτελεῖ καὶ θυσιαστικὴ μέχρι θανάτου.

Τὸ πόσο ἀνεπτυγμένο ἦταν μέσα τους τὸ συναίσθημα πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὴν Πατρίδα ἀποδεικνύουν τὰ διασωθέντα στοιχεῖα, ἀπὸ τὸν φιλόλογο Θεόδωρο Γρηγ. Κανελόπουλο, ὁ ὁποῖος γιὰ νὰ συγγράφει τὸ βιβλίο «Καπετὰν Ἄγρας, Τέλλος Ἀγαπηνός, Ἐθνομάρτυς (1880-1907)» (Ἐκδ. Β' Ἀθήνα 2003) διενήργησε

πραγματική ιστορική ἔρευνα, με ἐπισκέψεις στὴν ἐδῶ περιοχή τῆς δράσης καὶ τῆς θυσίας τῶν Ἄγρα καὶ Μίγγα. Συνεντεύξεις με τὴν χήρα τοῦ Μίγγα καὶ με πολλοὺς Μακεδονομάχους καὶ με τὴν πολυχρόνια καὶ ἐπίπονη μελέτη ἀρχείων. Στὸ ἐν λόγω πόνημα τοῦ Θεοδ. Κανελοπούλου ἀναφέρεται ἡ ἐπιστολὴ τὴν ὁποία ἀπέστειλε ὁ Ἄγρας πρὸς τὸν θεῖο του Χρῆστο Ταβουλαρίδη τὴν παραμονὴ τῆς ἀναχωρήσεώς του γιὰ τὴν Μακεδονία:

«Ἀγαπητέ μου θεῖε, αὔριο ἀναχωρῶ δι' ἰστιοφόρου γιὰ τὸν ἀγῶνα δι' ὃν προωρίσθη. Εὐχόμει νὰ ἐπανέλθω ὅπως πρέπει καὶ νὰ σᾶς ἴδω ὅλους ὅπως ἐπιθυμῶ. Ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶναι δι' ἐμὲ ἡ σκληροτέρα καὶ συγχρόνως ἡ γλυκυτέρα τοιαύτη. Δὲν ὑπάρχει γλυκύτερον, ὑψηλότερον καὶ τιμητικότερον τοῦ νὰ συναισθάνεται τίς ὅτι προώρισε τὴ ζωὴ του πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἀδίκως καὶ βαρβάρως καταπατουμένων δικαίων τῆς πατρίδος μας. Εὐχόμει ἵνα ὁ Θεὸς με βοηθήσει καὶ με συνδράμη εἰς τὸν ἀγῶνα, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδύομαι... Σᾶς φιλῶ ὅλους. Τέλλος Ἀγαπητός» (σελ. 66).

Τί νὰ πρωτοθαυμάσει κανεὶς σ' αὐτὴ τὴ συγκινητικότητα ἐπιστολῆ; Τὴ ζωντανὴ πίστιν στὸ Θεὸ πού ὀρίζει τῶν ἀνθρώπων τὰ βήματα; τὴν περιπαθῆ ἀγάπην τοῦ ἥρωα γιὰ τὴν σκλαβωμένη Πατρίδα; Τὴν αὐθόρμητη καὶ ἐνθουσιαστικὴ κίνησή του νὰ ἐγκαταλείψει ὡς ἄλλος ἱεραπόστολος «πλοῖα καὶ δίκτυα» γιὰ νὰ ἀκολουθήσει τὴν ὁδὸ τῆς θυσίας; τὴν ἐθελοντικὴ του προσφορὰ στὸν βωμὸ τῆς ἐλευθερίας, ἐφαρμόζοντας στὴ ζωὴ του τὴ ρῆσιν τοῦ Κάλβου ὅτι «θέλει ἀρετὴν καὶ τόλμην ἢ Ἐλευθερία»; Τί νὰ ἐπαινέσει κανεὶς πρῶτο καὶ τὶ δευτέρου στὸν ἥρωά μας; Τὴν φιλοπατρία καὶ τὴ φιλογένεια, ἢ τὴν αὐτοθυσία καὶ τὴν γενναϊότητα; Νὰ μιλήσει κανεὶς γιὰ αὐτεπίγνωση καὶ αὐτοσυνειδησία χριστιανικὴ καὶ ἐλληνικὴ, ἢ γιὰ προαποφασισμένη μαρτυρικὴ πορεία πρὸς τὴ θυσία; Βαριά ἢ παρακαταθήκη καὶ ἀσκήωτη ἢ κληρονομία μας. Αὐτὴν τὴν παρακαταθήκη καὶ αὐτὴ τὴν κληρονομία, πού σήμερα ἐπιχειροῦν νὰ ὀδηγήσουν στὸν μαρρασμὸ οἱ ἰσχυροὶ τοῦ κόσμου τούτου. Ἀλλὰ εὐτυχῶς ἡ ἐλληνικὴ ψυχὴ ἀντιστέκεται καὶ καθῆκον δικό μας εἶναι νὰ τὴν στηρίξουμε καὶ νὰ τῆς ἐνισχύσουμε τίς ἀντιστάσεις, με ὅλες μας τίς δυνάμεις.

Ὁ Τέλλος Ἄγρας, κατὰ τὴ δράση του στὴν περιοχή τοῦ Βάλτου τῶν Γιαννιτσῶν δὲν παραμελοῦσε ποτὲ τὰ θρησκευτικὰ του καθήκοντα. Συχνὰ καλοῦσε τὸν ἱερέα στὴν καλύβα του γιὰ τὸν ἐκκλησιασμὸ καὶ τὴ θεία Μετάληψη. Ἀνήμερα τῶν Θεοφανείων τοῦ 1907 εἶχε πάει στὴν Κούγκα ὁ παπα - Νικόλας τῆς Ἁγίας Μαρίας γιὰ νὰ τελέσει τὴ θεία Λειτουργία καὶ τὸν ἀγιασμὸ στὸν Ἄγρα καὶ τὰ παλληκάρια του. Ὅμως τὴν ὥρα τῆς θείας Λειτουργίας οἱ Βούλγαροι τὸν σκότωσαν. Ὁ Ἄγρας συντετριμμένος τὸν ἔθαψε κοντὰ στὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου του, ἀλλὰ δὲν λύγισε καὶ συνέχισε τὸν ἀμείλικτο πόλεμο, συνεργαζόμενος με τοὺς πιστοὺς στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο κληρικούς καὶ μοναχοὺς τῆς περιοχῆς, πού ὅλοι τοὺς ἦσαν στόχοι τῶν Βουλγάρων (αὐτ. σελ. 122).

Τὴ φιλοπατρία τοῦ Ἄντ. Μίγγα ἀποδίδουν γλαφυρὰ τὰ λόγια πού εἶπε στὸν Θεόδ. Κανελλόπουλο ἢ χήρα του Εὐγενία: «Εἶχαμε μανία νὰ ἰδοῦμε τὸ ἐλληνικό» ὁ ἄντρας μου φιλοῦσε τὸ ὄπλο. «Ὁ Ἀντώνης ἦταν δοσμένος ἐκεῖ, ἄφηνε τὴ δουλειά του κι ἐγὼ ἤθελα τὴν ἐλευθερία, ἡ καρδιά μου πετοῦσε, ποθοῦσε ἢ ψυχὴ μου τὴν ἐλευθερία...» (αὐτ. σελ. 146). Καὶ ἡ ἀφοσίωσή του στὸν Ἄγρα φαίνεται καὶ ἀπὸ τὰ λόγια πρὶν ἀπὸ τὴ θυσία τους. Ὅταν με τὴν προδοσία καὶ τὴν ἀτιμία, γιὰ τὴν ὁποία θὰ μιλήσουμε πιὸ κάτω, συνέλαβαν οἱ Βούλγαροι τὸν Ἄγρα καὶ τὰ παλληκάρια του, ἐκεῖνος τοὺς ζήτησε νὰ τὰ ἀφήσουν ἐλεύθερα, ἀφοῦ αὐτὸν ἤθελαν νὰ βασανίσουν καὶ φονεύσουν. Ἀλλὰ ὁ Μίγγας δὲν τὸ δέχθηκε, λέγοντας τὰ συγκινητικὰ αὐτὰ λόγια: Μαζὶ ἤρθαμε, μαζὶ θὰ πεθάνουμε, σὰν θέλει ὁ Θεὸς καὶ ὅπου θὰ πεθάνει ὁ ἀρχηγός μου, ἐκεῖ θὰ πεθάνω κι ἐγώ». Ὁ Μίγγας γνώριζε, εἶχε βιώσει τὸ νόημα τῆς ζωῆς πού δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀγάπην στὸν Θεὸ καὶ στὸν ἄνθρωπο καὶ ἀσφαλῶς ἐνῶ φαινομενικὰ ἦταν μαρτυρικὸ τὸ τέλος του, ἐν τούτοις ἦταν μακάριο, χριστιανικό, ὅπως ἐξάλλου καὶ τοῦ Ἄγραου.

Οἱ Ἄγρας καὶ Μίγγας θυσιάστηκαν ἐπειδὴ ἤθελαν μιὰ Μακεδονία ἐλληνικὴ ἀπληλαγμένη ἀπὸ τὴν τυρανία καὶ Τούρκων καὶ Βουλγάρων. Ἦθελαν τὸν ἀρχικομιτατζῆ Ζλατάν νὰ τὸν φέρουν κοντὰ τοὺς τώρα πού τοῦ εἶχαν ἀφαιρεθεῖ ὅλα τὰ ἀξιώματα. Νὰ τὸν προσεταιριστοῦν εἰς τὴν ἐλληνικὴν πλευράν, ὥστε νὰ συμβάλλει καὶ αὐτὸς στὴν δίκαιη λύση τοῦ Μακεδο-

νικοῦ ζητήματος. Προηγήθηκαν δηλαδή τῆς ἐποχῆς τους κατὰ 100 χρόνια. Μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ἡ Βουλγαρία εἶναι σήμερα μέλος τῆς Ε.Ε. καὶ τοῦ Ν.Α.Τ.Ο. καὶ ἑταῖρος τῆς Ἑλλάδος, εἶναι μία φίλη χώρα μὲ τὴν ὁποία συνεργαζόμαστε ἄριστα σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς. Ἐπίσης, μὲ τοὺς ἀδελφοὺς Ὁρθοδόξους Βουλγάρους ἔχουμε ἄριστες σχέσεις, κοινὲς ἐπιδιώξεις καὶ ταυτόσημα ὁράματα. τότε ὅμως τὰ πράγματα ἦσαν διαφορετικὰ. Ὁ Ἄγρας ἔβλεπε πολὺ μπροστά. Ἦθελε τὴν εἰρήνη μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἀξιοπρέπειας καὶ ὄχι τὴν εἰρήνη ὡς πρόσχημα ἐφησυχασμοῦ καὶ ἀπόλαυση τῶν ἀνέσεων. Ὁ Ἄγρας πίστευε ἀκόμη ὅτι καὶ ὅσοι ἀκολουθοῦσαν στὴ Μακεδονία τοὺς Βουλγάρους στὸ βάθος τους ἦσαν Ἕλληνες. Κι ἐνῶ ἦταν ἀνδρεῖος καὶ μὲ τὸν ἀέρα τοῦ νικητοῦ μαχητῆς δὲν ἤθελε τὴν αἱματοχυσία. Κρίνοντας ἀπὸ τὸν ἑαυτό του πίστευε ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι, πού βρισκόνταν ἀπέναντί του, συμμερίζονταν τοὺς ὁραματισμοὺς του. Ἔτσι τὸ καλοπροαίρετο καὶ ἡ εὐπιστία του τὸν ἔριξαν στὴν παγίδα τῶν Βουλγάρων. Εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ δίστιχο γιὰ τὸν Ἄγρα τοῦ Παύλου Γυπάρη, συγγραφέως τῆς βιογραφίας τοῦ Ἑλ. Βενιζέλου καὶ ἀρχηγοῦ ὁμάδας κατὰ τὸν Μακεδονικὸ Ἀγώνα:

«Νὰ καὶ τὸν Ἄγραν Ἀγαπῆνὸν μὲ τὰ πολλὰ του πάθη μὲ τοὺς Βουλγάρους ἤθελε νὰ φιλιωθῆ κ' ἐχάθη...».

Βέβαια οἱ ὁραματιστὲς τῆς εἰρηνικῆς συμβίωσης τῶν λαῶν πληρώνουν συνήθως μὲ τὴν ἴδια τους τὴ ζωὴ τὰ ὑψηλόφρονα πιστεύματά τους. Ἔχουμε στὴ διεθνή σκηνὴ τὰ παραδείγματα τῶν Μαχάτμα Γκάντι καὶ Μάρτιν Λουῦθερ Κίγγκ. Ὅμως ἡ θυσία τους διόλου δὲν ἀπομειώνει τὶς εὐεργετικὲς τους καὶ φιλάνθρωπες ἐπιδιώξεις. Τὸ αἷμα τους μοιάζει νὰ ἀρδεύει τὸ ἀρχικὰ καχεκτικὸ δένδρο τῆς πανανθρώπινης εἰρήνης καὶ τῆς δικαιοσύνης, πού σιγά - σιγά ἰσχυροποιεῖται, μεγαθύνεται καὶ στὸ τέλος γίνεται σκεπὴ καὶ σύμβολο ἀνθρωπιᾶς καὶ πολιτισμοῦ. Καμία θυσία δὲν χάνεται καὶ κανένας εἰλικρινῆς ἀγωνιστῆς τοῦ καλοῦ δὲν πρέπει νὰ ἀπογοητεύεται καὶ νὰ ἐγκαταλείπει τὸν ἀγώνα του. Οἱ μάχες γιὰ τὴν κατίσχυση τῶν μεγάλων ἀξιών τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐνίοτε φαίνεται νὰ χάνονται, ὅμως τὸν πόλεμο τελικὰ, κατὰ ἱστορικὴ νομοτέλεια, κερδίζει ἡ ἀνθρωπότητα ὅλη, ἡ παγκόσμια οἰκουμένη, πού οἱ θυσίαι τῶν εὐγενῶν καὶ

ἡρωϊκῶν ὅπου γῆς τέκνων τῆς, ἐμπλουτίζουν τὴν ἱστορία καὶ συνιστοῦν βάθρα, ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ ἄνθρωποι θεμελιώνουν τὴν ποιότητα τῆς ζωῆς τους. Τὸ ἴδιο συνέβη μὲ τὰ δύο παλληκάρια πού τιμᾶμε σήμερα. Πίστεψαν στὴν ἀνάγκη εἰρηνικῆς ἐπίλυσης τῶν διαφορῶν τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν, μὲ τοὺς Βουλγάρους Χριστιανούς, διὰ τῆς προσχωρήσεως ὄλων στὴν πλευρὰ τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς δικαιοσύνης, δηλαδή τὴν ἑλληνικὴ. Καὶ τόλμησαν νὰ διακινδυνεύσουν μιὰ συνάντηση ὅσο κι ἂν αὐτὴ περιέκλειε γι' αὐτοὺς θανάσιμη ἀπειλή.

Ἡ πορεία πρὸς τὸ σημεῖο τῆς συνάντησης μὲ τοὺς Βουλγάρους γιὰ νὰ συμφωνηθεῖ ἡ συμφιλίωση μὲ ὅλη τῆς τὴν τραγικότητα περιγράφεται ἀπὸ τὸν Θεόδ. Κανελλόπουλο στὸ προαναφερθὲν πόνημά του. Γιὰ τὶς 3 Ἰουνίου τοῦ 1907 ἦταν προκαθορισμένη ἡ συνάντηση. Τὴν προηγούμενη νύχτα πλάγιασαν στὸ σπῆτι τοῦ Μίγγα ὁ Ἄγρας καὶ τὰ ἄλλα πέντε παλληκάρια του, ἀλλὰ δὲν κοιμήθηκαν. Ἡ Αἰκατερίνη, μητέρα τοῦ Ἀντώνη Μίγγα εἶχε τὴν ἐντολὴ νὰ τοὺς ξυπνήσει πολὺ πρωΐ, ἀλλὰ ἐκεῖνοι σηκώθηκαν ἐνωρίτερα. Δὲν περιγράφεται ἡ χαρὰ τοῦ Ἄγρα... Τὴν ὥρα πού ἔφευγαν γιὰ τὴ συνάντηση τραγουδοῦσε:

«Βοήθα Παναγία μου νὰ γλυτώσουμε,

“Ὅσα καντήλια ἔχεις νὰ τὰ χρυσώσουμε...”»

Στὰ ἄλογά τους εἶχαν φορτώσει πολλὰ δῶρα. Οὔζο, σαρδέλες, λουκούμια, χαλβάδες, κρέατα, φαγητὰ καὶ ψωμιά. Ὅλα αὐτὰ προορίζονταν γιὰ τὸ κοινὸ συμπόσιο μὲ τοὺς Βουλγάρους, γιὰ τὸ γλεντοκόπι, τὸ ὁποῖο θὰ ἀκολουθοῦσε ἔπειτα ἀπὸ τὸ χαρμόσυνο γεγονός τῆς συμφιλίωσης καὶ τῆς ἀγάπης...

Ὅμως οἱ Βούλγαροι εἶχαν ἐπιμελῶς ἀποκρύψει τὴν μπαμπεσιά τους. Ἦθελαν νὰ ἐξοντώσουν τὸν Ἄγρα, ἐπειδὴ τοὺς εἶχε κάνει μεγάλο κακὸ στὰ σχέδιά τους καὶ προσποιήθηκαν ὅτι στέργουν στὴν ἐπιθυμία του γιὰ συμφιλίωση. Ἐκεῖνος οὐσιαστικὰ πῆγε ἄοπλος καὶ ἔπεσε στὴν ἐνέδρα πού τοῦ εἶχαν στήσει. Τὸν συνέλαβαν καὶ μαζί μὲ τὸν πιστό του φίλο Ἀντώνη Μίγγα τὸν ράπισαν, τὸν ἔδειραν, τοῦ ξέσκισαν τὰ ρούχα, τὸν διαπόμπευσαν στὴν περιοχὴ γιὰ νὰ κάμψουν τὸ φρόνημα τῶν Ἑλλήνων, τὸν ἐξευτέλισαν δημόσια. Τρεῖς ἡμέρες κράτησαν τὰ μαρτύρια καὶ στὶς 7 Ἰουνίου τοῦ 1907 τὸν ἀπαγχόνισαν πρῶτα ἐκεῖνον καὶ ὕστερα τὸν Μίγγα.

Γιὰ τὴ θυσία τῶν Ἄγρα καὶ Μίγγα στὴν Ἐκθεσὶ τοῦ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν ὁ Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στὴν ἀκόμη ὀθωμανοκρατούμενη Θεσσαλονίκη Λάμπρος Κορομηλᾶς ἔγραψε:

«Ἐξωτερικόν – Ἀπόρρητον:

Ἀρχηγὸς Ἄγρας Ἀγαπηνὸς ἐπινοήσας ἔλθει συνεννόησιν πρὸς Βουλγάρους ὄπλαρχηγοὺς χωρὶς νὰ ζητήσῃ ἡμετέραν ἄδειαν, χωρὶς νὰ ἀνακοινώσῃ πρῶτα εἰς κανέναν ἐκ Νιαούστης, ἐξῆλθεν Κυριακῇ πρωτῷ ἄοπλος μηδένα τῶν ὀπλιτῶν παραλαβῶν, συνοδευόμενος ὑπὸ τεσσάρων κοινῶν Ναουσαίων καὶ ἑνὸς Βουλγάρου, πρὸς συνάντησιν Βουλγάρων. Τρεῖς ὥρας δυτικῶς Νιαούστης παρὰ θέσιν Γαβρᾶν Κάμιν, συνήντησε πρῶτον ἀπόσπασμα βλαχοποιμενικόν, εἶτα σῶμα Βουλγάρων Ζλατάνη καὶ Γκεόργκι Κασάπσε. Οὗτος ἐπὶ δύο ὥρες ὑπεκρίθησαν αἰσθήματα φιλίας μέχρις οὐ ἐφείσθησαν ὅτι ἀρχηγὸς οὐδὲν εἶχε λάβει προφυλακτικὸν μέτρον. Εἶτα συνέλαβον αὐτὸν καὶ ἕνας τὸν πιστότερον κατὰ κρίσιν τῶν σύντροφων καὶ ἀπήγαγον. Τοὺς ἄλλους ἀπέλυσαν. Ὀλίγας ἐλπίδας ἔχω διασώσεως, παρ' ὅλα ἀμέσως ληφθέντα μέτρα Κορομηλᾶς».

Δύο ἡμέρες μετὰ τὸ τηλεγράφημα αὐτὸ ὁ Πρόξενος ἀπέστειλε πρὸς τὸ ΥΠΕΞ ἕτερον τηλεγράφημα, τὸ ἐξῆς:

«10 Ἰουνίου 1907.

Ἄγρας καὶ εἰς ὁδηγὸς τοῦ ἐφονεύθησαν Πέμπτην ὑπὸ Βουλγάρων.

Λεπτομέρειας ταχυδρομικῶς ἐν σημερινῷ ἡμερολόγιῳ Κορομηλᾶς».

Τὸ ἡμερολόγιό ἀνέφερε: «Τὴν Παρασκευὴν πρωτῷ, χωρικοὶ ἐκ Τεχόβου ἐρχόμενοι εἰς Βοδενὰ μετὰ τινος χωροφύλακος, εὔρον εἰς διασταυρώσεις ὁδῶν ἀγροσῶν εἰς Σαρακίνοβο - Τέχοβο - Νουλκογιάνοβο καὶ ἐπὶ δένδρου καρυδίας κρεμάμενα δύο πτώματα. Εἰδοποιήθη ὁ Καϊμακάμης Βοδενῶν (Ἐδέσσης) ὅστις μετέβη ἐπὶ τόπου καὶ ἡ ταυτότης τοῦ Γῶνη Μίγγα ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ γνωρίζοντων αὐτὸν χωρικῶν. Ἐπὶ τῶν πτωμάτων ὑπῆρχεν ἐπιγραφή εἰς Βουλγαρικὴν. Εἰς μὲν τὸν Ἄγραν: «Ἐκ Ναυπλίου γενικὸς ἀρχηγὸς σώματος Ναούσης συνεργαζόμενος μετὰ Τούρκους καὶ Γκέκηδες, κατὰ τὸ 88ον ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Κομιτάτου ἐτιμωρήθη». Ἐπὶ δὲ τοῦ Μίγγα: «Ἀντώνιος Μίγγας, Ναουσαῖος». Ὁ καίμα-

κάμης καὶ ὁ Γιούσμπασης ἤθελαν νὰ ταφῶσιν ἐν Τεχόβῳ, τῇ παρακλήσει ὁμως προσδραμόντων χωρικῶν ἐκ Βλαδόβου καὶ μεσολαβήσῃ τοῦ παρισταμένου χριστιανοῦ ἀστυνόμου Ἀλέκου, ἐπετράπη ἡ μεταφορὰ αὐτῶν εἰς Βλάδοβον, ὅπου καὶ ἐτάφησαν, ψαλείσῃ τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας καὶ παρισταμένων ὄλων τῶν ὀρθοδόξων κατοίκων. Οἱ νεκροὶ ἐφωτογραφήθησαν. Δὲν ἔφερον ἄλλας πληγὰς πλὴν τῶν ἐκ τοῦ σχοινίου εἰς τὸν λαιμὸν καὶ εἰς τὰς χεῖρας. Κατὰ πληροφορίας τῶν ἐν Βοδενοῖς, ὁ Ἄγρας ἀπὸ ἡμέρας τῆς συλλήψεώς του δὲν ἠθέλησεν νὰ φάγῃ τίποτε. Κορομηλᾶς».

Εἰς ἄλλο τηλεγράφημα ὁ Πρόξενος ἔγραψε:

«Τῇ 8ῃ Ἰουνίου 1907 τὸ πτώμα τοῦ Ἄγρα καὶ τοῦ μετ' αὐτοῦ συλληφθέντος Τῶνη (Μίγγα) εὑρέθησαν ἐν τῷ δάσει τοῦ Βλαδόβου, παρὰ τὸ Τέχοβον... Ὁ Ἄγρας ἔπεσεν θῦμα τῆς ἀδικαιολογήτου αὐτοῦ ἐμπιστοσύνης εἰς ἀνθρώπους φαύλους καὶ ἀναξίους. Νέος ἐξαίρετος, διαπρέπας ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἐπὶ γενναιότητι καὶ νοημοσύνη. Ἐγίνωσκον οἱ Βούλγαροι τὴν ἕξιζεν, διότι εἶχον ἴδει αὐτὸν ἐκ τοῦ πλησίον, ὅτε ἐφῶρμα ἠγούμενος πάντοτε τῶν ἀνδρῶν του ἐν τῇ λίμνῃ καὶ καταλαμβάνων ἐξ ἐφόδου τὰ βουλγαρικὰ ὀχυρώματα· οὐδ' αὐτὰ τὰ τραύματα καὶ αἱ πληγαὶ ἀνέκοψαν ποτὲ τὴν ὄρασίν του. Ἦτο πάντοτε ἐπιφοβώτατος εἰς τοὺς ἀντιπάλους του...

Δὲν ἐτόλμων πλέον ἀπὸ καιροῦ νὰ τὸν ἀντικρύσουν... Ἐπενόησαν λοιπὸν νὰ ἔλθουν πρὸς αὐτὸν εἰς διαπραγματεύσεις, ὑποκρινόμενοι ὅτι δέχονται συνεννόησιν πρὸς κοινὴν δρᾶσιν, δέχονται συμμαχίαν, ἵνα παύσωσι πλέον αἱ τῶν χριστιανῶν ἀλληλοκτονίαι. Ἡ πλήρης εὐγενείας ψυχὴ τοῦ νέου Ἄγρα ἦτο ἀνεκὰθεν ὑπὲρ τῆς καταπαύσεως τῶν ὀμοτήτων, αἱ ὁποῖαι ἤνοιξαν τὸ μεταξὺ τῶν χριστιανῶν χάσμα. Καὶ ὅτε ἤρξαντο ἐρχόμενοι αἱ ὑπὸ τῶν κομιτατζήδων ἀποστελλόμενοι πρεσβεῖαι χωρικῶν φέρουσαι λόγους φιλίας καὶ ἀγάπης προθύμως ἐδέχθη νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις. Μὴ ἔχων ἐν ἑαυτῷ δόλον δὲν ὑπόπτευσε τὸν δόλον τῶν Βουλγάρων...». (αὐτ. σελ. 88).

Ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς πηγῆς πληροφοροῦμεθα τὴν τραγικὴν ἀλήθειαν ὡς πρὸς τῆς προθέσεις τῶν Ἄγρα καὶ Μίγγα.

Μία ἐβδομάδα μετὰ τὸν ἡρωϊκὸ θάνατο τοῦ Ἄγρα δηλ. στίς 14.06.1907 ἡ ἐφημερίδα «Ἐμπρός» τῶν

Ἀθηνῶν στή σελ. 2 ἔγραφε: «Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΑΓΡΑΣ ΠΩΣ ΕΠΕΣΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝΕΔΡΑΝ: Ἐλήφθησαν χθές ἀσφαλεῖς πληροφορίες περὶ τοῦ τραγικοῦ θανάτου τοῦ ὄπλαρχηγοῦ Ἄγρα ἐν Μακεδονίᾳ. Ὁ Ἄγρας εἶχεν ἐπιτύχει τὴν συνεννόησιν μετὰ τοῦ Βουλγάρου ἀρχηγοῦ Ζλατάν δειξάντος διαθέσεις ὅπως ἐξυπηρετήσει τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα».

Βλέπομε λοιπὸν ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτη δημοσίευση πού ἔγινε σχετικὰ μὲ τὸν θάνατο τοῦ Ἄγρα ἀναφέρεται ὅτι ὁ λόγος τῆς συνάντησης τοῦ Ἄγρα μὲ τὸν Ζλατάν ἦταν νὰ «ἐξυπηρετήσει τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα», ὁ πρῶν βοεβόδας τοῦ Βάλτου.

Στὰ 1908, λίγους μῆνες μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἄγρα κυκλοφόρησε τὸ Μακεδονικὸ Ἡμερολόγιο 1908. Σ' αὐτὸ, ὁ φίλος τοῦ Ἄγρα, Μακεδονομάχος καὶ αὐτός, ὁ Κων. Μαζαράκης – Αἰνιάν (καπετὰν Ἀκρίτας) γράφει νεκρολογία μὲ τίτλο «Καπετὰν Ἄγρας». Ἐκεῖ ἀναφέρει ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Ἄγρα ἦταν «νὰ γυρίσει μὲ τοὺς Ἕλληνες τοὺς κομιτατζήδες» καὶ «νὰ παραδώσει εἰς τὴν πίστιν (τοῦ Ἑλληνισμοῦ) τὰ δηλητηριασμένα χωριά», ὅπως ὀνομάζει τὰ χωριά ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι εἶχαν παρασυρθεῖ ἀπὸ τὴν Ἐξαρχικὴ - Βουλγαρικὴ προπαγάνδα».

Ἡ δολοφονία τοῦ Ἄγρα καὶ τοῦ φίλου του Μίγγα νομίστηκε ὅτι θὰ ἔκαμπε τὸ φρόνημα τῶν Ἑλλήνων στὴ Μακεδονία, ὅταν μάλιστα ἡ προπαγάνδα διέδιδε ὅτι ἔπεσαν σὲ μάχη... Ὅμως ἡ ἀλήθεια εἶχεν μαθευτεῖ. Ὅλοι γνῶριζαν ὅτι ὁ Ἄγρας ἔδειξε ἀνδρεία καὶ πίστη στὸν συνάνθρωπο, κάτι πού ἐκμεταλλεύθηκαν οἱ ἐχθροὶ του. Ὅλοι γνῶριζαν ὅτι μαρτύρησε γιὰ τὰ ἰδανικά του. Καὶ ὅπως εἶπε ἓνας Μακεδονομάχος: «Ἡ κρεμάλα τοῦ Ἄγρα καὶ τοῦ Μίγγα πού πήγαιναν γιὰ συνεννόηση – καὶ αὐτὸ εἶχε φαρδιά μαθευτεῖ – ζημίωσε τὴ βουλγαρικὴ ὑπόθεση στὴ Μακεδονία, παρ' ὅλον ὅτι οἱ Βούλγαροι διέδωσαν ὅτι τοὺς ἔπιασαν στὴ μάχη».

Ἀγαπητοί μου.

Σᾶς συγχαίρω πού θυμᾶστε, σᾶς συγχαίρω πού διατηρεῖτε ἀκέραια τὴν ἱστορικὴ μνήμη σας γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους πού θυσιάστηκαν γιὰ νὰ εἴσατε καὶ νὰ εἴμαστε ὅλοι ἐλεύθεροι. Σᾶς συγχαίρω πού ἀποτιετέ φόρο τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἡρώες μας. Αὐτὸ δείχνει χαρακτῆρα, δείχνει ὅτι παρὰ

τὰ κτυπήματα πού δεχόμαστε ὡς Ἔθνος διατηροῦμε τὴν αὐτογνωσία μας, τὴν ἰδιοπροσωπία μας, τὴν ταυτότητά μας καὶ ἐπιμένουμε στὰ ἰδανικά τοῦ Γένους μας. Σᾶς ἐπαινῶ καὶ πρῶτον τὸν Ποιμενάρχη σας, τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Ἰωὴλ γιὰ τὴ σημερινὴ ἐκδήλωσή. Καὶ σᾶς παρακαλῶ μὲ ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς μου: Μείνετε ὄρθιοι στὶς ἐπάλξεις, σταθεῖτε καὶ φυλάξτε τὶς ἐθνικὲς καὶ θρησκευτικὲς μας παραδόσεις, διατηρεῖστε τὴν ἐνότητα μὲ τὶς ρίζες μας γιὰ νὰ μὴν ξεραθεῖ ἡ ψυχὴ σας, ἀλλὰ νὰ εἶναι πάντα καρποφόρα.

* * *

Τὸ μήνυμα τοῦτο προσλαμβάνει σήμερα ἰδιάζον εἰδικὸ βάρος γιὰ ὅλους τοὺς Ἕλληνες καὶ μάλιστα τοὺς Μακεδόνες. Χωρὶς νὰ λησμονοῦμε, γνωρίζουμε. Αὐτὸ εἶναι τὸ χρέος μας, αὐτὸ ἔχουμε διδαχθεῖ ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία μας καὶ τὸν Ἑλληνισμό μας. Μπορεῖ νὰ πικραινόμαστε γιὰ κάποιες συμπεριφορὲς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Ὅμως τὸ θετικὸ εἶναι ὅτι εἴμαστε ἐνωμένοι στὰ ἰδανικά τοῦ Ἔθνους καὶ ἀπέναντι σὲ κάθε ἐπιβουλή. Γνωρίζουμε ἄριστα ὅτι ἀπὸ ἐμᾶς καὶ τὰ παιδιά μας ἐξαρτᾶται ἡ δικαίωση τῶν θυσιῶν τῶν ἡρώων μας.

Καὶ τέλος καταστρέφοντας τὸν λόγο γιὰ τὸν Ἄγρα ἄς πῶ τοὺς σχετικὸς στίχους τοῦ Γεωργίου Σουρῆ:

«Τὸ νέο μάρτυρα θρηνῶ
 Τὸν Τέλλο τὸν Ἀγαπῆνὸ
 Καὶ ποιός, καὶ ποιός δὲν πόνεσε γιὰ τὸν Ἀγαπῆνὸ;
 Μάρτυρες ἐφτερούγισαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ
 καὶ ἐπῆραν στὶς φτεροῦγες των τὸ νέο παλληκάρι.
 στὴν πρώτη του τὴν ἄνθιση, στὴν πρώτη του τὴ χάρη.
 Καὶ μαχητὴ καὶ μάρτυρα τὸν ἔκλαψε τὸ γένος
 καὶ εἶπα καὶ ἐγὼ στὰ κόλλυβα μπροστὰ γονατισμένος:
 Σὰν βγαίνουν τέτοιοι πρόδρομοι μεγάλοι λευτεριάς
 καὶ γίνονται μνημόσυνα τέτοιας παλληκαριᾶς,
 τότε μπορεῖ νὰ μὴ γενῆ μνημόσυνο μιὰ μέρα
 καὶ γιὰ τὴν πανελεύθερη τῶν ἐκλογῶν μητέρα».
 (Ἐφημ. «Ρωμηός», φύλλο 23ης Ἰουνίου 1907).

Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν ἡρώων Τέλλου Ἄγρα - Ἀγαπηνοῦ καὶ Ἀντώνη Μίγγα.

**ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ
ΚΛΗΡΟΥ ΚΑΙ ΛΑΟΥ
ΣΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑ-
ΤΟ**

Άπό τὸ Σάββατο 9 Ίουνίου 2007 νοσηλεύεται στὸ Ἀρεταίειο Πανεπιστημιακὸ Νοσοκομεῖο Ἀθηνῶν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ὕστερα ἀπὸ ἔντονες καὶ ἐμπύρετες γαστρεντερικὲς διαταραχὲς πού τὸν ταλαιπώρησαν ἐπὶ μίᾳ ἐβδομάδα. Στὶς 13.6.2007 ὁ Μακαριώτατος ὑπεβλήθη σὲ πολὺωρη χειρουργικὴ ἐπέμβαση στὸ παχὺ ἔντερο ἀπὸ τὸν Ἀναπληρωτὴ Καθηγητὴ Χειρουργικῆς κ. Διονύσιο Βῶρο καὶ τὴν ὁμάδα του. Στὸ χειρουργεῖο παρευρίσκετο καὶ ὁ Ὑφυπουργὸς Ὑγείας κ. Ἀθανάσιος Γιαννόπουλος, ἐπίσης Καθηγητὴς τῆς Ἱατρικῆς. Τὸ ἐπίσημο ἀνακοινωθέν, τὸ ὁποῖο ἐξεδόθη μετὰ ἀπὸ τὴν ἐγχείριση ὑπογράφεται ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τοῦ Ἀρεταίειου Νοσοκομεῖου Καθηγητὴ κ. Χριστόδουλο Στεφανάδη καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ὑπεβλήθη σήμερα στὴν προγραμματισμένη ἐγχείριση γιὰ τὸ πρόβλημα τοῦ παχέος ἐντέρου. Ἡ ἐγχείριση ἦταν ριζικὴ καὶ ἐπιτυχῆ καὶ ἔγινε ἄμεση ἀναστόμωση γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς λειτουργίας τοῦ ὄργάνου. Σήμερα θὰ μείνει στὴ Μονάδα Ἐντατικῆς Θεραπείας χωρὶς, ὅμως, ἀνάγκη εἰδικῆς ὑποστήριξης. Ἀπὸ τὶς προεγχειρητικὲς ἐξετάσεις εἶχε διαπιστωθεῖ ὅτι συνυπάρχει ἓνα χρόνια πρόβλημα τοῦ ἥπατος. Ἐγιναν γι' αὐτὸ οἱ ἀπαιτούμενες διαπιστώσεις, στὴν διάρκεια τῆς ἐγχείρισης καὶ ἔγιναν ἐπίσης εἰδικὲς διαγνωστικὲς ἐξετάσεις. Ἡ ἐνδεχόμενη πληρέστερη ἀντιμετώπιση τοῦ χρονίου προβλήματος θὰ γίνῃ βάσει τῶν ἀποτελεσμάτων σὲ εὐλόγο χρόνο».

Άπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Μακαριωτάτου στὸ Νοσοκομεῖο πολλοὶ ἦσαν οἱ ἐκκλησιαστικοί, πολιτικοὶ καὶ ἄλλοι δημόσιοι παράγοντες τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ πού τὸν ἐπισκέφθηκαν ἢ ἐπικοινωνήσαν μαζί του. Ἐνδεικτικῶς μποροῦν νὰ ἀναφερθοῦν τὰ τηλεφωνήματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Θεοδώρου, τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἰγνατίου, τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Θεοφίλου, τῶν Ἀρχιεπισκόπων Κύπρου κ. Χρυσοστόμου, Ἀλβανίας κ. Ἀναστασίου, Ἀμερικῆς κ. Δημητρίου καὶ πλειάδος Ἱεραρχῶν, τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Καρόλου Παπούλια καὶ σημαντικῶν παραγόντων τῆς πολιτικῆς, πνευματικῆς καὶ ἐπιχειρηματικῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας. Στὶς 17.6.2007 ἢ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἦλθε ἐκτάκτως στὴν Ἀθήνα καὶ ἐπεσκέφθη ἐπὶ ἡμίωρον τὸν Μακαριώτατο στὴν Μονάδα Ἐντατικῆς Θεραπείας.

Ἐξ ἄλλου μέχρι τὴν στιγμή πού γράφονται αὐτὲς οἱ γραμμὲς τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶχαν ἐπισκεφθεῖ στὸ Νοσοκομεῖο ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς χώρας μας κ. Κώστας Καραμανλῆς, ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Γιώργος Παπανδρέου, ἡ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ἄννα Ψαρούδα - Μπενάκη, οἱ Ὑπουργοὶ Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. κ. Γεώργιος Σουφλιᾶς, Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Μαριέττα Γιαννάκου, Ὑγείας κ. Δημ. Ἄβραμόπουλος, Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Μανόλης Κεφαλογιάννης, ὁ ὑπεύθυνός του ΠΑΣΟΚ γιὰ θέματα Ὑγείας κ. Χρήστος Πρωτόπαπας, ὑφυπουργοί, βουλευτές, ἀνώτατοι δικαστικοί, Μητροπολίτες καὶ πολλοὶ ἱερεῖς. Μεγάλος

ἀριθμὸς Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔδωσαν τὸ «παρῶν» στὴν δοκιμασία τοῦ Μακαριωτάτου, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρῶην Πειραιῶς κ. Καλλίνικος, πνευματικὸς πατέρας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου.

Ἰδιαίτερη συγκίνηση προκαλοῦν οἱ ἐκδηλώσεις τοῦ πιστοῦ λαοῦ. Ἀπλοὶ ἄνθρωποι ἀπ’ ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἔσπευσαν νὰ ἐκφράσουν μὲ κάθε τρόπο τὴν ἀγάπη τους καὶ τὴν συμπαράστασή τους πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο. Πλήθος κόσμου συνέρρεε ἐπὶ ἡμέρες στὴν εἴσοδο τοῦ Νοσοκομείου, ἄλλοι ἔστειλαν ἄνθη καὶ τηλεγραφήματα, ἐνῶ ἀμέτρητα ἦσαν τὰ τηλεφωνήματα στὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὅπως ἀνεκωνώθη ὁ Μακαριώτατος ἐκφράζει τίς θερμὲς εὐχαριστίες του πρὸς ὅλους καὶ ἀποστέλλει τὴν πατρικὴ του εὐλογία. Ἡ συρροὴ τοῦ κόσμου καὶ τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ μας γιὰ τὴν πορεία τῆς υἱείας τοῦ Μακαριωτάτου ὑπογραμμίσθηκαν μὲ ἔμφαση ἀπὸ τὸν γραπτὸ καὶ ἠλεκτρονικὸ Τύπο τῆς πατρίδος μας.

Ἀναφέρουμε χαρακτηριστικὰ τὸν διάλογο ποὺ διημείφθη μεταξὺ τοῦ Μακαριωτάτου καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Ὅταν ὁ κ. Καραμανλῆς ἐξήγησε ὅτι ἀναχωρεῖ γιὰ τὴν Πορτογαλία, ὁ Μακαριώτατος τοῦ εἶπε: «*Νὰ ἔχεις καλὴ ἐπιτυχία γιὰ τὰ ἐθνικά μας θέματα, Κώστα, καὶ νὰ ἀγαπᾷς τὴν Ἐκκλησία*». Ὁ δὲ Πρωθυπουργὸς ἀπήντησε: «*Σᾶς ἀγαπᾶμε, σᾶς ἐκτιμᾶμε καὶ σᾶς ἀναμένουμε σύντομα κοντὰ μας σιδερένιο*». Ὁ Μακαριώτατος τὸν εὐχαρίστησε συγκινημένος.

Μεγάλῃ ἐντύπωση προκαλέσε στὸν Μακαριώτατο καὶ στοὺς συνεργάτες του τὸ πολὺ ὑψηλὸ ἐπίπεδο ἐπιστημονικῆς εἰδικεύσεως καὶ παροχῆς ἰατρικῶν καὶ νοσηλευτικῶν ὑπηρεσιῶν, καθὼς καὶ ἡ ἀνθρώπινη καὶ ἐπαγγελματικὴ συμπεριφορὰ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἀρεταιεῖου Νοσοκομείου. Κλῆρος καὶ λαὸς προσευχόμεθα γιὰ ταχεῖα ἀνάρρωση καὶ εὐχόμεθα στὸν Μακαριώτατο πλήρη ἀνάκτηση τῶν δυνάμεών του ὥστε νὰ ἐπιστρέφει στὰ καθήκοντά του ὡς ἰκανὸς οἰακοστρόφος στὸ πηδάλιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

**Οἱ ἐργαζόμενοι στὸν Κλάδο Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
εὐχονται στὸν Μακαριώτατο ταχεῖα ἀνάρρωση καὶ μὲ τὴν βοήθεια
τοῦ Θεοῦ νὰ ἐπανέλθει στὰ ποιμαντικὰ καὶ πνευματικὰ του καθήκοντα.**

ΠΕΜΠΤΗ 3 ΜΑΪΟΥ 2007

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΤΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

Τὸ πρόγραμμα τῆς Πέμπτης 3 Μαΐου ξεκίνησε μὲ τὸ προσκύνημα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου στὴν Ἄνδρῶα Ἱερὰ Μονὴ Σταυροβουνίου, κτίσμα τοῦ 4ου αἰῶνος, τὸ ὁποῖο ἀνήγειραν οἱ Ἅγιοι Βασιλεῖς καὶ Ἰσαπόστολοι Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη.

Στὴν εἴσοδο τῆς Μονῆς τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸν ὁποῖο συνόδευε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος, ὑποδέχθηκε ὁ Ἡγούμενος, Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης π. Ἀθανάσιος, μία ἐκ τῶν μεγαλύτερων σύγχρονων πνευματικῶν μορφῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἐπικεφαλῆς τῆς Μοναστικῆς ἀδελφότητος.

Ἀκολούθησε Δοξολογία στὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς, στὸ τέλος τῆς ὁποίας ὁ Ἱερομόναχος π. Βαρνάβας, ἐκ μέρους τοῦ γέροντος Ἡγουμένου, προσφώνησε τὸν Μακαριώτατο κ. Χριστόδουλο ὡς ἐξῆς:

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟΔΟΧΗΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΙΕΡΑΝ ΜΟΝΗΝ ΣΤΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΕΙΑΣ ΑΥΤΟΥ

Μακαριώτατε, Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλε, Μακαριώτατε, Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομε,

Ἐντιμος χορεία τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ λοιπῶν ἐν Χριστῷ πατέρων καὶ ἀδελφῶν, εὐλαβῶν προσκνητῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ,

Ἐκ μέρους τοῦ σεβαστοῦ Πατρὸς καὶ Καθηγουμένου ἡμῶν Ἀρχιμανδρίτου Ἀθανασίου καὶ τῆς λοιπῆς ἐν Κυρίῳ Ἀδελφότητος ἡμῶν, καλωσορίζομεν Ὑμᾶς εἰς τὴν Ἁγίαν ταύτην Μονὴν καὶ ἀπευθύνομεν πρὸς Ὑμᾶς τὸν ἀναστάσιμον χαιρετισμόν: Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱερὰ Μονή, Μακαριώτατε ἅγιε Ἀθηνῶν, σεμνύεται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί, συμφώνως πρὸς Βυζαντινὴν παράδοσιν, ἀνάγει τὴν ἴδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸν 4ον μ.Χ. αἰῶνα, ἔχουσα ὡς κτήτορας τοὺς Ἰσαποστόλους Βασιλεῖς Κωνσταντῖνον καὶ Ἑλένην. Κατὰ τὴν παράδοσιν ταύτην, τῆς ὁποίας γνωστὰι γραπτὰι μαρτυρίαι σώζονται ἀπὸ τοῦ 11ου αἰῶνος καὶ ἐξῆς, ἡ βασιλομήτωρ Ἁγία Ἑλένη, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῆς ἐξ Ἁγίων Τόπων, ἔνθα εἶχεν ἀνεύρει τὸν Τίμιον τοῦ Κυρίου Σταυρόν, ὡς καὶ τῶν δύο ληστῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ σύμβολα τοῦ Δεσποτικοῦ Πάθους, προσωμίση εἰς τὰ νότια παράλια τῆς νήσου ἡμῶν, ὁπόθεν, καθ' ὑπόδειξιν ἀγίου ἀγγέλου, ἔρχεται εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, τὸ ἀρχῆθεν καὶ μέχρι τοῦ Μεσαίωνος γνωστὸν ὡς Ὀλυμπον, ὅπου, καταργήσασα τὸ προϋπάρχον ἐνταῦθα τέμενος τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἀνεγείρει τὸν ἀρχικὸν Ναόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποθησαυ-

**ΧΡΟΝΙΚΟΝ
ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΙΡΗ-
ΝΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΕ-
ΨΕΩΣ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑ-
ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟ-
ΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟ-
ΞΗ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**

(29.4 – 6.5.2007)

(Β' ΜΕΡΟΣ)

Τοῦ

Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου
Διευθυντοῦ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ
Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος καὶ Γραμματέως τῆς
Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου

ρίζει, ὡς ἀφιερῶματα, τὸν Σταυρὸν τοῦ Καλοῦ Ληστοῦ, καθὼς καὶ τεμάχιον ἐκ τοῦ Τιμίου Ξύλου, τὸ ὁποῖον διασώζεται μέχρι σήμερον ἐντὸς ἐπαργύρου μεγάλου προσκυνηματικοῦ Σταυροῦ.

Ἡ Μονὴ ἡμῶν, κατὰ τὴν μακροαίωνα αὐτῆς ἱστορίαν, ἔσχε ποικίλας περιπετείας, αἰείποτε συμπάσχουσα πρὸς τὰς ἐκάστοτε συμφορὰς τῆς πολυπαθοῦς ἡμῶν μεγαλονήσου. Οὕτω, διὰ τὴν ἀναφέρομεν ὠρισμένα γνωστὰ χαρακτηριστικὰ παραδείγματα, μεγάλην ὑπέστη καταστροφὴν, τόσοσιν κατὰ τὸ 1426 ἐξ εἰσβολῶν Αἰγυπτίων Μαμελούκων, ὅσων καὶ κατὰ τὸ 1570, ἐκ τῶν Ὀθωμανῶν τῆς νήσου κατακτητῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διεφυλάσσετο πάντοτε ἀβλαβές ἐκ θείας Προνοίας, εἶναι τὸ τεμάχιον τοῦ Τιμίου Ξύλου, ὡς συνέβη καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν καταστροφὴν ἐκ πυρκαγιᾶς τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Καθολικοῦ τὸ ἔτος 1888, γεγονὸς ἀποτελοῦν Θεόθεν ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἀθνητικότητός του.

Σταθμὸν καὶ ἀπαρχὴν τῆς προσφάτου ἱστορικῆς πορείας τῆς Μονῆς ἀπετέλεσεν ἡ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος ἀνασύστασις αὐτῆς ὑπὸ Ἁγιορειτῶν πατέρων, Κυπρίων τὴν καταγωγὴν, οἱ ὅποιοι ἔθεσαν ὡς βᾶσιν καὶ πρότυπον διὰ τὴν ἐφεξῆς λειτουργίαν αὐτῆς τὸ κοινοβιακὸν σύστημα, συμφώνως πρὸς τὸ πρότυπον τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὁρει Μονῶν. Ἀγωνισθέντες οὗτοι ὑπερανθρώπως, ἀνέδειξαν τὸ Σταυροβούνιον πρότυπον Κοινόβιον ἐν τῇ νήσῳ.

Ἀπὸ τοῦ 1982 καὶ ἐξῆς, ἐπὶ τῆς Ἡγουμενίας δηλονότι τοῦ σεβαστοῦ Πατρὸς καὶ Γέροντος ἡμῶν Ἀθανασίου, ἐγένοντο ἐκτεταμένα ἔργα στηρίξεως καὶ ἀναπαλαιώσεως τοῦ παλαιοῦ κτιριακοῦ συγκροτήματος, ἀλλὰ καὶ ἐπεκτάσεως αὐτοῦ, δημιουργηθέντων ἀναγκαίων χώρων πρὸς εὐρυθμοτέραν λειτουργίαν τοῦ Κοινοβίου. Ἔργα συντηρήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως ἐγένοντο, ἐπίσης καὶ εἰς τὰ διάφορα Μετόχια τῆς Μονῆς.

Ἡ καθ' ἡμᾶς Μονὴ εἶναι ἐνοριακὴ, ὑπαγομένη εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Κιτίου. Σήμερον ἐγκαταβιοῦμεν ἐν αὐτῇ τριακονταμελὴς ἀδελφότης, ἀσχολούμενη εἰς τὰ ποικίλα αὐτῆς διακονήματα. Πρὸ εἰκοσαετίας, τῇ ἐγκρίσει τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἡ Μονή, διὰ λόγους πνευματικούς, ἐπανέφερεν εἰς λειτουργίαν τὸν καταξιωμένον ἀρχαῖον θεσμόν τοῦ ἀβάτου διὰ τὰς γυναῖκας.

Αὐτὰ ἐν ὀλίγοις, Μακαριώτατε, τὰ περὶ τῆς Μονῆς ἡμῶν. Εὐχαριστοῦντες ἐκ νέου διὰ τὴν ὑμετέραν ἐπίσκεψιν, ἀπευθύνομεν καὶ πάλιν Ὑμῖν, ἐκ μέσης ψυχῆς, τὸ «Καλῶς Ἦλθατε», παρακαλοῦντες συνάμα, ὅπως μνημονεύητε εἰς τὰς πρὸς Κύριον εὐχὰς Ὑμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας ἀδελφότητος, ὅπως πολιτευθέντες ἀξίως τῆς κλήσεως ἡμῶν, τύχωμεν τῆς οὐρανίου τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ Βασιλείας. Ἀμήν.

Ἀκολούθησε ἀντιφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἐξῆς:

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ
 ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΝ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΟΝΗΝ ΣΤΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

Πανοσιολογιώτατε Καθηγούμενε τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς κ. Ἀθανάσιε,
 Ἀγαπητοὶ Πατέρες,
 Πιστὲ καὶ εὐλογημένε λαὲ τοῦ Κυρίου,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Εὐλογημένη ὄντως τυγχάνει ἡ ἐπίσκεψις αὕτη εἰς τὴν Ἱερὰν καὶ Ἱστορικὴν Μονὴν Σταυροβουνίου, διότι ὁμοῦ μετὰ τῆς τιμίας συνοδείας τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἰστάμεθα σήμερον ἐνώπιον τοῦ ἱεροτέρου τῶν κειμηλίων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, τοῦ Τιμίμου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ὡς ἅπλοϊ προσκυνηταὶ ἑνὸς τόπου προσευχῆς καὶ ἀσκήσεως μὲ σκοπὸν τὴν πνευματικὴν ἀνέλιξιν καὶ τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων. Εὐλογημένη ὅμως, τυγχάνει ἡ πνευματικὴ ἐπικοινωνία αὕτη καὶ διότι πραγματοποιεῖται μέσα εἰς τὴν Ἀναστάσιμον περιόδον, ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν νίκην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς θεμελιώσεως τοῦ ζῶντος σώματος Αὐτοῦ πραγματουμένου καθημερινῶς μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ μοναχισμὸς ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὑπῆρξεν ἡ ἐκδήλωσις καὶ ἡ φανέρωσις τοῦ θυσιαστικοῦ πνεύματος ποὺ χαρακτηρίζει τὴν ταυτότητα ἐκάστου χριστιανοῦ καὶ μέχρι τῆς σήμερον παραμένει ὡς ἄλλος “τετρα-

κτινοπύρσευτος πυρός” ἐκπέμπων φῶς καὶ ἀρετὴν δι’ ὅλον τὸν κόσμον, ἀντικατοπτριζομένης εἰς αὐτὸν τόσον ὡς Σταυρικὴ διάστασις, ὅσον καὶ ὡς ἄπειρος ἀγάπη τοῦ Ἀναστάτου Χριστοῦ δι’ ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἔννοια αὐτῆς τῆς ἀγάπης διακρίνεται ἐντόνως εἰς κάθε πιστόν, ἔχουσα ὡς φυσικὸν ἀποδέκτην ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἀνεξαρτήτως χρώματος, γλώσσης καὶ φύλου, διότι εἰς τὸ πρόσωπον τῶν δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ ὑποστασιάζεται σύμπασα ἡ Κυριακὴ διδασκαλία τῆς θυσιαστικῆς μαρτυρίας καὶ τῆς ἀπροϋποθέτου προσφορᾶς. Ὁ μοναχὸς ἔχων παραδώσει τὸ προσωπικόν του θέλημα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ μοναδικοῦ καὶ ἀληθινοῦ Θεοῦ τοποθετεῖ ἑαυτὸν εἰς τὴν θεραπείαν τῶν παραπάνω ἀξιῶν, προσβλέπων εἰς τὴν κατὰ χάριν ἔνωσίν του μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ βιώνει τὴν ἀπομόνωση οὐχὶ ὑπαρξιακῶς ἀλλ’ ὡς μέθοδο ἀπαλλαγῆς ἐκ τῶν παθῶν του.

Ὁ μοναχισμὸς σήμερον παραμένει ὁ γνήσιος φορεὺς τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως, παραλλήλως ὁμως ἀναδεικνύει τὴν ποικιλίαν τοῦ ἥθους ποὺ διέπει τὴν ἀσκητικὴν ὁδόν, μὲ γενναιότητα καὶ αὐτοπεποίθησιν διακηρύττων τὸ ἥθος τοῦτο πρὸς τοὺς ἐγγύς καὶ τοὺς μακρὰν. Ἡ ἀπομόνωσις, ἀγαπητοί μου, εἶναι ἡ μέθοδος καταπολεμήσεως τῶν παθῶν καὶ συμπληρώνεται ἀπὸ τὴν εἰλικρινῆ διάθεσιν μαρτυρίας καὶ προβολῆς τοῦ κοινωνικοῦ ἥθους τῆς ἀγγελικῆς πολιτείας. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Σταυροβουνίου σημαντικαὶ πατερικαὶ μορφαὶ ἐσφράγισαν τὸν παρελθόντα ἤδη εἰκοστὸν αἰῶνα, ὅπως ὁ Γέρων Γερμανὸς καὶ ὁ Γέρων Βαρνάβας Χαραλαμπίδης, οἱ ὅποιοι καὶ προέβαλαν οὐσιαστικῶς τὴν αὐθεντικὴν πλευρὰν τοῦ Ὁρθοδόξου μοναχισμοῦ καὶ ἀπετέλεσαν ζωντανοὺς πόλους ἔλξεως λόγῳ τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου των καὶ τῆς μυστηριακῆς ἀγάπης των πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν. Αὐτὸ τὸ βίωμα ἔχει ἀνάγκη νὰ γνωρίζει ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, ὅπου καὶ ἂν αὐτὸς εὕρισκεται. Ἡ μαρτυρικὴ καὶ ἀγία νῆσος τῆς Κύπρου ἔχουσα ἐνταχθεῖ εἰς τὴν εὐρυτέραν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκογένειαν, ἐνισχύει οὐσιαστικῶς τὴν Ὁρθόδοξον Μαρτυρίαν καὶ προωθεῖ τὸ σωτηριῶδες μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς κάθε ἐνδιαφερόμενον. Ἡ πνευματικότης, ἡ ἀπορρέουσα ἀπὸ τὰ Ὁρθόδοξα ἐργαστήρια τῶν Κοινοβίων ἔρχεται νὰ προκαλέσῃ τὸν κλυδωνιζόμε-

νο ἀπὸ τὰς βιοτικὰς ἀπολαύσεις ἄνθρωπον, ὥστε νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἔλλειψη αὐτοεκτιμήσεως καὶ αὐτοσεβασμοῦ, ἀρετὰς ὅλως ἀπαραίτητους διὰ τὴν ὀλοκληρωμένην λειτουργίαν τῆς ψυχοσωματικῆς ὀντότητος ἐκάστου ἐξ ἡμῶν.

Ἡ ψυχικὴ ἠρεμία, ἡ γαλήνη τῆς προσευχητικῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀπροϋπόθετος ἀγάπη χαρακτηρίζουν τὴν Ὁρθόδοξον πνευματικότητα, ἡ ὁποία καθίσταται ἐφικτὴ μόνον ὡς βιωματικὴ προσέγγισις. Ὁ κόσμος διψᾷ, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, διὰ τὴν ἀληθινὴν καὶ γνήσιαν μαρτυρίαν τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὸ σαρωτικὸ κῦμα τῆς παγκοσμιοποιήσεως ἀπαιτεῖ τὴν ἀντιστάθμισον τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἡ ὁποία ἐν τῷ κοινοβιακῷ τρόπῳ ζωῆς διδάσκει καὶ προσκαλεῖ ἅπαντας πρὸς συμμετοχὴν καὶ ἐπικοινωνίαν. Ἡ χαώδης σημερινὴ πραγματικότης προσκρούει εἰς τὴν πρόταξιν τοῦ ἐμεῖς ποὺ προβάλλεται ἀπὸ τὰ ὀρθόδοξα μοναστήρια σὲ κάθε γωνία αὐτοῦ τοῦ πλανήτη καὶ οὐχὶ τοῦ ἐγώ, τῆς ἐγωιστικῆς δηλαδὴ διαθέσεως ποὺ παρουσιάζεται σήμερον ὡς πρότυπον. Ὁ συνεχὴς λοιπὸν ἀγὼν ὅλων ἡμῶν καὶ ἰδιαίτερος τῶν μοναχῶν συνεισφέρει τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀφύπνισιν τῶν πνευματικῶν αἰσθητήρων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ καλεῖ τοὺς ἀνθρώπους σὲ πλήρη κοινωνία τόσον μετὰ τῶν αὐτῶν, ὅσον καὶ μετὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Πανοσιολογιώτατε ἅγιε Καθηγούμενε,

Ἄπασαι αἱ ἀνωτέρω παράμετροι τῆς ἀγγελομιμητου πολιτείας τῶν μοναχῶν λαμπρύνουν τὴν περὶ ὑμᾶς μοναχικὴν ἀδελφότητα καὶ αἰσθάνομαι ὀλοφύχως τὴν ἀνάγκη νὰ Σᾶς συγχαρῶ πρὸς τοῦτο. Αἰσθάνομαι ἰδιαίτερα χαρὰν ἐπίσης διὰ τὴν τόσον θερμὴν ὑποδοχὴν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπιφυλάξατε εἰς τὴν ἐλαχιστότητά μου καὶ εἰς τὰ μέλη τῆς Συνοδείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ ἐπιθυμῶ ὅπως προσφέρω εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Σταυροβουνίου ἕνα Σταυρὸν εὐλογίας καὶ εἰς Ὑμᾶς ἕνα ἐπιστήθιον Σταυρὸν ὡς δείγματα εἰλικρινοῦς ἀγάπης καὶ ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι κοινωνίας. Εὐχηθεῖτε διὰ τὴν καθ’ ἡμᾶς Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπιτρέψατέ μου νὰ Σᾶς διαβεβαιώσω διὰ τὴν προσωπικὴν μου ταπεινὴν προσευχὴν καὶ εὐλογίαν διὰ τὴν

συνέχισιν τοῦ πολυευθύνου ἔργου πού ἐπιτελεῖτε εἰς τήν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

ΕΠΙΣΚΕΨΗ

ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΚΙΤΙΟΥ

Παλαιαίχη ὑποδοχή ἐπιφυλάχθηκε στόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο, κατά τήν ἐπακολουθήσασα ἐπίσκεψή του στήν Ἱερά Μητρόπολη Κιτίου, στήν ἔδρα τῆς τῆ Λάρνακα.

Ἐπικεφαλῆς τοῦ ἐνθουσιώδους λαοῦ ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κιτίου κ. Χρυσόστομος, παλαιός γνῶριμος τοῦ Μακαριωτάτου καί ὁ Δήμαρχος Λάρνακας κ. Ἀνδρέας Μωυσέως. Οἱ ἐπίσημοι καί τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ κατευθύνθηκαν ἐν πομπῇ στόν Μητροπολιτικό Ναό τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ Λάρνακας, ὅπου ἐψάλη ἐπίσημη Δοξολογία ἐπὶ τῇ ὑποδοχῇ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Στῇ Δοξολογία τὸ παρῶν ἔδωσαν ὁ Ὑπουργὸς Γεωργίας καί Φυσικῶν Πόρων κ. Φώτης Φωτίου, ὁ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης κ. Σοφοκλῆς Σοφοκλέους καί ὄλοι οἱ Βουλευτὲς τῆς Λάρνακας.

Στὸ τέλος τῆς Δοξολογίας, ὁ Δήμαρχος Λάρνακας κ. Ἀνδρέας Μωυσέως προσφώνησε τὸν Μακαριώτατο καί ἐξέφρασε τὴν χαρὰ καί τὴν συγκίνησή του γιὰ τὴν παρουσία του στὴν πόλη τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, γεγονὸς πού, ὅπως τόνισε, δίδει θάρρος στόν ἀγωνιζόμενο Κυπριακὸ λαό. Εὐχαρίστησε δὲ γιὰ τὴν διαρκῆ στήριξη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴ διεκδίκηση τῶν δικαίων του.

Ἀκολούθησε προσφώνηση τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου Χρυσοστόμου:

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΚΙΤΙΟΥ
κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ
ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Μακαριώτατε, πεφιλημένε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλε,

Εὐλογημένοι καί σεβάσμιοι ἀδελφοὶ καί λοιπὰ μέλη πού ἀποτελεῖτε τὴ λαμπρότατη καί τίμια συνοδεία,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Μὲ αἰσθήματα μεγάλης χαρᾶς κι ἐγκαρδιότητος καί μὲ εἰλικρινῆ ἀδελφικὴ ἀγάπη σᾶς ὑποδεχόμαστε σήμερα κάτω ἀπὸ τοὺς ἱερούς τούτους θόλους τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ, πού εἶναι ἀφιερωμένος στὴ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρα μας.

Ἡ κατά Κίτιον Ἐκκλησία καί ἡ μικρὴ τούτη πόλη, μὲ τὶς εὐγενικὲς παραδόσεις τῆς καί τοὺς ὑψηλοὺς ἐθνικοὺς ὄραματισμούς τῆς, ἡ πόλη τούτη, πού τὴ δόξασε ἡ νίκη ἐνὸς μεγάλου Ἑλληνα στρατηγοῦ, τοῦ Κίμωνα, πού τὴ δόξασε ἡ νίκη ἐνὸς μεγάλου Ἑλληνα στρατηγοῦ, τοῦ Κίμωνα, «πού καί νεκρὸς ἐνίκα», ἡ πόλη τούτη, πού τὴ λάμπρυνε ἡ φιλοσοφία ἐνὸς τιτάνα τοῦ πνεύματος, τοῦ Ζήνωνα τοῦ Κιτιαία, ἡ πόλη τούτη, πού πρῶτος ποίμανε καί μὲ τὴ σεμνὴ πολιτεία του ἀγίασε κι ἔκτοτε ἀγιάζει συνεχῶς, ὁ φίλος τοῦ Χριστοῦ, ὁ δίκαιος καί τετραήμερος Λάζαρος, ἀνοίγουν, σήμερα τὶς καρδιὲς καί ὑψώνουν τὰ λάβαρα, γιὰ νὰ σᾶς χαιρετίσουν καί νὰ σᾶς ὑποδεκτοῦν μὲ αἰσθήματα ἀνείπωτης συγκίνησης καί ἀγάπης.

Σκιρτοῦν σήμερα οἱ καρδιὲς μας, Μακαριώτατε, γιὰ τὴ εὐλογημένη παρουσία σας ἀνάμεσά μας, δίνει τὴν εὐκαιρία στόν εὐσεβῆ λαό μας νὰ ἀσπασθεῖ τὴ δεξιὰ σας, νὰ εὐλογηθεῖ καί νὰ θαυμάσει τὸ δεξιὸ οἰακοστρόφο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸν κοσμημένο μὲ ἀπλότητα, ὑπομονή, νηφαλιότητα καί σωφροσύνη, τὸν λαμπρὸ διδάσκαλο καί μελίρροτο ρήτορα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸν καλλικέλαδο καί μουσικολογιάτο λειτουργὸ τοῦ Ὑψίστου.

Ἡ δικὴ μου συγκίνηση, Μακαριώτατε, ἐπαυξάνεται σήμερα καί γίνεται ἀνέκφραστη, καθὼς σᾶς ὑποδέχομαι ἀκόμη μιὰ φορὰ στὴ Μητρόπόλῃ μου, ὄχι ὡς Μητροπολίτη Δημητριάδος, ἀλλὰ ὡς Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Μητρὸς Πατρίδος καί «μυμνήσκομαι ἡμερῶν ἀρχαίων» καί ἀληθινὰ ὠραίων. Δεσμοὶ εἰλικρινοῦς καί ἀληθινῆς φιλίας καί συνεργασίας, μᾶς συνδέουν γιὰ πολλὲς δεκαετίες. Συνεργασίας, ἰδιαίτερα τὶς τραγικὲς ἐκεῖνες μέρες τοῦ 1974, στίς ὁποῖες, Μακαριώτατε, δείξατε ἔμπρακτα, τὴ μεγάλη ἀγάπη καί τὰ εἰλικρινῆ ἀδελφικὰ αἰσθήματα πού τρέφετε πρὸς τὸν βασιανισμένο ἑλληνικὸ κυπριακὸ λαό.

Μακαριώτατε,

Παρ' ὅτι ἔχουν περάσει 33 χρόνια, ἐντούτοις, ἡ νῆσος τῶν Ἁγίων καὶ τῶν Μαρτύρων, ἡ πολύπαθη μας Κύπρος, ἐξακολουθεῖ νὰ σηκώνει τὸ Σταυρὸ τῆς. Τὰ δάκρυα συνεχίζουν νὰ ρέουν καὶ ὁ θρῆνος καὶ οἱ ἀναστεναγμοὶ, πὺν προξένησε ὁ Τοῦρκος κατακτητῆς, δὲν ἔχουν ἀκόμα κοπάσει. Τὸ δράμα τῶν ἀγνοουμένων μας καὶ τῶν συγγενῶν τους συνεχίζεται. Τὰ βασικὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα τῶν ἡρωϊκῶν ἐγκλωβισμένων μας παραβιάζονται καὶ τὸ ἕνα τρίτο τοῦ λαοῦ μας, πρόσφυγες στὴν ἴδια τους τὴν πατρίδα, ἀποζητοῦν τὰ σπίτια τους, τὴ γῆ τους, τὰ μοναστήρια καὶ τὶς ἐκκλησίαις τους. Ὁ κατοχικὸς Τούρκικος στρατός, ἐξακολουθεῖ νὰ καταπατᾷ 1/3 τῆς γῆς μας καὶ νὰ συντηρεῖ τὴν ἀδικία καὶ νὰ διαφυλάττει τὴν ἀδικία.

Καὶ εἶναι τούτη ἡ ἀδικία καὶ τὸ συρματοπλεγμα τῆς ντροπῆς, πὺν μᾶς ἐμποδίζουν, Μακαριώτατε, νὰ σᾶς ὀδηγήσουμε γιὰ προσκύνημα στὸν Τάφο τοῦ Ἰδρυτῆ καὶ προστάτη τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Ἀποστόλου Βαρνάβα, στὸ Μοναστήρι τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα, στὸ Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνα καὶ στὰ τόσα ἄλλα μοναστήρια καὶ ἐκκλησίαις μας, πὺν συλημένες καὶ καταστρεμμένες, περιμένουν νὰ ξαναλειτουρηθοῦν.

Οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς ἐξακολουθοῦν, δυστυχῶς, νὰ κρατοῦν τὶς καρδιές τους ξένες πρὸς τὸ δράμα μας καὶ τὸ μαρτύριό μας καὶ συνεχίζουν νὰ παραμένουν κωφοὶ στὶς ἐκκλήσεις καὶ τὶς θερμὲς παρακλήσεις μας γιὰ εἰρήνη, ἐλευθερία καὶ δικαιοσύνη, σ' αὐτὸ τὸν τόπο καὶ ἐφαρμογὴ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων σ' ὄλο τὸ λαὸ τῆς Κύπρου, ὅπως ἐφαρμόζονται σ' ὅλες τὶς χώρες τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης, τῆς ὁποίας μέλος εἶναι καὶ ἡ Κύπρος.

Παρ' ὅλα αὐτὰ λησμονοῦμε σήμερα πρὸς στιγμὴ τὸν πόνο μας, γιὰ τὴ παρουσία σας ἐδῶ, Μακαριώτατε, εἶναι γιὰ μᾶς πηγὴ ἀγαλλίασης, δύναμης, θάρρους, καὶ ἐλπίδας.

Στὸ πρόσωπό σας, βλέπουμε τοὺς Ἑλλαδίτες ἀδελφούς μας, βλέπουμε τὴν Πατρίδα Ἑλλάδα, πὺν εἶναι τὸ στήριγμα, ὁ προστάτης, ὁ συμπαρραστάτης καὶ ὁ μεγαλύτερος βοηθός μας, στὸν δύσκολο ἀγῶνα πὺν διεξάγουμε, γιὰ σωτηρία, δικαιοσύνη καὶ ἐλευθερία.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ σᾶς εἴμαστε εὐγνώμονες καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε ἐκ βάθους καρδίας, Μακαριώτατε, καὶ

παρακαλοῦμε νὰ μεταφέρετε τὶς εὐχαριστίαις μας καὶ τὴν ἄπειρη ἀγάπη μας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη μας, στὸν ὑπέροχο λαὸ τῆς Ἑλλάδας.

Προσευχηθεῖτε, τέλος, Μακαριώτατε, θερμὰ στὸν Ἀναστημένο Χριστό, νὰ συντηρηθεῖ ὁ χρόνος τῆς δοκιμασίας τῆς πολύπαθης πατρίδας μας καὶ νὰ τὴν ἀναστήσει γιὰ νὰ βασιλέψει σ' αὐτήν, ἡ εἰρήνη, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ χαρά.

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΝ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΚΙΤΙΟΥ
κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΝ

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Κιτίου καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ κ. Χρυσόστομε,

Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Ἐξοχωτατοὶ κύριοι ἐκπρόσωποι τῶν πολιτειακῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν,

Ἐντιμότατοὶ κύριοι ἐκπρόσωποι τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως,

Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Ἐπισκεπτόμεθα μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Κιτίου, ὅχι μόνο γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Ποιμένα τῆς συναντῶμεν ἕναν ἐκλεκτὸ φίλο καὶ ἐξέχοντα Ἱεράρχη τῆς μαρτυρικῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀγίας, κατὰ τὸν χρονογράφον Λεόντιον Μαχαιρᾶν, νήσου Κύπρου, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν ἱερό αὐτὸ τόπο ἀκτινοβολεῖ συνεχῶς ἀπὸ τοὺς ἀποστολικοὺς ἡδη χρόνους τὸ ἀνέσπερο φῶς τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος, τὸ ὁποῖο φωτίζει τοὺς ἐγγύς καὶ τοὺς μακρὰν τόσο σὲ εὐτυχεῖς, δυστυχῶς ὀλίγους, ὅσο καὶ σὲ χαλεποὺς καιροὺς, δυστυχῶς πολλοὺς. Λάζαρος, ὁ τετραήμερος καὶ φίλος τοῦ Χριστοῦ, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀποστόλων Παύλου καὶ Βαρνάβα, ἐποίμανε ἐπὶ δεκαοκτῶ ἔτη τὴν κατὰ Κίτιον Ἐκκλησίαν. Ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς αὐτοὺς τόπους ἐγκαινίασε ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος (45 μ.Χ.) τὸ μεγαλόπνοο ἱεραποστολικὸ του ἔργο σὲ ὀλόκληρο τὸν ἑλληνο-ρωμαϊκὸ κόσμο, τὸ ὁποῖο ἀπέδωσε πλούσιους καρποὺς γιὰ τὴν οἰκουμενικὴ προοπτικὴ τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος μὲ τὴν ἐκλεκτικὴ

πρόσληψη τῆς ὑπέροχης πνευματικῆς κληρονομίας τοῦ προχριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ συνάντηση αὐτῆ τῶν οἰκουμενικῶν προοπτικῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ ὁποία σφραγίσθηκε μὲ τὴ διαλεκτικὴ ἰσορροπία τῆς δημιουργίας τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν στὸν Ἄρειο Πάγο τῶν Ἀθηνῶν, ἔθεσε τὶς βάσεις τῆς ὅλης ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῆς πολιτιστικῆς κληρονομίας τῶν χριστιανικῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης. Ἔτσι, ἡ ἔνταξη τῆς Κύπρου στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη ἀντλοῦσε πάντοτε τὴ δυναμικὴ τῆς ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ βᾶθος τῆς σχέσεως αὐτῆς, ἔστω καὶ ἂν οἱ ἀντιξοότητες τῶν καιρῶν ἄφησαν τραυματικὲς ἐμπειρίες στὸν Κυπριακὸ Ἑλληνισμό μὲ τὴν ἀραβοκρατία, τὴ μακραιωνὴ περίοδο τῆς φραγκοκρατίας (ιβ' - ιστ' αἰ.), τὴν ἐνετοκρατία, τὴν τουρκοκρατία (ιστ' - ιθ' αἰ.), καὶ μὲ τὴν ἀποικιοκρατία τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἀπότοκον αὐτῶν ὑπῆρξεν τὸ σέμνωμα τῆς ἀγιοτόκου νήσου, ἡ χορεία δηλονότι τῶν μαρτύρων, ὁμολογητῶν, ἀγίων κ.λπ. ἡγιασμένων μορφῶν (Ἀγ. Ἀθανασίου Πεντασχοινίτη, Μελετίου μητροπολίτου Κιτίου [†1821] κ.ἄ.). Μνημονευτέες ἐπίσης οἱ ἱερεῖς Μονὲς Σταυροβουνίου, Ἀγ. Γεωργίου Μαυροβουνίου, Ἀγ. Μηνᾶ καὶ Ἀγίων Μαρίνης καὶ Ραφαήλ.

Ὅθεν, τὸ ὀδοιπορικὸ στῆ Μεγαλόνησο εἶναι μία ὀφειλετικὴ ἀναφορὰ στὴν ἱστορικὴ μνήμη τοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιατί ἐδῶ βιώνεται πληρέστερα ὄχι μόνο ἡ θαυμαστὴ ἱστορικὴ του ἀντοχὴ στὶς ἀλλεπάλληλες ἀντιξοότητες τῶν καιρῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπέρβαση τῶν ἀντιξοότητων αὐτῶν γιὰ νὰ μὴν ἀνακοπῆ ἢ ἀτονήσῃ ἡ πηγαία ἀκτινοβολία του. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, ἀνεξάντλητη πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ παρηγορίας τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ σὲ ὅλες τὶς ἱστορικὲς περιόδους, ἀποτελεῖ καὶ σήμερον τὴ συνεκτικὴ πνευματικὴ δύναμη ὄχι μόνο γιὰ τὴ θεραπεία τῶν πληγῶν τοῦ προσφάτου παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν πληρέστερη ἀξιοποίηση τῆς νέας εὐρωπαϊκῆς προοπτικῆς. Ἡ δυναμικὴ παρουσία τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας στὶς διορθόδοξες καὶ στὶς διαχριστιανικὲς σχέσεις ἀποτελεῖ τὸ σημαντικότερο ἴσως εὐρωπαϊκὸ κεκτημένο γιὰ τὶς διαγραφόμενες αἰσιόδοξες προοπτικὲς τοῦ ρόλου τῆς στὴν Ἠνωμένη Εὐρώπη. Ἡ κοινὴ ἀποστολικὴ παράδοσις τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ διαχρονικὴ πίστη στὸν σεβασμὸ τῆς ποικιλίας τῶν ἱστορικῶν

ἐκφράσεων τῆς Ὁρθοδοξίας, συγκεφαλαιούμενη πάντοτε στὸ ἱστορικὸ πρόσωπο τοῦ θεανθρώπου Χριστοῦ καὶ στὸ λυτρωτικὸ ἔργο τῆς θείας οἰκονομίας, ἀποτελεῖ τὴ μοναδικὴ ἐλπίδα διεξόδου στὸ σύγχρονο προβληματικὸ εὐρωπαϊκὸ γίγνεσθαι, «καὶ εἰ τί δέοι προστεθῆναι εἰς τράνωσιν δώσει Κύριος».

Ἀντικείμενον ἰδιαιτῆς ἀναφορᾶς ἀποτελεῖ τὸ πολυσχιδὲς ποιμαντικόν, κοινωνικόν, φιλανθρωπικόν καὶ ἱεραποστολικόν ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖτε, χάριτι Θεῖα, Πανιερώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, μὲ τὸ Ὁρθόδοξον Πνευματικὸν Κέντρον Ἀγίου Γεωργίου Μακρῆ, τὸ Τάγμα Ὀδοιπόρων Ἀγάπης, τὸν Ραδιοφωνικὸν Σταθμόν, τὶς Κατασκηνώσεις, τὴ Θρησκευτικὴ Ὑπηρεσία Στρατοῦ, τὴ Σχολὴ Βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ τὰ Φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα: τὸ Ταμεῖον Ἀγάπης, τὸ Ἰδρυμα «Ὁασις» - Ἀγίου Γεωργίου, τὶς Φιλοπτώχους Ἀδελφότητες, τὴν Ὁρθόδοξον Ἀδελφότητα «Ἀπόστολος Παῦλος», τὸ Ἰδρυμα Ὑποτροφιῶν, τὴν Ἐξωτερικὴν Ἱεραποστολὴν εἰς Ἀφρικὴν, καθὼς καὶ τὶς ἐκδόσεις περιοδικῶν.

Σᾶς γνωρίζω ἀπὸ τὰ χρόνια τῶν σπουδῶν σας, Νομικῶν καὶ Θεολογικῶν, στὴν Ἀθήνα. Ἦταν τότε χρόνια μεγάλης δοκιμασίας καὶ ὀδύνης τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὀλοκλήρου. Τότε ἐσεῖετο ἡ Ἑλλάς ἀπὸ ὀργὴν δι' ὅσα ὁ λαὸς καὶ οἱ πνευματικοὶ του πατέρες, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Μακάριον, ὑπέφερον ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴν κατοχὴν τῆς νήσου σας. Ἦταν τότε πὺν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καὶ μάλιστα ἡ φοιτητικὴ νεολαία, ὁ ἀνθὸς τῆς πατρίδος, διεδήλωνε τὴν ἀμετάκλητη θέλησὴ του νὰ ἐφαρμοσθεῖ τὸ δίκαιο καὶ νὰ ἐλευθερωθεῖ ἡ Κύπρος.

Στὰ χρόνια ἐκεῖνα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος σᾶς ἐφιλοξένησεν ὡς φοιτητὴν καὶ ἐγεύθη τὴν πικρίαν τῆς καρδίας σας. Τότε σᾶς ἐγνώρισα, ὡς νεαρόν, ζωηρόν καὶ δυναμικόν διάκονον. Καὶ ἐξετίμησα στὸ πρόσωπόν σας τὸν Κύπριον κληρικόν, πὺν πάσχει γιὰ τὴν πατρίδα του καὶ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν δικαίωσὴ τῆς. Ἐκποτε, παρακολούθησα τὴν ἐξέλιξίν σας, μὲ τὴν ἀνάδειξίν σας εἰς τὴν περίοπτον θέσιν τοῦ Μητροπολίτου Κιτίου.

Πολλὲς φορὲς συνηντήθημεν ἀπὸ τότε, ὡς συμμετέχοντες ἀμφοτέροι εἴτε εἰς Πανορθόδοξους διασκέψεις, εἴτε εἰς Διεθνεῖς συνάξεις, ἐκπροσωποῦντες τὰς Ἐκκλησίας μας. Παντοῦ ἔβλεπα τὸν παλαιὸν γνωρι-

μόν μου νὰ μάχεται γιὰ τὸ μέγα ἔθνικὸ θέμα τῆς Κύπρου καὶ νὰ ἐκφράζει, μὲ παρρησία, τὶς θέσεις του. Παραλλήλως, ἐπληροφοροῦμην τὶς ἱεραποστολικές του ἐπιδόσεις εἰς τὴν Ἱερὰν τοῦ Μητροπόλιν. Καὶ ἰδού, σήμερον ἔχω τὴν χαρὰν νὰ ἔρχομαι πλησίον σας, ὡς ἐπίσημος ἐπισκέπτης καὶ νὰ ἀπολαμβάνω τῆς θερμῆς ὑποδοχῆς καὶ τῶν ἐκδηλώσεων τιμῆς τοῦ εὐγενοῦς ποιμνίου σας καὶ ὑμῶν τοῦ ἰδίου.

Πανιερώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,
εἰς πίστῳσιν «διὰ τὴν ἐκ καρδίας ὁμολογίαν» Σας, δεχθῆτε παρακαλῶ τὴν ἔνθερον εὐχὴν τῆς ἡμετέρας ἐλαχιστότητος ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως Ὑμῶν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ φιλοχρίστου ποιμνίου Σας καὶ πρὸς δόξαν τοῦ ἐν Ἁγίᾳ Τριάδι ἀποκαλυφθέντος Θεοῦ.

Ἀκολούθησε ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου στὴν Βασιλικὴ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου στὴ Λάρνακα, ἡ ὁποία ἀνάγεται στὸν 11ο αἰῶνα καὶ στὸν ὑπόγειο χῶρο τῆς ὁποίας βρίσκεται ἡ Λάρνακα τοῦ φίλου τοῦ Χριστοῦ Λαζάρου τοῦ τετραήμερου, καθὼς καὶ στὸν μνημειακὸ Ἱ. Ναὸ Παναγίας Ἀγγελοκτίστου στὸ Κίτιο.

ΕΠΙΣΗΜΟ ΓΕΥΜΑ

Τὸ μεσημέρι καὶ μετὰ τὸ προσκύνημα στοὺς δύο προαναφερθέντες μνημειακοὺς χώρους, ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κιτίου κ. Χρυσόστομος παράθεσε ἐπίσημο γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ τῆς συνοδείας τους, στὸ ὁποῖο παρακάθισαν πλῆθος ἐπισήμων καὶ προσκεκλημένων.

Ὁ Πανιερώτατος, στὴ σύντομη προσφώνησή του, καλωσόρισε ἀκόμα μία φορὰ, τὸν Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο, ἐξέφρασε τὴν πολλή του χαρὰ γιὰ τὴν παρουσία του στὴν Ἱερὰ Μητροπόλὴ του καὶ ἐμνήσθη τῶν χρόνων τῆς καταρχὴν γνωριμίας τους στὴν Ἀθήνα καὶ τὴν συνεργασία πὺρ εἶχαν ἀναπτύξει, ὅταν ὁ Μακαριώτατος ἦταν Μητροπολίτης Δημητριάδος.

Ἀπὸ τὴν μεριά του ὁ Μακαριώτατος κ. Χριστόδουλος ἀντιφώνησε ὡς ἑξῆς:

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΓΕΥΜΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ ΚΙΤΙΟΥ

Πανιερώτατε Μητροπολίτα Κιτίου καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ κ. Χρυσόστομε,

Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Ἐξοχώτατοι κύριοι ἐκπρόσωποι τῆς πολιτειακῆς καὶ πολιτικῆς ἡγεσίας,

Ἐντιμότατοι κύριοι ἀντιπρόσωποι τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως,

Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῆς συνεχοῦς πνευματικῆς πάλης, ἡ ὁποία μαρτυρεῖ τὴν ἀέναον ἀγωνίαν τοῦ ἀνθρώπου νὰ εὔρη ἀπαντήσεις εἰς τὰ ὑπαρξιακὰ καὶ ὄντολογικὰ ἐρωτήματα περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ διάφορα πνευματικὰ ρεύματα πὺρ ἀναπτύχθηκαν στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων ἕως τοὺς ἐκπροσώπους φιλοσοφικῶν ρευμάτων, ὡς ὁ Σχολαστικισμός, ὁ Οὐμανισμός, ὁ Διαφωτισμός, ὁ Ὑπαρξισμός κ.λπ. Παραθεωρήθηκε ὁμως σὲ πολλὰς περιπτώσεις τὸ σωτηριῶδες μήνυμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως τὸ ἀπεκάλυψε εἰς τὸν κόσμον ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός (Μαθ. κβ', 21), καὶ τὸ ἀπέτυπωσε στὴν Πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολὴν ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος. Εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸ γίγνεσθαι, τὸ τρίπτυχο Θεὸς - κόσμος - ἄνθρωπος ἀποσυνδέθηκε ἀπὸ τὴν ἔγκριτη Πατερικὴ παράδοση, τὸ περιεχόμενο τῶν λέξεων διαστρεβλώθηκε, ὁ ἄνθρωπος θέλησε διὰ τῶν ἰδικῶν του δυνάμεων νὰ ἐπιτύχη ὅ,τι ὁ Θεὸς εὐαγγελίσθηκε κατὰ χάριν διὰ τὸν ἄνθρωπον, διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐν Χριστῷ θείας οἰκονομίας. Ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ τὴν ἱστορίαν ὡς εὐθείαν γραμμὴν, ἀρχὴν ἔχουσα τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ τέλος τὴν ἀνακεφαλαίωσιν τῶν πάντων ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ κατὰ τὴν ἐν δόξῃ Δευτέραν Αὐτοῦ Παρουσίαν. Κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐγκοσμίων γεγονότων, ὁ Θεὸς προνοεῖ καὶ προοινοῦσκει, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν ἀναιρεῖ ὁμως τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώ-

που. Ἡ ἀμαυρωθεῖσα εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου, τελοῦσα ἐν συγχύσει, ἀλαζονικῶς ἠθέλησε νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν παρουσίαν τῆς εἰς τὸν κόσμον, κινουμένη ἔξωθεν τῶν πλαισίων τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅθεν, ὁ ἄνθρωπος παρεξέκλινε τοῦ σκοποῦ τῆς ἐγκοσμίου ὑπάρξεώς του, υἰοθετῶν τὴν αὐθάδη βίαν τὴν πηγάζουσαν ἐξ ὑπερβολικῆς συναισθήσεως δυνάμεως, τὴν ἀλαζονείαν δηλονότι, ἣτις ἀποτελεῖ πηγὴν καὶ αἰτίαν παντὸς κακοῦ.

Ἡ πραγματιστικὴ ἀντίληψη τοῦ Μακιαβέλι, τὸ σχίσμα τοῦ Λουθήρου, ὁ ὀρθολογισμὸς τοῦ Καρτεσίου καὶ τῶν Ἐγκυκλοπαιδιστῶν, ὁ χριστιανικὸς νατουραλισμὸς τοῦ Ρουσσώ, ὁ πανθεισμὸς τοῦ Σπινόζα, ἡ ἀχαλίνωτος ἀποικιοκρατία, ὁ μετασχηματισμὸς τῆς φιλοσοφίας εἰς ἰδεολογίαν κατὰ τὸν ἰθ' αἰ., ἀπεσκόπουν συλλήβδην εἰς τὴν αὐτονόμησιν τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἔναντι τῆς χριστιανικῆς ταυτότητος τῆς γηραιᾶς ἡπείρου. Κατέληξαν ὁμως εἰς μίαν ριζικὴν ἀμφισβήτησιν αὐτῶν τούτων τῶν δομῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἣτοι τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας, τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου καὶ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως. Αὐτὸ σημαίνει τὴν δομικὴν καὶ θεσμικὴν κρίσιν τῆς συνεχείας τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἀμφισβήτησιν τῆς πνευματικῆς ταυτότητος τῆς Εὐρώπης.

Ἡ προαιωνίως καὶ αἰδίως ὑπάρχουσα ἐν τῇ βουλῇ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν χρόνῳ ἴδρυσις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ Θεανδρικῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν ἐλπίδα σωτηρίας τοῦ ἐν παλινωδία καὶ πλήρῃ συγχύσει εὐρισκομένου συγχρόνου ἀνθρώπου. Ἡ Ἐκκλησία καταφάσκει τὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας, ἱεραρχεῖ ὁμως τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, προσλαμβάνει ἐκλεκτικὰ πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει ἀναφέρουσα αὐτὸ εἰς τὸν σταυρωθέντα καὶ ἀναστηθέντα Ἰησοῦν Χριστόν, ἐπιτυγχάνουσα τοιοῦτοτρόπως τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος ἀποκατάστασιν τοῦ ἀνθρώπινου γένους καὶ συμπάσης τῆς κτίσεως.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, ὁμοῦ καὶ ἐν ἀγαστῇ συνεργασίᾳ μετὰ πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὑπὸ τὸν συντονισμὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, συμμετέχει ἐνεργῶς καὶ καταλυτικὰ εἰς τὰ διεθνή Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια καὶ Ὁργανισμούς, δίδουσα λόγον παντὶ τῷ αἰτούντι, ἐκκληροῦσα τὴν ὀφειλετικὴν μέριμνα, τὴν ὁποία ἐκ φύσεως ἔχει

νὰ διαλέγηται, βιώνουσα τὸ μυστήριον τῆς ἐν Χριστῷ θείας οἰκονομίας. Ἡ Ἐκκλησία ὡς μυστικὸ σῶμα Χριστοῦ, ἡ Ἁγία Τράπεζα προεκτεινομένη εἰς τοὺς αἰῶνας, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν καὶ τὸν ἀγιασμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μέσα εἰς τὸ σύγχρονον πολυπολιτισμικὸν καὶ ἐν πολλοῖς χαοτικὸν περιβάλλον, ἐγγυᾶται τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπινου γένους, τὴν κατὰ χάριν θέωσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Πανιερώτατε Μητροπολιτα Κιτίου κ. Χρυσόστομε,

Εὐχόμεθα δαψιλῆ τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ δομήτορος τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦ Χριστοῦ δι' ὑγείαν καὶ μακροημέρευσιν τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος πρὸς ἀγιασμὸν καὶ σωτηρίαν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς θεοσώστου ὑμῖν παροικίας, καὶ πρὸς δόξαν τοῦ ἁγίου ὀνόματος τοῦ ἐν Τριάδι ἀποκαλυφθέντος Θεοῦ.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ

ΣΤΟΝ ΑΧΥΡΩΝΑ ΤΟΥ ΛΙΟΠΕΤΡΙΟΥ

Ἐπόμενος προορισμὸς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου, κατὰ τὴν ἐπίσημη ἐπίσκεψή του στὴν Μεγαλόνησο καὶ τὴν Ἐκκλησία τῆς ἦταν τὸ Παραλίμνι. Καθ' ὁδὸν στάθμευσε στὴν Κοινότητα Λιοπετρίου καὶ ἐπισκέφθηκε τὸν ἱστορικὸ Ἀχυρώνα, ὁ ὁποῖος σωστὰ χαρακτηρίζεται τὸ Κυπριακὸ «Χάνι τῆς Γραβιάς».

Στὸ χῶρο αὐτὸ στὶς 2 Σεπτεμβρίου 1958, τέσσερις ἀγωνιστὲς τῆς Ε.Ο.Κ.Α. ὁ Ἄνδρέας Κάργος, ὁ Ἡλίας Παπακυριακοῦ, ὁ Φώτης Πίπτας καὶ ὁ Χρῆστος Σαμάρας, δολοφονήθηκαν ἀπὸ δυνάμεις τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ κατοχῆς, ὕστερα ἀπὸ πολῦωρη μάχη. Οἱ τέσσερις αὐτοὶ ἀγωνιστὲς, μετὰ τὸν ἥρωικό τους θάνατο συγκίνησαν ὅλο τὸν Κυπριακὸ λαὸ καὶ προκάλεσαν παγκόσμιον θαυμασμό. Ὁ τόπος τῆς θυσίας τους, στὸν ὁποῖο στήθηκαν οἱ ἀνδριάντες τους, ἔγινε ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Κύπρου ἐθνικὸ προσκύνημα. Σήμερα ὁ Ἀχυρώνας καὶ ἡ πέριξ αὐτῆ διαμορφώθηκαν σὲ ἓναν ἐνιαῖο μνημειακὸ χῶρο γιὰ νὰ διαω-νίζει τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἥρωισμοῦ καὶ τῆς αὐτοθυσίας τους.

Στὸν χῶρο αὐτὸ ὁ Μακαριώτατος ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν Κοινοτάρχη κ. Κυριάκο Τρισόκα καὶ ὄλους τους

κατοίκους τοῦ χωριοῦ, ἐνῶ τέλεσε τρισάγιο καὶ κατέθεσε στεφάνι στὴ μνήμη τῶν Κυπρίων ἀγωνιστῶν.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ

Τὸ Παραλίμνι, πού ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος ἐπισκέφθηκε ἀμέσως μετὰ, εἶναι ἕνας τόπος μαρτυρικός. Ὅχι μόνο γιατί φέρει πάνω του τὰ στίγματα τῶν διαχρονικῶν παθημάτων τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ γιατί ἔχει νὰ ἐπιδείξει, ὅπως θὰ φανεῖ παρακάτω καὶ νέα γεγονότα καὶ νέες ἥρωικες σελίδες στὸν ἀγῶνα τῆς Κύπρου γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση καὶ ἐπανένωση τῆς νήσου.

Ἡ ἐπίσημη ὑποδοχὴ ἔγινε στὴν κεντρικὴ πλατεία τῆς πόλης, ὅπου τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνέμεναν ὁ Χωροεπίσκοπος Τριμυθοῦντος κ. Βασίλειος, ὁ Δήμαρχος Παραλιμνίου κ. Ἀνδρέας Εὐαγγέλου καὶ πλῆθος κόσμου.

Ὁ κ. Δήμαρχος, διερμηνεύοντας τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ τῆς πόλης, προσφώνησε τὸν Μακαριώτατο ὡς ἑξῆς:

ΟΜΙΛΙΑ

ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΣΤΗΝ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ Α.Μ.
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

*Ἄρατε Πύλας ἄρατε
Τὸ Παραλίμνι οὐκ ἐάλω*

Μακαριώτατε Καλῶς ἤλθατε στὴν Κύπρον τὴν ἀέρινη, τὴ Μακαρία τὴ γῆ.

Μακαριώτατε Καλῶς ἤλθατε στὸ νοτιοατολικότερο ἔδαφολογικὰ κομμάτι τοῦ ὑπαρκτοῦ λυτρωμένου Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ πόλη τοῦ Παραλιμνίου ἀνοίγει τὴν ἀγκαλιά της καὶ μὲ βαθύτατα αἰσθήματα τιμῆς, ἀγάπης, ἐκτίμησης, εὐλάβειας καὶ σεβασμοῦ, σᾶς ὑποδέχεται καὶ σᾶς ἀσπάζεται ταπεινά, σὲ τοῦτο τὸν καθαγιασμένο τόπο.

Ἡ Κύπρος, πού αὐτὲς τὶς μέρες ἔχει τὴν τιμὴ νὰ φιλοξενεῖ τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας, μὲ Ἑλληνικὲς ρίζες βαθιὲς μέσα στὸ χρόνο, ἀποδιώχνει καὶ ἀφομοιώνει καθετὶ ξενικό, γιὰ νὰ τὸ με-

τουσιώσει σὲ ιδέες καὶ ἀγαθὰ. Ὁ ἑλληνισμὸς καὶ ἡ ὀρθόδοξη πίστη, ἔδωσαν νέα διάσταση στὴ μοῖρα τοῦ νησιοῦ. Συνειδητὰ πῆρε τὸ ρόλο τῆς ρωμοσύνης. Μὲ σύμμαχο, συμπαραστάτη καὶ σηματοφόρο τὴν ἐκκλησία καὶ τὴν πίστη, ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς, παρὰ τὶς ἀτέλειωτες περιπέτειες, τὶς προδοσίαις καὶ τὶς ταπεινώσεις, ποτὲ δὲν χαλάρωσε τοὺς ἐθνικοὺς δεσμοὺς μὲ τὸ Ἐθνικὸ Κέντρο.

Ἀντίθετα, οἱ περιπέτειες αὐτὲς, σφουρηλάτησαν τὴν ἀνίσταση καὶ ἀντοχὴ του καὶ καλλιέργησαν τὸ πνεῦμα ἐπικοινωνίας καὶ ταύτισης μὲ τὸ Μητρόπολη.

Γιὰ νὰ κρατήσει ζωντανὴ τούτῃ τὴν ἐπικοινωνία καὶ τὴν ἑλληνικὴ παράδοση, ὁ λαὸς μας περισσότερο ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες χρόνια, βρίσκεται στὶς ἐπάλξεις μιᾶς ἀένανης ἀντίστασης, ἄλλοτε πολεμώντας σὲ ἄνισες μάχες μὲ ἐπιδρομὲς καὶ κατακτητὲς καὶ ἄλλοτε συμμετέχοντας στοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἔθνους.

Μὲ τὸ ὄραμα τῆς λευτεριᾶς ὁ Ἑλληνισμὸς σηκώνει τὸ λάβαρο τοῦ ἀγῶνα στὴν Ἁγία Λαύρα. Μὲ τὸ ὄραμα τῆς λευτεριᾶς τὰ παλληκάρια τῆς Κύπρου, τὰ παλληκάρια τῆς ΕΟΚΑ πού ἔγραψαν σελίδες δόξας καὶ μεγαλείου, θάφτηκαν στὰ φυλακισμένα μνήματα, πού γιὰ μᾶς ἔγιναν ὁ φάρος καὶ τὸ ὄραμα τῆς πορείας μας γιὰ λευτεριά καὶ προκοπή. Εἶναι μὲ αὐτὸ τὸ ὄραμα πού θυσιάστηκαν τὰ παλληκάρια μας τὸ 1974, καὶ ἀκριβὰ πλήρωσε τὸ τίμημα τὸ Παραλίμνι μὲ νεκρούς, τὸν Τάσο Μάρκου, τὸν Φαρᾶ τὸν Βουκαλλῆ, τὸν Ἀγαθαγγέλου, τὸν Καφέτζη, τοὺς πάμπολλους ἀγνωστούς, μὲ ἀποκορύφωμα τὴν ἥρωικὴ θυσία τῶν νεομαρτύρων μας Ἰσαὰκ καὶ Σολομοῦ.

Ἔτσι φτάσαμε σήμερα ἡ μικρὴ Κύπρος νὰ εἶναι κράτος ἀνεξάρτητο, πού παρόλα τὰ προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει στὸ ἐσωτερικὸ της, ἀπὸ τὴν τουρκικὴ εἰσβολὴ καὶ κατοχὴ, ἔχει φωνὴ στὴν Εὐρώπη καὶ διεκδικεῖ τὰ δίκαιά της.

Γιὰ νὰ μπορέσει ὅμως κάποτε νὰ ἐπανενωθεῖ τὸ νησί καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοί της, ἑλληνοκύπριοι καὶ τουρκοκύπριοι νὰ ζοῦν εἰρηνικά, μὲ ἴσα δικαιώματα, χρειάζεται καὶ πάλι ἀγῶνας, πολὺ πιὸ δύσκολος, γιατί ὁ ἐχθρὸς εἶναι ὄρατος καὶ ἀόρατος καὶ τὰ ὄπλα του εἶναι ὑπουλά καὶ ἀθέμιτα. Γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουμε αὐτὸν τὸν ἐχθρὸ καὶ τὴν παγκόσμια ὑποκρισία τῶν δυνατῶν, χρειάζεται συνεχῆς ἀγῶνας γιὰ ἐπιστροφή στὶς ρίζες μας, μέσῳ τῆς ἱστορίας μας, τῆς θρησκείας

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔγινε δεκτὸς με ἐνθουσιασμό ἀπὸ τὸν λαὸ τῶν ἐλευθέρων περιοχῶν τῆς Ἐπαρχίας Ἀμμοχώστου.

μας καὶ τῆς λαμπρῆς πορείας τῶν ἀγῶνων γιὰ ἐλευθερία, αὐτοδιάθεση καὶ ἀξιοπρεπῆ βίωση, γιὰ νὰ μὴν κληθοῦμε κάποτε νὰ δώσουμε ἐξηγήσεις σὲ ταπεινωμένες μελλοντικὲς γενιές.

Σὲ αὐτὴ τὴν προσπάθεια εἶναι ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας. Μὲ τὴ βίωση τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἀξιῶν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς παράδοσής μας, ἀπαιτεῖται νὰ ἀνακαλύψουμε τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ποῦ θὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ καθορίσουμε τοὺς μελλοντικούς μας στόχους, τὶς προοπτικὲς, τὰ ἰδανικά καὶ τοὺς ὄραματισμούς μας καὶ νὰ τοὺς ὑλοποιήσουμε μετὰ τὴ δύναμη δύο κρατῶν καὶ τὸ πνεῦμα ἑνὸς ἀδιαίρετου Ἔθνους. Τοῦ ἱστορικοῦ Ἔθνους τῶν Ἑλλήνων.

Μὲ αὐτὲς τὶς σκέψεις καὶ τὶς ἐλπίδες σὰς ὑποδεχόμαστε Μακαριώτατε στὸ Παραλίμνι καὶ εὐχόμαστε στὴν ἐπόμενη ἐπίσκεψή σας νὰ σὰς ὑποδεχοῦμε στὴν ἀπελευθερωμένη Ἀμμόχωστο, ἐκεῖ ποῦ ὁ Τεῦκρος, πρὶν χιλιάδες χρόνια, φύτεψε τὴν ἀπροσκύνητη ἰδέα τῆς Ἑλλάδας ποῦ καὶ σήμερα μᾶς ζωογονεῖ.

«Ὁ Ἀκρίτας εἶναι χάροντα, δὲν περνᾷ μετὰ τὰ χρόνια. Εἶναι ἡ ἀκατάλυτη ψυχὴ τῆς Σαλαμίνας. Δὲν χάνεται στὰ τάρταρα, μονάχα ξαποσταίνει, στὴ ζωὴ ξαναφαίνεται καὶ λαοὺς ἀνασταίνει».

ΝΑΙ. Θὰ σὰς ὑποδεχοῦμε στὸ ἀπελευθερωμένο μοναστήρι τοῦ ἰδρυτῆ τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας, Ἀποστόλου Βαρνάβα.

ΝΑΙ. Θὰ ἠγήσουν χαρμόсуна οἱ καμπάνες τῆς λευτεριάς καὶ τῆς λύτρωσης στὴ χερσόνησο τῶν ἁγίων, Καρπασία καὶ Ἀπόστολου Ἀνδρέα.

Μὲ ἐθνικὴ συγκίνηση καὶ ἐνθουσιασμό, θερμότητα ἀγάπη καὶ βαθύτατο σεβασμὸ ἐκ μέρους τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, τῶν Δημοτῶν Παραλιμνίου καὶ ὀλόκληρης τῆς Ἐλεύθερης περιοχῆς Ἀμμοχώστου, σὰς καλωσορίζω Μακαριώτατε στὴν πόλη μας.

ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ!!!

Ἀκολούθησε ἀντιφώνηση, ἀπὸ στήθους τοῦ Μακαριωτάτου, ὁ ὁποῖος, μεταξὺ ἄλλων, τόνισε:

«Ἀξιότιμε κ. Δήμαρχε,

Χέρι χέρι βαδίζουμε στους κοινούς στόχους για λευτεριά, ἀξιοπρέπεια, τιμὴ καὶ Σᾶς μεταφέρω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὸν παλμὸ τῆς καρδιάς τῶν Ἑλλήνων πὸν χτυπᾷ στους ρυθμούς τῆς δικῆς σας καρδιάς. Ξέρω τὸν καημὸ καὶ τὶς θυσίες σας, τὸ ὄραμά σας γιὰ ἐνωμένη Κύπρο... Ἡ λύτρωση θὰ γίνεῖ πραγματικότητα γιατί ὁ Θεὸς δὲν ἀνέχεται τὴν ἀδικία τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς...

Ἡ ἐνότητα εἶναι ἡ δύναμή μας, ὁ διχασμὸς ἡ ἀδυναμία μας, πὸν ἀφήνουμε σὸ περιθώριο...

Ἡ σκλαβιά δὲν αἰχμαλωτίζει τὴν καρδιά μας, τὸ φρόνημά μας εἶναι ἀδούλωτο. Δὲν θὰ ὑποστειλούμε ποτὲ τὶς σημαίες τοῦ ἀγώνα, γιατί αὐτὲς ὑποστασιάζουν τοὺς πόθους καὶ τὰ ὄραματά μας...»

Ἀκολούθησε πομπή, ἡ ὁποία κατευθύνθηκε σὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Γεωργίου, ὅπου τελέστηκε ἡ καθιερωμένη ἐπίσημη Δοξολογία, σὸ τέλος τῆς ὁποίας ὁ Χωροεπίσκοπος Τριμυθοῦντος κ. Βασίλειος προσφώνησε τὸν Μακαριώτατο ὡς ἑξῆς:

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΡΙΜΥΘΟΥΝΤΟΣ

κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙ ΤΟΥ

ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΕΙΣ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ

Μακαριώτατε

Ἐκ προσώπου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσόστομου, τοῦ κλήρου τῆς ἄρτι ἀνασταθείσης Μητροπόλεως Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου, τῶν πολιτειακῶν, τῶν κοινοτικῶν, τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν, καθὼς καὶ ἐκ μέρους τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἐπαρχίας αὐτῆς, πὸν συνέρρευσε σήμερα ἐδῶ γιὰ νὰ λάβει τὴν εὐλογία σας, σᾶς ἀπευθύνω καὶ ἐγὼ μὲ τὴ σειρὰ μου τὸν ἀναστάσιμο χαιρετισμὸ «Χριστὸς Ἀνέστη!» Ὡς εὖ παρέστηκε.

Ὁ εὐσεβὴς λαὸς μας παρακολουθεῖ καὶ γνωρίζει ὑμᾶς Μακαριώτατε, καθὼς καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ σας διακονία, γι' αὐτὸ καὶ κρίνω ὡς μὴ ἀναγκαία ὁποιαδήποτε ἀναφορὰ πὸν θὰ ἦταν φτωχὴ γιὰ νὰ πε-

ριγράψει καὶ νὰ παρουσιάσει τὸ πολυδιάστατο ἐκκλησιαστικὸ, κοινωνικὸ καὶ ἐθνικὸ σας ἔργο.

Κατὰ τὶς προλαβοῦσες ἡμέρες τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεώς σας, ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, εἶχατε τὴν εὐκαιρία καὶ τὴ δυνατότητα νὰ γνωρίσετε ὄχι μόνο τὶς κατὰ τόπους Μητροπόλεις καὶ νὰ συνομιλήσετε μὲ τοὺς ποιμενάρχες τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ κυρίως νὰ γνωρίσετε τὸ διαχρονικὸ καὶ συγχρονικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἔργο καὶ ἀποστολὴ πὸν εἶναι ἀδιαχώριστα ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς ἱστορίας αὐτοῦ τοῦ τόπου. Εἶχατε τὴν εὐκαιρία νὰ διαπιστώσετε ἀπὸ μόνος σας τὴν πηγαία πίστη καὶ εὐσέβεια τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ καὶ τὴν προσήλωσή του στὴ μητέρα του Ἐκκλησία. Εἶχατε τὴν δυνατότητα νὰ ἀφουγκραστεῖτε τὴν κραυγὴ τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀγωνίας γιὰ τὸ χρονίζον Ἐθνικὸ μας πρόβλημα τῆς κατοχῆς, τῆς καταστροφῆς τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ὁσίων μας στὰ κατεχόμενα ἐδάφη τῆς Πατρίδας μας, καθὼς καὶ τὸν ὑψηλὸ βαθμὸ ἐπιθυμίας ἐπιστροφῆς τῶν προσφύγων στὰ πατρογονικά μας ἐδάφη, τὰ ἁγιασμένα ἀπὸ τοὺς ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τοὺς ἥρωες τοῦ Ἔθνους μας καὶ τὴν ἐπανεένωση τῆς Πατρίδας μας.

Σήμερα, Μακαριώτατε, σᾶς ὑποδεχόμεθα, ἐσᾶς καὶ τὴν τίμια συνοδεία σας, στὴν πόλη αὐτὴ τοῦ Παραλιμνίου, πὸν γειτνιάζει καὶ σχετίζεται γεωγραφικὰ καὶ πνευματικὰ μὲ τοὺς δύο ἱστορικούς, πολιτιστικούς, θρησκευτικούς καὶ ἐθνικούς πνεύμονες, μὲ τοὺς ὁποίους συνεχίζει νὰ ἀναπνέει ἡ Κύπρος, τόσο χριστιανικά, ὅσο καὶ ἐθνικά. Ἐννοῶ, ἀφ' ἑνὸς μὲν, τὸν Τάφο καὶ τὴ γεραρὰ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, τοῦ ἰδρυτῆ καὶ προστάτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τὸ χριστιανικὸ πνεύμονα, καὶ τὴ Σαλαμίνα, τὸν Ἑλληνικὸ πνεύμονα. Ἀλίμονο, ὅμως κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, καὶ οἱ δύο αὐτοὶ πνεύμονες σήμερα βρίσκονται ὑπὸ κατοχὴ, οἱ δὲ ἀλλόφυλοι καὶ ἀλλόθρησκοι προσπαθοῦν νὰ ἀφαιρέσουν τὴ ζωτικότητα καὶ τὴ ζωὴ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δύο πνεύμονες, τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Θρησκείας μας. Σᾶς βεβαιώνουμε, Μακαριώτατε, ὅτι εἰς πείσμα ὄλων τῶν ἀντίξων συνθηκῶν, θὰ ἀγωνισθοῦμε γιὰ νὰ διατηρήσουμε τὴ ζωτικότητα καὶ τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας, γιατί ἔτσι θὰ ἐξασφαλίσουμε τὴ φυσικὴ ὑπαρξὴ τοῦ Ἔθνους μας σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Ἄλλωστε, ἡ ἱστορία τοῦ λαοῦ μας τὸ ἀποδει-

κνύει, ὅτι ἔχει τὴ δύναμη καὶ τὴν ἀντοχὴ νὰ πράξει τοῦτο καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ θὰ ἔλθει ἀρωγὸς σ' αὐτὸν τὸν ἱερό ἀγώνα.

Ἔχει λεχθεῖ πὼς ἱστορία εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀρμονικῆς συγκροτήσεως τῶν διαφορῶν πράξεων τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ παρελθόν γιὰ νὰ καλυφθεῖ ὄλο τὸ χρονικὸ διάστημα τοῦ παρελθόντος καὶ γιὰ νὰ ἔχει, ἐπιπρόσθετα, καὶ συνέχεια καὶ συνέπεια. Ὅμως, στὴν προκειμένη περίπτωση ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου «ἀπορεῖ καὶ ἐξίσταται» γιὰτὶ βλέπει πὼς ἡ ἱστορία αὐτοῦ τοῦ τόπου ἀδυνατεῖ νὰ χωρέσει στὴ λογικὴ τῆς ἀρμονίας καὶ συνέπειας. Ἀπὸ ποῦ νὰ ἀρχίσει κανεὶς τὴ συγκρότηση τῆς ἱστορίας; Ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἐγκώμη, τὴν πόλη τοῦ χαλκοῦ, ὡς τὴν ἀρχαία Σαλαμίνα, τὴν πόλη τῆς Ἑλληνικότητος τῆς Κύπρου; Ἀπὸ τὴν Κωνσταντία, τὴν πόλη τῆς Βυζαντινῆς περιόδου καὶ προόδου αὐτοῦ τοῦ τόπου, ὡς τὴ θαλασσοφιλητὴ καὶ νύμφη τῆς Ἀμμοχώστου; Ποιὰ πρόσωπα νὰ πρωτοθυμηθεῖ κανεὶς; Τὸν Ὀνήσιλο καὶ Εὐαγόρα τῆς ἀρχαίας Σαλαμίνας, τὸν Ἀπόστολο Βαρνάβα μαζὶ μὲ τὸν Ἀπόστολο τῶν Ἐθνῶν Παῦλο καὶ τὸν ἀνεπιό του Βαρνάβα, τὸν Εὐαγγελιστὴ Μᾶρκο; Τὸν Μᾶρκο «Ἅγιον Πατέρα διδάσκαλον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας» Ἐπιφάνιον, τὸν Ἅγιο Φίλωνα τῆς Καρπασίας, τὸν Ἅγιο Θύρσο καὶ τόσους ἄλλους Ἅγίους, πού, κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο «ἐπιλείπει με ὁ χρόνος», ἀναφέροντάς τους ἕνα πρὸς ἕνα;

Σ' αὐτὸ τὸ χῶρο καὶ στὴ διάρκεια τοῦ συνωστισμοῦ τῆς ἱστορίας του, πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ τὰ δεινὰ πού χάραξαν τὴν πορεία καὶ τὸ χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ μας. Οἱ Ἀραβικὲς ἐπιδρομὲς μὲ καταστροφὲς καὶ δηλώσεις, ἡ λατινικὴ καὶ φραγκικὴ περίοδος κατὰ τὴν ὁποία ἔγινε ἡ κατάργηση τῶν περισσοτέρων ἱστορικῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας μας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ αὐτὴ τῆς Κωνσταντίας, μὲ ἀποκορύφωμα τὸ μαρτύριο τῶν ἁγίων Μοναχῶν τῆς Κανάρρας, οἱ ὁποῖοι ἀρνήθηκαν νὰ ὑποταχθοῦν στοὺς λατίνους κατακτητὲς καὶ νὰ προδώσουν τὴν ὀρθοδοξία τῆς πίστεως τους. Ἡ Ὀθωμανικὴ περίοδος, κατὰ τὴν ὁποία καταβλήθηκε κάθε δυνατὴ προσπάθεια ἐξισλαμισμού τοῦ λαοῦ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Στὶς ἐκατόμβες τῶν θυσιῶν τῆς περιόδου αὐτῆς ἀνήκουν ὁ Ἐθνομάρτυρας Κυπριανός, ὅλη ἡ ἱεραρχία τῆς Κύπρου καὶ πλειάδα προυχόντων τοῦ λαοῦ καὶ ἅπλοϊ ἄνθρωποι. Ἡ Βρε-

τανικὴ ἀποικιοκρατία πού εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἐπικὸ ἀγώνα τοῦ Λαοῦ μας γιὰ ἀνάκτηση τῆς ἐλευθερίας του. Σ' αὐτὸ τὸ συνωστισμό τῆς ἱστορίας ἐντάσσεται, δυστυχῶς καὶ ἡ ἔσχατη ἱστορικὴ περιπέτεια τῆς Κύπρου μὲ τὴν εἰσβολὴ καὶ τὴν κατοχὴ. Ὁ πόνος καὶ ἡ θλίψη μεγάλη. Εἰδικότερα, Μακαριώτατε, αὐτὴ ἡ πόλη ἔχει νὰ προβάλει τοὺς τελευταίους ἡρωομάρτυρες, τὸν Τάσο Ἰσαὰκ καὶ τὸν Σολωμὸ Σολωμοῦ πού ἀντιστάθηκαν στὴν ἀδικία καὶ ἔδειξαν ψυχικὴ ἀνδρεία ἀντικρίζοντας κατὰ πρόσωπο τοὺς κατακτητὲς καὶ ἐλέγχοντάς τους γιὰ τὰ ἐγκλήματα τους καὶ τὶς ἀδικίες μὲ τὴν ἡρωϊκὴ τους θυσία.

Μακαριώτατε, δὲν θὰ θέλαμε ἡ ἐπίσκεψή σας στὴν Πατρίδα μας νὰ εἶναι μία ἐπιφανειακὴ παρουσία, ἀλλὰ νὰ ἐνταχθεῖ σ' αὐτὸ τὸ σκίτημα τῆς ἱστορίας καὶ νὰ βοηθήσει στὴ δικαίωση τοῦ τόπου μας καὶ τοῦ λαοῦ μας.

Βεβαίως, δὲν λησμονοῦμε, Μακαριώτατε, ὅτι ἡ Εἰρηνικὴ σας ἐπίσκεψη ἔχει καθαρὰ ἐκκλησιολογικὸ, θεολογικὸ καὶ κανονικὸ χαρακτῆρα καὶ περιεχόμενο. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ἄλλωστε, συμπνευματισθήκατε μὲ ὅλους τοὺς Ἅγίους τῆς κατὰ τὴν Κύπρον θριαμβεύουσας Ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, συναναστραφήκατε μὲ τὸ σύνολο τῆς ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας μας, βιώσατε τὴ βαθειὰ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ γνωρίσατε ἀκόμη περισσότερο τὴν ἤδη γνωστὴ σὲ σᾶς Ἐκκλησιαστικὴ τέχνη τῆς ἀγιογραφίας καὶ ἀρχιτεκτονικῆς. Θεοῦ εὐδοκοῦντος, τὴν Κυριακὴ θὰ τελεσιουργηθεῖ ἡ ὑψιστὴ πράξη τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας μεταξὺ σας καὶ μεταξὺ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, μεταξὺ τῶν ἱεραρχῶν καὶ κληρικῶν τῆς τιμίας συνοδείας σας καὶ τῶν ἱεραρχῶν καὶ κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, γεγονός πού φανερώνει τὴν κοινωνία πίστεως καὶ τὴ μυστηριακὴ κοινωνία μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας. Αὐτοὶ οἱ αἰώνιοι καὶ ἀκατάλυτοι δεσμοὶ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν σφουρηλατοῦνται μὲ τὴν ἐπίσκεψή σας στὴν Ἐκκλησία μας. Γι' αὐτὸ, ἐπιτρέψατέ μας, χρησιμοποιώντας τὸ λεξιλόγιο τοῦ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως, νὰ σᾶς καλωσορίσουμε σ' αὐτὴ τὴν Πόλη καὶ σ' αὐτὴ τὴν Ἐπαρχία ὡς τὸν «ἄγγελον» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πού μεταφέρει τὸ μήνυμα τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφοσύνης σ' αὐτὸν τὸν πολύπαθο τόπο καὶ λαό.

Τὸ γνωρίζετε περισσότερο παντὸς ἄλλου, Μακαριώτατε, ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῶν διορθοδόξων, τῶν διεκκλησιαστικῶν καὶ τῶν διαχριστιανικῶν σχέσεων στίς μέρες μας εἶναι ἀναγκαία καὶ χρήσιμη γιὰ τὴ ζωὴ τῶν Ἐκκλησιῶν μας γιὰ ποικίλους θεολογικούς, ποιμαντικούς καὶ κοινωνικο-πολιτικούς σκοπούς.

* * *

Μετὰ ἀπὸ αὐτὲς τίς λιγοστὲς σκέψεις, Μακαριώτατε, παρακαλῶ νὰ δεχθεῖτε ἐκ μέρους τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς ἄρτι ἀνασυσταθείσης Μητροπόλεως Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου τὸν ἀργυροῦν αὐτὸ δίσκο, πὺ φέρει χαραγμένη τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἐπιφανίου Ἐπισκόπου Κωνσταντίας, μὲ τὴν εὐχὴ, ἡ ἐπόμενή σας ἐπίσκεψη νὰ περιλάβει τόσο τὴ Μονὴ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, ὅσο καὶ τὴ Βασιλικὴ τοῦ Ἁγίου Ἐπιφανίου στὴ Σαλαμίνα.

Ἀμέσως μετὰ ὁ Μακαριώτατος ἀντιφώνησε ὡς ἑξῆς:

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΝ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΝΑΟΝ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ

Ἅγιοι Ἀδελφοὶ Ἀρχιερεῖς,
Τίμιοι Ἐκπρόσωποι τῶν Πολιτικῶν καὶ Δημοτικῶν Ἀρχῶν,
Ἀγαπητοὶ Πατέρες,
Πεφλημένοι Κύπριοι ἀδελφοί μου,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Αἰσθάνομαι ἰδιαίτερη συγκίνηση πὺ μὲ ἀξίωσε ὁ Θεὸς νὰ ἔλθω σήμερα ταπεινὸς προσκνητὴς στὴν πόλη σας καὶ νὰ τελέσω στὸν Μητροπολιτικὸ αὐτὸ Ναὸ τὴν Δοξολογία. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πὺ ἐπισκέπτομαι τὴν πόλη σας καὶ τὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Καὶ ὡς Μητροπολίτης Δημητριάδος εἶχα ἐπισκεφθεῖ τὸ Παραλίμι ὡς ταπεινὸς προσκνητὴς διότι ὅλη ἡ ἑλληνικότερη Κύπρος μας εἶναι ἓνα μεγάλο Ἱερὸ Προσκύνημα, διότι εἶναι τόπος Ἁγίων καὶ Ἡρώων, τόπος ποτισμένος μὲ τὰ αἵματα τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος.

Ἰδιαίτερα ὁμως αὐτὸς ὁ εὐλογημένος καὶ μαρτυρικός τόπος πὺ βρίσκεται δίπλα στὰ σύνορα πὺ βίαια χάραξε ἡ τουρκικὴ ἐπεκτατικότητα καὶ σκληρότητα, ἀνέδειξε τὰ τελευταῖα χρόνια δύο νέους ἥρωες, χρυσοὺς κρικούς στὴν μεγάλη ἀλυσίδα τῶν Ἐθνομαρτύρων τοῦ Κυπριακοῦ ἔπους. Δύο νέα παλληκάρια ἀπὸ τὸ Παραλίμι, τὸν Τάσο Ἰσαὰκ καὶ τὸ Σολωμὸ Σολωμοῦ πὺ ἔδειξαν ὄχι μόνον στὸν ὅπου γῆς Ἑλληνισμό ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλο τὸν κόσμον ὅτι ὑπάρχουν καὶ σήμερα στὴν Κύπρον νέοι πὺ δὲν διστάζουν νὰ θυσιάσουν τὴν ζωὴ τους ἀγωνιζόμενοι γιὰ τὰ ἰδανικά τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐθνικῆς ἀξιοπρέπειας καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Πατρίδα. Ὅταν πρὶν 11 χρόνια ἐτελεῖτο ἐδῶ ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία τῶν δύο αὐτῶν παλληκαριῶν, πάνω στίς σεπτὲς σορούς τους ἀκουμποῦσε ὅλος ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἀπέθετε τὰ δάκρυα τοῦ πόνου του ἀλλὰ καὶ τοῦ ὄρκου του νὰ ἐπαληθευθῇ τὸ ὄραμα τῆς θυσίας αὐτῶν τῶν νέων Κυπρίων ἠρώων. Νὰ ἀνατείλῃ δηλαδὴ ἡ ἡμέρα πὺ θὰ χαροῦμε τὴν Κύπρον μας ἐνωμένη καὶ ἐλεύθερη ἀπὸ τὸν ἄδικο εἰσβολέα, πὺ ἐδῶ καὶ 33 ὀλόκληρα χρόνια κατέχει παρανόμως τὸ 35% περίπου τῆς Μεγαλονήσου, καταπατώντας κάθε ἔννοια δικαίου καὶ στοιχειωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

* * *

Παρὰ τὸ μεγάλο ὁμως πλήγμα τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς καὶ τῆς προσφυγιάς δὲν πτοηθήκατε, Κύπριοι ἀδελφοί μας, ἀλλὰ κατὰ τὴν διακήρυξη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ἐν παντὶ θλιβόμενοι... ἀλλ οὐκ ἀπολλύμενοι» (Β΄ Κορινθ. Δ΄ 8-10) προχωρήσατε στὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀγαθῶν ἔργων σας καὶ μάλιστα στὸν ἐκκλησιαστικὸν τομέα. Τὸ γεγονός τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ἴδρυσιν ἄλλων δύο ἐνοριῶν μὲ μεγαλοπρεπέστατους καὶ ἄρτια ἐξωραϊσμένους Ναοὺς ἀφιερωμένους σὲ ἄλλους δύο Μάρτυρες τῆς πίστεώς μας, ἔτσι ὥστε νὰ φρουρῆται σήμερα τὸ Παραλίμι ἀπὸ τοὺς Μεγαλομάρτυρες Γεώργιο τὸν Τροπαιοφόρο, Δημήτριον τὸν Μυροβλύτη καὶ Βαρβάραν τὴν Ἀθληφόρον.

Ἀλλὰ καὶ θαυμάσια, πρωτοποριακοῦ χαρακτῆρα, Ἐκκλησιαστικὰ Ἱδρύματα στολίζουν τὴν ὡραία πόλη σας, ὅπως τὸ Γηροκομεῖο καὶ τὸ Σχολεῖο παιδιῶν μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες. Κορύφωση δὲ τῆς ὅλης ἐκκλησια-

Ὁ Μακαριώτατος παραλαμβάνει ἀπὸ τὸν Δήμαρχο Παραλιμνίου τὸ χρυσοῦ κλειδί τῆς πόλεως.

στικῆς ἀναβαθμίσεως τῆς περιοχῆς ἀποτελεῖ ἡ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου γιὰ τὴν ἵδρυση Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀμμοχώστου μὲ προσωρινὴ ἔδρα τὴν πόλη σας, μέχρι νὰ ἔλθῃ ἡ εὐλογημένη μέρα πού θὰ ἀναστηθῇ ἡ νεκρὴ ἐπὶ τρεῖς καὶ πλέον δεκαετίες πόλη τῆς Ἀμμοχώστου.

Προσφιλέστατοι πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Ἡ σημερινὴ παρουσία μου στὸν περίλαμπρο κατασκευαστικὸ καὶ ἤδη Μητροπολιτικὸ Ναὸ σας, ἐνταγμένη στὰ πλαίσια τῆς Εἰρηνικῆς ἐπισκέψεώς μου στὸν μαρτυρικὸ τόπο σας, ἀποτελεῖ γιὰ μένα καὶ τὴν τιμὴ Συννοδεία μου μιὰ ἐξαιρετικὴ εὐλογία καὶ τιμὴ καὶ μιὰ ἀφορμὴ γιὰ νὰ εὐχηθῶ μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου, ὁ Θεὸς μὲ τὶς πρεσβείες τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τῶν ἄλλων δύο Μεγαλομαρτύρων-φρουρῶν τοῦ Παραλιμνίου νὰ σᾶς χαρίζῃ «ὑπομονὴν ἐν ταῖς θλίψεσι ταῖς εὐρούσαις ὑμᾶς», πνευματικὴ πρόοδο καὶ εὐημε-

ρία καὶ πάντα τὰ ἐγκόσμια καὶ ὑπερκόσμια ἀγαθὰ Του, νὰ ἀξιῶσιν δὲ καὶ τοὺς πρόσφυγες ἀδελφοὺς τῆς περιφερείας σας νὰ ἐπιστρέψουν τὸ συντομώτερο δυνατὸ στὶς πατρογονικὰς ἐστίαις τους καὶ στοὺς ἱεροὺς τόπους τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας τους πού «κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος» σήμερον βεβηλώνονται ἀπὸ τοὺς εἰσβολεῖς.

ΣΤΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ

Ἀκολούθησε ἐπίσημη ὑπόδοχὴ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου στὸ Δημαρχεῖο τοῦ Παραλιμνίου, ὅπου σὲ πανηγυρικὴ ἀτμόσφαιρα, ὁ Δήμαρχος κ. Ἀνδρέας Εὐαγγέλου ἀπένευμε στὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸ Χρυσὸ Κλειδί τῆς πόλης, ἀπευθύνοντας πρὸς αὐτὸν τὰ παρακάτω λόγια:

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΔΟΣΗ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΚΛΕΙΔΙΟΥ
ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΣΤΗΝ Α.Μ. ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ
ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟ

Εἶναι στιγμή ξεχωριστῆς σημασίας, νὰ ὑποδεχόμε-
στε στήν πόλη μας ἕναν κορυφαῖο ἱεράρχη τῆς Ὁρθο-
δοξίας. Πνευματικὸς ποιμένας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ
Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, φέρει
στοὺς ὤμους του βαριεὲς εὐθύνες. Συνενώνει τὸν
ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμὸ μέσα ἀπὸ διαχρονικὸ καὶ δύ-
σκολο ἀγώνα, διαδραματίζοντας καταλυτικὸ ρόλο
σὲν τὴν προώθηση τῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε, Μακαριώτατε, πὺν τιμᾶτε καὶ
καθαγιαζετε τὴν πόλη μας μὲ τὴν ἐπίσκεψή σας, ἀλλὰ
καὶ μὲ τὰ αἰσθήματά σας, σᾶς εὐγνωμονοῦμε πὺν
ὑπηρετεῖτε τὴν Ὁρθοδοξία μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ
Ἑλλαδικὰ σύνορα καὶ παρακαλοῦμε τὸν Πανάγαθο
Θεὸ νὰ σᾶς δίνει κουράγιο, ὑγεία καὶ δύναμη γιὰ νὰ
συνεχίσετε τὸ δύσκολο, ἐπίπονο ἀλλὰ δημιουργικὸ
καὶ θεάρεστο ἔργο σας.

Τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο Παραλιμνίου ἀποφάσισε
ὁμόφωνα νὰ σᾶς ἀπονείμει τὴν ἀνώτατη τιμητικὴ διά-
κριση, τὸ Χρυσὸ Κλειδὶ τῆς πόλης, πὺν ἐμπεριέχει τὸ
σεβασμὸ καὶ τὴν ἀναγνώριση μιᾶς ὁλόκληρης πόλης,
μιᾶς ὁλόκληρης κοινωνίας, ἑνὸς ὁλόκληρου λαοῦ
πρὸς τὸ πρόσωπό σας καὶ τὴ θεόσεπτη δράση σας.

Χρησιμοποιεῖτε, τὸ Χρυσὸ Κλειδὶ Μακαριώτατε,
γιὰ νὰ ἀνοίξετε τίς καρδιές μας. Τίς καρδιές τῶν
ἀνθρώπων μιᾶς χώρας πὺν διψᾷ γιὰ ἐλευθερία, ἐλπί-
δα, ἀνθρωπιά, πνευματικὴ στήριξη, Ὁρθοδοξία, συ-
νεργασία, ἀνάπτυξη, ἀναγέννηση σὲ ὅλους τοὺς το-
μεῖς τῆς κοινωνίας μας, μιᾶς χώρας πὺν ξέρει νὰ τιμᾷ
καὶ νὰ ἀναγνωρίζει, νὰ δημιουργεῖ πρότυπα, νὰ σπέρ-
νει ἐλπίδα.

Παρακαλῶ Μακαριώτατε νὰ τὸ δεχθεῖτε μαζί μὲ
τὴν ἀπεριόριστη ἀγάπη μας πρὸς τὸ πρόσωπό σας,
τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν αἰώνια Ἑλλάδα, ἀπὸ τοῦτο δῶ
τὸ μικρὸ κομμάτι τῆς ρωμοσύνης, τῆς στρατιᾶς τῶν
ἡρώων καὶ ἀγνωσμένων μας τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ
Ἰσαάκ, τῆς Σαλαμίνας, τῆς Λεύκολλας, τῆς Ἀμμοχώ-
στου, τοῦ Παραλιμνιοῦ.

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗ-
ΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΗΜΑΡΧΟΝ ΠΑΡΑ-
ΛΙΜΝΙΟΥ

*«Γιὰ σένα Κύπρο ἀθάνατη πατρίδα τιμημένη,
θὰ δώσω ἀπὸ τὸ αἷμα μου κάθε σταλαματιά.
Γιὰ νὰ σὲ δῶ ἐλεύθερη καὶ χλιοδοξασμένη,
δὲν θὰ διστάσω Κύπρο μου νὰ πέσω σὲ φωτιά».*

Ἐξοχώτατε κ. Δήμαρχε,

Οἱ στίχοι αὐτοὶ τοῦ γενναίου ἥρωος καὶ θρυλικοῦ
ἐθνομάρτυρος τοῦ Κυπριακοῦ ἔπους τοῦ 1955-59 τοῦ
19χρονου Εὐαγόρα Παλληκαρίδη, οἱ στίχοι πὺν ἐπι-
σφραγίσθηκαν μὲ τὸν ἀγώνα καὶ τὴν θυσία του ἔρχον-
ται στὸν νοῦ μου, κ. Δήμαρχε, κατὰ τὴν σημερινὴ ἐπί-
σκεψή μου στὸ Παραλίμνι, τὴν ὁμορφη ἀλλὰ καὶ ἥρω-
ικὴ πόλη σας, ἀπ' τὰ σπλάχνα τῆς ὁποίας προῆλθαν
πρὶν ἀπὸ 11 χρόνια οἱ νεώτεροι ἐθνομάρτυρες τοῦ
ἀγώνα γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Κύπρου μας, τὰ δύο
νέα παλληκάρια αὐτοῦ τοῦ βασανισμένου καὶ μαρτυ-
ρικοῦ τόπου, ὁ Τάσος Ἰσαὰκ καὶ ὁ Σολωμὸς Σολω-
μοῦ πὺν μὲ τὴν ἥρωικὴν θυσίαν τους συνεκλόνησαν τὸ
πανελλήνιον καὶ ἀφύπνισαν τίς ὑπνώπτουσες συνειδή-
σεις τῶν ὅπου γῆς Ἑλλήνων.

Ἡ περιφέρεια τοῦ Δήμου σας εἶναι ὅπως βλέπομε
καὶ πληροφοροῦμεθα μία ἰδιαίτερα ἐξελιγμένη καὶ
ἀνεπτυγμένη περιοχή κατὰ τὰ τελευταῖα κυρίως χρό-
νια. Οἱ δραστήριοι καὶ φιλοπρόοδοι κάτοικοι τοῦ
Παριλιμνίου καὶ τῆς γύρω περιοχῆς μετὰ τὸ βαρὺ
πλῆγμα τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς πὺν ἔφθασε λίγο ἔξω
ἀπὸ τίς ἐστίες των, κατάφεραν σιγά-σιγά νὰ ὀργανώ-
σουν καὶ πάλι τὴν ζωὴ τους, νὰ ἐπανεέλθουν στὰ
ἀγαθὰ ἔργα τους καὶ νὰ ἀνορθώσουν τὴν οἰκονομίαν
τοῦ τόπου τους, μάλιστα κατὰ τρόπον θαυμαστὸν καὶ
ἀξιομίμητον.

Πολλὲς φορὲς ἡ περίοδος τῆς εὐημερίας σὲν πο-
ρεία ἑνὸς λαοῦ συντελεῖ σὲν τὴν λήθη τῆς ἱστορίας του
καὶ σὲν τὴν συρρίκνωση τῶν ἐθνικῶν του προσδοκιῶν
καὶ διεκδικήσεων. Ἡ ἥρωικὴ ὁμως θυσία τῶν δύο νέ-
ων τῆς πατρίδος σας ἀπέδειξε περὶτρανα πὺν μέσα
στοὺς συγχρόνους Ἑλληνες τῆς Κύπρου μας ρέει τὸ
αἷμα τῶν γενναίων προγόνων τους καὶ ἰδιαίτερα τῶν
ἐφήβων καὶ νέων τοῦ Κυπριακοῦ ἔπους τοῦ 1955-59,

στην ψυχή τῶν ὁποίων κυριαρχοῦσαν δύο πράγματα: Χριστὸς καὶ Ἑλλάδα. Ἀπέδειξαν ὅτι ἡ οἰκονομική καὶ κοινωνική ἀνόρθωση αὐτοῦ τοῦ τόπου δὲν ἔχει ἐπενεργήσει ὡς ἀπώλεια τῆς ἱστορικής μνήμης καὶ ὡς ἀπόθνηση στὸ περιθώριο τῶν ὑψηλῶν ἰδανικῶν τοῦ Γένους μας. Ἀπέδειξαν ὅτι ἡ δύναμη τῶν ὄπλων καὶ τῆς βίας δὲν μπορεῖ νὰ κυριαρχεῖ στὸν κόσμο, ἔστω κι ἂν ὁ μικρὸς Δαβὶδ καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσει τὸν πανίσχυρο Γολιάθ, μάλιστα δὲ κάτω ἀπὸ τὴν σκανδαλώδη ὑποστήριξη τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, πού ὑποκριτικὰ ἐνδιαφέρονται δήθεν γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ δικαίου. Τὸν Αὐγούστο τοῦ 1996 ἔστειλαν μὲ τὴν ἥρωική τους θυσία τὸ μήνυμα σὲ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα ὅτι μὲ τέτοια παλληκάρια ἡ Κύπρος μία μέρα, καὶ πιστεύουμε σύντομα, θὰ ἐλευθερωθεῖ. Ὁ Τάσος Ἰσαὰκ καὶ ὁ Σολωμὸς Σολωμοῦ ἀνοιξαν τὸν δρόμο πρὸς τὴν Ἀμμοχώστο, τὴν Κερύνεια, τὴ Μόρφου, τὴν Καρπασία. Ἐδειξαν ὅτι τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ σταματήσει τὴν Ἑλληνική ψυχή.

Ἐξοχώτατε κ. Δήμαρχε,

Ὅπως ἀνέφερα καὶ στὴν ἀντιφώνησή μου κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Δοξολογίας στὸν Ἱερό Ναό, εἶναι ἡ δεύ-

τερη φορὰ πού ἐπισκέπτομαι τὴν γραφική καὶ ἰδιαίτερα ἀνεπτυγμένη οἰκονομικὰ καὶ τουριστικὰ πόλη σας. Προσεύχομαι στὸν Θεὸ νὰ μὲ ἀξιώσει νὰ τὴν ἐπισκεφθῶ γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ, ὅταν ἡ Κύπρος μας θὰ εἶναι ἐλεύθερη ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς καὶ θὰ ἔχουν κρημισθῆ τὰ σύνορα τοῦ αἰσχους καὶ τῆς βίας ἔτσι ὥστε νὰ μὴν ἀτενίζουμε ἀπλῶς καὶ μάλιστα μὲ θλίψη τὴν νεκρὴ πόλη τῆς Ἀμμοχώστου, ἀλλὰ νὰ μπορούμε ἐλεύθερα νὰ τὴν ἐπισκεφθοῦμε ἀντικρίζοντας τὰ χαρούμενα πρόσωπα τῶν κατοίκων τῆς πού θὰ ἔχουν ἐπιστρέψει σὲς ἐστίες τους, στοὺς τάφους τῶν προγόνων τους καὶ στὰ ἱερὰ σηκνώματα τῆς Ὁρθοδόξου πίστεώς τους.

Εὐχαριστῶ θερμότερα γιὰ τὴν ἐγκάρδια ὑποδοχή σας καὶ τὰ εὐγενικὰ λόγια τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ σας πρὸς τὸ πρόσωπό μου καὶ τὴν Τιμία Συνοδεία μου.

ΤΡΙΣΑΓΙΟ ΣΤΟΥΣ ΤΑΦΟΥΣ

ΤΩΝ ΤΑΣΟΥ ΙΣΑΑΚ ΚΑΙ ΣΟΛΩΜΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Ἀπὸ τίς πιὸ συγκινητικὲς στιγμὲς τῆς παρουσίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος καταθέτει στεφάνι στοὺς τάφους τῶν ἡρώων Τάσου Ἰσαὰκ καὶ Σολωμοῦ Σολωμοῦ στὸ Παραλίμνι.

στό Παραλίμνι ἦταν ἡ ἐπίσκεψή του στό Κοιμητήριο τῆς πόλης, ὅπου τέλεσε τρισάγιο σέ τρεῖς διαφορετικές κατηγορίες βιαίως καί μαρτυρικῶς τελειωθέντων Κυπρίων.

Καταρχήν, τέλεσε Τρισάγιο καί κατέθεσε στεφάνι στοὺς Κυπρίους ἀγωνιστὲς Τάσο Ἰσαὰκ καί Σολωμὸ Σολωμοῦ, οἱ ὅποιοι δολοφονήθηκαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους εἰσβολεῖς τὸν Αὐγούστο τοῦ 1996. Παρόντες στὴν συγκινητικὴ τελετὴ οἱ γονεῖς, οἱ συγγενεῖς τῶν δύο νέων ἡρώων καί πλῆθος κόσμου, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ Μακαριώτατος εἶπε πὼς «*ἡ θυσία τους δὲ θὰ πάει χαμένη. Προστίθεται στὶς θυσίες τόσων ἄλλων ἀγωνιστῶν γιὰ νὰ ἐλευθερωθεῖ αὐτὸς ὁ τόπος. Ἔτσι γίνονται καί θὰ γίνεται πάντα...*»

Ἡ δευτέρη κατηγορία κεκοιμημένων γιὰ τοὺς ὁποίους ὁ Μακαριώτατος τέλεσε τὸ Τρισάγιο ἦταν οἱ πέντε Παραλιμνιώτες πὺν ἔπεσαν κατὰ τὴν τουρκικὴ εἰσβολὴ στὴν Κύπρο τὸ 1974. Πρόκειται γιὰ τοὺς Τάσο Μάρκου, Βάσο Ἀγαθαγγέλου, Ἀντῶνη Καφέτζι, Νίκο Βουκαλλῆ καί Νίκο Ψαρᾶ.

Ἡ τρίτη κατηγορία ἦταν οἱ δώδεκα κάτοικοι τοῦ Παραλιμνίου, ἀνήκοντες σὲ τρεῖς οἰκογένειες, οἱ ὁποῖοι ἔχασαν τὴ ζωὴ τους στό τραγικὸ ἀεροπορικὸ δυστύχημα πὺν συνέβη στὶς 14 Αὐγούστου 2005 στό Γραμματικό.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΓΡΑΜΜΗ ΑΝΤΙΠΑΡΑΤΑΞΕΩΣ ΣΤΗ ΔΕΡΥΝΕΙΑ

Τελευταῖος καί ἀποκαλυπτικὸς σταθμὸς τῆς ἡμέρας γιὰ τὸν Μακαριώτατο κ. Χριστόδουλο καί τὴ συνοδεία του ἦταν ἡ Γραμμὴ ἀντιπαρατάξεως στὴ Δερύνεια, ὅπου βρῖσκεται τὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο τῆς κατεχόμενης Ἀμμοχώστου, ἐκεῖ ὅπου στεγάζεται προσωρινὰ ὁ Δῆμος Ἀμμοχώστου.

Ἀπὸ τὴν ταράτσα τοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου ξεδιπλώθηκε μπροστὰ στὰ μάτια τῶν ὑψηλῶν ἐπισκεπτῶν ἡ «πόλη - φάντασμα», ἡ Ἀμμόχωστος, ἡ ὁποία ἐκκενώθηκε ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες κατοίκους της, κατὰ τὴ δευτέρη φάση τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς στὴν Κύπρο, στὶς 14 Αὐγούστου 1974 καί μετὰ τὸν βομβαρδισμό της ἀπὸ τὴν τουρκικὴ ἀεροπορία.

Στὴ συνέχεια, σὲ μία συγκινησιακὰ φορτισμένη τελετῇ, πὺν πραγματοποιήθηκε στὴν αἴθουσα τελετῶν

τοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου Ἀμμοχώστου, ἀπονεμήθηκε στὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος τὸ χρυσὸ σπασμένο κλειδί τῆς πόλης ἀπὸ τὸν Δήμαρχο Ἀμμοχώστου κ. Ἀλέξη Γαλανό.

Ὁ Μακαριώτατος, λαμβάνοντας τὸν λόγο, ἐξέφρασε τὴ συγκίνησή του γιὰ τὴν ὑψηλὴ τιμὴ καί μίλησε γιὰ τὸν πόνο τῆς προσφυγιάς. Μεταξὺ ἄλλων, ἀνέφερε:

«Βλέποντας τὴν Ἀμμόχωστο τόσο κοντά, ἀλλὰ συνάμα καί τόσο μακριά, πλάθουμε τὰ ὄνειρά μας γιὰ τὸ μέλλον. Ξέρω τὸν πόνο τῆς προσφυγιάς, τὸν ὁποῖο νιώθετε. Εἶναι πιὸ μεγάλος, ὅταν ἀναγκάζεται κανεὶς νὰ γίνῃ πρόσφυγας στὴν ἴδια του τὴν πατρίδα. Σημασία, ὅμως, ἔχει νὰ κρατοῦμε τὶς μνήμες μας ζωντανές, τὴν Ἱστορία καί τὴν ἀλήθεια, πὺν εἶναι τὸ ἀντίθετο τῆς λησμονιάς... Ἡ νόμιμα ἐκλεγμένη καί ἡ μόνη ἀνεγνωρισμένη δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς κατεχόμενης Ἀμμοχώστου θὰ εἶναι ἐδῶ, ὅσο ἡ πόλη θὰ εἶναι ἀπαγορευμένη γιὰ τοὺς Ἕλληνες, ὅσπου νὰ ἔρθῃ ἡ μεγάλη ὥρα γιὰ νὰ γυρίσετε πίσω, γιὰ νὰ ἐπιστρέψετε στὶς πατρογονικὲς σας ἐστίες... Ἦρθα ἀπόψε κοντὰ σας, γιὰ νὰ σᾶς ἐνθαρρύνω, γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅτι δὲν εἶσθε μόνοι, ὅτι τόσον ἐγώ, ὅσο καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καί ὁ ἐλληνικὸς λαὸς εἴμαστε μαζί σας, ἀλλὰ καί νὰ διδαχθῶ ἀπὸ τὶς εἰκόνες πὺν ἀντίκρισα καί πὺν θὰ μὲ συνοδεύουν γιὰ πολὺ καιρό. Σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι θὰ γίνω διαπρύσιος κήρυκας ὅσων εἶδα καί βίωσα, γιὰ νὰ ἔλθῃ κάποτε ἡ ὥρα τῆς δικαίωσής σας...»

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4 ΜΑΪΟΥ 2007

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Ἐντυπωσιακὴ ὑποδοχὴ στὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖο συνόδευε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος, ἐπεφύλαξαν οἱ διδάσκοντες καί οἱ μαθητὲς τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου Λευκωσίας, τοῦ ἀρχαιότερου Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰδρύματος Μέσης Ἐκπαίδευσης τῆς Κύπρου.

Στὴν αἴθουσα τελετῶν τοῦ σχολείου οἱ μαθητὲς καί οἱ μαθήτρες καλωσόρισαν τὸν Μακαριώτατο μὲ προσφώνηση τοῦ Προέδρου τοῦ Μαθητικοῦ Συμβουλίου, ἐνῶ παρουσίασαν τὴν ἱστορία του, διανθισμένη μὲ λόγο, εἰκόνα καί μουσικὴ. Στὴ συνέχεια τὸ χορευτικὸ

σχῆμα τοῦ σχολείου χόρευε παραδοσιακά Κυπριακά τραγούδια, ἐνῶ ἡ θεατρική του ὀμάδα παρουσίασε, μὲ ὑπέροχο τρόπο, ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ἀρχαία τραγωδία «Τρωάδες».

Στὴ συνέχεια, τὸν λόγο ἔλαβε ὁ Διευθυντὴς τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου κ. Χρῖστος Ἐκκέσις, ὁ ὁποῖος προσφώνησε τὸν Μακαριώτατο κ. Χριστόδουλο ὡς ἑξῆς:

**ΕΠΙΣΚΕΨΗ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ.**

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλε,
Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομε,
Ἐκλεκτὴ συνοδεία Ἀρχιερέων, Κληρικῶν, λαϊκῶν... ἀδελφῶν Ἑλλήνων
Ἐκλεκτοὶ προσκεκλημένοι

Ἀπευθύνομεν μαζί μὲ τὸν ἐκκλησιαστικὸ χαιρετισμὸ «εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου», καὶ τὸν παραδοσιακὸ «ὦς εὐ παρέστητε».

Σὰς ὑποδεχόμεσθε σήμερα στὸ χῶρο, ὅπου ἐπὶ αἰῶνες καλλιεργεῖται ὑψηλὴ διακονία τῆς Παιδείας τοῦ γένους. Ἡ ἱστορικὴ πορεία εἶναι παράλληλος: Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, Ἑλληνικῇ Σχολῇ Τραπεζοῦντος, Εὐαγγελικῇ Σχολῇ Σμύρνης, Πατμιάς, Ἀθωνιάς, Ἑλληνικῇ Σχολῇ - Παγκύπριον Γυμνάσιον.

Στὸ σύλλογο τῶν ἐπιφανῶν διδασκάλων καταγράφονται τὰ ὀνόματα τῶν: Ἰακώβου Διασσωρινοῦ τοῦ Ροδίου, Ἰλαρίωνος καὶ Σωφρονίου, Ἀρχιεπισκόπων Κύπρου, τοῦ σοφοῦ διδασκάλου καὶ μετέπειτα Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, Ἐφραὶμ τοῦ Ἀθηναίου. Ὁ τελευταῖος διακριτικὰ εἰσάγει τὸ πρόγραμμα τῆς Πατμιάδος σχολῆς στὴν Κύπρο, ἐνῶ ἀργότερα κατατίθεται εἰσήγηση λειτουργίας τῆς Σχολῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς λειτουργίας τῆς Ἡγεμονικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἰαοῦ καὶ τοῦ Φιλολογικοῦ Γυμνασίου Σμύρνης. Μεταξὺ τῶν διαπρεπῶν γυμνασιαρχῶν μνημονεύομε τὰ ὀνόματα τῶν Ἰωάννου Δέλιου ἐκ Σερρών, Μιχαὴλ Βολονάκη ἐκ Σύμης, Κωνσταντίνου Ἀμάντου ἐκ Χίου, Στίλπωνος Κυριακίδη ἐκ Κομοτηνῆς, Γεωργίου Σάκκαρη ἐκ Κυδωνιῶν, Κωνσταντίνου Κοσμίδη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Λεάνδρου Παντάκη ἐκ Ξάνθης καὶ ἄλλων.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος καταθέτει στεφάνι στὸ μνημεῖο τῶν μαθητῶν τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου ποὺ ἔπασαν στὸ πεδίο τῶν Ἑθνικῶν Ἀγῶνων.

Στὴν εἴσοδο τοῦ Παγκύπριου Γυμνασίου, οἱ ἄπλοοι κίονες, σύλληψη δωρικής φιλοκαλίας, στέκονται σεμνὰ στὰ σκαλιὰ τῆς Σχολῆς, ὅπως στεκόμαστε μπροστὰ στὶς μεγάλες ὥρες τῆς ἱστορίας μας. Στὴ ψυχρότητα τοῦ μαρμάρου ἐκφράζεται ἡ θερμότητα τῆς ἔκφρασης τῆς ἐπιγραφῆς «Λιμὴν πέφυκε πᾶσι παιδεῖα βροτοῖς». Αὐτὰ τὰ ἄψυχα καὶ χοϊκὰ ἱστοροῦν τὴν μαρτυρία τοῦ καιροῦ τους, λαξεμένα στὴ πέτρα, ὅπου συνάκησαν καὶ συντάκηκαν. Στὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον βηματίζομε σὲ βηματισμούς πού κρουσάλλωσαν πάνω σὲ διαδρόμους, διδάσκομε σὲ αἴθουσες μὲ ἀφανεῖς καὶ ἐπιφανεῖς περιεστῶτες. Προσπαθοῦμε μὲ τὰ καινούργια βιώματα νὰ σχηματίσουμε μιὰ ἄλλη εἰκόνα μέσα στὴν τραγικὴ ἀνισομέρεια καὶ τὴν κοινωνικὴ ἀλλομορφία τοῦ καιροῦ μας.

Μακαριώτατε,

Στὸν κόσμον τῶν σύγχρονων κοινωνικῶν ἀνακατάξων, ἐνθουσιασμῶν καὶ ἀπογοητεύσεων, τῶν ἀπειλῶν τοῦ Θερμοπυρηνικοῦ πολέμου, τῆς ἐξολοθρευτικῆς πείνας, τῆς ἀποβλάκωσης ἀπὸ τὴ νάρκη τοῦ μαζικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς παγκοσμιοποίησης, τὴν ἀσφυκτικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς τεχνούπολης τοῦ σύγχρονου κόσμου πού ὀδηγεῖται στὸν βιολογικὸ ἐκφυλισμό, μὲ τὴ χειρουργικὴ ἰατρικὴ τῶν «ἀνταλλακτικῶν» καὶ μὲ τὴν ἀδυναμία πλέον νὰ ὀρίσει τὴν φυσιολογικὴ ζωὴ καὶ τὸν φυσιολογικὸ θάνατο... ὁ ἄνθρωπος δημιουργεῖ μιὰ σχέση ἐφιαλτικὴ μὲ τὴ φύση.

Ἡ παιδεῖα ἀφελληνίζεται ραγδαῖα καὶ ἀποχριστιανοποιεῖται μεθοδικά. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα τείνει νὰ καταστήσει εἰδίκευση. Οἱ μαθητὲς μας, εἶναι ἱκανοὶ νὰ ψελλίσουν τὸν ἀπλοῦστερο ὕμνον πού οἱ ἀναλφάβητες γιαγιάδες τους ἤξεραν ἐκ στήθους; Ἡ μήπως ἔχουμε ἀπογαλακτισθεῖ ἀπὸ τὸ ἀλφαβητάρι τῆς πίστεως πού βυζάξαμε; ἔχουμε ἀποστασιοποιηθεῖ ἀπὸ τὰ περιστύλια τῆς Ἀκρόπολης καὶ τὰ ψηφιδωτὰ τῆς Κωνσταντινούπολης; Σὲ πόσους μαθητὲς μας, θὰ ἐπιτρέψει ἡ ἐκπαίδευση πού παίρνουν νὰ διαβάσουν ἕνα λόγο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στὸ πρωτότυπο, ἢ μιὰ σελίδα τοῦ Παπαδιαμάντη ἢ τοῦ Μωραϊτίδη; Τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι γλωσσικὸ. Οἱ μαθητὲς μας εἶναι ξένοι μὲ τὴ δομὴ τοῦ λόγου, ἀποξενωμένοι ἀπὸ τὴ χριστιανικὴ ἀρχαιότητά της. Μπορεῖ νὰ ὑπάρξει Ἑκκλησία χωρὶς ἕνα χριστιανικὸ ἰδεῶδες περὶ παιδείας;

Γι' αὐτὴ τὴν ἐθνικὴ ἀφασία καὶ δυσλεξία εὐθύνεται ποιός; ἢ ἐπιστήμη, ἢ τεχνολογία, ἢ ἡ μαζικὴ παιδεῖα; Ποιὸς πονάει γιὰ τὸν Ἑλληνισμό τοῦ πνεύματος καὶ τὴν Ὁρθοδοξία τοῦ Λόγου σ' αὐτὸν τὸν τόπο;

Ὁ λόγος τοῦ Διδασκάλου, τοῦ ὁποῖου τὸ σχολεῖο εἶναι στὴ γῆ καὶ ἡ ἔδρα στοὺς οὐρανούς, ἀπευθύνεται πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως καὶ καθηγητὲς καὶ μαθητὲς. Δὲν ἀπωθεῖ τὸν εὐσυνείδητο μαθητὴ, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸν μετ' ὀλίγον προδότη μαθητὴ, ὁ ὁποῖος φιλήματι δολίῳ προδίδει τὸν Διδάσκαλον.

Ἡ ἀπάντηση στὰ ἐρωτήματα, θὰ χρειαστεῖ ὑπομονετικὰ μακρὸ χρόνο, σκληρὸ στοχασμό, ἐλπίδα πίστεως, προπαντὸς ταπεινά... προσευχή.

Σὲ ὅλους τοὺς ἀγῶνες τῆς γιὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν παιδεῖα, ἡ Ἑκκλησία δὲν εἶναι μόνη, στὴν προσευχὴ τῆς ὅμως γιὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν κατὰ Θεὸν παιδεῖα του, ἔχει τὸ ἀποκλειστικὸ προνόμιον νὰ εἶναι μόνη!

Αὐτὴν τὴν προσευχὴ καὶ μόνο, ἐξαιτούμεθα ἀπὸ σᾶς Μακαριώτατε,

Ἀκολούθησε ὁ θερμὸς χαιρετισμὸς τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου:

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομε,
Ἅγιοι Ἀδελφοὶ Ἀρχιερεῖς,
κ. Διευθύντρια Μέσης Ἐκπαίδευσης,
κ. Ἐκπρόσωπε τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας,
κ. Ἐπιθεωρητὰ
Ἐλλογιμώτατοι Ἐκπαιδευτικοί,
Κυρίες καὶ Κύριοι,
Ἀγαπητὰ μου παιδιὰ,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Μὲ αἰσθήματα ὑπερηφάνειας καὶ ἐθνικοῦ θαυματοῦ βρίσκομαι σήμερον ἀνάμεσά σας ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἀποστολικῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὡς ταπεινὸς διάκονος τῆς γνώσης καὶ τῆς ἐν γένει ἑλληνικῆς παιδείας. Ψηλαφῶ σήμερον τοὺς χώρους ἐνὸς ἱστορικοῦ ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρύ-

ματος πού δὲν ἔχει προσφέρει μόνον στὴν διακονία τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ στὴν διαμόρφωση τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς προστασίας τῶν πανανθρώπινων ἀξιών τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δημοκρατίας στους Ἕλληνες τῆς μαρτυρικῆς καὶ ἀγίας ταύτης νήσου.

Σὰς ἀπηύθυνα τὸν Ἀναστάσιμο χαιρετισμό, τὸν ἔνδοξο παιάνα τῆς νίκης τοῦ Κυρίου μας ἐπὶ τοῦ Θανάτου, ἀλλὰ καὶ τὸ οὐσιαστικὸ μήνυμα τῆς ἐλπίδος πού ἀπορρέει δαφυλῶς ἀπὸ τὸν Ἀναστημένο Ἰησοῦ. Ἕνα μήνυμα διαχρονικὸ τόσο γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ πραγματικότητα, ὅσο καὶ γιὰ τὴν κοινωνικότητα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν μορφῶν πού ὁ ἴδιος ἱστορικὰ ἐπιλέγει γιὰ νὰ τὴν ἐκφράσει. Ἡ κοινωνία μας, ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, ἔχει ὡς κύριο στόχο τὴν εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀπάντηση στὸ αἰώνιο ἐρώτημα πού ἐκεῖνος θέτει γιὰ τὴν ἀναζήτηση τῆς ἀληθείας. Σύμφωνα μὲ τὸν Πλάτωνα, ἡ ἔννοια τῆς Δημοκρατίας σχετίζεται ἄμεσα μὲ τὴν ἔννοια τῶν ἀρετῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀλήθειας, ὅπου μέσα ἀπὸ τὴν ὀλοκλήρωσή τους ὑπόσχονται τὴν ἰδανικὴ μορφή γιὰ τὴν ἄρμονικὴ συμβίωση τῶν πολιτῶν μέσα σὲ ὅποιοδήποτε πολιτικοκοινωνικὸ σχῆμα. Ἡ ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ ἡ πλούσια σὲ ὄρους καὶ νοήματα ἑλληνικὴ σκέψη πλησίασε ὅσο περισσότερο μποροῦσε κανεὶς στὴν εὕρεση αὐτῶν τῶν ἰδανικῶν καταστάσεων γιὰ τὴν ἔννοια τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐκάστοτε πολιτῶν, ὅμως δὲν κατόρθωσε νὰ ἀναδείξει μία κοινωνία πού θὰ σέβεται τὰ ἀνθρώπινα θεμελιώδη δικαιώματα καὶ δὲν θὰ χωρίζει τοὺς ἀνθρώπους σὲ δούλους καὶ ἐλεύθερους. Ἡ θυσία τοῦ Θεανθρώπου καὶ ἡ πρόσληψη ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ Ἐκεῖνον, προσέδωσαν νέα σημασία στὶς ἀναζητήσεις τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη καὶ νοηματοδότησαν τὴν οὐσιαστικὴ ἀρχὴ τῆς κοινωνίας γιὰ τὴν μετατροπὴ τῆς ἀπὸ ἀτομοκεντρικὸ σύστημα σὲ πλήρη κοινωνία ἀγάπης τῶν προσώπων μεταξύ τους, μὲ γνώμονα τὴν δυνατότητα τῆς κατὰ χάριν θεώσεως καὶ τῆς βιωματικῆς προσεγγίσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό.

Πέραν ὅμως, ἀπὸ τὶς βασικὲς αὐτὲς ἀρχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας μας, στὴν κοινωνία ἐπέρχεται ἡ ἄρμονικὴ συμβίωση ἢ ἂν θέλετε ἡ ἀλληλοπεριχώρηση καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν ἄλλο μὲ τὴν ἐφαρμογὴ δύο οὐσιαστικῆς σημασίας

γιὰ τὴν φύση τοῦ ἀνθρώπου ἀρετῶν, τῆς ἐλευθερίας δηλαδή καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς κάθε συνάνθρωπό μας. Ὁ χριστιανισμὸς καὶ ὁ ἑλληνισμὸς ἀποτελοῦν τὸ τρανότερο παράδειγμα θείας καὶ ἀνθρώπινης συνεργασίας γιὰ τὴν ὀλοκλήρωση τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μέσα ἀπὸ τὴν ἄρρηκτὴ σύζευξη τῶν δύο αὐτῶν στοιχείων διατρανώνεται συνεχῶς ἡ ἀπόλυτὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατέρα πρὸς τὸ δημιούργημά Του.

Μιλήσαμε γιὰ ἐλευθερία καὶ γιὰ ἀγάπη, γιὰ δύο βασικὰ συστατικὰ μέρη τῆς συνταγῆς γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης στὸν κόσμο μας. Ἡ Ἐκκλησία ἀγαπητὰ μου παιδιὰ δίνει τὴν ἐγγύηση γιὰ τὴν ἐπικράτηση αὐτοῦ τοῦ ὑψίστου ἀγαθοῦ καὶ ζητᾷ ἀπὸ ἐμᾶς μόνον τὴν βαθιὰ πίστη μας καὶ τὴν ἀναζήτηση τοῦ Θεοῦ στὸ πρόσωπο τοῦ ἄλλου, τοῦ ξένου, τοῦ διαφορετικοῦ ἀπὸ ἐμᾶς, ἀκόμα καὶ τοῦ ἐχθροῦ. Δὲν συμβιβάζεται ὅμως μὲ τὴν δουλεία. Ὁ Χριστὸς ἀποτίναξε τὴν δουλεία τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ ἁμαρτία δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὴν συμφεροντολογικὴ προσκόλλησή μας στὸν κόσμο τοῦ ἐγὼ καὶ ὄχι τοῦ ἐμεῖς. Ἡ Ἐκκλησία δὲν συμφώνησε μὲ τὴν διάκριση τῶν πολιτῶν σὲ δούλους τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας καὶ δὲν πρόκειται νὰ συμφωνήσει μὲ ὅποιον ἐπιθυμῆ τὴν ὑποταγὴ τοῦ ἀνθρώπου στὴ βία, τὴν ἐκμετάλλευση, τὸν καταναγκασμὸ, σὲ κάθε ἐποχῇ. Ἡ Ἐκκλησία πολεμᾷ γιὰ τὴν εἰρήνην προτάσσοντας τὴν ἀγάπη καὶ τὴν δύναμη τῆς γνώσης πρὸς κάθε ἕναν πού θὰ ἐπιχειρήσει νὰ χωρίσει τοὺς ἀνθρώπους μὲ βάση τὰ πολιτικά, φυλετικά, θρησκευτικά, οἰκονομικά καὶ ἐθνικὰ κριτήριά του. Αὐτὴ εἶναι ἡ δύναμη τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἐπιρροή πού ἀσκεῖ τόσους αἰῶνες ἐπάνω στὸν συνεχῶς μεταβαλλόμενο ἄνθρωπο καὶ τὸ ἱστορικὸ του περιβάλλον.

Αὐτὲς τὶς ἀρετὲς καλλιεργοῦσε καὶ καλλιεργεῖ τὸ σχολεῖο αὐτό, διότι ἰδρύθηκε γιὰ αὐτὸ τὸν σκοπὸ. Ὅταν ὁ Ἐθνομάρτυς καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανὸς συνέλαβε τὴν ἰδέα ἰδρύσεως τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνος εἶχε σίγουρα ὄραματισθεῖ μία κοινωνία δημοκρατικὴ, γεμάτῃ ἀγάπη καὶ γεμάτῃ ἀπὸ τὸ μεγαλειῶδες πνεῦμα τοῦ οἰκουμενικοῦ ἑλληνισμοῦ, ὅπου καὶ ἂν αὐτὸς ἀναπτύσσεται καὶ ὅπου καὶ ἂν αὐτὸς μεγαλουργεῖ. Εἶχε ὄραματισθεῖ νέες καὶ νέους χριστιανούς μὲ πνεῦμα καταλλαγῆς καὶ δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ μὲ πνεῦμα ἀγωνιστικότητας, γεγονὸς ἄλλωστε πασιφανὲς ἀπὸ τὴν οὐσιαστικὴ συμβολὴ τῶν

μαθητῶν τοῦ σχολείου στοὺς ἀλλεπάλληλους ἀγῶνες γιὰ τὴν αὐτοδιάθεση τῆς Κύπρου, μὲ πρῶτο τὸν ἀπόφοιτο τῆς σχολῆς σας Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ'. Αὐτὰ τὰ μηνύματα καὶ τὶς ἀξίες μεταλαμπαδεύει σήμε-
ρα τὸ Παγκύπριο Γυμνάσιο σὲ κάθε ἑλληνοκύπριο ἀδελφό μας πὺ θὰ ἔχει τὸ εὐρὺ πνεῦμα τῆς ἑλληνο-
χριστιανικῆς παραδόσεως γιὰ νὰ τὰ κατανοήσει.

Στὸν πίνακα τῶν ἀξιῶν σας προσθέσατε, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μέτρο καὶ τὴν εὐγενικὴ ἄμιλλα, τὴν ἀνεκτικότητα, τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἀλληλεγγύη. Νιώστε βαθιὰ μέσα σας ὅτι ἡ ἀμφισβήτηση εἶναι ἀδελφὴ τῆς ἀναγνώρισης, ὅτι ἀδελφὴ τῆς ἐπανάστασης εἶναι ἡ Δικαιοσύνη. Χωρὶς ἀγάπη καὶ δικαιοσύνη οἱ κοινωνίες δὲν πᾶνε μακριά, ἀλλ' οὔτε καὶ δημιουργοῦν τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα.

Στὴ ζωὴ σας κινηθεῖτε χωρὶς πάθη, χωρὶς προκατα-
λήψεις, χωρὶς σκοπιμότητες. Νὰ σᾶς θέλγει τὸ μεγάλο καὶ τὸ γενναῖο, ὅπως ἀκριβῶς ἔθελξαν οἱ ἀρχεῖς καὶ οἱ ἀξίες αὐτὲς ὅλους στὸ παρελθὸν τοὺς ἀποφοίτους τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου.

Στηρίζετε ὅ,τι εἶναι Ἑλληνικό, ὅ,τι εἶναι Χριστιανικό. Γίνετε σηματοφόροι τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, τοῦ χρέους καὶ τῆς τιμῆς. Γίνετε κήρυκες τῆς ἐνότητος, πὺ εἶναι ὄρος ἐπιβίωσης γιὰ ὅλους τοὺς Ἑλληνες, ὅπου καὶ ἂν βρίσκονται, ὅπου κι ἂν ἀνήκουν, σὲ ὅ,τι κι ἂν πιστεύουν. Μὲ μέτρο ζυγίζετε τὸν λόγο καὶ τὶς πράξεις σας. Γεμίστε τὴν ψυχὴ σας μὲ ἀγάπη καὶ γίνετε ἀλλη-
λέγγυοι πρὸς κάθε ἄνθρωπο, κάθε φυλῆς καὶ κάθε θρησκείας.

Νὰ σέβεστε καὶ νὰ τιμᾶτε τὸν ἄνθρωπο, πὺ εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, διώχνοντας ἀπὸ μέσα σας τὴ σκοπι-
μότητα, τὴ μνησικακία, τὸ πάθος καὶ τὴν προκατάλη-
ψη. Νὰ σέβεστε καὶ νὰ τιμᾶτε τὶς ιδέες τοῦ ἄλλου, ἔστω κι ἂν αὐτὲς δὲν σᾶς ἐκφράζουν. Ἡ χωρὶς μέτρο δια-
φωνία ὁδηγεῖ στὴ διχόνοια, γιὰτὶ μέσα της φωλιάζει ἡ
προκατάληψη καὶ τὸ πάθος. Καὶ τὴ διχόνοια τὴν πλή-
ρωσε διαχρονικὰ ὁ Ἑλληνισμὸς μὲ δοκιμασίες καὶ
ἐθνικὰ δράματα. Σᾶς ζητῶ, μὲ αἰσθήματα στοργῆς καὶ
ἀγάπης, νὰ μείνετε σταθεροὶ σὲ δύο διαπιστώσεις: 1) ὅτι αὐτοὶ πὺ δὲ συγχωροῦν, δὲν ἀγαποῦν καὶ 2) ὅτι, ἂν μισοῦμεθα ἀνάμεσά μας, δὲν μᾶς πρέπει ἡ λευτε-
ριά.

Ὀλόψυχα, ἐπιτρέψτε μου νὰ ἐκφράσω τὶς θερμὲς
εὐχὲς καὶ εὐχαριστίες μου πρὸς ὄλο τὸ ὑψηλὴς στάθ-
μης ἐκπαιδευτικὸ προσωπικὸ τοῦ Σχολείου γιὰ τὴν

τόσο θερμὴ ὑποδοχὴ πὺ ἐπιφυλάξατε, τόσο στὴν
ἐλαχιστότητά μου, ὅσο καὶ στὰ μέλη τῆς συνοδείας
μου καὶ νὰ εὐχηθῶ ἀπὸ τὴν καρδιά μου ὁ Θεὸς νὰ
στηρίξει καὶ νὰ ἐνδυναμῶνῃ τὶς ψυχὲς σας στὸ δύ-
σκολο καὶ ὑπεύθυνο ἔργο πὺ ἐπιτελεῖτε γιὰ τὴν
Παιδεία καὶ τὸν Ἑλληνισμὸ. Σὲ ἐσᾶς ἀγαπητὰ μου
παιδιὰ σᾶς λέω μόνον τοῦτο. Μὴν ξεχνᾶτε ποτὲ ἀπὸ
πὺ ἔρχεστε καὶ πὺ ὀδηγήστε μέσα στὴν μακροαῖων
ἱστορία τοῦ ἔθνους μας. Μερικοὶ ἀντιδρῶν στὴν
προβολὴ ὄλων τῶν παραπάνω ἀξιῶν καὶ ἀρχῶν πὺ
σᾶς ἀνέφερα. Ἐσεῖς ὅμως μπορεῖτε καὶ ἔχετε τὴν δύ-
ναμη νὰ ἀλλάξετε τὴν κοινωνία μας καὶ νὰ μεταμορ-
φώσετε ὅλες τὶς ἀρνητικὲς πτυχὲς τοῦ ἐγωιστικοῦ
ἀνθρώπου σὲ ἀγάπη, ἀνοχή, ἐλευθερία καὶ ἀλληλεγγύη,
ἀντλώντας ἐλπίδα ἀπὸ τὸ ἀδιαμφισβήτητο γε-
γονὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας. Ἡ Ἐκκλη-
σία θὰ εἶναι πάντοτε κοντὰ σας καὶ θὰ προσεύχεται
γιὰ τὴν πρόοδό σας.

Ἑλληνες Κύπριοι, ἀγαπητὰ μου παιδιὰ.

Προτοῦ σᾶς ἀφήσω, ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς ἐξομο-
λογηθῶ κάτι πὺ ἐδῶ ἔνωσα καὶ θὰ τὸ κουβαλῶ
πάντα μαζί μου!

Τὶς πέντε αὐτὲς ἡμέρες τῆς παραμονῆς μου καὶ τῶν
ἐπισκέψεών μου στὶς διάφορες πόλεις καὶ χωριὰ τῆς
Κύπρου, συνάντησα πολλοὺς καὶ ιδιαίτερα νέους,
ὅπως ἐσεῖς. Οἱ ἐκδηλώσεις, οἱ σκέψεις καὶ τὰ αἰσθή-
ματά τους, αὐτὰ πὺ εἶδα καὶ ἄκουσα, μὲ ἔκαναν νὰ
νιώσω ὑπερηφάνεια καὶ ἀκόμα, μὲ ἔκαναν νὰ
αἰσθανθῶ ὅτι ἦρθα κοντὰ σας Ἑλλαδίτης καὶ φεύγω
Κύπριος!

ΖΗΤΩ Η ΚΥΠΡΟΣ! - ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

ΕΠΙΣΚΕΨΗ

ΣΤΟΝ Ι. ΝΑΟ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Ἀκολούθησε ἐπίσκεψη στὸν Ἱ. Ναὸ Φανερωμένης
(Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου) Λευκωσίας, στὴν
εἴσοδο τοῦ ὁποῖου τὸν Μακαριώτατο καὶ τὴν συνο-
δεία του ἐπισκέφθηκαν πλῆθος παστῶν καὶ ιδιαίτερα
μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν γύρω σχολείων.

Μετὰ τὴ σύντομη Δοξολογία ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκ-
κλησιαστικοῦ Συμβουλίου καλωσόρισε τὸν Προκα-
θήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξέθεσε, ἐν
συντομίᾳ τὸ ἱστορικὸ τοῦ Ναοῦ.

Ἀπὸ τὴ μεριά του, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος πῆρε τὸ λόγο, ἀπευθύνθηκε στοὺς πολυπληθεῖς, κυρίως, νέους καὶ ἀπὸ στήθους σημείωσε, μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ὁ χῶρος αὐτὸς εἶναι συνδεδεμένος μὲ τίς πιὸ σημαντικὲς περιπέτειες τῆς ἱστορίας τῆς Κύπρου... Λαὸς καὶ Ἐκκλησία σ' αὐτὸν τὸν τόπο διάβηκαν τὴν πορεία τους στοὺς αἰῶνες, ἀντιμετώπισαν ἐχθροὺς καὶ φίλους καὶ οἰκοδόμησαν τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ Κυπριακοῦ Κράτους...

Οἱ ἀγῶνες τους ἔγιναν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος, γι' αὐτὸ δὲν πρέπει ν' ἀφήνουμε τίς ὅποιες σκοπιμότητες ν' ἀμφισβητοῦν τὴν ἀλήθεια καὶ ν' ἀλλοιώνουν τὴν ἐθνικὴ μας αὐτοσυνειδησία... Οἱ Ἕλληνες στὴν διεκδίκηση τῶν δικαίων τους σκέπτονταν ἐθνικά, ἱστορικά, συναισθηματικά καὶ ὄχι λογικά...

* * *

Σᾶς ἐξορκίζω νὰ κρατήσετε ψηλὰ τὴ σημαία τῶν ἰδανικῶν τοῦ ἔθνους. Σᾶς προσκαλῶ νὰ μὴν προδώσετε αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, παρὰ τίς σειρήνες τοῦ κακοῦ ποὺ ἠχοῦν μπροστὰ σας, παρὰ τὰ κηρύγματα ποὺ θέλουν νὰ σᾶς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τίς ἀρχές καὶ τίς ἀξίες σας... Εἶστε νέοι, μὲ ἐνθουσιασμό, ἀλλὰ χωρὶς πεῖρα. Ἐμεῖς ποὺ γνωρίζουμε τίς παγίδες δὲν θέλουμε νὰ πάθετε γιὰ νὰ μάθετε, ἀλλὰ νὰ μάθετε ἀπὸ τὰ λάθη μας καὶ νὰ μὴν τὰ ἐπαναλάβετε...

Στηρίζουμε ἐπάνω σας χρηστὲς ἐλπίδες γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Κρατήστε τὸν θησαυρὸ καὶ μὴν ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς τὸν κλέψουν...»

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ μεσημέρι ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν Πρόεδρὸ τῆς Ἑλλάδος στὴν Λευκωσία κ. Δημήτριο Ράλλη, ὁ ὁποῖος παρέθεσε πρὸς τιμὴν του ἐπίσημο γεῦμα.

Στὸ γεῦμα παρακάθησαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος Β', μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τὰ Ἀρχιερατικά μέλη τῆς συνοδείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου, καθὼς ἐπίσης, ὁ τ.

Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Γιώργος Βασιλείου, ὁ Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Βουλῆς κ. Δημήτρης Χριστόφιας, ὁ Κοινοβουλευτικὸς Ἐκπρόσωπος τοῦ Α.Κ.Ε.Λ. κ. Ντίνος Κατσουρίδης, ὁ Ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος τοῦ Δημοκρατικοῦ Συναγεαγμοῦ κ. Ἀβέρωφ Νεοφύτου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος Ε.Δ.Ε.Κ. κ. Γιαννάκης Ὁμήρου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κόμματος κ. Δημήτρης Συλούρης κ.ἄ.

Κατὰ τὴν ἑναρξὴ τοῦ γεύματος ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλλάδος κ. Δημήτριος Ράλλης προσφώνησε τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο ὡς ἑξῆς:

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΡΑΛΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος,

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστιανῆς καὶ πάσης Κύπρου,

Σεβαστοὶ Ἱεράρχες,

Ἐντιμε κ. Πρόεδρε τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων Ἀξιότιμε Πρῶην Πρόεδρε κ. Γεώργιε Βασιλείου Ἀξιότιμοι κύριοι Πρόεδροι καὶ ἐκπρόσωποι Πολιτικῶν Κομμάτων, Ἀγαπητοὶ φίλοι.

Μὲ μεγάλη τιμὴ καὶ ἰδιαίτερη συγκίνηση σᾶς καλωσορίζω στὴν Πρεσβεία τῆς Ἑλλάδος, στὸ σημερινὸ γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος πραγματοποιεῖ ἱστορικῆς σημασίας ἐπίσημη ἐπίσκεψη στὴν πολύπαθη Μεγαλόνησο Κύπρο. Τὴν Νῆσο ποὺ γέννησε τόσους Ἁγίους καὶ Ἐθνομάρτυρες καὶ διατηρεῖ τὴν ἑλληνικότητά της γιὰ χιλιάδες χρόνια.

* * *

Ἡ σημερινὴ μας χαρὰ, Μακαριώτατε, σκιαζεται ἀπὸ τὴ λύπη γιὰ τὸν θάνατο τοῦ Ὑπουργοῦ Ἄμυνας τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας Νίκου Συμεωνίδη, μὲ

τὸν ὁποῖο ἡ Πρεσβεία εἶχε ἄριστη καὶ στενὴ συνεργασία. Ὁ Θεὸς ἄς ἀναπαύσει τὴν ψυχὴ του.

Ἡ Πρεσβεία τῆς Ἑλλάδος στὴν Κύπρο βιώνει καθημερινὰ καὶ ἀπὸ κοντὰ τὰ πάθη τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ καὶ δὲν φεΐδεται κόπων γιὰ νὰ συνδράμει τὸν ἀδελφὸ Κυπριακὸ Ἑλληνισμό. Ἡ καθημερινή, ἐγκάρδια καὶ στενὴ συνεργασία μας μὲ τὴν Κυπριακὴ Κυβέρνηση καὶ τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα καὶ ὅλους τοὺς τομεῖς, εἶναι μία πραγματικότητα ποὺ ἐνδυναμώνει τὸ φρόνημα καὶ ἐνισχύει τὴν θέληση ὄλων μας στὴν ἐπίδιωξη τῶν κοινῶν μας στόχων.

Ἡ Πρεσβεία τῆς Ἑλλάδος στὴν Κύπρο εἶναι προσηλωμένη στὴν κάθε εἶδους στήριξη τῆς Κυπριακῆς Κυβέρνησης καὶ τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ ἐνίσχυση τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ ἔχουν διαμορφώσει μαζί μὲ τὴν Ὁρθοδοξία τὴν ἐθνικὴ μας ταυτότητα, συγκαταλέγονται, μαζί μὲ τὴν ἄμυνα καὶ τὴν πολιτικὴ στήριξη, μεταξὺ τῶν ἄμεσων προτεραιοτήτων μας.

Οἱ πολὺχρονοι προσπάθειες διαδοχικῶν Κυβερνήσεων Κύπρου καὶ Ἑλλάδος σημείωσαν σημαντικὸ βῆμα μὲ τὴν ἔνταξη τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ὡς ἰσότιμοι μέλους στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση. Ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς, ὁ ὁποῖος ἐπέτυχε τὴν οικονομικὴ του ἀναγέννηση ἐν μέσῳ προσφυγιάς καὶ ὑπὸ τὴν δαμόκλειο σπάθη πολυπληθοῦς κατοχικοῦ στρατοῦ, ἀναζητεῖ λύση εἰρηνικὴ καὶ πάνω ἀπ' ὅλα δίκαιη, βιώσιμη καὶ λειτουργικὴ, ἡ ὁποία νὰ λύνει τὰ προβλήματα χωρὶς νὰ δημιουργεῖ ἄλλα, νέα, πρὸς ὄφελος τῆς ἀσφάλειας, εὐημερίας καὶ ἀνάπτυξης ὄλων τῶν κατοίκων τοῦ νησιοῦ. Ἡ Κυπριακὴ Κυβέρνηση καταβάλλει κάθε προσπάθεια πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση καὶ ὀλόψυχο συμπαραστάτη της ἔχει τὴν Κυβέρνηση τῆς Ἑλλάδος, ὅλες τὶς πολιτικὲς δυνάμεις καὶ ὀλόκληρο τὸν ἑλληνικὸ λαό.

Ἡ παρουσία σας ἐδῶ Μακαριώτατε, μᾶς δίνει πρόσθετη δύναμη νὰ συνεχίσουμε τὶς προσπάθειές μας γιὰ τὸ καλὸ τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἑλλάδος, γιὰ τὸ καλὸ ὀλόκληρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Στὴ συνέχεια, ἀκολούθησε ἀντιφώνηση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδοῦλου:

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΕΣΒΥΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΚΥΠΡΟΝ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΡΑΛΛΗΝ

Ἐξοχώτατε κ. Πρέσβυ τῆς Ἑλλάδος,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὰ φιλόξενα καὶ εὐγενικά σας αἰσθήματα.

Ἀντιλαμβάνομαι τὸ βάρος τῶν εὐθυνῶν σας καὶ τὴν ἰδιαιτερότητα τῆς θέσεώς σας ὡς Πρέσβευος τῆς Ἑλλάδος στὴν Κύπρο. Ἔχετε τὴν τιμὴ νὰ ἐκπροσωπεῖτε τὸν Μητροπολιτικὸ Ἑλληνισμό σὲ μία ἀνεξάρτητη χώρα, ἡ ὁποία ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀποτελοῦσε καὶ ἀποτελεῖ τὴν προφυλακὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο. Ἔχετε τὴν χαρὰ νὰ ἐπικοινωνεῖτε ὡς διπλωμάτης καὶ ὡς ἄνθρωπος μὲ Συνέλληνες, οἱ ὁποῖοι μέσα στὸ πλαίσιο τῆς κρατικῆς ὀντότητας τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ἀγωνίζονται νὰ διαφυλάξουν τὴν ἐθνικὴ τους ταυτότητα καὶ παραλλήλως νὰ βροῦν τρόπους εἰρηνικῆς συνυπάρξεως μὲ τὸ σύνοικο μουσουλμανικὸ στοιχεῖο στὸ πλαίσιο τῶν δημοκρατικῶν ἀρχῶν τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης. Ἐκπροσωπεῖτε, κ. Πρέσβυ, μία χώρα μέλος τῆς Ε.Ε. σὲ μία ἄλλη χώρα μέλος τῆς ἰδίας εὐρωπαϊκῆς οἰκογενείας, ἀλλὰ δὲν αἰσθάνεσθε ξένος. Εἴσθε οἰκεῖος μεταξὺ οἰκειῶν. Ἀντιλαμβάνομαι τὸ δύσκολο ἔργο σας καὶ σᾶς συγχαίρω γιὰ τὴν ἐπιτυχεῖ ἐκπροσώπηση τῆς Ἑλλάδος στὴν Κύπρο.

* * *

Γνωρίζω, κ. Πρέσβυ, τὴν ἰδιαίτερη ἔμφαση ποὺ δίδετε γιὰ τὴν καλλιέργεια καὶ προβολὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας ἐδῶ στὴν Μεγαλόνησο Κύπρο. Ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς δὲν πρέπει καὶ δὲν θέλει νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὶς ἑλληνικὲς καὶ χριστιανικὲς του καταβολές, οἱ ὁποῖες τὸν βοήθησαν νὰ ἀποτελεῖ σήμερα μία δημιουργικὴ παρουσία μέσα στὴν Εὐρώπη. Καὶ ὁ Ἑλλαδικὸς Ἑλληνισμὸς ὀφείλει πάντα νὰ ἐπιδεικνύει ἀδελφικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐθνικὴ καὶ φυσικὴ ἐπιβίωση τῶν Ἑλληνοκυπρίων, καθὼς καὶ γιὰ τὴν προώθηση τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ πολιτιστικῶν συνεργασιῶν ἀμφοτέρωθεν.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία θεωρεῖ τὸ Κυπριακὸ πρόβλημα ὡς τὴν πρώτη προτεραιότητα τῆς Ἐξωτερικῆς Πολιτικῆς της, διότι εἶναι πρόβλημα εἰσβολῆς καὶ κατοχῆς καὶ ὄχι ἀπλῆς ρυθμίσεως τεχνικῶν λεπτομερειῶν.

Ἡ Ἑλλάς ἔχει καὶ νόμιμον δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ χρέος νὰ συμπαρασταθεῖ ἐνεργὰ στὸν Κυπριακὸ Λαὸ γιὰ μία δίκαιη, βιώσιμη καὶ λειτουργικὴ λύση, ἀπολύτως σύμφωνη μὲ τὸ κοινοτικὸ κεκτημένο. Χωρὶς νόμιμες παρεκκλίσεις, γιὰ νὰ μὴν μπορεῖ καμία κοινότητα νὰ δημιουργήσει ἀδιέξοδα στὴ λειτουργία καὶ στὶς δραστηριότητες τοῦ κράτους. Μία λύση ποὺ θὰ εἶναι σύμφωνη μὲ τὰ εὐρωπαϊκὰ ιδεώδη, ποὺ θὰ σέβεται τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ ποὺ θὰ προβλέπει τὴν ἀποχώρηση ὄλων τῶν ξένων στρατευμάτων ἀπὸ τὴν Κύπρο. Μία λύση ποὺ θὰ προβλέπει τὴν πλήρη ἀνεξαρτησία, χωρὶς δουλεῖες καὶ ἐγγυήτριες δυνάμεις. Μία λύση ποὺ θὰ σέβεται τὰ δικαιώματα τῶν Ἑλληνοκυπρίων ἀλλὰ καὶ τῶν Τουρκοκυπρίων. Ἡ Κύπρος δὲν μπορεῖ νὰ παραμείνει στὴν παρούσα κατάσταση, μὲ πρόσφυγες, ἀγνοουμένους καὶ ἐγκλωβισμένους. Μὲ κατοχή. Μὲ διαχωριστικὲς γραμμές.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀξιοποιεῖτε κάθε διεθνὲς βῆμα καὶ κάθε νόμιμο μέσο γιὰ τὴν ἐπίτευξη μιᾶς λύσεως ὄχι ἐκβιαστικῆς, ἀλλὰ ἀποδεκτῆς ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν γηγενῶν κατοίκων τῆς Κύπρου.

Εὐχομαι ὁ Κύριος νὰ βοηθῇ τὰ ἔργα σας, καθὼς καὶ τὰ ἔργα ὄλων τῶν ἐκλεκτῶν συνεργατῶν σας ἐδῶ στὴν Ἑλληνικὴ Πρεσβεία τῆς Λευκωσίας, πρωτευούσης τῆς ἀγαπημένης μας Κύπρου.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ

Ἰδιαίτερα συγκινητικὴ ἦταν ἡ ἐπίσκεψη ποὺ πραγματοποιήσε τὸ ἀπόγευμα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, στὴν προσωρινὴ ἔδρα τοῦ προσφυγικοῦ Δήμου Κερύνειας, ἡ ὁποία στεγάζεται σὲ οἶκημα ἔναντι τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας καὶ δίπλα στὸ ἐπιταγμένο ἀπὸ τοὺς κυανόκρανους τοῦ Ο.Η.Ε. ξενοδοχεῖο «Λήδρα», στὴν Πράσινη Γραμμή, στὴ Λευκωσία. Παρόντες ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος στὴ Λευκωσία κ. Δημήτριος Ράλλης καὶ οἱ Βουλευτὲς Λευκωσίας κ.κ. Σωκράτης Χάσιος καὶ Ἀνδρέας Ἀγγελίδης.

Σὲ μία λιτὴ, ἀλλ' ἄκρως συγκινητικὴ τελετῇ, τὸν Μακαριώτατο ὑποδέχθηκε ἡ Δήμαρχος Κερύνειας κ. Μαρία Ἰωάννου, ἐπικεφαλῆς προσφύγων κατοίκων τῆς μαρτυρικῆς πόλης, ἡ ὁποία τὸν ἀνακήρυξε ἐπίτιμο δημότη τῆς Κερύνειας καὶ τοῦ ἐπέδωσε τὸ Χρυσὸ Κλειδί τῆς πόλης, λέγοντας τὰ ἑξῆς:

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

ΤΗΣ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ κ. ΜΑΡΙΑΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΝ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΝ

Μακαριώτατε,

Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ καὶ συγκίνηση σᾶς ὑποδεχόμαστε σήμερα στὸ κτίριο αὐτό, ὅπου στεγάζεται προσωρινὰ ὁ Δήμος Κερύνειας, σύμβολο ἀντικατοχικοῦ ἀγώνα. Ἡ ἐδῶ παρουσία σας εἶναι μία ἐπὶ πλέον ἔμπρακτη ἀπόδειξη τοῦ συνεχοῦς καὶ ἀμερίστου ἐνδιαφέροντός σας πρὸς τοὺς δοκιμαζόμενους ἐδῶ πρόσφυγες ἀδελφούς σας τῆς χειμαζόμενης Μεγαλονήσου καὶ εἰδικότερα πρὸς τὸν σκληρὰ δοκιμαζόμενο λαὸ τῆς Κερύνειας. Εἶμαστε γνῶστες τῶν ἀόκνων προσπαθειῶν σας καὶ τῶν ἐθνικῶν ἀγώνων σας πρὸς διατήρηση ἀνόθευτης τῆς Ἑλληνικῆς παραδόσεως ὄχι μόνο στὴ μητέρα πατρίδα ἀλλὰ καὶ ἐδῶ στὴν ἐσχατιὰ τῆς Μεσογείου.

Στὸ σεπτὸ πρόσωπό σας, Μακαριώτατε, ἀτενίζουμε τὸν εἰλικρινῆ συμπαραστάτη μὲ τὴν στεντόρεια φωνὴ καὶ τὰ φλογερὰ κηρύγματα νὰ ὑποστηρίξει ὄχι μόνο τὰ κρίσιμα ἐθνικὰ θέματα ἀλλὰ, ἰδιαίτερα καὶ τὰ δίκαια τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴ διαχρονικὴ συμπαράσταση μᾶς γεμίζει μὲ αἰσθήματα βαθύτατης εὐγνωμοσύνης καὶ εἰλικρινοῦς ἀγάπης. Ἡ ἐδῶ παρουσία σας τονώνει τὸ ἐθνικὸ φρόνημα τοῦ Κερυνειώτικου λαοῦ καὶ τὸν ἐμψυχώνει ὥστε μὲ ἀποφασιστικὴ νὰ μὴν λυγίσει, νὰ μὴν συμβιβαστεῖ μὲ τὴν ἀδικία καὶ τὴν παρανομία, νὰ μὴν ἐνδώσει στὰ ἄνομα σχέδια τῶν μεγάλων δυνάμεων τῆς Δύσης ποὺ θέλουν, ἐν ὀνόματι τῆς Νέας Τάξης Πραγμάτων νὰ ἀλλοιώσουν καὶ νὰ ὑποτάξουν τὸ ἀδούλωτο φρόνημα τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ καὶ νὰ κάμψουν τὴν ἀντίστασή του γιὰ νὰ ἐπιβάλουν λύση δοτῆ, ἡ ὁποία ἀντιστρατεύεται τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα

καὶ τὶς ἀρχές τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τῶν Η.Ε. καὶ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κεκτημένο, ἀλλὰ νὰ συνεχίσει νὰ διεκδικεῖ ἀνυποχώρητος καὶ ἀσυμβίβαστος τὰ δίκαιά του.

Στέκεσθε πάντα δίπλα στὸν ἀγῶνα τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ. Στὴ δύσκολο περίοδο πού διανύουμε, ἡ ἐδῶ παρουσία σας ὑπογραμμίζει τὴ μεγάλη σημασία πού ἐσεῖς ἀποδίδετε στὴν ἀπελευθέρωση τῆς Κερύνειάς μας καὶ ὄλων τῶν σκλαβωμένων ἐδαφῶν μας καὶ τὴ δικαίωση τῆς Κύπρου μας.

33 χρόνια ἐθνικοῦ ξεριζωμοῦ, Μακαριώτατε, γιὰ μᾶς τοὺς Κερυνειῶτες φαίνονται πολλά. Ὅμως 3.500 χρόνια Ἑλληνικῆς Ἱστορίας δὲν παραγράφονται καὶ δὲν ξεγράφονται. Παρὰ μόνο μᾶς κρατοῦν ὄρθιους ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος μέχρι τὴν τελικὴ δικαίωση καὶ τὴν ἐλευθερία αὐτοῦ τοῦ πολυβασανισμένου τόπου, γιὰ νὰ μπορέσει ἐπιτέλους ἡ μικρὴ μας πατρίδα νὰ ζήσει ἐλεύθερη μέσα στὸ σύνολο τῆς παγκόσμιας τάξης καὶ εἰρήνης. Καὶ μόνο τότε θὰ ἡσυχάσουμε Μακαριώτατε.

* * *

Ὁ Μακαριώτατος, μὲ τὴ σειρά του, μίλησε ἀπὸ στήθους, εὐχαρίστησε γιὰ τὴν συγκινητικὴ ὑποδοχὴ καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν γενομένη τιμὴ καί, μεταξὺ ἄλλων, σημείωσε καὶ τὰ ἑξῆς:

«...Εἶναι ἄκρως τιμητικὴ γιὰ μένα ἡ ἀνακήρυξή μου σὲ ἐπίτιμο δημότη τῆς Κερύνειας, τὴν δέχομαι μὲ εὐγνωμοσύνη καὶ σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι θὰ εἶμαι μαζί σας, ὅταν πέσουν τὰ τείχη καὶ ἐπιστρέψουμε στὴν πόλη μας...

Εἶναι ἄδικο, παράνομο καὶ ἀπάνθρωπο τὸ καθεστῶς πού βάλει κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ καταστρέφει τὴν πολιτιστικὴ κληρονομιά... Προσευχόμαστε νὰ παύσει, ἐπιτέλους, τὸ ἐπαίσχυντο αὐτὸ καθεστῶς. Εἶμαστε βέβαιοι γι' αὐτὸ γιατί εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ ἐπικρατεῖ ἡ Δικαιοσύνη στὸν κόσμο, γι' αὐτὸ τέτοια ἄδικο καθεστῶτα εἶναι θνησιγενῆ... Ἡ πίστη σας εἶναι ἴδια μὲ τὴ δική Σας. Συναντιόμαστε στὸ ὄνειρο...

Μὲ ἀπασχολεῖ ἡ κατάσταση τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κύπρου, μιὰ κατάσταση πού συνιστᾷ καταισχύνη γιὰ τὸν σύγχρονο κόσμο καὶ ἐπεβλήθη μὲ τὴν δύναμη τῶν ὀπλων, ἐνῶ εἶναι ἀντίθετη μὲ τὸ Εὐρωπαϊκὸ κεκτημένο καὶ τὶς διεθνεῖς ἀρχές... Χαρήκαμε γιὰ τὴν εἴσοδο

τῆς Κύπρου στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση καὶ θεωροῦμε ὅτι εἶναι ἓνα μεγάλο βῆμα γιὰ τὴ λύση τοῦ Κυπριακοῦ προβλήματος. Σημασία ἔχει τὸ φρόνημά σας νὰ γίνε-ται ἀντιληπτό ἀπὸ ἐκείνους πού χειρίζονται τὸ πρόβλημα...

Πάλι μὲ χρόνους μὲ καιρούς, πάλι δικά μας θὰ ἔναι. Οἱ Ἕλληνες περάσαμε ἐθνικὲς περιπέτειες, ἀλλὰ ποτὲ δὲ τὸ βάλαμε κάτω...».

Στὴ συνέχεια, ἡ κ. Δήμαρχος ξενάγησε τὸν Μακαριώτατο στοὺς χώρους τοῦ Δημαρχείου, ὅπου λειτουργεῖ μόνιμη ἐκθεση φωτογραφιῶν ἀπὸ τὰ Μοναστήρια, τοὺς Ναοὺς καὶ τὰ μνημεῖα τῆς Κερύνειας, στὴν ἀθλία κατάσταση πού βρίσκονται σήμερα, ἔχοντας μετατραπῆ ἄλλα σὲ βουστάσια καὶ στάβλους, ἄλλα σὲ ἀποθήκες, ἄλλα σὲ μουσεῖα, ἐνῶ ἄλλα ἔχουν ἐγκαταλειφθεῖ ἐντελῶς στὸ ἔλεος καὶ τὴ φθορὰ τοῦ χρόνου.

* * *

Ἀκολούθως ὁ Μακαριώτατος καὶ ἡ συνοδεία του ἐπισκέφθηκαν τὸ Βυζαντινὸ Μουσεῖο τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' ὅπου ξεναγήθηκαν ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κ. Χρυσόστομο Β'.

Ὁ Μακαριώτατος, μὲ τὴ σειρά του, μίλησε ἀπὸ στήθους, εὐχαρίστησε γιὰ τὴν συγκινητικὴ ὑποδοχὴ καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένη τιμὴ καί, μεταξὺ ἄλλων, σημείωσε καὶ τὰ ἑξῆς:

«...Εἶναι ἄκρως τιμητικὴ γιὰ μένα ἡ ἀνακήρυξή μου σὲ ἐπίτιμο δημότη τῆς Κερύνειας, τὴν δέχομαι μὲ εὐγνωμοσύνη καὶ σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι θὰ εἶμαι μαζί σας, ὅταν πέσουν τὰ τείχη καὶ ἐπιστρέψουμε στὴν πόλη μας...

Εἶναι ἄδικο, παράνομο καὶ ἀπάνθρωπο τὸ καθεστῶς πού βάλει κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ καταστρέφει τὴν πολιτιστικὴ κληρονομιά... Προσευχόμαστε νὰ παύσει, ἐπιτέλους, τὸ ἐπαίσχυντο αὐτὸ καθεστῶς. Εἶμαστε βέβαιοι γι' αὐτὸ γιατί εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ ἐπικρατεῖ ἡ Δικαιοσύνη στὸν κόσμο, γι' αὐτὸ τέτοια ἄδικο καθεστῶτα εἶναι θνησιγενῆ... Ἡ πίστη σας εἶναι ἴδια μὲ τὴ δική σας. Συναντιόμαστε στὸ ὄνειρο...

Μὲ ἀπασχολεῖ ἡ κατάσταση τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κύπρου, μιὰ κατάσταση πού συνιστᾷ καταισχύνη γιὰ τὸν

σύγχρονο κόσμο και ἐπεβλήθη με τὴν δύναμη τῶν ὄπλων, ἐνῶ εἶναι ἀντίθετη με τὸ Εὐρωπαϊκὸ κεκτημένο και τὶς διεθνεῖς ἀρχές... Χαρήκαμε για τὴν εἴσοδο τῆς Κύπρου στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση και θεωροῦμε ὅτι εἶναι ἓνα μεγάλο βῆμα για τὴ λύση τοῦ Κυπριακοῦ προβλήματος. Σημασία ἔχει τὸ φρόνημά σας νὰ γίνεται ἀντιληπτὸ ἀπὸ ἐκείνους πὺ χειρίζονται τὸ πρόβλημα...

Πάλι με χρόνους με καιρούς, πάλι δικά μας θά 'ναι. Οἱ Ἕλληνες περάσαμε ἐθνικὲς περιπέτειες, ἀλλὰ ποτὲ δὲ τὸ βάλαμε κάτω...»

* * *

Στὴ συνέχεια, ἡ κ. Δήμαρχος ξενάγησε τὸν Μακαριώτατο στοὺς χώρους τοῦ Δημαρχείου, ὅπου λειτουργεῖ μόνιμη ἐκθεση φωτογραφιῶν ἀπὸ τὰ Μοναστήρια, τοὺς Ναοὺς και τὰ μνημεῖα τῆς Κερύνειας, στὴν ἀθλία κατάσταση πὺ βρίσκονται σήμερα, ἔχοντας μετατραπεῖ ἀλλὰ σὲ βουστάσια και στάβλους, ἀλλὰ σὲ ἀποθήκες, ἀλλὰ σὲ μουσεῖα, ἐνῶ ἀλλὰ ἔχουν ἐγκαταλειφθεῖ ἐντελῶς στὸ ἔλεος και τὴ φθορὰ τοῦ χρόνου.

Ἀκολούθως ὁ Μακαριώτατος και ἡ συνοδεία του ἐπισκέφθηκαν τὸ Βυζαντινὸ Μουσεῖο τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' ὅπου ξεναγήθηκαν ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κ. Χρυσόστομο Β'.

ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΜΑΪΟΥ 2007

ΕΠΙΣΚΕΨΗ

ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΔΙΟΥ

Ἡ προτελευταία ἡμέρα τῆς ἐπίσημου Εἰρηνικῆς Ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στὴν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ξεκίνησε με ἐπίσκεψη στὴν γυναικεῖα Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἀγίου Ἡρακλείδου. Στὴν εἴσοδο τῆς Μονῆς τὸν ὑποδέχθηκε ἡ Μοναστικὴ Ἀδελφότητα με ἐπικεφαλῆς τὴν Ὁσιολογιωτάτη Καθηγουμένη Προδρόμη.

Στὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς τελέστηκε ἡ καθιερωμένη Δοξολογία, στὸ τέλος τῆς ὁποίας ἡ Γερόντισσα Προ-

δρόμη προσφώνησε τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐξῆς:

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΠΡΟΔΡΟΜΗΣ ΜΟΝΑΧΗΣ
ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΤΟΥ
ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΣΤΗΝ
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΔΙΟΥ

Μακαριώτατε,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς σᾶς ὑποδεχόμαστε μαζί με τὴν ἐκλεκτὴ συνοδεία σας, στὴν ἱερὰ μας Μονή, ἡ ὁποία τιμᾶται ἐπ' ὄνοματι τοῦ Ἀγίου Ἡρακλείδου. Ὁ Ἅγιος Ἡρακλείδης εἶναι ἀποστολικὸς ἅγιος. Βαπτίσθηκε και χειροτονήθηκε πρῶτος Ἐπίσκοπος Ταμασοῦ ἀπὸ τοὺς Ἅγίους Ἀποστόλους Παῦλο, Βαρνάβα και Μᾶρκο, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς πρώτης περιόδου τους στὴν Κύπρο τὸ 45 μ.Χ. Στὴ συνέχεια, κατ' ἐντολή τους, χειροτόνησε ἄλλους ἐπισκόπους στὸ νησί. Σύμφωνα με τὶς πηγές, βρῆκε μαρτυρικὸ θάνατο ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρεις και οἱ μαθητές του ἐνταφίασαν τὸ ἅγιό του λείψανο, σὲ σπήλαιο κάτω ἀπὸ τὸ σημερινὸ Ἅγιο Βῆμα τοῦ καθολικοῦ, ὅπου εἶχε ζήσει με τοὺς Ἅγίους Ἀποστόλους. Προαισθανόμενος τὸ θάνατό του, χειροτόνησε διάδοχό του στὸν ἐπισκοπικὸ θρόνο τὸν Ἅγιο Μνάσωνα, πὺ ἀναφέρεται στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὡς «ἀρχαῖος μαθητής». Δυστυχῶς, οἱ πληροφορίες μας τόσο για τὴ ζωὴ τοῦ ἁγίου, ὅσο και για τὴν μετέπειτα ἴδρυση τῆς Μονῆς του, εἶναι πολὺ περιορισμένες. Οἱ πρῶτες πληροφορίες τοποθετοῦν χρονικὰ τὴ Μονὴ στὸν 5ο αἰῶνα μ.Χ., ἀνάγοντάς τὴν ἔτσι σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀρχαιότερες μονὲς στὸ νησί μας. Ὁ τελευταῖος μοναχὸς ἔζησε ἐδῶ τὸν 19ο αἰῶνα και ἀκολούθως ἡ Μονὴ ἐγκαταλείφθηκε. Τὸ 1962 ἡ μακαριστὴ Γερόντισσά μας Χαριθέα μαζί με δύο ἄλλες μοναχές, με τὴν εὐλογία τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου τοῦ Γ', ἐπάνδρωσαν τὴν ἐρειπωμένη Μονὴ τοῦ Ἀγίου Ἡρακλείδου και ἀπὸ τότε συνεχίζει νὰ λειτουργεῖ ὡς γυναικεῖο κοινόβιο, ἀριθμώντας σήμερα 42 μοναχές.

Ἡ δισχιλιετὴς παρουσία τοῦ Ἀγίου εἶναι ἐμφανῆς, αἰσθητῶς ἀλλὰ και νοερῶς, με πολλὰ θαύματα και σημεία στὴ Μονὴ του ἀλλὰ και σὲ ὅλο τὸ νησί, σὲ μᾶς

πού ἀγωνιζόμαστε ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ σὲ ὄλους τοὺς προσκηνητὲς πού μὲ πίστη ἐπικαλοῦνται τὴ μεσιτεία του.

Πολύτιμο θησαυρὸ γιὰ τὴ Μονή, ἀποτελοῦν τὰ χαριτόβρυτα λείψανά του μαζί μὲ τὴν τιμιώτατή του κἀρα. Ἐπίσης τὸ ἁγιασμένο μὲ τὴν παρουσία τῶν ἁγίων ἀποστόλων σπήλαιο μὲ τὸν ἱερὸ τάφο τοῦ Ἁγίου Ἡρακλειδίου ἀποτελεῖ τόπο ἀναπαύσεως καὶ παρηγορίας.

Σήμερα λοιπὸν ὅπου ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης μαζί μὲ τὴν ἐκλετή σας συνοδεῖα, βρῖσκεται στὸ ἁγιασμένο τοῦτο μοναστήρι μας, ἡ ταπεινὴ μας ἀδελφότητα μετὰ πολλῆς χαρᾶς σᾶς ὑποδέχεται καὶ ζητᾷ τὶς ἅγιες εὐχὲς καὶ προσευχὲς σας.

Καλῶς ὠρίσατε.

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΝ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΟΝΗΝ ΗΡΑΚΛΕΙΔΙΟΥ

Ὁσιωτάτη Καθηγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ταύτης,
Ἀγαπητοὶ Πατέρες καὶ Ἀδελφοί,
Λαὲ τοῦ Κυρίου εὐλογημένε,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Δέος καὶ συγκίνησις βαθυτάτη μὲ διακατέχει, ἀγαπητὲς ἐν Χριστῷ Ἀδελφές, διότι εὐρίσκομαι εἰς χῶρον ἁγιασμένο ἀπὸ μία μεγάλη μορφή τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν Κύπρο, εἰς τὴν Ἱερὰ Μονή ἢ ὁποῖα οἰκοδομήθηκε πλησίον τοῦ σπηλαίου ὅπου ἔζησε, ἐδίδαξε καὶ ἐτάφη μετὰ τὸ φρικτὸ του μαρτύριο ὁ Ἅγιος Ἡρακλειδίου, ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος Ταμασοῦ. Ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποῖα ἔζησε καὶ ἔδρασε ὁ Ἅγιος καθὼς καὶ ἡ συνάφειά του μετὰ τῶν Ἀποστόλων Βαρνάβα καὶ Μάρκου καθιστᾷ τὴν ἱστορικὴ σημασία τοῦ ἱεροῦ τούτου χώρου ἔτι σπουδαιότεραν.

Χαίρω βαθύτατα, ἐπίσης, διότι εὐρίσκομαι ἐν μέσῳ ἡμῶν, τῆς μεγαλυτέρας γυναικείας Ἀδελφότητος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἢ Μονῆ τῆς ὁποίας ἔχει τύχει τῆς ἰδιαιτέρας τιμῆς, πέραν τοῦ ὅτι συνδέεται μετὰ τοῦ Ἁγίου Ἡρακλειδίου, νὰ ἔχει ἐγκαινιασθεῖ ὡς γυναικεία κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἀπὸ τὸν ἀοίδιμο Ἀρχιεπίσκοπο καὶ Ἐθνάρχῃ Μακάριῳ τὸν Γ΄.

Γνωρίζετε πολὺ καλά, ἀγαπηταὶ ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί, ὅτι εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν τελείωση τὸ φύλο τῶν ἀνθρώπων οὐδένα παίζει ρόλο καὶ εἶναι πολὺ παραστατικὸ καὶ χαρακτηριστικὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο μεταξὺ ἄλλων εἶχε παρατηρήσει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος εἰς τὸν ἐπιτάφιο λόγο αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀδελφή του Γοργονία λέγων: «Ὡ γυναικεία φύσις, τὴν ἀνδρείαν νικήσασα διὰ τὸν κοινὸν ἀγῶνα τῆς σωτηρίας, καὶ σώματος διαφορὰν, οὐ ψυχῆς, τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐλέγξασα».

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι εἰς τὴν Ὁρθοδοξία δὲν ὑπῆρξε οὔτε καὶ ὑπάρχει ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν δύο φύλων ἀλλὰ ἰσοτιμία, δηλαδὴ ἀλληλοσεβασμὸς ἀπέναντι εἰς τὰς διαφορὰς καὶ ταυτοχρόνως ἀναγνώριση τῶν χαρισμάτων ἐκάστου.

Ἄλλωστε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἔκανε λόγο, δὲν καθώρισε εἰδικὰ ἰδανικὰ διὰ τὸν ἄνδρα, διάφορα ἐκείνων τῶν γυναικῶν, εἶναι δὲ γνωστὸν ἐκ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν παραδόσεως ὅτι διὰ τοῦ προσώπου τῆς Παναγίας Μητέρας Του εἶναι βιωματικά μεθεκτὴ ἢ ἐν Χριστῷ σωτηρία.

Εἰς ἐπίρρωση τούτου ἅς ἀναφερθῆ εἰς τὸ σημεῖο αὐτὸ τὸ ἀκόλουθο ἀπόσπασμα ἐκ τῆς «Διηγῆσεως» τοῦ βίου τῆς Ἁγίας Δομνίνης, ὅπου ἀναγράφεται ὅτι: «Ἐξ οὐ γὰρ ὁ δεσπότης Χριστὸς τὴν παρθενίαν ἐτίμησεν ὑπὸ παρθένου τεχθεῖς, τοὺς τῆς παρθενίας λειμῶνας ἢ φύσις ἐβλάστησε καὶ τὰ εὐώδη ταῦτα καὶ ἀμάραντα ἄνθη προσφέρει τῷ ποιητῇ, οὐκ εἰς ἄρρεν καὶ θῆλυ τὴν ἀρετὴν διακρίνουσα, οὐδὲ εἰς δύο διαφορὰς τὴν φιλοσοφίαν μερίζουσα: σωμάτων γάρ, ἀλλ' οὐ ψυχῶν τὸ διάφορον».

Ὅσον ἀφορᾷ ἰδιαιτέρως εἰς τὰς ἀσκητρίας προσφέρεται ἢ δυνατότης νὰ διαθέτουν τὰς ἰδίας πρὸς τοὺς ἀσκητὰς εὐκαιρίας διὰ πνευματικὴ καλλιέργεια καὶ ζῆλο ἀσκητικό, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀπαλλαγμένοι τῶν καθ' ἡμέραν μεριμνῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Τοῦτο, ἀσφαλῶς, προϋποθέτει σκληροὺς ἀγῶνας, διότι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δὲν κληρονομεῖται ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν διέλθῃ διὰ μέσου θλίψεων, πειρασμῶν, κινδύνων, ἐὰν δὲν ἔχει βαθεῖα πίστη, ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ νὰ κρατηθῆ στερεῶς ἐπὶ τῆς κλίμακος τῆς ἀγούσης εἰς τὸν οὐρανὸ καὶ διὰ νὰ μὴ κλονισθῆ ἐκ τῶν πειρασμῶν.

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖο, ἀγαπῆται ἐν Κυρίῳ ἀδελφαί, ἀποτελεῖ τὴν κλεῖδα τοῦ παραδείσου εἶναι, ὡς γνωρίζετε καλῶς ἢ ἀκλόνητος πίστις! Δὲν λησμονεῖτε τί εἶπε ὁ Κύριος πρὸς τὴν Χαναναία: «*Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε*». Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ μίαν ἱστορία σχετιζομένη πρὸς τὴν μακαρία καὶ μαρτυρική Νῆσο σας, τὴν ὁποία θὰ ἐπεθύμουν νὰ ὑπενθυμίσω δι' ὀλίγων εἰς τὴν ἀγάπην σας.

Εἶναι πασίγνωστος διὰ τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν φιλανθρωπία του ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Ἅγιος Ἰωάννης, ὁ ἐπωνομασθεὶς διὰ τοῦτο «Ἐλεήμων», ὁ ὁποῖος καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀμαθοῦντα. Κάποτε τὸν ἐπεσκέφθη γυνὴ πού καὶ αὐτὴ καταγόταν ἀπὸ τὴν ἰδίᾳ πρὸς ἐκεῖνον πατρίδα καὶ ἤθελε νὰ ἐξομολογηθῆ μία πολὺ βαρεῖα ἁμαρτία της, ἐφοβεῖτο, ὅμως, ὅτι ἐκεῖνος δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὸ ἄκουσμα αὐτό.

* * *

Ὁ Πατριάρχης τὴν συνεβούλευσε τελικῶς νὰ τοῦ γράψῃ τὸ ἁμάρτημά της. Ἐκεῖνη ἔκανε ὅπως τῆς ὑπέδειξε ὁ Ἅγιος, ὁ ὁποῖος μετ' ὀλίγον μετέστη εἰς τὰ ἐπουράνια. Ἡ Ἀναστασία, ὅπως ἐλέγετο ἢ γυνὴ, θεώρησε ὅτι ἡ ἐπιστολὴ εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε γράψῃ τὸ ἁμάρτημά της θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ περιπέσῃ εἰς τρίτους μὲ ἀποτέλεσμα νὰ γίνῃ γνωστὸ καὶ εἰς κατάστασιν ἀλλοφροσύνης ἐκάθητο ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ νύκτας ἐπὶ τοῦ τάφου του ὀλοφυρομένη καὶ ἰκετεύουσα τὸν Ἅγιο, τὸν ὁποῖο ἐθεώρει κοιμώμενο ἐντὸς τοῦ μνήματος κατὰ τὸ «*Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσιν*», νὰ ἐγερθῆ καὶ νὰ τῆς ἐπιστρέψῃ τὴν ἐπιστολὴν ἢ νὰ τῆς εἴπῃ πού εὐρίσκετο. Αὐτὸ τὸ ἐπαναλάμβανε συνεχῶς καὶ ἀκλονήτως πιστεύουσα περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν παρακλήσεων της.

Καὶ αἴφνης ὁ Ἅγιος ἠγέρθη ἐκ τοῦ τάφου καὶ τῆς ἔδωσε τὴν ἐπιστολὴ της ἄθικτη. Ὅταν τὴν ἤνοιξε κατὰ πληκτὴ εἶδε ὅτι τὰ ἰδικὰ της γράμματα εἶχαν σβεσθῆ καὶ εἰς τὴν θέσῃ των ὑπῆρχε τὸ ἔξις: «*Διὰ Ἰωάννην τὸν δούλον μου ἐξήλειπτέ σου ἢ ἁμαρτία...*».

Εὐχαριστῶν ὑμᾶς διὰ τὴν ὑποδοχὴν, εὐχομαι ὀλοκαρδίως ὁ Κύριος νὰ σᾶς ἐνισχύῃ εἰς τοὺς πνευματικούς σας ἀγῶνες καὶ ὅλοι νὰ ἀξιωθοῦμε τοῦ θείου στεφάνου τοῦ δι' ἡμᾶς σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΑΧΑΙΡΑ

Ἐπόμενος προσκυνηματικὸς σταθμὸς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδοῦλου ἦταν ἡ ἀνδρῶα Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Μαχαιρᾶ, ἡ ὁποία ἔλκει τὴν χρονικὴ της καταγωγὴν εἰς ἀρχὰς τοῦ 12ου αἰῶνος, εἶναι ἄμεσα συνδεδεμένη μὲ τοὺς ἀγῶνες τῶν Κυπρίων γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Κύπρου, ἰδιαιτέρως δὲ μὲ τὸν ἀγῶνα τῆς Ε.Ο.Κ.Α. 1955-1959 καὶ τὸν ὑπαρχηγό της Γρηγόρη Αὐξεντίου.

Στὴν εἴσοδο τῆς Μονῆς τὸν Μακαριώτατο ὑποδέχθηκε ἡ πολυπληθὴς Μοναστικὴ Ἀδελφότης, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἡγούμενο τῆς Μονῆς, Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη Ἐπιφάνιο.

Στὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς τελέστηκε ἡ καθιερωμένη ἐπίσημη Δοξολογία, στὸ τέλος τῆς ὁποίας ὁ Ἡγούμενος Ἀρχιμανδρίτης Ἐπιφάνιος προσφώνησε τὸν Μακαριώτατο ὡς ἔξις:

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ
ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ, ΕΠΙ Τῆ ΕΥΚΑΙΡΙΑ
ΤΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ
ΜΟΝΗΝ ΜΑΧΑΙΡΑ

Μακαριώτατε,

Ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Μαχαιρᾶ ὑποδέχεται σήμερον μετὰ πολλῆς χαρᾶς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετὰ τῆς ἐκλεκτῆς καὶ τιμίας Συνοδίας Σας.

Εἰς τὸ ὄρος τοῦτο ἐπὶ ἐννέα καὶ πλέον αἰῶνας ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ὡς βασιλεὺς καθέζεται εἰς τὸ Ἱερὸν Μοναστήριόν της καὶ ἡ Ἱερὰ καὶ θαυματουργὸς εἰκὼν της, μία ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων εἰκόνων τῆς Ὁρθοδοξίας, καθημερινῶς ἀναβλύζει θαύματα καὶ ἰάματα πᾶσι τοῖς προστρεχομένοις καὶ ἀσπαζομένοις αὐτὴν ἐν πίστει.

Μέσα εἰς τὸ πέρασμα ζοφερῶν καὶ χαλεπῶν χρόνων, ἡ Θεοτόκος ἐνίκησε κοσμοκράτορας καὶ ἀθέους καὶ αἰρετικὰς αὐτοκρατορίας καὶ ἀπέδειξε ὅτι παρα-

μένει πάντοτε ἡ χάρις αὐτῆς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ ἔτσι οὐδέποτε αὕτη ἡ ἱερὰ Μονὴ διέκοψεν τὴν λειτουργίαν της, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς ἰδρύσεως της προσφέρει Κυρίῳ τῷ Θεῷ τὴν ἀναίμακτον ἱεραουργίαν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ τελείωσιν καὶ σωτηρίαν τῶν τέκνων της.

Ἡ νῆσος μας, ἡ ἀγιωτάτη Ἐκκλησία μας, καυχᾶται ἐν Κυρίῳ διὰ τὸν πλοῦτον αὐτὸν τῆς παρουσίας καὶ σκέπης τῆς Μητρικῆς Παναγίας Εἰκόνας της.

Ἡμεῖς ἀγαλλιάσιν ἀγαλλιώμεθα καὶ χαρὰν ἀνεκλάλητο χαίρομεν, ὅτι ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος πολλάκις μᾶς ἔδειξε τὴν Θεομητορικὴν της πρόνοιαν, τὴν προστασίαν, τὴν ἀντίληψιν καὶ τὴν σκέπην της τόσο ἐν τοῖς αἰσθητοῦς ὅσον καὶ τοῖς νοεροῦς πειρασμοῦς, τοῖς ὁποίοις διήλθομεν. Καὶ ὅταν σημεῖα τῆς παρακμῆς αἰσθητὰ ἐφαίνοντο εἰς τὸ κτεριακὸν συγκρότημα, τὸ ἀνθρώπινον δυναμικὸν καὶ τὴν πνευματικότητα τῆς Μονῆς τούτης, ἡ Παναγία μας, προνοοῦσα περὶ τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μονῆς ἦν ἔπηξεν ὁ Κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος, πρῶτα μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ ἡγουμένου Παύλου, νῦν Μητροπολίτου Κυρηνείας καὶ ἔπειτα τοῦ ἡγιασμένου Ἀθανασίου νῦν Μητροπολίτου Λεμεσοῦ, ἀνεκαίνισε αὐτὴν ἐκ βάθρων. Καὶ καθὼς ἀναφέρει ὁ ψαλμωδὸς «ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου», οὕτως ἐγένετο εἰς τὴν Μονὴν μας.

Νέοι, μορφωμένοι, ἐνήλικες, ἐπιτυχημένοι κοινωνικά, ἐπέλεξαν τὸν μοναχισμόν καὶ ἐξέλεξαν ὡς τόπον τῆς καταπαύσεώς τους ἐκ τῶν τοῦ βίου πραγμάτων, τὸ ὄρος τοῦ Μαχαιρᾶ. Ἀνεπαλαιώθη ἡ Μονή, κτίσθηκαν καινούργια κτίρια διὰ τὶς λειτουργικὰς ἀνάγκας τῶν ἐνασκουμένων ἀδελφῶν, ἡσυχαστήρια, ἐργαστήρια, παρεκκλήσια, καθιστικά, κελλιὰ κ.ἄ., καὶ τὸ Μοναστήρι ἀπὸ ἰδιόρρυθμο μετετράπη εἰς κοινόβιον κατὰ τὰ πρότυπα τῶν ἀρχαίων μοναστηριακῶν κοινοβίων.

Ἡμεῖς, ἀπόγονοι ἀγίων πατέρων, διάγομεν τὸν μοναχικὸν δίαυλον στιχοῦντες ἐπὶ τῇ πατρῴᾳ παραδόσει ἣν παρελάβομεν, ἰχηλατοῦντες ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἰχνῶν τῶν προγενεστέρων ἀγίων ἡμῶν πατέρων.

Ὑμᾶς δέ, εὐχαριστοῦμεν διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγάπης σας νὰ προσέλθετε εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦτο τοῦ Μαχαιρᾶ καὶ παρακαλοῦμεν νὰ εὐλογήσετε ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς μοναχοὺς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ταύτης, ὥστε διὰ τῶν ἀγίων εὐχῶν σας, νὰ τελειώσωμεν τὸν δρόμον

τῆς ἀσκήσεως καὶ νὰ ἀξιωθῶμεν τῆς οὐρανίου βασιλείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μετὰ τῆς Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν. Καλῶς Ἦλθατε.

Ἐπιπροσθέτως ὡς ἐνθύμιον τῆς ὑμετέρας ἐπισκέψεως προσφέρομεν πιστὸν ἀντίγραφον τῆς Ἐφειοῦ Εἰκόνας τῆς Παναγίας Μαχαιριωτίσσης.

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΝ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΟΝΗΝ ΜΑΧΑΙΡΑ

Πανοσιολογιώτατε Καθηγούμενε τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς,

Ἀγαπητοὶ Πατέρες καὶ Ἀδελφοί,

Λαὲ τοῦ Κυρίου εὐλογημένε,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Δοξάζομεν τὸν ἐν μία οὐσίᾳ καὶ μία δυνάμει Τριαδικὸν Θεὸν ὅτι σήμερον ἤχθημεν εἰς τὴν θεοσκεπὴ καὶ θεοστήρικτον Ἱερὰν Βασιλικὴν καὶ Σταυροπηγιακὴν Μονὴν Μαχαιρᾶ, τὴν ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ τῶν Μοναχῶν Ἰγνατίου καὶ Προκοπίου, τῆ χορηγία τοῦ Αὐτοκράτορος Μανουὴλ Α΄ τοῦ Κομνηνοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν τεθησαύρισται καὶ φυλάσσεται ὡς θησαυρὸς τιμαλφέστατος ἡ ἐφέστειος καὶ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Παναγίας τῆς Μαχαιριωτίσσης ἢ Ἀγιοσοριτίσσης ἱστορηθεῖσα διὰ τῆς δεξιᾶς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ.

Ἦκομεν, ὅχι ὡς ἐπισκέπται, ἀλλ' ὡς προσκυνῆται εἰς Κιβωτόν, ἡ ὁποία ἀείποτε εὐρέθη καὶ εὐρίσκεται πλησίον τοῦ πονεμένου λαοῦ τῆς μαρτυρικῆς Μεγαλονήσου καὶ προσήνεγκεν εἰς τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος ἀνεκτιμήτους εὐεργεσίας, ἰδρύσασα σχολεῖα, ὀρφανοτροφεῖα καὶ ἄλλα ἰδρύματα, ὅπου καλλιεργεῖται ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἐμπερίστατον ἄνθρωπον.

Κυρία, ἀσφαλῶς, ἀποστολὴ τῆς Μονῆς εἶναι ἡ ἀδιάλειπτος λατρεία τοῦ Τρισαγίου Θεοῦ καὶ ὁ ἀγιασμός ὅσων «ἀφέντες ἅπαντα» ἠκολούθησαν Αὐτόν. Διὰ τοῦ μοναχισμοῦ ἐπιδιώκεται νὰ πραγματοποιηθοῦν οἱ κατὰ Χριστὸν ἀρετές, ὡς ἡ αὐταπάρνησις, ἡ καταπολέμησις τῶν παθῶν, ἡ καλλιέργεια τῶν ἀρετῶν, ἡ προσευχή, ἡ λατρεία, ἡ ὁμοίωσις πρὸς τὸν Θεόν, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς χρι-

στιανικῆς ζωῆς, εὐδοκιοῦν εἰς τὸν μοναχισμόν. Ὁ μοναχὸς ἐξέρχεται ἐκ τοῦ κόσμου διὰ νὰ προσφέρει τὸν ἑαυτὸν του ὀλοκληρωτικῶς εἰς τὸν Θεόν· ἡ ὀλοκληρωτικὴ ὁμως αὐτοπροσφορὰ εἰς τὸν Θεὸν ἀποτελεῖ χρέος ἐκάστου μέλους τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζεται καὶ ὡς κοινωνία ἐξόδου.

Ἡ ἔξοδος ἐκ τοῦ κόσμου πραγματοποιεῖται ὡς πορεία πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν χαρίζει ὁ Θεός. Ἡ μετοχὴ εἰς τὴν ἐλευθερίαν αὐτὴν ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς πιστῆς τηρήσεως τοῦ θείου θελήματος. Τὰ δύο αὐτὰ πράγματα, ἡ πορεία πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἡ ρήσις τοῦ θείου θελήματος, τὰ ὁποῖα φαίνονται ἀντιφατικὰ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην λογικὴν, συνθέτουν τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν παραδοξότητα τῆς μοναχικῆς, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον τῆς χριστιανικῆς ζωῆς.

Διὰ νὰ προσεγγίσῃ ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεόν, πρέπει νὰ ἡσυχάσῃ ἐκ τῆς ταραχῆς καὶ τῆς συγχύσεως τοῦ κόσμου. Δι' αὐτὸ ὁ μοναχισμὸς συνέδεσεν ἐξ ἀρχῆς τὴν κίνησιν πρὸς τὸν Θεὸν μετὰ τῆς ἡσυχίας, ἡ ὁποία νοεῖται πρωτίστως ὡς ἐσωτερικὴ κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐξωτερικὴ ἡσυχία ἀναζητεῖται διὰ τὴν εὐκολωτέραν καὶ πληρεστέραν πραγματοποίησιν τῆς ἐσωτερικῆς.

Σκοπὸς τῆς μοναχικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀγιότης. Εἰς τὴν ἀγιότητα ὁμως καλοῦνται καὶ ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ὅλοι οἱ πιστοί, μοναχοὶ καὶ κοσμικοί, καλοῦνται νὰ γίνουν Ἅγιοι, ὅπως Ἅγιος εἶναι καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ αὐτῶν. Ἐνῶ ὁμως ὁ κοσμικὸς ἀρκεῖται συνήθως εἰς μίαν περιορισμένην εὐσέβειαν, ὁ μοναχὸς ἀντιμετωπίζει μετὰ σοβαρότητος τὴν κλῆσιν αὐτὴν πρὸς τὴν ἀγιότητα καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ. Δι' αὐτὸ ὁ μοναχὸς θεωρεῖται εἰς τὴν Ὁρθόδοξον παράδοσιν ὡς πρότυπον ζωῆς διὰ τὸν κοσμικόν.

Ἐπίσης, ἡ παλαίφατος αὕτη Μονὴ ἔχει καὶ παρουσίαν ἐθνικὴν. Σεμνύνεται καὶ κανχᾶται διὰ τὸν μοναχὸν αὐτῆς (1783) Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Κυπριανὸν τὸν Ἐθνομάρτυρα, ὁ ὁποῖος μὲ ἑλληνοπρεπὲς σθένος ἀντέταξε πρὸς τοὺς κατακτητὰς τῆς πατρίδος του: «Ὅποιοι... εἴσθε σεῖς καὶ τί ζητεῖτε ἀπὸ τεσσάρων ἡδὴ αἰῶνων εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἡμῶν χώρας, ὡς βδέλλαι ἐκμυζῶντες τὸ αἷμα μας, καὶ ὡς δαίμονες τῆς κολάσεως κατατυραννοῦντες τὰ πτωχὰ σώματά μας; Ὅποιοι εἴσθε σεῖς, οἱ δίκην τίγρεων εἰσβα-

λόντες εἰς τὸ ποίμνιον τοῦ Κυρίου καὶ κατασπαράσσοντες τὰς σάρκας τῶν ἀθῶων προβάτων Του; Τρέφεσθε ἐκ τῶν ἀχνιζόντων ἀπὸ τοῦ αἵματος σπλάγχων των! Τὰ πονηρὰ πνεύματα κρημισθήσονται καὶ αὐθις εἰς τὰ σκότη τοῦ Ἄδου καὶ ἐξαφανισθήσονται ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ὁ Σταυρὸς ὑψωθήσεται... Χριστέ μου! Τώρα ἐννοῶ ὅποια μαρτύρια ἐδοκίμασας, ὅταν ὑβρίζεσο καὶ ἐρραπίζεσο ὑπὸ τῶν δημίων Σου! Θεέ μου, ἐνδυνάμωσόν με, ὅπως πῶ τὸ ποτήριον τοῦτο ἐν Χριστιανικῇ ὑπομονῇ καὶ θείᾳ καρτερίᾳ, χάριν τοῦ Μεγάλου Ὀνόματός Σου καὶ τοῦ πολυπαθοῦς Ἐθνους μου! Ἡ ἡμέρα τῆς θανατώσεώς μου θὰ εἶναι ἡ ἐνδοξότερα τῆς ζωῆς μου».

Εἰς τὰς παγχρῦσους σελίδας τῆς Μονῆς καταγράφεται καὶ ἡ συμβολὴ τῆς εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ 1955-1959 διὰ τὸ ἱερόν καὶ θεόδοτον προνόμιον τῆς ἐλευθερίας. Ἐκφραστικὸν κορύφωμα τῆς συνδρομῆς τῆς Μονῆς εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸ συνιστᾷ ἡ καταφυγὴ καὶ ἐμπιστοσύνη τοῦ ὑπαρχηγοῦ τῆς ΕΟΚΑ Γρηγορίου Αὐξεντίου εἰς αὐτήν. Ὁ σταυραετὸς αὐτὸς τοῦ Μαχαιρᾶ διὰ τῶν πτήσεών του ἀπὸ ράχεως εἰς ράχην τῶν Κυπριακῶν βουνῶν, διὰ τῶν ἡρωισμῶν του καὶ τοῦ ὀλοκαυτώματός του εἰς τὴν ὑπερήφανον βουνοκορφὴν τοῦ Μαχαιρᾶ ἐγνώρισε τὸ τετιμημένον ὄνομα τῆς Κύπρου «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς». Ἐξωσμένος τὴν παναρχαίαν πανοπλίαν τῆς ἑλληνικῆς ἀρετῆς καὶ δεσμευμένος μὲ τὸν ἀρχαῖον ὄρκον τοῦ στρατοῦ τοῦ Παισανίου «οὐ καταισχνῶ ὄπλα τὰ ἱερά» ἐστάθη κατὰ τὴν κρίσιμον ὥραν ὀρθός. Δὲν ἀπέθανεν ὁ Αὐξεντίου. Ὅσοι γίνονται ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῶν μεγάλων ἰδανικῶν δὲν πεθαίνουν. Ὁ Αὐξεντίου ἔπαψε νὰ εἶναι θνητός. Ἐγινε ἀθάνατος. Τοῦτο, ἄλλωστε, δεικνύουν καὶ οἱ λόγοι τοῦ πατρὸς του «Τὰ τηλεγραφήματα πὸν μοῦ ἐστάλησαν καὶ τὰ μηνύματα συμπαθείας καὶ συγχαρητηρίων πὸν ἐπῆρα ἀποτελοῦν δι' ἐμὲ ἐπιταγὰς, τὰς ὁποίας καμμιὰ τράπεζα δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἐξαργυρώσει». Διὰ τῶν λόγων αὐτῶν κλίνομεν τὸν αὐχένα καὶ τὰ γόνατα καὶ προσευχόμεθα αἱ θυσίαι αὐταὶ νὰ ἀποτελέσουν τὴν ἐστίαν, ἡ ὁποία θὰ θερμάνῃ καὶ θὰ φωτίσῃ τὴν δικαίωσιν τῆς Κύπρου μας. Καὶ αἱ γενεαὶ τῶν Ἑλλήνων, τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς διαβιούντων νὰ ἀρδεύονται πνευματικῶς καὶ ἐθνικῶς ἀπὸ τὰς ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος διαχρονικὰς προσφορὰς τῆς Ἱερᾶς ταύτης ἐπάλλξεως, ἡ ὁποία ὡς

πηγή ἀκένωτος ἐμπνεύσεως καὶ φρονήματος εἶθε νὰ συνεχίση καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς δυσχερεῖς καιροὺς νὰ ἱκανοποιῇ τὴν δίψαν τοῦ ἀγωνιζομένου λαοῦ δι' εὐλογίαν, ἐλευθερίαν, ἀγάπην καὶ δικαίωσιν.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς τελετῆς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος ὁδηγήθηκε ἔξωθεν τῆς Μονῆς, στὸν χῶρο ὅπου δεσπόζει ὁ περίφημος ἀνδριάντας τοῦ Ὑπαρχηγοῦ τῆς Ε.Ο.Κ.Α. Γρηγόρη Αὐξεντίου, ὁ ὁποῖος σκοτώθηκε στίς 3.5.1957 μαχόμενος στὸ ὄρος Μαχαιρᾶ, ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους κατακτητῆς καὶ κατέθεσε στεφάνι στὴ μνήμη του. Στὴ συνέχεια ὁδηγήθηκε στὸν παρακείμενο μουσειακὸ χῶρο, ὅπου ἐκτίθενται ντοκουμέντα, προσωπικὰ ἀντικείμενα καὶ ἄλλα ἐκθέματα συνδεδεμένα μὲ τὴν ζωὴ καὶ τὸν θάνατο τοῦ μεγάλου Κύπριου ἀγωνιστῆ.

ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ Μακαριώτατος, συνοδευόμενος ἀπὸ τὰ Ἀρχιερατικά μέλη τῆς συνοδείας του, τὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱεραῆς Συνόδου Ἀρχιμ. Κύριλλο Μισιακούλη καὶ τὸν Ἐκπρόσωπό του ἐπὶ τοῦ Τύπου Ἀρχιμ. Τιμόθεο Ἄνθη, ἐπισκέφθηκε ἐπίσημως τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὅπου τὸν ὑποδέχθηκε θερμῶς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος Β' καὶ τὰ μέλη τῆς Ἱεραῆς Συνόδου.

Ὁ Μακαριώτατος κ. Χρυσόστομος Β' καλωσόρισε, ἀκόμα μία φορά, ἐπίσημως, τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν εὐχαρίστησε γιὰ τὸν κόπο στὸν ὁποῖο ὑποβλήθηκε νὰ ἐπισκεφθεῖ ὅλες τὶς Μητροπόλεις καὶ τὶς σημαντικότερες Ἱερῆς Μονῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸν λαό της καὶ νὰ ἀναπτερώσῃ τὸ ἠθικὸ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐθνικὸ του φρόνημα καὶ νὰ μεταφέρει στοὺς Κυπρίους ἀδελφούς τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ὀλόθυμη συμπαράσταση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ποιμνίου της.

Ἀκολούθησε ἀντιφώνηση τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΥΠΟΔΟΧΗΝ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομε,
Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Ἄφατος συγκίνησις διακατέχει ἡμᾶς σήμερον εὐρισκομένους ἐν μέσῳ ὑμῶν καὶ μάλιστα ὀλίγον μετὰ τὴν ἀνάδειξιν Ὑμῶν, Μακαριώτατε ἅγιε Ἀδελφέ, ψηφισματι κοινῶ πάντων ὁμοῦ, Κλήρου τε καὶ Λαοῦ, εἰς ποιμένα, πατέρα καὶ προστάτην τῆς κατὰ Κύπρον Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας.

Συγχαίρομεν Ὑμῖν καὶ «πάλιν καὶ πολλάκις» Μακαριώτατε καὶ Τιμιώτατε Ἀδελφὲ Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομε ἐπὶ τῇ ἐπαξίᾳ ἀναρρήσει Ὑμῶν εἰς τὸν περιόπτον Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Εἴμεθα βέβαιοι, ἡμεῖς οἱ ἐκ τῆς Μητέρας πατρίδος, Ἐκκλησία, Ἀρχοντες καὶ Λαός, ὅτι θὰ ἀναδειχθῆτε ἄξιος αὐτῆς τῆς ἱστορικῆς καμπῆς, ὡς ἀντάξιος τῶν μακαριστῶν προκατόχων ὑμῶν, ἄξιος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἄξιος τῆς πολυπλάγκτου ἀλλὰ καὶ ὄνειρικῶς γλυκείας Πατρίδος γῆς.

* * *

Μετ' αἰσθημάτων χαρᾶς καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης παραγενόμεθα εἰς Κύπρον.

Ἡ παρουσία ἐνταῦθα ἡμῶν καὶ τῆς Συνοδείας ἡμῶν, εἰς τὴν ὁποῖαν μετέχουν διακεκριμένα μέλη τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελεῖ ἐν ἀκόμῃ τεκμήριον τῶν ἀπ' αἰῶνων πάσης φύσως στενῶν δεσμῶν, οἱ ὁποῖοι ὑφίστανται μεταξὺ τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Οἱ δεσμοὶ τοῦτοι ἀποτελοῦν τὸ θεμέλιον τῆς ἐνότητος τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐν κοινῇ ἀθλήσει διὰ Χριστόν, ἐν Χριστῷ καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ, ἐχουσῶν ἐπικεφαλῆς τὴν Προκαθεζομένην Ἁγίαν του Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Μετὰ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως ἀναμνησκόμεθα, Μακαριώτατε ἅγιε Ἀδελφέ, τοῦ λόγου τὸν ὁποῖον εἶχετε ἐκφωνήσει κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναρρήσεως Ὑμῶν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ ἐπιθυμοῦμεν ὅπως τονίσωμεν ὅτι ἤγγισεν πολὺ λεπτὰς χορδὰς τῆς ψυχῆς τοῦ Ἔθνους ἡ ἀγωνία Ὑμῶν διὰ τὴν πνευματικὴν προκοπὴν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τοῦ ποιμνίου Ὑμῶν, τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν καλύτεραν ἐξυπηρέτησιν τῶν πιστῶν καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς πνευματικῆς αὐτῶν καταρτίσεως, καθὼς καὶ τὴν μέριμναν διὰ τὴν παιδεῖαν τοῦ τόπου.

Προσυπογράφωμεν τὸ ὑφ' Ὑμῶν λεχθὲν ὅτι ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς οἰκείας ταυτότητος δὲν σημαίνει οὔτε ἐθνικισμὸν οὔτε καὶ ἐθνικὸν ναρκισσισμὸν, ἀλλὰ καλλιέργειαν τῶν ἀξιῶν τῆς παραδόσεως, στέρεαν γνῶσιν τῆς ἱστορίας καὶ γενικῶς αὐτογνωσίαν. Ἐπομένως ἡ ἀποδοχὴ τῆς θέσεως αὐτῆς δηλώνει τὴν συμπαράταξιν παντὸς ἐχέφρονος διὰ τὴν παροχὴν εἰς τοὺς νέους παιδεῖας ἐχούσης τὴν ἀρμόζουσαν ἔκτασιν καὶ ποιότητα καὶ οὐδεὶς τίμιος ἄνθρωπος δύναται εἰς τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν διάγομεν, νὰ ἀρνηθῆ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, τόσον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσον καὶ εἰς τὴν Κύπρον, ὑπῆρξεν ὁ προστάτης τῆς Παιδείας καθ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα τῆς δουλείας ἀλλὰ καὶ ὄχι μόνον.

Εὐρισκόμενοι ἐν μέσῳ ὑμῶν ἐπιθυμοῦμεν ἵνα εὐχηθῶμεν ἀπὸ καρδίας ὅπως, τῇ συμπαραστάσει καὶ τῇ συνεργίᾳ τῶν ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας, εὐδοιωθῶν αἱ προσπάθειαι Ὑμῶν, Μακαριώτατε ἅγιε Ἀδελφέ, διὰ τὴν διεύρυνσιν τῆς Συνόδου τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἥτις, ὡς ἐτονίσατε εἰς τὸν Ἐνθρονιστήριον Λόγον ὑμῶν, ἀποτελεῖ πρακτικὴν ἀλλὰ καὶ θεολογικὴν ἀναγκαῖότητα τῆς νεωτέρας πορείας τῆς Ἐκκλησίας ὑμῶν.

Ἐν συγκινήσει βαθεῖα ἀσπάζόμεθα ὑμᾶς πάντας καὶ εὐχόμεθα ὑμῖν διαπύρως διηνεκῆ τὴν Ἀναστάσιμον ἐμπειρίαν καὶ χαράν.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Μετὰ τὸ πέρας τῆς κοινῆς συνεδρίας τῶν δύο ἀντιπροσωπειῶν ἐξεδόθη κοινὸ ἀνακοινωθὲν τῶν Ἐκκλησιῶν Κύπρου καὶ Ἑλλάδος, πού ὑπεγράφη ἀπὸ τοὺς δύο Προκαθημένους, δόθηκε στὴ δημοσιότητα τὴν ἐπομένη καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τῆς 30ῆς Ἀπριλίου μέχρι τῆς 6ῆς Μαΐου 2007 ἡ ἐπίσημη Εἰρηνικὴ Ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου καὶ τῆς συνοδείας Αὐτοῦ στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου μετὰ ἀπὸ τὴν πρόσκληση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσόστομου.

Κατὰ τὴν ἑξαήμερη παραμονὴ ὁ Μακαριώτατος ἐπισκέφθηκε τὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ τὶς Ἱερῆς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Ἱερῆς Μονῆς καὶ ἀρχαιολογικοὺς χώρους. Ἐπιπρόσθετα ἐπισκέφθηκε καὶ τέλεσε Τρισάγιο στὰ Φυλακισμένα Μνήματα, καθὼς καὶ σὲ ἄλλους χώρους ἐθνικῆς σημασίας γιὰ τὸν Κυπριακὸ λαό. Συναντήθηκε μὲ τὸν ἐξοχώτατο Πρόεδρο τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Τάσσο Παπαδόπουλο, τὸν ἐξοχώτατο Πρόεδρο τῆς Βουλῆς κ. Δημήτρη Χριστόφια, τὸν Πρέσβυ τῆς Ἑλλάδος στὴν Κύπρον, καθὼς ἐπίσης καὶ ἄλλους πολιτικούς καὶ δημοτικούς παράγοντες. Κατὰ τὶς ἀνωτέρω ἐπισκέψεις τοῦ ὁ Μακαριώτατος τιμήθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, τοὺς πολιτικοὺς φορεῖς, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τοὺς διαφόρους Δήμους. Οἱ δύο κατεχόμενοι Δήμοι Ἀμμοχώστου καὶ Κερύνειας ἐπέδωσαν τὸ κλειδί τῆς κατεχόμενης πόλεως τῶν ἀντιστοίχως, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ Δήμος Παραλιμνίου. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου τὸ Σάββατο 5 Μαΐου τὸ ἀπόγευμα ὀργάνωσε ἀνοικτὴ δεξίωση πρὸς τιμὴ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὴν Κυριακὴ 6 Μαΐου τελέστηκε Συλλειτουργοῦ τῶν δύο Προκαθημένων μὲ τὴ συμμετοχὴ τῶν μελῶν τῆς συνοδείας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Στὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ἔγιναν προσφωνήσεις καὶ ἀνταλλαγὴ δώρων.

Ὁ Προκαθημένος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος μετὰ τῶν συνοδῶν αὐτοῦ Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Δημητριάδος κ. Ἰγνατίου, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου καὶ Σισανίου κ. Παύλου καὶ ὁ Προκαθημένος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου Μακαριώτατος Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομος μετὰ τῶν Μελῶν τῆς

περὶ Αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου, μετὰ τὶς ἑξαήμερες ἐπαφές καὶ συζητήσεις τους, ὅπως καὶ κατὰ τὴν προγραμματισθεῖσα κοινὴ ἀπογευματινὴ τιμητικὴ συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τῆς 5ης Μαΐου 2007, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀνταλλαγὴ ἀποφειών, κατέληξαν στίς κάτωθι διαπιστώσεις καὶ ἀποφάσεις:

1. Παραμένει ἰσχυρὴ καὶ ἀταλάντευτὴ ἡ ἀδελφικὴ σχέση τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μὲ κοινὴ στόχευσή τους τὴν περαιτέρω οὐσιαστικὴ συνεργασία τους σὲ ὅλους τους τομεῖς: ἱεραποστολικό, κοινωνικό, ποιμαντικό, ἐθνικό.

2. Ἡ διάδοσις τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἀλήθειας, ἡ προαγωγὴ τῶν χριστιανικῶν ἀξιῶν καὶ ἡ πολυδιάστατη κοινωνικὴ προσφορὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, θὰ συνεχίσουν νὰ εὐρίσκονται μεταξὺ τῶν προτεραιοτήτων καὶ καθηκόντων τῶν ἡγεσιῶν καὶ τοῦ κλήρου τους.

3. Ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς παραμένει ἀταλάντευτα προσηλωμένος στίς πνευματικὲς καὶ ἐθνικὲς του καταβολές. Κυριαρχεῖται ἀπὸ τὸ ἀδιαπραγμάτευτο αἶτημα μίας δίκαιης καὶ βιώσιμης λύσης τοῦ Κυπριακοῦ Προβλήματος, πὺν θὰ ἐπανενώνει πραγματικὰ τὴν Κύπρον σ' ἓνα ἐλεύθερο, ἐνιαῖο, ἀνεξάρτητο καὶ δημοκρατικὸ Κράτος.

4. Γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἰσχυροποιήσεως τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ἐνδυνάμωσις τῆς πολιτιστικῆς τους ταυτότητος, παραμένουν πρῶτιστὰ καθήκοντα.

5. Ἡ ὑποβοήθησις στὰ διεθνή βήματα καὶ τοὺς διεθνεῖς ὀργανισμοὺς, τῶν πρωτοβουλιῶν τῶν Κυβερνήσεων καὶ τῶν πολιτικῶν ἡγεσιῶν Ἑλλάδος καὶ Κύπρου γιὰ τὴ λύση τοῦ Κυπριακοῦ Προβλήματος, εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὴν πλήρη ἀποκατάστασις τῆς διεθνοῦς νομιμότητος. Αὐτὸ θὰ ἐπιτευχθεῖ μὲ τὴν ἀποχώρησις τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων κατοχῆς, τὴν ἐπιστροφὴ τῶν προσφύγων στίς πατρογονικὲς ἐστίες τους, τὴ λύση τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ προβλήματος τῶν ἀγνοουμένων, τὸ σεβασμὸ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τὴν περιφρούρησις τῆς βεβηλούμενης καὶ λεηλατούμενης πολιτισμικῆς μας κληρονομιάς στὰ κατεχόμενα ἐδάφη.

6. Κρίθηκε ἀναγκαῖα ἡ συστηματοποίησις τῶν δι-

μερῶν ἐπαφῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἡ χορήγησις ὑποτροφιῶν καὶ ἡ ἀπὸ κοινοῦ δράσις τους γιὰ τὴ στήριξις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ ἱστορίας. Ἐπίσης τόνισθη ἡ ἀναγκαιότητα συνεργασίας σὲ θέματα βιοηθικῆς, οἰκολογίας, ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταναστῶν, νεότητος, οἰκογενείας, ναρκωτικῶν, εἰτζ, γυναικειῶν θεμάτων καὶ ἄλλων συγχρόνων ζητημάτων.

7. Ἡ χρησιμότητα τῆς συνεργασίας τῶν δύο Ἐκκλησιῶν στοὺς διορθόδοξους, διαχριστιανικούς, καὶ διαθρησκειακούς διαλόγους, ἀποτελεῖ ἀναγκαιότητα τῆς ζωῆς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Τέλος, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἐκφράζουν θερμὲς εὐχαριστίες γιὰ τὶς τιμητικὲς ἐκδηλώσεις καὶ τὰ αἰσθήματα ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ τοῦ Κυπριακοῦ Λαοῦ, τῆς Πολιτειακῆς καὶ Πολιτικῆς Ἡγεσίας τῆς Κύπρου, ὅλων τῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν Μέσων Ἐπικοινωνίας, πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλον καὶ τὴ Συνοδεία του.

Ὁ Ἀθηνῶν
Χριστόδουλος

Ὁ Κύπρου
Χρυσόστομος

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου
5 Μαΐου 2007

Ἀκολούθησε ἐπίσημη δεξίωσις πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στοὺς κήπους τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς. Στὴ δεξίωσις παραβρέθησαν προσωπικότητες τοῦ πολιτικοῦ κόσμου τῆς Κύπρου, ὁ Ἐξάρχος τοῦ Παναγίου Τάφου Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βόστρον κ. Τιμόθεος, ἐκπρόσωποι τῶν Χριστιανικῶν κοινοτήτων τῆς νήσου, ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Δημήτριος Ράλλης, ὁ Διοικητὴς τῆς ΕΛ.ΔΥ.Κ. Συνταγματάρχης κ. Ἀθανάσιος Κυριακόπουλος καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΜΑΪΟΥ 2007

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟ ΣΥΛΛΕΙΤΟΥΡΓΟ

Κορύφωσις τῆς Ἐπισήμου, Εἰρηνικῆς ἐπισκέψεως τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου ἀποτελέσθη τὸ συλλεῖτουργο πὺν τελέσθηκε, τὴν τελευταία ἡμέρα, στὸν Ἱερὸ Ναὸ

Εὐαγγελισμοῦ Παλουριώτισης Λευκωσίας.

Στὴν θεία Λειτουργία προεξήρχαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομος Β΄. Τοὺς δύο Προκαθημένους πλαισίωσαν:

Οἱ Πανιερώτατοι καὶ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες

Πάφου κ. Γεώργιος

Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος

Κιτίου κ. Χρυσόστομος

Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἄνθιμος

Λεμεσοῦ κ. Ἀθανάσιος

Μόρφου κ. Νεόφυτος

Βόσρων κ. Τιμόθεος, οἱ Σεβασμιώτατοι Ἐπίσκοποι Κύκκου κ. Νικηφόρος καὶ

Τριμυθοῦντος κ. Βασίλειος, καθὼς καὶ πλῆθος Ἱερέων καὶ Διακόνων ἐκ Κύπρου καὶ ἐξ Ἑλλάδος.

Περὶ τὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος Β΄ προσφώνησε τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς ἑξῆς:

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΚΥΠΡΟΥ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟ, ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟ
ΣΥΛΛΕΙΤΟΥΡΓΟ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΠΑΛΟΥΡΙΩΤΙΣΣΑΣ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλε,

Ἀφοῦ δοξολογήσουμε «Χριστὸν τὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν» καὶ μὲ τὴν ἱερουργία τῆς ἀναιμάκτου θυσίας «ἐπίομεν πόμα καινόν, οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου τερατουργούμενον, ἀλλ' ἀφθαρσίας πηγῆν», μὲ χαρὰν ἀνυπέρβλητη, «ἐστῶτες ἐν τόπῳ ἁγίῳ», σᾶς καλωσορίζουμε καὶ ἐπίσημα στὴ νῆσο μας.

Καλωσορίσατε, Μακαριώτατε ἅγιε ἀδελφέ, μετὰ τῆς τιμίας συνοδείας σας, στὸν καθημαγμένο ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς ἐθνικοὺς ἀγῶνες καὶ ἁγιασμένο ἀπὸ τὰ παθήματα τῶν μαρτύρων καὶ τὰ δάκρυα τῶν ὁσίων τῆς πίστεως μας τόπο, τὸν ὁποῖο ὁ Θεὸς «ἔδωκε τοῖς

πατράσιν ἡμῶν» εἰς κατοικίαν. Στὸ πρόσωπό σας καλωσορίζουμε καὶ ἀσπαζόμαστε ὅλη τὴν σεπτὴ ἱεραρχία, σύμπαντα τὸν κληρὸ καὶ τὸ φιλόχριστο λαὸ τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁλόκληρο τὸν Ἑλληνικὸ λαό.

Μαζί μας συναγάλλονται σήμερα οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Βαρνάβας. Ὁ Παῦλος ὡς ἰδρυτῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ συνιδρυτῆς μετὰ τοῦ Βαρνάβα τῆς δικῆς μας Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τυγχάνει καὶ θερμότατος προστάτης. Συνευφραίνονται μαζί τους καὶ οἱ χοροὶ τῶν ἁγίων πατέρων πού τελειώθηκαν μὲ τὴ μαρτυρία τῆς κοινῆς μας πίστεως καὶ τῆς κοινῆς μας ἐθνικῆς καταγωγῆς.

Ὁ ἐρχομὸς σας ἐδῶ, δὲν ἀποδεικνύει μόνον τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὸν σύνδεσμο τῆς ἀγάπης μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας, ὅπως ἔμπρακτα διακηρύττουμε μὲ τὸ σημερινὸ συλλεϊτουργό μας. Αὐτὰ παρατηροῦνται καὶ διακηρύττονται καὶ στίς ἐπισκέψεις ἄλλων Ὁρθοδόξων Προκαθημένων. Ἡ ἐπίσκεψή σας, Μακαριώτατε, πρώτη πού δεχόμαστε στὴν Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, ἀπὸ τῆς ἀνόδου μας εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο, ἐπιβεβαιώνει πρωτίστως τὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Δὲν ἀποδεικνύει τὸ ὁμόθηρκο μόνον. Προβάλλει τὸ ὅμαιμον καὶ τὸ ὁμόγλωσσον. Τονίζει τὴν ἀγάπη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον σας γιὰ τὸν ἀγωνιζόμενο Κυπριακὸ Ἑλληνισμό.

Παράλληλα, ἡ ἐπίσκεψή σας, μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρία τοῦ συμπροβληματισμοῦ γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ Χριστιανικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ ἰδιαίτερος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, καθὼς καὶ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐξέτασης τρόπων ἀποτελεσματικότερης παρέμβασης στὰ πράγματα.

Ὁ σύγχρονος κόσμος στέκει ἐπιφυλακτικὸς μπροστὰ στὰ μηνύματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς δυνατοτήτας της νὰ ἐξάξει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὰ σημερινὰ ἀδιέξοδά του. Κάνει ἀκριβῶς ὅπως καὶ ἡ Σαμαρείτιδα τῆς σημερινῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς. Ἡ Σαμαρείτιδα ἀντέταξε στὸν Χριστὸ τὸ γεγονός ὅτι δὲν εἶχε τὰ μέσα γιὰ νὰ πετύχει τὸ ἐπιδιωκόμενο. «Οὔτε ἄντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ», τοῦ εἶπε. Δὲν εἶχε τὸν κάδο καὶ τὸ σχοινὶ γιὰ νὰ ἀντλήσει νερό. Κι ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ πηγάδι ἦταν βαθύ. Μὰ κι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, στὴ σύγχρονη γλῶσσα, διατείνεται: «Εἶναι

πολλά και σοβαρά τὰ προβλήματά μας. Ἡ κρίση πού μᾶς μασιτίζει εἶναι βαθιά. (Τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ). Τί μπορεῖ νὰ προσφέρει ἢ πῶς μπορεῖ νὰ βοηθήσει σ' αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιο; Δὲν διαθέτει τὰ μέσα, (τὸ ἄντημα), ὁ Χριστιανισμός, λένε οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι, γιὰ νὰ δώσει λύσεις στὰ προβλήματά μας.

Κι ἀκόμα, ἡ Σαμαρείτιδα θεωροῦσε τὸν Χριστὸ κατώτερο ἀπὸ τὸν προπάτορά της, τὸν Ἰακώβ. «Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ;» τοῦ λέγει. Κι ὁ σημερινὸς κόσμος θεωρεῖ τὰ συστήματά του –πολιτικά, κοινωνικά, οἰκονομικά–, ἀνώτερα ἀπὸ τὸν Χριστό. Πῶς εἶναι δυνατό, διερωτᾶται, νὰ πετύχει ὁ Χριστιανισμὸς ἐκεῖ πού τὰ τόσο καλομελετημένα συστήματά μας ἀπέτυχαν;

Ἡ εὐθύνη τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας, ὡς ἐκ τούτου, στὴν ὀρθὴ ποδηγέτηση πρῶτα τοῦ πληρώματός μας καὶ ὕστερα ὅλου τοῦ κόσμου, εἶναι μεγάλη. Καὶ γι' αὐτὴ τὴν εὐκαιρία, τοῦ συμπροβληματισμοῦ καὶ τῆς ἀναζήτησης διεξόδων στὰ σημερινά, μακρὰν τοῦ Θεοῦ ἀδιέξοδα, πού μᾶς δίνει ἡ ἐπίσκεψή σας, σᾶς εὐχαριστοῦμε ιδιαίτερα.

Στὴν Κύπρο, ὅπως γνωρίζετε, Μακαριώτατε, τελεσιουργεῖται τὸ μυστήριο τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἱερουργεῖται τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου ἀδιάκοπα, ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ, μέχρι καὶ σήμερα. Στὴν ιδιαίτερη πατρίδα μας ἡ ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψη καὶ σωτηρία βρῆκαν ἀπ' ἀρχῆς γόνιμο ἔδαφος καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὡς «ἄμπελος ἐκκληματοῦσα», κάλυψε κάθε σπιθαμὴ τοῦ ἐδάφους της. Γιὰ δύο χιλιάδες τώρα χρόνια, ἡ Ἐκκλησία μας, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀπ. Βαρνάβα, πολλές φορὲς μέσα ἀπὸ δύσκολες καὶ ἀντίξοες συνθήκες, πρόσφερε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ προσφέρει, πλούσιους τοὺς καρποὺς τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ δράσεώς της.

Ταυτόχρονα λόγω τῆς γεωγραφικῆς θέσης τῆς νήσου μας καὶ τῆς ἀπομόνωσης ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο Ἑλληνικὸ κορμό, ἡ Ἐκκλησία μας ἀνέλαβε καὶ τὸ ρόλο τῆς περιφρούρησης καὶ διαφύλαξης τῆς ἐθνικῆς συνείδησης τοῦ ποιμνίου της. Στους μακρούς, τοὺς σκοτεινοὺς καὶ ἀσέληνους αἰῶνες τῆς δουλείας, ἡ Ἐκκλησία ὑποβάστασε καὶ περικράτησε, περιέθαλψε καὶ ἐνίσχυσε τὸν Κυπριακὸ Ἑλληνισμό. Διαρκεῖς ἀγῶνες, ἐκατόμβες θυμάτων, θυσίες τῶν προκαθημένων της καὶ ἄλλων ἱεραρχῶν καὶ κληρικῶν, ταύτισαν

τὴν Ἐκκλησία μὲ τὸν λαὸ καὶ τὴν ἱστορικὴ πορεία του.

Ἡ βία καὶ ἡ κατοχὴ, οἱ διώξεις καὶ ἡ προσφυγοποίηση τῶν τελευταίων 33 ἐτῶν εἶναι, Μακαριώτατε, μία ἀλγεινὴ ἐπιτομὴ καὶ σύννοψη τῶν ἀνεκδιήγητων δεινῶν καὶ συμφορῶν τῶν τελευταίων ὀκτῶ αἰῶνων δουλείας σὲ διάφορους ἀφέντες. Μόνο, πού τὰ τελευταία πλήγματα ἤλθαν τόσον ἀλλεπάλληλα καὶ σὲ τόσο μικρὸ χρόνο, πού ἔπνιξαν καὶ ἔρριξαν στὴ λήθη τὸ ἱστορικὸ ἄλγος τῶν παθημάτων τῶν ὀκτῶ αἰῶνων τῆς ἐπαχθοῦς δουλείας μας.

Σᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία, στὶς λίγες μέρες τῆς ἐδῶ παραμονῆς σας, νὰ διαπιστώσετε τὸ δράμα καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς πατρίδας μας. Εἶδατε τὴν κατοχὴ καὶ τὸ συρματοπλέγμα τοῦ αἴσχους. Ἀφουγκραστήκατε τὸ πόνο τῶν προσφύγων, τὸν ὄδυμο τῶν συγγενῶν τῶν ἀγνωσμένων, τὸν θρήνο τῶν προγόνων μας. Ταυτόχρονα, ἀκούσατε ἀπὸ κοντά, σ' ὅσα μέρη μᾶς ἐπέτρεψε ἡ ἐπαίσχυντη κατοχικὴ γραμμὴ νὰ σᾶς ξεναγήσουμε καὶ τὸν ἐθνικὸ παλμὸ τῆς Κύπρου. Εἶναι ὁ ἴδιος παλμὸς τὸν ὁποῖον ἀκοῦτε καὶ στὸ «κλεινὸν ἄστν» καὶ στὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι ὁ ἴδιος παλμὸς, γιατί μία εἶναι ἡ καρδιά.

Ἡ πολυετῆς ἄρση τοῦ σταυροῦ καὶ τὸ μέγεθος τῶν παθημάτων, κλονίζουν κάποτε τὴν πίστη μερικῶν καὶ ἀποδυναμώνουν, ἔτσι, τὴν ἐμμονὴ στοὺς ἀμετάθετους στόχους τοῦ ἀγῶνα μας. Εἶναι στιγμὲς πού ἡ ἀναληθία τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς καὶ ἡ ἀδιαφορία ἄλλων, καθὼς καὶ οἱ μεθοδεύσεις τῆς κατοχικῆς δύναμης, τείνουν νὰ μᾶς ἐκτρέψουν ἀπὸ τὶς ἐπιδιώξεις μας.

Μπροστὰ σ' αὐτοὺς τοὺς νέους, ἐπιπρόσθετους κινδύνους, ἡ Ἐκκλησία μας καὶ πάλι ἐπαγρυπνεῖ καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐμπεδώσει στὸ λαὸ μας τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἐμμονῆς στὸ δίκαιο ἀγῶνα μας καὶ τοὺς ἀμετάθετους στόχους μας. Καὶ δὲν εἶναι, δυστυχῶς, οἱ στόχοι μας ἐκεῖνοι πού ἔπρεπε νὰ εἶναι. Αὐτοὶ πού ἀξίζουν στὸ λαὸ μας, ὅπως καὶ σὲ κάθε ἐλεύθερο ἄνθρωπο. Ἀδήριτοι συμβιβασμοί, λόγω τῶν ἱστορικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν γεωγραφικῶν συντεταγμένων μας, ἐλαχιστοποίησαν σήμερα τὶς ἐπιδιώξεις μας. Τὶς ἔφεραν στὸ μέτρο τῆς ἀπλῆς ἐξασφάλισης τῆς ἐθνικῆς ἐπιβιώσεώς μας στὴ γῆ τούτη τῶν πατέρων μας. Πέραν τούτων, ὅμως, δὲν μποροῦμε νὰ ὑποχωρήσουμε. Τέτοια ὑποχώρηση θὰ σήμαινε ἐθνικὴ

αὐτοκτονία. Κι ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, πού γιὰ αἰῶνες ἐβάστασε τὸν σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου τοῦ πληρώματός της, οὐδέποτε θὰ συναινέσει σὲ περαιτέρω ὑποχωρήσεις.

Γνωρίζουμε, Μακαριώτατε, τὸ ἀδιάπτωτο ἐνδιαφέρον σας γιὰ τὸ ἐθνικὸ μας πρόβλημα. Καὶ σᾶς συγχαίρουμε γιὰ τὶς καίριες παρεμβάσεις σας καὶ τὶς ὑποδείξεις σας κατὰ καιροῦς, πρὸς τὴν Κυβέρνηση καὶ τὴν πολιτικὴ ἡγεσία τῆς μητρὸς πατρίδος. Προσδοκοῦμε συνέχιση καὶ ἐπαύξηση τοῦ ἐνδιαφέροντός σας αὐτοῦ. Κι ἀκόμα θέλουμε νὰ μεταφέρετε στὴν Ἑλλάδα, στὸ λαὸ καὶ τὴν ἡγεσία, μιὰν ἀξίωσή μας: Δὲν εἴμαστε ἀπομακρυσμένοι συγγενεῖς, γιὰ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ δείχνει κάποια συμπάθεια τὸ Ἐθνικὸ Κέντρο. Οὔτε κι ἀποτελοῦμε μέρος τῆς Ἑλληνικῆς διασπορᾶς «πάροικοι ἐν γῆ ἄλλοτρία» πού χρειάζομαστε ἀπλῶς στήριξη γιὰ νὰ μὴ χάσουμε τὴ γλῶσσα καὶ τὰ ἔθιμά μας. Εἴμαστε οἱ γηγενεῖς κάτοικοι τοῦ τόπου τούτου, γνήσιοι Ἕλληνες, ἐδῶ καὶ τρισήμισι χιλιάδες χρόνια. Καὶ δὲν ἐκλιπαροῦμε. Ἀπαιτοῦμε, δικαιωματικά, τὴ συμπαράταξη ὀλόκληρου τοῦ Ἔθνους. Θέλουμε καὶ νὰ ἀκοῦμε τὴ λέξη ἀπελευθέρωση, (πού τελευταῖα διεγράφη ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ λεξιλόγιο), ἀλλὰ καὶ νὰ βλέπουμε ἔργα πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση.

Μακαριώτατε,

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, εἰς ἔνδειξη τῆς βαθύτατης ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ πού τρέφει πρὸς τὸ σεπτὸ Σας πρόσωπο, διερμηνεύουσα δὲ ταυτόχρονα τὰ αἰσθήματα ὀλόκληρου τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιὰ τοὺς σθεναροὺς ἀγῶνες Σας ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καθόλου καὶ τοῦ χειμαζόμενου κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀποφάσισε νὰ Σᾶς ἀπονείμει τὴν ἀνώτατη τιμητικὴ διάκριση πού εἶναι τὸ «Χρυσὸν Παράσημον τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα».

Θὰ θέλαμε βέβαια νὰ Σᾶς ὑπομνήσουμε ὅτι ὁ εἰκονιζόμενος ἐπὶ τοῦ παρασήμου πάνσεπτος τάφος τοῦ προστάτη τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας, ὅπως προσεῦχεσθε πρὸς τὸν Ὑψιστὸ Θεὸ νὰ συντημήσει τὸ χρόνο τῆς δοκιμασίας μας καὶ σύντομα νὰ ἐπιτρέψει τὴν ἐπιστροφή τῶν προσφύγων στὶς πατρογονικὰς τους ἐστίες, ὅπως καὶ τῶν ἀγνωσμένων ἀδελφῶν μας πού βρῖσκονται ἀκόμη στὴ ζωὴ, καθὼς καὶ τὴ δυνατότητα

μας νὰ μεταβαίνομε ἐλεύθερα στὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὀσιά μας, σ' ὀλόκληρη τὴν Κύπρο μας. Τὸ παράσημο τοῦτο ἂς εἶναι σὲ διαρκῆ ὑπόμνηση τῆς παρακλήσεώς μας αὐτῆς!

Ἐμεῖς δέ, πιστοὶ στὶς παραδόσεις καὶ στὴν Ἑλληνικὴ μας Ἱστορία, οὐδέποτε θὰ ὑποστείλομε τὴ σημαία τῶν ἀγῶνων γιὰ Ἐλευθερία καὶ Δικαιοσύνη, πρόθυμοι πάντοτε γιὰ κάθε θυσία, «ἕως οὗ ἡμέρα διαιγάση καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ» (Β' Πέτρο. 1, 19), πού θὰ ἀναγγεῖλει τὸ φέγγος τῆς ποθεινῆς ἐκείνης ὥρας, κατὰ τὴν ὁποία θὰ ἀποτινάξομε τὸ δουρικὸ ζυγὸ ἀπὸ τὸ κατεχόμενο τμῆμα τῆς μεγαλονήσου μας!

Καὶ πάλι, Μακαριώτατε, Σᾶς ἐκφράζομε τὰ αἰσθήματα τοῦ σεβασμοῦ μας, τῆς ἀγάπης μας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μας γιὰ τὴ μέχρι σήμερα συμβολὴ σας, τόσο στοὺς ἀγῶνες τῆς χειμαζόμενης Πατρίδας μας, ὅσο καὶ τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας καὶ Σᾶς παρακαλοῦμε, ὅπως εὐλογήσετε τὸ λαὸ μας καὶ ἀπευθύνετε πρὸς αὐτὸν τὸ λόγο τῆς ἀγάπης Σας!

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀπένειμε στὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο, Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο τὴν Ἀνώτατη Τιμητικὴ Διάκριση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου τὸ Παράσημο τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἀποστόλου Βαρνάβα.

Ἀκολούθησε ἡ ἀντιφώνηση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου:

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΣΥΛΛΕΙΤΟΥΡΓΟΝ ΕΝ Τῷ
ΙΕΡῶ ΝΑῶ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΠΑΛΟΥΡΙΩΤΙΣΣΗΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφε καὶ συλλειτουργε τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Χρυσόστομε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερηδιστα προσαγορεύομεν.

«Δοξάζω τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ τὴν δύναμιν καὶ Πνεύματος Ἁγίου ὑμῶν τὴν ἐξουσίαν» καθὼς ἀξιοῦμαι νὰ πραγματοποιῶ μετὰ τῆς συνοδείας μου τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς μου ὡς Ἀρχιεπισκόπου

Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Εἰρηνικήν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς Σας ὡς νέου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου ἐπίσημον, ἐπίσκεψίν μου εἰς τὴν πολύπαθον καὶ ἱστορικήν Μεγαλόνησον, κατόπιν μάλιστα τῆς εὐγενικῆς Σας προσκλήσεως.

Ἡ ἐπίσκεψίς μου αὐτὴ εἶχε κατὰ τὸ παρελθὸν προγραμματισθῆ καὶ δις ἔνεκα τῆς παρεμπεισοῦσης ἀσθενείας τοῦ Μακαριωτάτου προκατόχου Σας Ἀρχιεπισκόπου πρ. Κύπρου κ. Χρυσοστόμου εἶχε ἀναβληθῆ δι' εὐθετώτερον χρόνον. Τὸν σπουδαῖον τοῦτον ἐκκλησιαστικὸν ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ ἐθνικὸν ἠγέτην περιβάλλομεν μὲ ὅλον τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησίν μας, ἐπειδὴ οὗτος σὲ κρίσιμες στιγμὲς ἀνεδείχθη ἀληθῆς Ποιμενάρχης καὶ ἀκραιοφάνης Ἑλλήν. Εὐχόμεθα δὲ ὅπως ὁ Κύριος συντροφεύει αὐτὸν κατὰ τὴν δοκιμασίαν τῆς ὑγείας του. Ἀλλὰ ἰδοὺ ὅτι ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα συνέλθωμεν ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἤδη ἐπὶ μίαν ὄλην ἑβδομάδα εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν Σας προστασίαν καὶ στέγην, ἀπολαμβάνοντες τὴν ἀβραμιαίαν καὶ ἀρχοντικὴν Σας φιλοξενίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ εὐκλεῖ ἑπιτεύγματα τῆς Ἐκκλησίας Σας καὶ τοῦ εὐγενοῦς ποιμνίου Σας, διὰ τὰ ὁποῖα ὅλα συγχάρομεν ὡς ὁμογενεῖς, ὁμοπάτριοι, ὁμομήτριοι, ὁμογάλακτοι, ὁμόθρησκοι, ὁμόγλωσσοι, ὁμόφυλοι, ὁμοίμοι καὶ ὁμόθυμοι πρὸς ὑμᾶς, ἐν συνειδήσει ὅτι ἤλθομεν εἰς τὰ ἴδια καὶ ἀπηλάυσασμεν τὰ τῶν ἰδίων ἐπειδὴ ἡ κοινὴ πάντων ἡμῶν ἐλπίς καὶ χαρὰ καὶ δύναμις καὶ ἀπαντοχὴ καὶ παρηγορία εἶναι ἡ ἀδελφικὴ μεταξὺ ἡμῶν ἀλληλεγγύη καὶ ἡ στερεὰ πάντων ἡμῶν πίστις πρὸς κατίσχυσιν τοῦ δικαίου καὶ καθαιρέσιν ἀπειλητικῶν ὀχρωμάτων.

Ταυτοχρόνως, κατὰ τὴν βραχείαν ἐνταῦθα παραμονὴν μας, ἐδόθη εἰς ἡμᾶς ἡ εὐκαιρία νὰ διαπιστώσωμεν ἅπαξ ἔτι τὸ ὑψηλὸν καὶ ἀκμαῖον φρόνημα τοῦ λαοῦ, τὴν πεποίθησίν του ἐπὶ τὴν δικαίωσιν τῶν ἐθνικῶν του πόθων καὶ τὴν ἀδιαφιλονίκητον ἐπιθυμίαν του νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν εἰρηνικὴν διαβίωσιν τῶν δύο ἐν τῇ νήσῳ κοινοτήτων, πρὸς ἀμοιβαίαν πρόοδον ἐντὸς ἐνὸς ἐνιαίου καὶ ἀδιαιρέτου κράτους. Τὰ τοῦ κόσμου πράγματα, λίαν ἀγαπητὲ Μακαριώτατε Ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, ἐξελίσσονται, ὡς κοινῶς πιστεύεται, κατὰ τὰς τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς ἐπιθυμίας καὶ ἐπιδιώξεις. Ὅμως ἡ ἠθικὴ νομοτέλεια ἔχει πάντοτε τὸν τελευταῖον λόγον. Ὁ Θεὸς τοῦ δικαίου δὲν πρόκειται

νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ κατισχύσῃ ἐπὶ πολὺ τὸ ἄδικον οὔτε θὰ ἀφήσῃ ἀνυπεράσπιστον τὸν εὐσεβῆ Κυπριακὸν Ἑλληνισμόν. Ἀκραδάντως πιστεύομεν ὅτι τὸ πικρὸν τοῦ παρελθόντος θὰ διαδεχθῆ συντόμως τὸ γλυκὺ τοῦ μέλλοντος, ἐνῶ τὸ παρὸν ἀδιαμφισβητήτως δημιουργεῖ τὰς προϋποθέσεις διὰ τὸ ἐλπιδοφόρον μέλλον τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας συγκαταλεγομένη δηλονότι, ἐπὶ ἴσοις ὅροις, μεταξὺ τῶν ἐλευθέρων δημοκρατικῶν χωρῶν ποὺ ἀπαρτίζουν τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωσιν.

Ἐξαιρέτως δὲ καὶ ὅλως ὁμοθύμως χαιρόμεν σήμερον ὅτι ὄντως ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε πρὸ τοῦ φρικτοῦ Θυσιαστηρίου, ὅπου ἀγγέλων παρισταμένων, στολὰς περιβεβλημένων λαμπράς, τὸ Θυσιαστήριον κυκλούντων καὶ κάτω νεύοντων, θύεται ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ, ὁ τιθεὶς ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας. Σήμερον μεθ' ὑμῶν, τοῦ ὁμωνύμου τοῦ χρυσορροῦ ποταμοῦ Ἱεράρχου, τοῦ πολυφιλήτου Ἀδελφοῦ ἡμῶν, γευόμεθα τοῦ ἐνὸς Ἄρτου, ὅστις ἐστὶ Σῶμα Χριστοῦ, καὶ τοῦ ἐνὸς Ποτηρίου, ὅπερ ἐστὶ Αἷμα Χριστοῦ τὸ ἀπορρεῦσαν ἐκ τῆς ἀκηράτου Αὐτοῦ πλευρᾶς καὶ πληροῦν ἡμᾶς εἰς πάντας ἀρμούς, εἰς νεφροὺς καὶ καρδίαν. Οὕτως αἰσθανόμεθα ἰσχυροὶ ἐναντι τῶν κυκλούντων ἡμᾶς δυσαρέστων κακῶν, ἀλλὰ καὶ συμπαρατεταγμένοι πρὸς ἀντιμετώπισίν των, ἐφ' ὅσον κοινὴ εἶναι ἡ τύχη τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ κοινὰ αἱ προσδοκίαι αὐτοῦ καὶ κοινὰ τὰ παλαίσματα καὶ οἱ ἀγῶνες.

Ἀβιάστως ἀνατρέχομεν εἰς τὴν πολυκύμαντον ἱστορίαν τῆς Κύπρου κατὰ τὴν ὁποῖαν, ἐπὶ σειρὰν αἰῶνων ἢ ἐδῶ Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα ἐθέρμανε καὶ διεφύλαξε τὸν Κυπριακὸν Ἑλληνισμόν ἀπὸ κινδύνους αὐτόχρονα ἀφανιστικούς. Τιμῶσα καὶ ἐπεκτείνουσα τὴν παράδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ὑπῆρξεν ἡ ὄρνις ἢ ἐπισυνάξασα ὑπὸ τὰς σωστικὰς πτέρυγας αὐτῆς τοὺς κινδυνεύοντας νεοσσοὺς αὐτῆς καὶ ὁσάκις κατέστη ἀναγκαῖον συμπεριφέρθη ὡς ὁ θυσιαζόμενος Πελεκάν ὁ ἐνσταλάζων τοὺς ζωοποιοὺς κρουνοὺς τοῦ ἰδίου αἵματος εἰς τοὺς νεοσσοὺς του. Καὶ ἡ τοιαύτη προσφορὰ δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένη κινδύνων καὶ θυσιῶν. Κύπριοι Ἀρχιεπίσκοποι, Μητροπολίται, Ἱερεῖς καὶ Μοναχοὶ ἐδοκίμασαν πικροτάτους θανάτους καὶ διώξεις ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου των πάλαι τε καὶ ἐπ' ἐσχάτων. Δὲν λησμονοῦμεν τὰς θυσίας τῶν τέκνων τῆς Κύπρου ὑπὲρ τῆς

ἐλευθερίας τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος, οὐδὲ τὰς θυσίας τῶν Ἑλλαδιτῶν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς μεγαλονήσου Κύπρου. Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὸ αὐτόνοητον διὰ τοὺς ὅπου γῆς Ἑλλήνας καὶ προοιωνίζονται τὴν κοινὴν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πορείαν ἡμῶν ἐν ἀκαταλύτῳ πνευματικῇ ἐνότητι καὶ δυνάμει. Ἐπειδὴ, λοιπόν, διὰ τῆς συμμετοχῆς πάντων ἡμῶν εἰς τὸ κοινὸν τοῦτο ποτήριον, ἔχομεν παρόντα τὸν Χριστόν, ὅπως ἦδη ζῆ δεδοξασμένος ἐν τῷ οὐρανῷ, τοῦ Χριστοῦ τούτου «*τοῦ ἄνω καθημένου, τοῦ προσκυνουμένου παρὰ τῶν ἀγγέλων, τοῦ τῆς ἀκηράτου δυνάμεως ἐγγύς, τούτου ἀπογευόμεθα*» κατὰ τὸν ἱερὸν Δαμασκηνὸν (Δαμασκηνοῦ Ἐκθεσις ἀκριβῆς ... Δ, 13 Μ. 94, 1148-1149 καὶ Χρυσόστομου, Ὁμιλ. Εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους 3, παρ. 3 Μον. 11,24) καὶ τῶν γλυκερῶν καρπῶν τῆς μετ' αὐτοῦ ἐνώσεως ἀριζήλως ἀπολαμβάνομεν.

Οἱ κοινωνοῦντες τοῦ τεθεωμένου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου θὰ γευθῶσι μὲν τοῦ κοινοῦ ποτηρίου τοῦ θανάτου, ἢ ὑπερφυσική, ὅμως, ζωὴ ἢ ἐντεῦθεν εἰς αὐτοὺς μεταδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κυρίου θὰ συνεχισθῆ (Π.Ν.Τρεμπέλα, Δογματικὴ τ. Γ'. 215). Καὶ ὅπως ὁ Κύριος ἀνέστη ἐνδόξως οὕτω καὶ ἡμεῖς δὲν θὰ ἀναζήσωμεν ἀπλῶς, ἀλλὰ θὰ ἀναλάβωμεν σῶμα δεδοξασμένον καὶ ἀθάνατον, ἢ δὲ ἀθανασία ψυχῆς καὶ σώματος ἔσται κληρὸς μόνον ἐκείνων, ἐν τοῖς ὁποίοις «*ὁ Κύριος διὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς ἐναποκρύπτει τὴν ζωὴν καὶ ὡσπερ τί σπέρμα ἀθανασίας ἐντίθησι, καθάπερ εἰ τις σπινθήρα λαβὼν ἀχύροις ἐγκαταχώννυσι πολλοῖς, ἵνα σωζόμενον ἔχη τὸ τοῦ πυρὸς σπέρμα*» (Κυριλ. Ἀλεξανδρείας εἰς τὸν Ἰωάννην βιβλ. 6, Μ. 73,581).

Τὴν Ἀνάστασιν ταύτην ὠραματίσθησαν οἱ ἥρωες τοῦ 1821, ὁ ἀείμνηστος ἐθνομάρτυς Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανὸς καὶ οἱ ἐπίσης μαρτυρήσαντες Ἀρχιερεῖς, Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοὶ καὶ ἀκολούθως οἱ ἥρωες τοῦ ἔπους τῆς ΕΟΚΑ, οἱ ὁποῖοι, καίτοι νεανίαί, ἐδίδαξαν τὴν ἀνθρωπότητα ὅτι οἱ Ἕλληνες «*γὰρ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἀγίαν καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν*» ἀνέρχονται καὶ αὐτῆς τῆς ἀγχόνης τὸ ἰκρίωμα καὶ προσφέρουν τὸν ἑαυτὸν τῶν σφάγιον καὶ ἱερεῖον ἄμωμον εἰς τὸν βωμὸν τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης καὶ τοῦ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτός των. Κλίνομεν γόνυ εὐλαβείας πρὸ τῶν μαρτυρίων καὶ βασά-

των τῶν ἐδῶ ἀδελφῶν μας. Ἀσπαζόμεθα τὸ χῶμα παλαιῶν καὶ νέων τάφων καὶ δεόμεθα τοῦ Κυρίου, ὅπως τάξῃ ἐν σκηναῖς δικαίων τοὺς ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος πεσόντας ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρεθέντας. Ἰστάμεθα παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ἀπορφανισθέντων καὶ δοκιμαζομένων. Θαυμάζομεν τὴν ἀντοχὴν τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου. Συμμεριζόμεθα τὴν ἀγωνίαν τῶν συγγενῶν τῶν ἀγνοουμένων, οἱ ὅποιοι μετὰ παρελεύσειν 33 ὅλων ἐτῶν ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν ἀγνοούμενοι καὶ περὶ τῆς τύχης των νὰ μὴν δίδεται ἐπίσημος τις διαβεβαίωσις. Συμπαριστάμεθα πρὸς τοὺς ἐγκλωβισμένους, οἱ ὅποιοι φυλάττουν τὰς νοητὰς Θερμοπύλας τοῦ Ἔθνους μας. Θλιβόμεθα διὰ τὸ γεγονός ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ προσκυνήσωμεν τὰς κατελιμμένας ὑπὸ τοῦ εἰσβολέως Ἰερῆς Μονᾶς, τὰς ἑκατοντάδας τῶν ἐρειπωμένων Ἱερῶν Ναῶν, τὰ προσκυνήματα καὶ τὰ ἀγιάσματα τῆς Κύπρου. Ἀτενίζομεν μακρόθεν τὴν ὄροσειρὰν τοῦ Πενταδακτύλου, χῶρον τοῦ θρύλου καὶ τῆς ἱστορίας. Ἐπισκοποῦμεν ἐκ τοῦ μακρόθεν τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, τὴν ὁποῖαν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπισκεφθῶμεν, ὅπως καὶ τὴν κατεχομένην Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος εἰς τὴν Τριμυθοῦντα, γενέτειραν καὶ χῶρον ἀθλήσεως τοῦ θαυματουργοῦ Ἁγίου, τοῦ ὁποίου τὸ ἱερὸν σκῆνωμα τεθησαύριστα ἐν Κερκύρα ὡς σημεῖον τῆς ἐνότητος Ἑλλαδιτῶν καὶ Κυπρίων Ἑλλήνων. Παρηγορούμεθα ἐν τούτοις ὀλίγον, ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν ἐλευθέρων τούτων ἐδαφῶν δυνάμεθα νὰ ἀναπέμπωμεν θερμὰς δεήσεις καὶ ἰκεσίας πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ Δικαίου, ὅπως ἐπανενώσῃ τὰ δύο τμήματα τῆς νήσου καὶ χαρίσῃται εἰς τὸν λαόν Του εἰρηναίαν καὶ ἀδιατάρακτον ἀπόλαυσιν τῆς πλήρους ἐλευθερίας, τῆς πλήρους δικαιοσύνης, τῆς πλήρους ἀποκαταστάσεως. Ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς ἔχει ἀποδείξει ὅτι διαθέτει πλήρη ἐπίγνωσιν καὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ καὶ ἔναντι τῆς ἱστορίας καὶ ἔναντι τῆς διεθνοῦς κοινότητος. Ἡ ἀπὸ μέρους του ἀπόρριψις πρὸ τριετίας τοῦ ἀναιρετικοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ χαρακτήρος τῆς νήσου ταύτης Σχεδίου Ἀνὰν καὶ τῆς πνευματικῆς ταυτότητος τῆς κυπριακῆς ψυχῆς ὑπῆρξε πρᾶξις ὑψίστης εὐθύνης, ἣτις ἀπέτρεψε δημιουργίαν δυσαρέστων καταστάσεων εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς νήσου. Ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς μὲ τὴν ἀνταξίαν τῶν περιστάσεων πολιτικῆν

καὶ ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ ἡγεσίαν ἤρθη εἰς τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων καὶ ἀπέρριψε τὸν αὐτοχειρισμόν, ἀπορρίπτων συγχρόνως τὸ ἄλλοπρόσαλλον ἐκεῖνο Σχέδιον.

Μακαριώτατε,

Ἐνώπιον ὑμῶν καὶ τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ κεῖται πάντοτε ὁ ἀνένδοτος ἀγὼν διὰ τὴν υπεράσπισιν τῆς αὐτοσυνειδησίας του. Οἱ ἰσχυροὶ θεωροῦν ἡμᾶς ὀλίγους καὶ κρίνουν ὅτι δύνανται νὰ μᾶς ἀδικοῦν, ὅποτε τοῦτο εἶναι δυνατόν. Ἀλλὰ τὸ ὀλιγάριθμον ἡμῶν, τὸ ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν ποσότητα καὶ τὸν ὄγκον, ἡμεῖς τὸ ἀμφισβητοῦμεν ἔναντι τῆς ἡμετέρας ποιότητος. Πλειοψηφοῦμεν εἰς ἀγίους, εἰς ἡρώας, μάρτυρας καὶ σοφοὺς. Πολλοὶ ἐκ τῶν τελευταίων ἔχουν καταρδεύσει διὰ τῆς γνώσεως καὶ τῆς πρωτοτύπου ἐμπνεύσεως αὐτῶν τὴν παγκόσμιον καὶ δὴ καὶ τὴν εὐρωπαϊκὴν διανόησιν γενόμενοι θεμελιωταὶ τοῦ συγχρόνου Πολιτισμοῦ. Ὅμιλοῦντες περὶ τοῦ ὀλιγαριθμοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀνατρέχομεν αὐτομάτως εἰς τὸν Στρατηγὸν Μακρυγιάννην, ὁ ὁποῖος ἔγραφεν ὅτι ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ὅλα τὰ θηρία τῆς γῆς ὀρμοῦν ἔναντίον ἡμῶν διὰ νὰ μᾶς κατασπαράξουν καὶ δῆξουν ἀποσπῶντες τεμάχιον τί ἐξ ἡμῶν. Ἀλλὰ πάντοτε ὑπολείπεται τί, τὸ ὁποῖον ἐν συνεχείᾳ ὡς «μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα ζυμοῖ».

* * *

Ἡ Ἐκκλησία ἐστάθη πάντοτε ὀρθία πρὸ τῶν ἀπειλῶν καὶ τῶν παντοίων ὑποσχέσεων πρὸς ὑποστολὴν τῆς σημαίας τῶν ἰδανικῶν τῆς φυλῆς ἡμῶν ἔναντι τῶν οἰωνοδῆποτε ἀνταλλαγμάτων. Ἡμεῖς ἀκραδάντως πιστεύομεν ὅτι δὲν θὰ ἀργήσῃ νὰ σαλπίσῃ ὁ ἄγγελος Κυρίου τὴν Ἀνάστασιν τοῦ κατεχομένου τμήματος τῆς νήσου καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐγκλωβισμένων, τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀγνοουμένων, τὴν ἐπανένωσιν τῆς Κύπρου. Δὲν θὰ ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα Κυρίου ἡ μεγάλη καὶ ἐπιφανής, ὅτε διὰ μίαν φορὰν εἰσέτι θὰ ἀκουσθῇ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς γῆς ἡ διάτορος φωνὴ Ἰμῶν, φωνὴ τοῦ νέου μάρτυρος Κυπριανοῦ, στεντορεῖως διακηρύττουσα, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀγχόνης του, τοῖς λαοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὅτι «Ἡ Ρωμοσύνη ἐν φυλῇ συνότξαιρη τοῦ κόσμου. Κανένας δὲν εὐρέθητξεν γιὰ νὰ τὴν ἠξηλείψῃ. Κανένας γιὰτί σιέπει τὴν πού τ' ἄψῃ ὁ Θεός μου. Ἡ Ρωμοσύνη ἐν νὰ

χαθῆ ὄντας ὁ κόσμος λείψῃ!».

Δραττόμενος τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὀλοψύχως εὐχομαι νὰ ἀναπαύσῃ ὁ Κύριος τὴν ψυχὴν τοῦ μεγάλου ποιητῆ Βασιλείου Μιχαηλίδη, ὁ ὁποῖος ἔγραψε τοὺς ἀνωτέρω στίχους καὶ τοῦ ὁποῖου τὸν προσεχῆ Δεκέμβριον συμπληροῦνται 90 ἔτη ἀπὸ τῆς κοιμήσεώς του.

Παρακαλῶ δὲ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ δεχθῆ τὸ λειτουργικὸν τοῦτο δῶρον ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τῆς εὐχῆς ὅπως ἡ Ἀρχιεπισκοπία Σας στεφθῆ ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας ἐν Χριστῷ καὶ οἱ ἡμέρες τῆς Πρωθεραρχίας Σας παραμείνουν ἱστορικῆς γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας Λειτουργίας, οἱ δύο Προκαθήμενοι μετέβησαν στὸ Μέγαρον τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ στὸν παρακείμενον Καθεδρικὸ Ναὸ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὅπου τελέστηκε δέηση γιὰ τοὺς ἀγνοουμένους Κυπρίους τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς τοῦ 1974.

* * *

Στὸ τέλος τῆς δέησης ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος Β' ἀπευθύνθηκε στοὺς συγγενεῖς τῶν ἀγνοουμένων καὶ ἐπεσήμανε:

«Ἐκφράζω τις εὐχαριστίες μου στὸν Μακαριώτατο κ. Χριστόδουλο γιὰ τὴν τέλεση τῆς δέησης αὐτῆς καὶ συγχαίρω τὴν Ἐπιτροπὴ τῶν Ἀγνοουμένων γιὰ τὴν πρωτοβουλία... Ἡ Ἐκκλησία καταδικάζει τὴν στάση τῆς Τουρκίας στὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ τὴν ἀναλγησίαν τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς... Ἡ ὑπόθεση τῶν ἀγνοουμένων δὲν ἀφορᾷ μόνο τοὺς συγγενεῖς τους, ἀλλὰ ὀλόκληρο τὸν Ἑλληνισμό... Δὲ θὰ πάψουμε ποτὲ νὰ τοὺς ἀναζητοῦμε... Θέλουμε νὰ μάθουμε τὴν τύχη τους, ἂν ζοῦν ἢ πέθαναν, γιὰ νὰ τελειώσῃ τὸ δράμα... Θὰ βρισκόμαστε διαρκῶς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων...»

Ἀπὸ τὴ μεριά του ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χρυστόδουλος τόνισε:

«Εἶναι λογικὸ οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ νὰ καταφεύγουμε σ' Αὐτὸν γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων μας... Κατανοοῦμε τὴν ἀγωνία τῶν συγγενῶν. Σᾶς ἀγκαλιάζουμε καὶ δοκιμάζουμε μαζί σας τις χαρὲς καὶ τις λύπες σας... Ἡ προσευχὴ μας εἶναι ἡ σημαντικὴ βοήθειά μας γιὰ τὴν ἐνεργοποίηση τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ...»

Προσεύχομαι μαζί σας, ἀλλά, ταυτόχρονα, εἶμαι

καὶ ἀγανακτισμένοι, γιατί, 33 χρόνια μετά, ἡ ἀνθρωπότητα παρακολουθεῖ μὲ ἀπάθεια τὸ δράμα καὶ δὲν ἐφαρμόζει τίς ἀρχές τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ δικαίου...

Ἄν οἱ ἀγνοοῦμενοι ἀνῆκαν σὲ ἄλλη μεγάλη χώρα καὶ ὄχι στήν μικρὴ Κύπρο, θὰ ἔρχονταν τὰ πάνω κάτω γιὰ ν' ἀναγκαστοῦν οἱ θύτες νὰ ὁμολογήσουν τὰ ἐγκλήματα τους...

Ἐκπροσωπῶ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ θέλω νὰ εἶμαι παρὼν σήμερα στὴ δέηση αὐτὴ γιὰ νὰ δώσω τὴ μαρτυρία μου, ὥστε καὶ οἱ βαρῆκοι νὰ ἀναγκαστοῦν ν' ἀκούσουν τὸν στεναγμὸ καὶ τὴν ἀγανάκτησή μας...

Ἀνεχόμεστε, συγχωροῦμε, ἀλλὰ δὲ λησιμονοῦμε!»

ΕΠΙΣΗΜΟ ΓΕΥΜΑ

Ἀκολούθησε ἐπίσημο, ἀποχαιρετιστήριο γεῦμα στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπή, πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, τὸ ὁποῖο τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους ἐξέχουσες προσωπικότητες τῆς Κυπριακῆς κοινωνίας.

* * *

Στὸ γεῦμα παρακάθισαν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Τάσος Παπαδόπουλος, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος Β' καὶ τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τὰ μέλη τῆς συνοδείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου, ὁ Ἕλληνας Πρέσβυς κ. Δημήτριος Ράλλης, ὁ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης κ. Σοφοκλῆς Σοφοκλέους, ὁ Ὑπουργὸς Γεωργίας καὶ Φυσικῶν Πόρων κ. Φώτης Φωτίου, ὁ Πρόεδρος τοῦ ΔΗ.ΚΟ. κ. Μάριος Καρογιάν, ὁ Γενικὸς Εἰσαγγελεὺς κ. Πέτρος Κληρίδης, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Παιδείας τῆς Βουλῆς καὶ Βουλευτὴς τοῦ ΔΗ.ΣΥ. κ. Νίκος Τορνάρης, ὁ Διοικητὴς τῆς ΕΛ.ΔΥ.Κ Συνταγματάρχης κ. Ἀθανάσιος Κυριακόπουλος, ἐκπρόσωποι τῶν Θεραπευτικῶν Κοινοτήτων τῆς νήσου καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι.

Στὴ διάρκεια τοῦ γεύματος ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου προσφώνησε τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο ὡς ἐξῆς:

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλε,

«Τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος, τῆς θείας εὐφροσύνης» κοινωνήσαντες πρὶν ἀπὸ λίγο, καὶ εὐχηθέντες «ἐκτυπώτερον Αὐτοῦ μετασχεῖν ἐν τῇ ἀνεσπέρῳ ἡμέρᾳ τῆς βασιλείας Του», ἔχουμε τὴν εὐλογία νὰ συμμετέχουμε μαζί σας καὶ τῆς ὑλικῆς αὐτῆς τραπέζης πού ἡ ἀγάπη σύμπαντος τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ παραθέτει, διὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου σὲ σᾶς καὶ τὴν τιμία συνοδεία σας.

Ἐκφράζουμε ξανὰ τὴ χαρὰ μας γιὰ τὴν ἐπίσκεψή σας πού δίνει πνευματικὴ τροφή γιὰ μεγαλύτερη τὴν τὴν ἰσορροπία τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ μας.

Σᾶς καλωσορίζουμε, Μακαριώτατε, καὶ πάλι, ὡς τὸν ἐνσαρκωτὴ καὶ ἐκφραστὴ τῆς συμπαράστασης ὄλου τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Χαιρετίζουμε στὸ πρόσωπό σας ὄλους τοὺς Ἱεράρχες τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄλο τὸν Ἑλληνικὸ λαὸ πού «πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως» συμπαρίστανται στὸν ἀγώνα μας.

Ὁ χῶρος αὐτός, ἡ ἔδρα τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας μας, ὅπου ἀπὸ αἰῶνες πάλαι ἡ Χριστιανικὴ καὶ Ἑλληνικὴ ψυχὴ τοῦ τόπου μας, γεννᾷ ἀκόμα καὶ σ' ἐμᾶς, πού ζοῦμε καὶ ἐργαζόμεστε καθημερινὰ σ' αὐτόν, ἔντονα συναισθήματα. Μᾶς φέρνει ἀντιμέτωπους μὲ τὸ παρελθόν μας.

Ἄν κι ἐσεῖς ἐντείνετε τὴν ἀκοή σας, θὰ ἀκούσετε μαζί μας, νὰ ἀντηχοῦν ἀκόμα στὸ χῶρο τοῦτο οἱ φωνές καὶ οἱ ὑποθήκες τοῦ Ἐθναρχῆ Μακαρίου καὶ τοῦ Ἐθνομάρτυρα Κυπριανοῦ, ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρης τῆς σειρᾶς τῶν ἀοιδίμων προκατόχων μας.

Ὁ χῶρος αὐτός, ἔγινε γιὰ χρόνια πολλά, πρὶν τὴν ἀπόκτηση τῆς ἀνεξαρτησίας μας, ἡ καρδιά τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου. Ἐξακολουθεῖ ὁμως καὶ σήμερα νὰ εἶναι σημεῖο ἀναφορᾶς γιὰ ὄλους τοὺς Ὀρθόδοξους Χριστιανούς τῆς νήσου μας, χῶρος πνευματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ καὶ ὀρθοῦ προσανατολισμοῦ.

Λίγες ὥρες πρὶν τὴν ἀναχώρησή σας γιὰ τὴν πόλη

τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ἔνδοξη καθέδρα σας, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα καὶ μόνον ἀναμοχλεύει τὸ εἶναι κάθε ἀλύτρωτου Ἑλληνα, θὰ θέλαμε νὰ σᾶς ὑπενθυμίσουμε συνοπτικὰ τὰ κυριότερα χαρακτηριστικὰ τοῦ τόπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας:

Ἡ νῆσος μας κατοικεῖται ἀπὸ Ἑλληνες γιὰ τρισήμισον χιλιάδες χρόνια. Πέρασαν ἀπ' ἐδῶ πολλοὶ κατακτητὲς ποὺ προσπάθησαν νὰ μᾶς ἀφελληνίσουν, ἀλλὰ δὲν μπόρεσαν. Ὁ Κυπριακὸς λαὸς βαστάζει, ἐπὶ αἰῶνες πολλούς, τὸ σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου του. Ἀγωνίζεται καὶ θυσιάζεται καὶ ἀναμένει μὲ ὑπομονὴ τὴν ἡμέρα τῆς δικαίωσης τῶν ἀγῶνων καὶ τῶν θυσιῶν του.

Ἡ γῆ μας ἀγιάστηκε ἐπανειλημμένα, καὶ παλαιότερα καὶ πρόσφατα, μὲ τὸ αἷμα πολλῶν καὶ μεγάλων ἡρώων μας, ποὺ ἐπανέλαβαν μὲ τὴν θυσία καὶ τὶς πράξεις τους, τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν Μαραθωνομάχων καὶ Σαλαμινομάχων, τὴν θυσία στὸ Κοῦγκι καὶ στὸ Σούλι.

Ἡ Κύπρος ἦταν καὶ ὁ πρῶτος χῶρος, μετὰ τὴν Ἀντιόχεια, ποὺ δέχθηκε τὸν Χριστιανισμό, ὅταν αὐτὸς ἐπιχειροῦσε τὸ ἄνοιγμα ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη πρὸς τὸν κόσμον τῶν Ἐθνῶν. Δεχθήκαμε τὸν Χριστιανισμό ἀπὸ τὸ 45 μ.Χ., διὰ τῶν Ἀποστόλων Βαρνάβα καὶ Παύλου. Ἡ Ἐκκλησία μας, ποὺ κάλυψε σύντομα ὅλη τὴ γῆ μας, ἔδωσε νωρὶς πολλοὺς καρπούς, ἀποδείξη τῆς ἀγιότητάς της, καὶ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἐσκήνωσε σ' αὐτήν. Ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος, ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, ὁ Ἅγιος Νεόφυτος καὶ τόσοι ἄλλοι ἅγιοι μὲ παγχριστιανικὴ φήμη προσέδωσαν στὴν Κύπρο τὴν προσωνυμία «Ἁγία Νῆσος».

Κι ἐνῶ μὲ ἀμέτρητες θυσιές, ὁ λαὸς μας, μὲ ἠγέτιδα τὴν Ἐθναρχοῦσα Ἐκκλησία του καὶ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο, κέρδισε τὴν ἀνεξαρτησία του καὶ ἐπεδόθη σ' ἓνα ἀγῶνα ἀνοικοδόμησης τοῦ μέλλοντός του, περιήλθαμε σὲ συμφορὰ χειρότερη τῶν προηγούμενων. Ἡ Τουρκία, ποὺ βάρβαρα μᾶς ἐπετέθη, προσφυγοποίησε τὸ 1/3 τοῦ λαοῦ μας, ἐσύλησε τὶς Ἐκκλησίες μας, ἀλλοιώνει τὸ δημογραφικὸ χαρακτῆρα τοῦ τόπου μας, μεθοδεύοντας σὲ πρῶτο στάδιο τὴ νομιμοποίηση τῶν τετελεσμένων τῆς εἰσβολῆς καὶ σὲ δεύτερο τὴν κατάληψη ὁλόκληρης τῆς Κύπρου.

Μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸν κίνδυνον, οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς

μένουν ἀνάληγοι. Σκέφτονται μόνον τὰ συμφέροντά τους καὶ ἀδιαφοροῦν γιὰ τὸ δίκαιο, τὰ ἰδανικά, τὶς παρὰ-ἄνθρωπινες ἀρχές. Γι' αὐτὸ καὶ θωπεύουν τὴν μεγάλη Τουρκία, ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν μικρὴ Κύπρο.

Ζήσαμε, γιὰ χρόνια πολλὰ, σὲ ἀρμονία μὲ τοὺς Τουρκοκυπρίους. Δὲν μᾶς ἐνοχλοῦσε ἡ φωνὴ τοῦ μουεζίνου, ὅπως δὲν ἐνοχλοῦσε καὶ ἐκείνους τὸ κτύπημα τῆς καμπάνας. Καὶ σήμερον μποροῦμε νὰ ζήσουμε εἰρηνικὰ μ' αὐτούς. Τὸ πρόβλημά μας δὲν εἶναι οἱ Τουρκοκύπριοι, εἶναι ἡ κατοχὴ.

Ἡ Κυπριακὴ Ἐκκλησία παρακολουθεῖ καὶ σήμερον μὲ ἀνύστακτο βλέμμα τὴν πορεία τοῦ ἐθνικοῦ μας θέματος. Συμπαρίσταται στὴν Κυβέρνηση καὶ τὴν ὑπεύθυνη ἠγεσία τοῦ τόπου στὶς προσπάθειές τους ποὺ ἀποσκοποῦν σὲ μιὰν ἔντιμη λύση ποὺ θὰ κατοχυρῶναι τὴν παραμονὴ μὲ ἀσφάλεια τοῦ λαοῦ μας στὴ γῆ τῶν πατέρων του καὶ τὴν ἐθνικὴ ἐπιβίωσή του. Διατηρεῖ ὅμως τὸ δικαίωμα, καὶ τὸ θεωρεῖ καθῆκον τῆς ἱερό, νὰ ἐλέγχει ὅταν παρατηρεῖται ἐκτροπὴ ἀπὸ τὴν πιὸ πάνω γραμμὴ. Καὶ δὲν μποροῦμε παρὰ νὰ ἐκφράσουμε, τουλάχιστον τὴν ἀπορία μας, γιὰ τὴν ἐσχάτη ὑποχώρηση –ποὺ γιὰ μᾶς δὲν κατοχυρῶναι τὴν ἐπιβίωσή μας ὡς Ἑλλήνων στὴν Κύπρο–, τὴν διζωνικὴ ὁμοσπονδία, τὴν κάναμε λάβαρον τοῦ ἀγῶνα μας. Μ' αὐτὸ τὸ ἰδανικὸ θὰ συντηρήσουμε τὸν ἀγῶνα μας;

Εἶναι γνωστὸ πὼς ὑπάρχουν ἀγῶνες καὶ μάχες σιωπηλές, ποὺ πολλὲς φορὲς εἶναι ἀξιολογότερες ἀλλὰ ἔχουν καὶ κόστος πολὺ μεγαλύτερον ἀπ' ὅτι οἱ σκληρότερες καὶ φονικότερες μάχες στὰ πεδία τοῦ πυρός. Τέτοιος ὑπῆρξε, πολλάκις, ὁ ἀγῶνας ποὺ διεξήγαγε καὶ διεξάγει ἡ Ἐκκλησία Κύπρου.

* * *

Σ' αὐτὸ μας τὸν ἀγῶνα, Μακαριώτατε, ζητοῦμε τὴν βοήθειά σας. Ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ θέση ποὺ ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ σᾶς ἔταξε, παρακαλοῦμε νὰ συνεχίσετε τὶς παρεμβάσεις καὶ τὶς ὑποδείξεις σας. Νὰ μὴ φεισθεῖτε πόνων καὶ μόχθων προκειμένου νὰ υπερασπίσετε τὴν Κύπρο καὶ τὸ λαὸ της. Προσπαθήστε, ὅσο μπορεῖτε, νὰ πείσετε καὶ τὴν Κυβέρνηση καὶ τὴν πολιτικὴ ἠγεσία τῆς Ἑλλάδος γιὰ σθεναρότερη ὑποστήριξη. Δὲν σᾶς τὸ κρῦψαμε, καὶ δὲν μπορούσαμε ἄλλωστε νὰ κάνομε κάτι τέτοιο, ὅτι νιώθουμε ἀκόμα τὸ πικρὸ αἶσθημα τῆς ἐγκατάλειψης σὲ ὧρες κρίσιμες, ὄχι ἀπὸ

ξένους ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ὑπεύθυνη ἡγεσία τοῦ Ἔθνους ποὺ στάθηκε σὲ ἀπόσταση ἀσφαλείας ἀπὸ τὰ εἰς βάρος μας διαδραματισθέντα.

Τὸ πρόβλημά μας δὲν εἶναι ἡ ἀπώλεια περιουσιῶν οὔτε κυρίως οἱ θυσίες καὶ τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν μας. Στὴ διαλεκτικὴ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ χρόνου αὐτὰ δὲν μετροῦν, θὰ ξεχαστοῦν. Ἐκεῖνο ποὺ μετρᾷ εἶναι ἡ πατρίδα μας καὶ ὁ κίνδυνος τοῦ ἐκτουρκισμοῦ τῆς.

Καλωσορίζοντάς σας καὶ πάλιν, ἀλλὰ εὐχόμενοι ταυτόχρονα καλὸ ταξίδι κατὰ τὴν ἐπιστροφή εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγείρω πρόποση ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς μακροημέρευσής σας, καθὼς καὶ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ μακροημέρευσης ὄλων τῶν συνοδῶν σας.

Ἀκολούθησε ἀντιφώνηση τοῦ Μακαριωπάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου:

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΤΑ
ΤΟ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΓΕΥΜΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΜΑ-
ΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ
πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομε,
Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,
Τίμιοι ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν καὶ λοιπῶν ἀρχῶν
τῆς νήσου ταύτης,
Σεβαστοὶ Πατέρες καὶ ἀδελφοὶ καὶ λοιποὶ συνδαιτυ-
μόνες,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ τιμῆς εὐρισκόμεθα ἐκ νέου
πέριξ τῆς τραπέζης τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ προ-
σφορῶν ὑμῶν ὡς φυσικῆς συνεπειᾶς τῆς ἀδελφικῆς
ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ τῶν εἰλικρινῶν αἰσθημάτων,
τὰ ὁποῖα διακατέχουν τὴν Ὑμετέραν πεφιλημένην
Μακαριότητα, τόσον διὰ τὴν ἐλαχιστότητά μου, ὅσον
καὶ διὰ τὰ τίμα μέλη τῆς συνοδείας τῆς Ἀγιοτάτης
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἦδη, πρὸ ὀλίγου εἶχομεν
τὴν χαρὰν τῆς πνευματικῆς συναναστροφῆς καὶ τῆς
συμμετοχῆς εἰς τὸ μέγα Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαρι-
στίας, μιᾶς λαμπρᾶς προτυπώσεως τῆς ἐπουρανίου

βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ μιᾶς συνεχοῦς συμμετοχῆς
εἰς τὴν ἀέναον ἀναστάσιμον πορείαν ἀπάντων τῶν
Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν εἰς τὸν κόσμον. Καὶ εἶναι
ὄντως σημαντικὴ ἡ πνευματικὴ αὕτη συναναστροφή
τῶν Ὁρθοδόξων Προκαθημένων, διότι ἀποδεικνύει
τοὺς ἰσχυροὺς δεσμοὺς ποὺ ὑπάρχουν μεταξὺ τῶν δύο
Ἐκκλησιῶν Κύπρου καὶ Ἑλλάδος καὶ ὑπόσχεται
μῖαν ἐλπιδοφόρον συνέχισιν καὶ συνεργασίαν ἡμῶν
διὰ τὴν τρίτην χιλιετίαν, δίδουσα σαφῆς μήνυμα ἀλη-
θοῦς μαρτυρίας καὶ ἀγάπης ἀπάντων τῶν Ὁρθοδό-
ξων Χριστιανῶν καὶ Ἑλλήνων.

* * *

Σήμερον, Μακαριώτατε, ὀλοκληρώνονται σὺν Θεῷ
αἱ ἡμέραι τῆς Εἰρηνικῆς ἐπισκέψεώς μας εἰς τὴν
ἀδελφὴν καὶ μαρτυρικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, καὶ
αἰσθάνομαι πρωτίστως τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναπέμψω
μυχίας εὐχαριστίας, τόσον εἰς τὸν Ἀναστάνα Ἰησοῦν
Χριστόν, ὅσον καὶ εἰς Ὑμᾶς, ἅγιε ἀδελφέ, διὰ τὴν
ἀβραμαϊκίαν φιλοξενίαν, διὰ τὴν γησίαν Χριστια-
νικὴν καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν
πνευματικῶν ἐμπειριῶν, τὰς ὁποίας καὶ ἀποκομίζω
ἐμπλεως αἰσθημάτων εὐθύνης καὶ ἀγωνίας διὰ τὴν
ἄμεσον ἀξιοποίησιν τῶν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀγιοτάτην
Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Δὲν αἰσθάνομαι ὅτι εὐρί-
σκομαι εἰς μίαν ξένην χώραν. Δὲν αἰσθάνομαι ὅτι
ἀντιμετωπίζω ἐμπόδια ἐπικοινωνίας καὶ συνεργα-
σίας. Εἰλικρινῶς, εὐρίσκομαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν
οἰκουμενικὴν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία οὐδέποτε ἐγνώρισε
σύνορα καὶ περιορισμούς, ἀλλὰ πάντοτε ἐρημεύου-
σα τὸ γνήσιον Χριστιανικὸν φρόνημα καὶ τὸ ἀρχαῖον
Ἑλληνικὸν πνεῦμα συνέχισε νὰ πορεύεται προβάλλου-
σα τὴν ἄρρηκτον σύζευξιν Ἑλληνισμοῦ καὶ Χρι-
στιανισμοῦ, ἐνὸς τόσον διαχρονικοῦ ὑποδείγματος
διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς.

Ἐπισκεπτόμενος, ὁμοῦ μετὰ τῶν μελῶν τῆς συνο-
δείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἅπαντα τὰ πνευ-
ματοφόρα κέντρα τοῦ Κυπριακοῦ Χριστιανισμοῦ, τὰς
ιεράς Μητροπόλεις, τὰς ἀσκητικὰς καὶ ἱστορικὰς
Μονὰς, τὰς ἐκκλησιαστικὰς σχολὰς, τὰ εὐαγγῆ ἰδρύ-
ματα καὶ τοὺς εὐγενεστάτους ἐκπροσώπους τοῦ κυ-
πριακοῦ πολιτειακοῦ χώρου, ἔχω σχηματίσει τὴν πλέ-
ον ἀγαθὴν εἰκόνα διὰ τὸ ἔργον, τὰς προσπαθείας καὶ
τὸ βαθθὺ ὄραμα ποὺ ὑπάρχει καὶ χαρακτηρίζει τὰς

ψυχὰς τῶν Κυπρίων ἀδελφῶν ἡμῶν. Ὄντως, καὶ ἄνευ μηδενὸς ἐνδοιασμοῦ, διεπίστωσα τὴν πραγματικὴν πρόοδον καὶ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ὑμετέρου ποιμνίου, Μακαριώτατε, πρὸς μίαν ἐντονωτέραν πνευματικὴν ζώην, χαρακτηριζομένην ὑπὸ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς εἰς τὸ ἐνοριακὸν ἐπίπεδον, ὑπὸ τῆς ἁρμονικῆς συμβίωσης ἀπάντων τῶν διαφορετικῶν πολιτιστικῶν στοιχείων καὶ ὑπὸ τῆς ἀρίστου συνεργασίας ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτειακῶν ἐκπροσώπων εἰς ὅλας τὰς παραμέτρους καὶ διαθέσεις. Εἶναι ἄξιον ἐπαίνου, λοιπόν, τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖτε εἰς ὅλους τοὺς ἀνωτέρω τομεῖς καὶ εἰλικρινῶς προσεύχομαι ὅπως ὁ Ἄναστας Ἰησοῦς Χριστὸς ἐνισχύῃ καὶ ἐνδυναμώνῃ τὸν πιστὸν λαὸν τῆς Κύπρου καὶ Ὑμᾶς, Μακαριώτατε ἀδελφέ, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἡμῶν.

* * *

Πέραν, ὅμως, τοῦ οὐσιαστικοῦ αὐτοῦ χώρου τῆς ποιμαντικῆς διακονίας, σημαντικὴν θέσιν καταλαμβάνει ἐπίσης ἡ πολιτικὴ ἰδιαιτερότης, τὴν ὁποῖαν συναντᾷ κανεὶς εἰς τὴν Κύπρον καὶ ὅπου εἰς οὐδεμίαν ἄλλην γεωγραφικὴν πλευρὰν αὐτοῦ τοῦ πλανήτη εὐρίσκει ὁμοίαν τῆς. Ἀδιαμφισβήτητον τυγχάνει τὸ γεγονός τῆς παρανόμου κατοχῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ἀδικίας ποὺ συντελεῖται εἰς τὸ Κυπριακὸν ἔδαφος. Ἀρκετὴ μελάνη ἔχει χυθεῖ καὶ πολὺ περισσότερον αἷμα διὰ νὰ περιγραφοῦν τὰ πλαίσια τῆς δικαίας διεκδικήσεως τῶν Κυπρίων ἀδελφῶν καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ πρὸ τοῦ 1974 εἰρηνικοῦ καθεστῶτος εἰς τὴν μαρτυρικὴν νῆσον. Τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι πρόβλημα. Καὶ εἶναι πρόβλημα ὅλων τῶν Ἑλλήνων σὲ κάθε γωνίαν αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ὅλων ἐκείνων τῶν Ἑλλήνων τῶν διαπνεομένων ὑπὸ γνησίου ἐθνικοῦ φρονήματος καὶ ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης διὰ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Ἡ λύσις τοῦ πολέμου καὶ τῆς πολώσεως οὐδέποτε ἀποτελεῖ μέτρο ἀποτελεσματικὸ διὰ τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν πρόοδον τῶν λαῶν. Ὄταν ὅμως τὸ ἄδικον συνεχίζεται ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σιωπᾷ, ἀλλὰ ἔχει χρέος νὰ συνεχίξῃ νὰ προσεύχεται καὶ νὰ προσφέρῃ διὰ παντὸς νομίμου τρόπου, γόνιμον ἔδαφος συνεργασίας καὶ διαλόγου ἀπάντων τῶν πολιτῶν, ἀνεξαρτήτως θρησκείας, γλώσσης καὶ πολιτισμοῦ. Ἡ ἔνταξις τῆς

Κύπρου εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν οἰκογένειαν ἐδημιούργησε μίαν νέαν δυναμικὴν καὶ ὀριοθέτησε τὸν μονόδρομον, πλέον, τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης πρὸς μίαν ὀριστικὴν λύσιν ἐπὶ τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος. Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς πολιτικὰς παραμέτρους, Μακαριώτατε, ἅγιε ἀδελφέ, Σᾶς παρακαλῶ, καὶ Σᾶς διαβεβαιῶ πρὸς τοῦτο, νὰ προσθέσητε τὴν ἀγωνίαν, τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν εἰλικρινῆ προσευχὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Δὲν νοεῖται νὰ ὑποφέρῃ ἐν μέλος καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα νὰ εὐδοκιμοῦν. Πονοῦμε μαζὶ Μακαριώτατε καὶ θὰ συνεχίσουμε νὰ πονοῦμε ἕως ὅτου ὁ Θεὸς δώσει τὴν ὀριστικὴν λύσιν καὶ δημιουργήσῃ τὰς προϋποθέσεις πρὸς μίαν ἁρμονικὴν συμβίωσιν Ἑλληνοκυπρίων καὶ Τουρκοκυπρίων. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει χρέος, ἐπαναλαμβάνω, νὰ προσεύχηται δι' αὐτό, νὰ διδάσκῃ τὴν ἀγάπην καὶ νὰ βιώνῃ τὴν καταλλαγὴν ὡς ὑψίστους ἀρετὰς διὰ τὴν συνέχισιν ἐκάστης κοινωνίας καὶ πολιτισμοῦ. Δράττομαι δὲ τῆς εὐκαιρίας ταύτης διὰ νὰ σᾶς ἀπευθύνω πρόσκλησιν, ὅπως ἐπισκεφθῆτε ἐπισήμως τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀδελφὴν καὶ συναγωνίστριαν Ὑμῶν εἰς ἅπαντας τοὺς ἀγῶνας.

Δι' αὐτῶν τῶν ὀλίγων, ἀλλὰ συνάμα ἐγκαρδιῶν σκέψεων ὑψῶνω τὸ παρὸν κύπελον εὐχόμενος δύναμιν καὶ ὑγείαν πρὸς Ὑμᾶς Μακαριώτατε.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!!!

ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Περίπου στίς 18.00 ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος καὶ ἡ συνοδεία του, συνοδευόμενοι ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κ. Χρυσόστομο Β' καὶ τὰ μέλη τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἔφθασαν στὸ ἀεροδρόμιο τῆς Λάρνακας, λίγο πρὶν τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κυβερνητικοῦ ἀεροσκάφους ποὺ θὰ μετέφερε τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας πίσω στὴν Μητέρα Ἑλλάδα. Παρὼν καὶ ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κ. Δημήτριος Ράλλης.

Λίγο πρὶν τὴν ἐπιβίβαση στὸ ἀεροσκάφος οἱ δύο Προκαθήμενοι ἀπευθύνθησαν στοὺς ἐκπροσώπους τῶν Μ.Μ.Ε. καὶ προέβησαν στίς ἀκόλουθες δηλώσεις:

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος δήλωσε:

«Δυστυχῶς, κάθε ἀρχὴ ἔχει καὶ τὸ τέλος της καὶ ἔτσι σήμερα, σὲ λίγο, ὁ φιλοξενούμενός μας ἀναχωρεῖ γιὰ τὴν Μητέρα Πατρίδα. Γιὰ μία ἀκόμη φορά, θὰ ἤθελα νὰ τὸν εὐχαριστήσω, γιατί, στὴν ὀλιγοήμερη παραμονή του στὴν Κύπρο, ἔδωσε ἀνάλογα μηνύματα στήριξης στὸ λαό μας, σὲ ὁποιους τόπους ἐπισκέφθηκε, τὶς ἐπαρχίες, τὴν ὑπαιθρο. Ὅπου κάθισε, ὅπου στεκόταν, ὅπου περπάτησε, συνεχῶς ἔφευγαν μηνύματα μὲ τὶς ὀμιλίες, τὶς συνομιλίες μὲ ἀπλούς ἀνθρώπους καὶ πιστεύω ὅτι τὸ ἐθνικὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ μας ἀνέβηκε σὲ ὑψηλὰ ἐπίπεδα.

Πιστεύω ὅτι ἡ ἐπίσκεψη ἦταν θετικότερη, γι' αὐτὸ καί, γιὰ μία ἀκόμη φορά, εὐχαριστοῦμε τὸν Μακαριώτατο, πὺ ἀποδέχθηκε τὴν πρόσκληση καὶ ἦρθε. Τοῦ εὐχόμεσθε καλὸ ταξίδι καὶ ἔχουμε συμφωνήσει νὰ βρισκόμαστε σὲ συνεχή ἐπαφή καὶ γιὰ νὰ βοηθησοῦμε, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ βοηθηθοῦμε.

Οἱ ἀγαστὲς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θὰ συνεχιστοῦν μὲ πολλὴ ἀγάπη, γιὰ τὸ καλὸ του λαοῦ, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερα, τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων ὅλου τοῦ ἔθνους. Καλὸ ταξίδι!»

* * *

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος δήλωσε τὰ ἑξῆς:

«Σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὰ θερμὰ λόγια, μὲ τὰ ὁποῖα σήμερα μᾶς κατευοδώνετε, καθὼς ἐπιστρέφουμε στὴ Μητέρα Πατρίδα.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν, πὺ μείναμε ἐδῶ φιλοξενούμενοι, εἴχαμε τὴ δυνατότητα νὰ κάνουμε θριαμβευτικὴ πορεία μέσα στὴ διαχρονικὴ πορεία καὶ τὴ συγχρονικὴ κυπριακὴ Ἱστορία. Ὅχι μόνο στὰ παλιά, τὰ ὁποῖα σίγουρα μᾶς ἐμπνέουν, ἀλλὰ καὶ στὰ νέα, πὺ συμβαίνουν σ' αὐτὸν τὸν τόπο, στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀναδιοργανώνεται, προκειμένου νὰ ἀνταποκριθεῖ στὶς μεγάλες ἀπαιτήσεις τοῦ πιστοῦ λαοῦ της.

Πέραν αὐτοῦ, ὁμως, οἱ διαπιστώσεις τοῦ Μακαριώτατου εἶναι καὶ δικές μου διαπιστώσεις, γιατί φεύγω ἔμφορτος ἀπὸ ἐμπειρίες, εἰκόνες, ἐντυπώσεις, οἱ ὁποῖες εἶναι γιὰ μᾶς πολὺτιμο κεφάλαιο, πὺ ἀποκτήσαμε κατὰ τὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς ἐπισκέψεώς μας. Θὰ ἤθελα νὰ τονίσω τὸ ἀκμαῖο ἠθικὸ καὶ ἐθνικὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ καὶ μάλιστα ὅλων τῶν στρωμάτων,

γιατί εἴχαμε τὴ δυνατότητα νὰ ἐπικοινωνήσουμε μὲ ἀνθρώπους πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας.

Ἰδιαίτερα δέ, εἴχαμε τὴ δυνατότητα νὰ ἐπικοινωνήσουμε μὲ τοὺς νέους. Ἡ ἐπίσκεψή μας στὸ Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας ἦταν μία ἀποκάλυψη. Εἶδαμε στὰ νέα παιδιὰ νὰ ὑπάρχουν πολὺ ζωντανὰ καὶ νὰ ἐπιβιώνουν τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς Ἑλληνα, ἐνὸς Ὁρθόδοξου Χριστιανοῦ Κυπρίου. Μὲ μεγάλο ζῆλο ἀπευθύνθηκα σὲ αὐτὰ καὶ τοὺς εἶπα αὐτὸ πὺ ἔχω ἤδη δηλώσει ἐκ τῶν ὑστέρων, ὅτι δηλαδή, στὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς ἐπίσκεψής μου, ἐνῶ ἦλθα Ἑλλαδίτης, φεύγω Κύπριος. Αὐτὸ εἶναι μία ἀλήθεια, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὸν ἐσωτερικὸ πνευματικὸ μου κόσμο.

Εὐχαριστῶ τὸν Μακαριώτατο καὶ τὴν περὶ αὐτὸν Ἱεραρχία γιὰ τὶς τιμὲς πρὸς ἐμένα καὶ τὴ συνοδεία μου. Τὸ Κοινὸ Ἀνακοινωθὲν περιέχει τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συνομιλιῶν, τὶς ὁποῖες εἴχαμε, τόσο γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα, ὅσο καὶ γιὰ τὰ ἐθνικὰ θέματα τῆς Κύπρου. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἐκφράζουσα πράγματι τοὺς πιστοὺς Της στὴ Μητέρα Πατρίδα, θέλει νὰ διαβεβαιώσει καὶ τὴν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου καὶ τὴν Πολιτεία, ὅτι συμπαρίσταται, συμμεριζεται τὶς ἀνησυχίες καὶ τὶς ἀγωνίες τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ, ὅτι προσεύχεται γιὰ τὴν αἴσια ἔκβαση τοῦ Κυπριακοῦ Ζητήματος, ὅτι εἶναι διατεθειμένη καὶ πρόθυμη νὰ βοηθήσει σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα γιὰ τὴ σωστὴ, εἰρηνικὴ καὶ δίκαιη λύση τοῦ Κυπριακοῦ Προβλήματος. Παράλληλα, ὁμως, μὲ τὶς ἀναμνήσεις, παρὰλληλα, ὁμως, μὲ τὶς ἀναμνήσεις πὺ προέρχονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους πὺ εἶναι πονεμένοι σ' αὐτὸν τὸν τόπο, διότι τὴν ἀδικία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὴν ὑποστῆ κανεὶς, χωρὶς νὰ διαμαρτύρεται ἐσωτερικά.

Ἄς εὐχηθοῦμε ὅλα νὰ ἔλθουν κατ' εὐχὴν. Ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ πίστη μᾶς στηρίζουν. Θέλω, μὲ αὐτὴ τὴν εὐκαιρία, νὰ εὐχαριστήσω ἐπίσης τὰ Μ.Μ.Ε., τὰ ὁποῖα, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, στάθηκαν στὸ πλευρὸ μας, παρουσίασαν ὅλα ὅσα ἐλέχθησαν, μαζί μας σχεδὸν σὲ ὅλες τὶς ἐπισκέψεις, ἀπέδωσαν ὄντως τὴν πραγματικότητα, ὅπως αὐτὴ ἐξηλίσσετο μέσα ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ ἐνὸς προγράμματος, πὺ ἦταν μὲν πολὺ βεβαρημένο, ἀλλὰ γιὰ μᾶς πολὺτιμη εὐκαιρία νὰ ἐμπλουτίσουμε τὶς ἀπόψεις μας»

**Εὐρωπαϊκὸ
Συνέδριο
στὸ Σάν Μαρίνο
μὲ θέμα:
«Ἡ θρησκευτικὴ
διάσταση τοῦ
διαπολιτισμικοῦ
διαλόγου»**

Τὸ μικρὸ κράτος τῆς Δημοκρατίας τοῦ Σάν Μαρίνο, ποὺ ἄσκησε τὴν προεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς Ὑπουργῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης μέχρι τὶς 11 Μαΐου τρέχοντος ἔτους, ὀργάνωσε καὶ φιλοξένησε ἕνα σημαντικό Εὐρωπαϊκὸ Συνέδριο ἀπὸ 23-24 Ἀπριλίου 2007. Τὸ Συνέδριο ἀσχολήθηκε μὲ τὴν θρησκευτικὴ διάσταση τοῦ διαπολιτισμικοῦ διαλόγου καὶ ὑπογράμμισε τὴν σημασία ποὺ ἀποδίδει τὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης στὴ διαμόρφωση μιᾶς πολιτικῆς ποὺ στηρίζει τὸν διαπολιτισμικὸ διάλογο.

Στὸ Συνέδριο προσκλήθηκαν καὶ ἔλαβαν μέρος πολλοὶ ἐκπρόσωποι χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν (Ὁρθόδοξοι, Καθολικοί, Προτεστάντες), τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Ἰσλάμ, καθὼς καὶ ἐκπρόσωποι τῆς κοινωνίας τῶν πολιτῶν, ἐκπρόσωποι τῶν κρατῶν - μελῶν τῆς Εὐρώπης, ἐκπρόσωποι Διεθνῶν Ὄργανισμῶν, εἰδικοί ἐπιστήμονες καὶ διάφορες προσωπικότητες.

Τὸ Συνέδριο ἐπικέντρωσε τὴν συζήτηση γύρω ἀπὸ δύο κυρίως θέματα. Πρῶτα ἀσχολήθηκε μὲ τὴν θεματολογία καὶ τὴν προοπτικὴ τοῦ διαλόγου μεταξὺ θρησκευτικῶν κοινοτήτων ποὺ ἔχουν μακρὰ παράδοση καὶ ὑπάρχουν στὴν Εὐρώπη. Κατὰ δεύτερο λόγο ἀσχολήθηκε μὲ τὸν ρόλο καὶ τὴν σημασία τῆς θρησκείας ἐνόψει τῆς προετοιμασίας ἐνὸς σημαντικοῦ κειμένου ποὺ φέρει τὸν τίτλο: «Λευκὴ Βίβλος πάνω στὸν διαπολιτισμικὸ διάλογο», καὶ ὑπολογίζεται νὰ δημοσιευθεῖ ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης μέχρι τὸ τέλος τοῦ 2007. Ἐλπίζεται ὅτι τὸ κείμενο αὐτὸ θὰ βοηθήσει τὶς δημοκρατικὲς κοινωνίες νὰ δώσουν ἀπαντήσεις στὶς προκλήσεις ποὺ θέτει ἡ πολιτισμικὴ ποικιλία.

Ἡ Βίβλος αὐτὴ θὰ ἐπιχειρήσει νὰ προσεγγίσει ὅσο τὸ δυνατὸ περισσότερες πλευρὲς τοῦ διαπολιτισμικοῦ διαλόγου παρουσιάζοντας μιὰ σύνθεση μιᾶς μακρᾶς διεργασίας καὶ ἐνὸς γόνιμου διαλόγου μὲ πολλοὺς ἐμπλεκόμενους στὰ πλαίσια τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης. Μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια τὸ Συνέδριο τοῦ Σάν Μαρίνο θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ μιὰ φάση αὐτῆς τῆς μακρᾶς διεργασίας, στὴν ὁποία συμμετέσχε καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ τὶς δικῆς της προτάσεις ποὺ ἀπέστειλε γραπτῶς στὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης, στὸ Στρασβούργο. Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἐρωτήματα στὰ ὁποῖα ἡ Βίβλος θὰ ἐπιχειρήσει νὰ ἀπαντήσει εἶναι: πῶς μπορεῖ νὰ συνδυαστεῖ ἡ κοινωνικὴ συνοχὴ μὲ τὴν πολιτισμικὴ ποικιλία; Πῶς μποροῦν οἱ πολυπολιτισμικὲς κοινωνίες νὰ ἐξασφαλίσουν ἀπρόσκοπτη πρόσβαση σὲ οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς εὐκαιρίες γιὰ ὅλους; Πῶς μπορεῖ νὰ οἰκοδομηθεῖ καὶ νὰ στηριχθεῖ μιὰ ἀειφόρος δημοκρατικὴ συνείδηση τῶν πολιτῶν ποὺ ἐγγυᾶται τὸν σεβασμὸ τῆς πολιτιστικῆς ταυτότητας τοῦ καθενός, χωρὶς νὰ πλήξει τὶς ἀξίες ποὺ προβάλλει ὁ κάθε διαφορετικὸς πολιτισμὸς; Ἡ Λευκὴ Βίβλος θὰ περιλάβει καὶ μερικὰ πρακτικὰ παραδείγματα διαλόγου, ὁ ὁποῖος φαίνεται νὰ βοήθησε στὴ βελτίωση τῆς συμβίωσης διαφορετικῶν πολιτισμικῶν ὁμάδων.

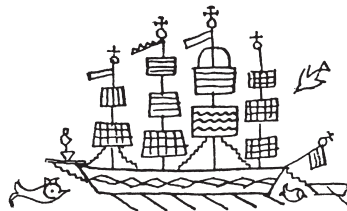
Εἶναι σαφὲς ὅτι ἡ πολιτισμικὴ ποικιλία χαρακτηρίζει ὅλο καὶ περισσότερο τὴν εὐρωπαϊκὴ κοινωνία. Ἡ σημασία αὐτῆς τῆς πολιτισμικῆς ποικιλίας ὑπογραμμίζεται ἀπὸ διαφορετικὲς σοβαρὲς καταστάσεις, ὅπως ἡ μετανάστευση, ἡ ἀνάγκη ἀναγνώρισης τῆς πολιτιστικῆς ἰδιαιτερότητας διαφόρων μειονοτήτων, τὰ πολιτισμικὰ ἀποτελέσματα τῆς παγκοσμιοποίησης, ἡ ἀυξανόμενη

ἀλληλεξάρτηση ὄλων τῶν περιοχῶν τοῦ κόσμου καὶ ἡ πρόοδος τῶν μέσων πληροφόρησης καὶ ἐπικοινωνίας. Οἱ καταστάσεις αὐτὲς στὴν Εὐρώπη ἀπαιτοῦν σήμε-
ρα τὴν διαμόρφωση μιᾶς κοινῆς πολιτικῆς γιὰ τὴν προστασία τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν μειονοτήτων, γιὰ τὸν σεβασμὸ τοῦ ἀνθρώπινου προ-
σώπου, τὴν προώθηση τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς καὶ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος τῆς μετανάστευ-
σης στὴ σταθερὴ βάση τῶν παραδοσιακῶν εὐρω-
παϊκῶν ἀξιών. Κάθε μέρα περισσότερο καθίσταται σαφὲς ὅτι χωρὶς τὸν θρησκευτικὸ παράγοντα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προχωρήσουν βαθιὰ στὸ κέντρο τῆς κοινωνίας μας οἱ ρίζες τῶν ἀξιών, γιὰ τίς ὁποῖες ὑπε-
ρηφανεύεται ἡ Εὐρώπη: τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώ-
που καὶ ἡ ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια.

Στὴ Διακήρυξή τους οἱ σύεδροι ὑπογράμμισαν, με-
ταξὺ ἄλλων σημαντικῶν σημείων, τὴν ἀνάγκη νὰ ὑπο-
γραμμισθεῖ ἡ σημασία τῆς θρησκείας γιὰ τὸν πολιτι-
σμό μας τόσο στὰ ἐκπαιδευτικὰ προγράμματα πού ἐφαρμόζονται στὴν Εὐρώπη ὅσο καὶ στὸν δημόσιο διάλογο πού διεξάγεται κυρίως στὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης. Τονίσθηκε (ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες φωνὲς ἐκπροσώπων ἄθεων ομάδων) ὅτι χωρὶς τὸν θρησκευ-
τικὸ παράγοντα καὶ τὸν ἐνεργὸ ρόλο τῆς θρησκείας

στὴν κοινωνία δὲν μποροῦν νὰ ἐπιτευχθοῦν οἱ στόχοι τοῦ διαλόγου, ὁ ὁποῖος ἐμπνέεται «ἀπὸ τὴν πολιτιστι-
κὴ, τὴ θρησκευτικὴ καὶ τὴν ἀνθρωπιστικὴ κληρονομιά τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀναπτύχθηκαν οἱ πα-
γκόσμιες ἀξίες τῶν ἀπαράβατων καὶ ἀναφαίρετων δι-
καιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἐλευθερίας, τῆς δημο-
κρατίας, τῆς ἰσότητος καὶ τοῦ κράτους δικαίου», ὅπως ἀναφέρει τὸ σχέδιο τοῦ «Συντάγματος τῆς Εὐρώπης».

Ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ συμμετέσχε στὸ Συνέδριο καὶ ὑποστήριξε, μαζί μὲ τοὺς περισσότε-
ρους συνέδρους, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ συνεχισθεῖ ὁ ἀνοιχτὸς καὶ διαφανὴς διάλογος μὲ τίς θρησκευτικὲς κοινότητες σὲ τακτικὴ βάση μὲ στόχο τὴν ὀλοένα βα-
θύτερη συνειδητοποίηση τῶν ἀξιῶν πού μᾶς ἐνώνουν καὶ τῆς ἀνάγκης γιὰ ἀποδοχὴ κοινῶν ἀρχῶν, πάνω στις ὁποῖες μπορεῖ νὰ οἰκοδομηθεῖ σταθερὰ μιὰ κοι-
νωνία δικαίου, εἰρήνης, ἀλληλεγγύης καὶ ἰσότητος. Γιὰ νὰ παραφράσω τὸ βιβλίον τῶν *Παροιμιῶν* (27, 10), εἶναι προτιμότερο νὰ ζήσουμε στὸν κόσμον ὡς φίλοι πού ἀποφάσισαν νὰ μείνουν ὁ ἕνας κοντὰ στὸν ἄλλο, παρὰ ὡς ἀδελφοὶ πού τοὺς χωρίζουν ὠκεανοὶ δια-
φορῶν.

**Η
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΠΑΥΛΟΥ
ΠΑΝΤΟΤΕ ΕΠΗΚΑΙΡΗ**

Τὴν ἱεραποστολικὴ δράση τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητος, κατεύθυνε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐπεφύλαξε κατὰ τὴν Πεντηκοστὴ τὴν ἀναμέτρηση τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὸν Ἰουδαϊσμὸ στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁδήγησε στὴν ὑπέρβαση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τὸ ἀνοιγμα τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τούτου στὰ ἔθνη. Ἐπίσης, ἔφερε τὸ Χριστιανισμὸ σὲ νέα ἀναμέτρηση μὲ τὸν Ἑλληνισμὸ στὴν Ἀντιόχεια καὶ ὁδήγησε, αὐτὴ τὴ φορὰ, στὴν ὑπέρβαση τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ στὴν ἐδραΐωση τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς του στὰ ἔθνη. Κατὰ τὸν ἱερό Χρυσόστομο σκοπὸς τῆς κλήσης τῶν ἐθνικῶν εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ¹ καὶ ἔτσι συνετελέσθη τὸ μεγάλο βῆμα στὴν πορεία τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸ καὶ ἔγινε συνείδηση στὴν Ἐκκλησία ὅτι τὸ μέλλον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἦταν πλέον συνυφασμένο ὀριστικὰ μὲ τὸν Ἑλληνισμὸ².

Ἔτσι ἡ πρώτη Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων μὲ τοὺς ἀγῶνες τῆς ἀποσκοποῦσε στὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Ἰησοῦ γιὰ τὴ διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελικοῦ μηνήματος στὰ ἔθνη, ἡ ὁποία ἐπετεύχθη μὲ τὶς νέες συνθήκες ποὺ ἐδημιούργησε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ οἱ ὁποῖες συνετέλεσαν νὰ ὁδηγηθῆ ἡ Ἐκκλησία ὀριστικὰ πλέον στὴν οἰκουμενικὴ ἀποστολή.

Στὴ διάδοσιν τοῦ χριστιανικοῦ μηνήματος στὰ ἔθνη, σημαντικώτατη ὑπῆρξε ἡ συμβολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλληνιστῶν Χριστιανῶν, στοὺς ὁποίους ἡ πρώτη Ἐκκλησία ὀφείλει πολλά, διότι μὲ δική τους πρωτοβουλία ἔφεραν τὸ χριστιανικὸ μῆνυμα στὰ ἔθνη καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἀνοῖξαν αὐτοὶ πρῶτοι τὸν ἱστορικὸ δρόμο τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς παγκόσμιας θρησκείας, ἰδίως μετὰ τὴ διασπορά τους σ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ποὺ ἐπακολούθησε τοῦ διωγμοῦ μετὰ τὸ λιθοβολισμὸν τοῦ Στεφάνου (Ἀντιόχεια, Ἔφεσο κ.ά.)³. Ἔτσι ἡ οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ, υἱοθετηθεῖσα κατὰ τὴν Πεντηκοστή, ὑλοποιεῖται μὲ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τὴν παράλληλη ἱεραποστολικὴ δράση τῶν Ἑλληνιστῶν.

Χαρακτηριστικὰ ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἀναφέρει «*Θέα τοῦ Θεοῦ τὴν οἰκονομίαν. Οὐκ ἀφήκεν ἀπαρτισθῆναι τὸν λόγον, οὐδὲ ἐκ προστάγματος Πέτρου γενέσθαι τὸ βάπτισμα· ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἔδειξαν θαυμαστὴν οὔσαν καὶ τῆς διδασκαλίας ἀρχὴ γέγονε, καὶ ἐπίστευσαν, ὅτι πάντως τὸ βάπτισμα ἄφεσις ἐστὶν ἁμαρτημάτων, τότε ἐπῆλθε τὸ Πνεῦμα. Τοῦτο δὲ γίνεται παροικονομοῦντος ἀπολογίαν μεγάλην τῷ Πέτρῳ τοῦ Θεοῦ. Οὐχ ἀπλῶς δὲ τὸ Πνεῦμα λαμβάνουσιν ἀλλὰ γλώσσαις ἐλάλουν... Διὸ πανταχοῦ τοῦ Θεοῦ τὸ πᾶν γίνεται. Καὶ ὁ Πέτρος σχεδὸν ἀπλῶς πάρεστι παιδευόμενος ὅτι δεῖ λοιπὸν αὐτοὺς ἄψασθαι τῶν ἐθνῶν καὶ ὅτι δι' αὐτῶν δεῖ γενέσθαι τοῦτο*»⁴.

1. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, PG 60, 241.

2. Ι. ΖΗΖΙΟΥΛΑ, Οἱ καταβολές τῆς Ὁρθοδοξίας στὴ γένεσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, Στὸ «Ὁ θησαυρὸς τῆς Ὁρθοδοξίας 2000 χρόνια. Ἱστορία. Μνημεῖα – Τέχνη». Α' τόμος. Ἡ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, Ἀθήνα 2000, σ. 52-53.

3. Ι. ΖΗΖΙΟΥΛΑ, μν. ἔργ., σ. 50-52 ἐ. Πρβλ. S.G. WILSON, The Gentiles and the Gentile Mission in Luke-Acts, Cambridge 1973, σ. 93.

4. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, PG 60, 183-184. Πρ. 2, 39. Μάλιστα οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐρμηνεύοντες τὴ φράση «καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν»,

Τοῦ

Χρίστου Θ. Κριζώνη

Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ

Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ἔτσι, ὅταν ὁ Θεὸς ἔκρινε κατάλληλο τὸν χρόνο νὰ ἀποκαλύψει τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ στὸν Ἄπ. Παῦλον γιὰ νὰ μεταφέρει στοὺς ἐθνικοὺς τὸ χριστιανικὸ μῆνυμα τῆς σωτηρίας, αὐτὸς δὲν στηρίχθηκε μόνο στὶς δικές του ἀνθρώπινες δυνάμεις ἀλλ' ἀπλῶς παραδόθηκε στὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, δεδομένου ὅτι ἦταν «ἀφορισμένος» «ἐκ κοιλίας μητρὸς»⁵ του, γιὰ τὸ ἔργο τῆς ἱεραποστολῆς του πρὸς τὰ ἔθνη. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ τοῦ Παύλου ἦταν μὲν προκαθορισμένη ἀπὸ τὴν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκδηλώθηκε σὲ κάποια συγκεκριμένη ἱστορικὴ στιγμή, τὴν ὁποία ἔκρινε κατάλληλη ἡ θεία Πρόνοια νὰ τὸν καλέσει νὰ ὑπηρετήσῃ τὴ διάδοσιν τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος στὴν οἰκουμένη. Καὶ κατὰ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας αὐτὴ ἐκδηλώνεται ἀπὸ τὴν ἀναφορὰν του στὴν πρὸς Γαλάτας «ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν». Μάλιστα ὁ Θεοφύλακτος σημειώνει «οὐχ ἀπλῶς δέ, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτόν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔθνεσιν»⁶.

* * *

Ἡ ἀποστολὴ αὐτὴ τοῦ Παύλου στὰ ἔθνη, ἀποτελεῖ συνεπῶς πραγματοποιήσῃ τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία τοῦ ἐδόθη καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν Δαμασκόν, ὁμοίως ἐκείνης πού εἶχε δοθῆ στοὺς μαθητὲς του μετὰ τὴν Ἀνάστασή του. Δὲν εἶναι νέα ἐντολὴ ἀλλὰ ἡ ἴδια ἡ παλαιὰ πού εἶχε δώσει στοὺς μαθητὲς του⁷ καὶ στὴν Ἐκκλησία γενικότερα καὶ αὐτὴν ἐπανέλαβε πρὸς τὸν Ἀπόστολο τῶν Ἐθνῶν. Ἔτσι ἡ οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ καὶ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο τοῦ Παύλου ἐντάσσονται καὶ αὐτὰ στὸ ἴδιο πλαίσιο τῆς οἰκουμενικῆς ἀπο-

ὑποστηρίζουν ὅτι αὐτὴ ἀναφέρεται στὴν κλήσιν τῶν ἐθνῶν στὸ χριστιανισμό. Βλ. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ, Ἐξηγήσεις εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, PG 118, 77.

5. Γαλ. 1, 15.

6. Γαλ. 1, 16 καὶ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ, Τοῦ Ἁγίου Παύλου πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς ἐξήγησις, PG 124, 964.

7. Μθ. 28, 19. Βλ. Χρ. ΚΡΙΚΩΝΗ, Ἡ Οἰκουμενικὴ Ἀποστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὰ ἔθνη, στὸ συλλογικὸ ἔργο, ΠΑΥΛΟΣ Πρῶτος μετὰ τὸν Ἔνα, Ἔκδοσις Κλάδος Ἐκδόσεων Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐποπτεία Χρ. ΚΡΙΚΩΝΗ, Ἀθήναι 2001, σ. 289-319. Στὸ συλλογικὸ αὐτὸ ἔργο ὑπάρχουν ὁκτὼ μελέτες Ἀρχιερέων, πέντε κληρικῶν ἄλλων βαθμίδων καὶ μοναχῶν καὶ δεκατρεῖς καθηγητῶν πανεπιστημίων περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

στολῆς τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, τῆς δράσης τῶν Ἑλληνιστῶν Χριστιανῶν πρὸς τὰ ἔθνη καὶ τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τῆς πρώτης Ἐκκλησίας πρὸς τὸν ἐθνικὸν κόσμον ἕως τῶν ἐσχάτων τῆς γῆς⁸.

Συνεπῶς τὴν ὑλοποίησιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου⁹ γιὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς του τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἀνέθεσε στὸν Παῦλο καὶ τοὺς συνεργάτες του· καὶ κάθε προγραμματισμὸς τῆς πορείας του πρὸς τὰ ἔθνη ἦταν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ὄχι ἀτομικός¹⁰, γεγονός τὸ ὁποῖο δείχνει τὴν ἐκκλησιολογικὴ καὶ ἀγιοπνευματικὴ βάση τῆς ἱεραποστολῆς· ὅτι δηλ. τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἀποστέλλει διὰ τῆς Ἐκκλησίας τοὺς ἱεραποστόλους στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας τῶν ἐθνῶν¹¹.

Γι' αὐτὸ καὶ ὅσα ἐπετελοῦντο ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους εἶναι πράξεις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τῆς Ἐκκλησίας· εἶναι διακονία τῶν Ἀποστόλων· καὶ αὐτὸ ἐκφράζει καὶ ἡ θεολογικὴ σημασία τοῦ τίτλου τοῦ βιβλίου τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων»¹². Ἔτσι ὁ Ἄπ. Παῦλος καὶ οἱ συνεργάτες του δὲν ἦταν αὐτονομημένοι ἱεραπόστολοι ἀλλὰ ἀπεσταλμένοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς μέλη τοῦ σώματος τῆς χριστιανικῆς κοινότητος ἐνημέρωναν τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἔργου τους, τὰ ὁποία δὲν ἐθεωροῦντο προσωπικὰ τους ἐπιτεύγματα, ἀλλ' ἔργα τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ.

Τελικὰ ἡ οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ τοῦ Παύλου ἐπικυρώθηκε ὀριστικὰ μὲ τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου τῶν Ἱεροσολύμων¹³.

Ὁ Ἄπ. Παῦλος ἀποδείχθηκε ὁ καλύτερος κήρυκας τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τῆς σταυρικῆς

8. Πρ. 1, 8. Βλ. Χρ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Οἱ Ἀπαρχές τῆς Οἰκουμἐνικότητος τῆς Ἐκκλησίας. Θεσσαλονίκη 1997, σσ. 252-253 καὶ 262.

9. Μθ. 28, 19. Βλ. ΙΩ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ, Θεολογικὸ ὑπόμνημα στὶς Πράξεις Ἀποστόλων, μέρος Α', κεφ. 1-8, 3. Ἀθήναι 1984, σ. 46 ἔ. Πρβλ. καὶ Η. CONZELMANN, The Theology of St. Luke, μετ. Ἀγγλ. G. BUSWELL, London 1969, σ. 213 ἔ.

10. Βλ. Πρ. 13, 2-3. 16, 6-7 κ.ἄ.

11. Βλ. Χρ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ μν. ἔργ. σ. 270 καὶ W.A. MEEKS καὶ R.L. WILKEM, Jews and Christians in Antioch in the first four Centuries of the Common Era. Missoula scholars Press 1978, σ. 16 ἔ.

12. Βλ. Χρ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Τὸ πρόβλημα τοῦ τίτλου «Πράξεις (τῶν) Ἀποστόλων». Μία νέα θεολογικὴ θεώρηση, Θεσσαλονίκη 1995, σ. 75 ἔ. καὶ σ. 109.

13. Βλ. Β. ΣΤΟΓΙΑΝΝΟΥ, Ἡ Ἀποστολικὴ Σύνοδος, Θεσσαλονίκη 1973, σ. 160.

θυσίας του και τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου. Ἡ ὑλοποίηση τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς του ἄρχισε ἀπὸ τὶς ἰουδαϊκὲς συναγωγὲς τῆς Δαμασκοῦ, συνεχίσθηκε μὲ τὶς ἱεραποστολικὲς περιοδεῖες καὶ ὀλοκληρώθηκε καὶ ἐπισφραγίσθηκε μὲ τὸ μαρτυρικό του θάνατο στὴ Ρώμη. Κατὰ τὸν τρόπο αὐτὸν ὑπῆρξε ὁ συνεχιστὴς τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τοῦ σωτηριώδους κηρύγματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τὰ ἔθνη καὶ τῆς ἐξαπλώσεως καὶ τοῦ ἀνοίγματος τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν οἰκουμένη γενικότερα¹⁴. Εἰδικότερα ὁ Ἀπ. Παῦλος ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν, κατόρθωσε νὰ βγάλει τὸ χριστιανικὸ μήνυμα ἐκτὸς τῆς Παλαιστίνης, ἀπαλλάσσοντάς το ἀπὸ τὸν ἰουδαϊκὸ ἀπομονωτισμὸ, νὰ τοῦ προσδώσει οἰκουμενικὸ χαρακτήρα, κάνοντάς το γνωστὸ παντοῦ καὶ νὰ τὸ μεταφέρει ἀκόμη καὶ στὴν πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, τὴ Ρώμη.

Ἡ διάδοση αὐτῆ τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος τῆς σωτηρίας ἀπὸ τὸν Ἀπ. Παῦλο στὸν τότε εἰδωλολατρικὸ καὶ ἐχθρικὰ διακείμενο ἐθνικὸ κόσμο εἶναι ἀναμφισβήτητα τὸ μεγαλύτερο γεγονός ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιτυχέστερο κατόρθωμα στὴν ἱστορία τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Καὶ τοῦτο, διότι γιὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ χριστιανικοῦ αὐτοῦ μηνύματος ἔπρεπε νὰ ἔλθει σὲ σύγκρουση μὲ μόνιμες καὶ ἐξυπηρετικὲς γιὰ πολλοὺς καταστάσεις, νὰ ἀνατρέψει προσφιλεῖς κοινωνικὲς ιδέες καὶ πρὸ παντὸς νὰ ἀλλάξει βαθειὰ ριζωμένες θρησκευτικὲς πεποιθήσεις καὶ λατρεῖες θεῶν καὶ θρησκειῶν.

Τὸ πόσο σημαντικὸ εἶναι αὐτὸ μᾶς πληροφοροῦν οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἰδιαίτερα γιὰ τὸν ἑλλαδικὸ χῶρο, στὶς πόλεις τὶς ὁποῖες ἐπεσκέφθη ὁ Ἀπ. Παῦλος καὶ ὅπου τὸ μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ χριστιανικὸ μήνυμα ἔδειχναν κυρίως εἰδωλολάτρες, ἐθνικοί, οἱ ὁποῖοι τὸ ἀποδέχθηκαν καὶ τὸ ἀκολούθησαν.

α) Καὶ ἡ ἀρχὴ ἔγινε ἀπὸ τὴν πόλη τῶν Φιλίππων, τὸν πρῶτο σταθμὸ καὶ τὴν ἀφετηρία τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος ἐπὶ Εὐρωπαϊκοῦ ἐδάφους. Στούς Φιλίππους, ἡ πρώτη ἐνέργεια τοῦ Ἀπ. Παύλου ἦταν, καθὼς συνήθιζε, νὰ πηγαίνει στὴ Συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων ἢ στὸν τόπο ὅπου προσεύχονταν κοντὰ στὸν ποταμὸν «ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὸν ποταμὸν οὗ ἐνομίζετο προσευχῆ

εἶναι»¹⁵ καὶ ἐκεῖ συνάντησε τὴ Λυδία, «σεβομένη τὸν θεόν». Ἡ Λυδία ἦταν ἡ πρώτη ἐθνικὴ εὐρωπαϊα τῆς Ἑλλάδος ἢ Ἑλληνίδα τῆς Εὐρώπης, ἡ ὁποία δέχθηκε τὸ χριστιανικὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου, τὸν ἠκολούθησε αὐτὴ καὶ ὁ «οἶκος τῆς»¹⁶ καὶ στὴ συνέχεια πρωτοστάτησε στὴν ἴδρυση τῆς πρώτης χριστιανικῆς ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας στὴ πόλη τῶν Φιλίππων καὶ κατ' ἐπέκταση στὴν πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Εὐρώπης.

β) Στὴ συνέχεια, στὴ Θεσσαλονίκη, στὸν ἑλλαδικὸ πλέον χῶρο, ὁ Παῦλος συνάντησε τοὺς «σεβομένους τὸν θεόν» ὅπως καὶ στὶς ὑπόλοιπες πόλεις ποὺ ἐπισκέφθηκε. Συγκεκριμένα κατὰ τὸ κείμενο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων¹⁷ ἀναφέρεται «διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. Κατὰ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν...»¹⁸. Ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι ὅταν ἔφθασε στὴν Θεσσαλονίκη, ἐπισκέφθηκε τὴ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων, ὅπως ἦταν συνήθεια («εἰ-ωθός») καὶ τακτικὴ τοῦ Παύλου καὶ ἄρχισε τὸ κήρυγμά του, τὸ ὁποῖο ἀναφερόταν στὶς γραφὲς σχετικὰ μὲ τὶς προφητεῖες γιὰ τὸ θάνατο καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπευθυνόταν σὲ ἀκροατήριο, ἡ σύνθεση τοῦ ὁποίου ἦταν σχεδὸν ἀπὸ πρὶν γνωστὴ σ' αὐτόν, ὅπως ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὸ κείμενο τῶν Πράξεων στὴ συνέχεια «καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπίεσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλα, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι»¹⁹. Ἐκτὸς δηλ. ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους στὴ συναγωγὴ ὑπῆρχαν καὶ κάποιοι ἄλλοι, «οἱ σεβόμενοι Ἑλληνες» οἱ ὁποῖοι φαίνε-

15. Πρ. 16, 13. Βλ. Χρ. ΚΡΙΚΩΝΗ, Ἀπόστολος Παῦλος διδάσκαλος τῆς Οἰκουμένης καὶ οἱ συνεργάτες του Τιμόθεος καὶ Σίλας μὲ παράρτημα Δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς Ἐπιστολές του (κείμενο-Ἑρμηνευτικὴ ἀπόδοση) Θεσσαλονίκη 2001, 38 ἑ. κ.α.

16. Πρβλ. 16, 15.

17. Πρ. 16, 1-9. Βλ. Β. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ, Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς Θεσσαλονίκην καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνικὰς πόλεις «περὶ ζῶντος Θεοῦ καὶ περὶ Χριστοκεντρικοῦ βίου», στὸ Πανηγυρικὸς Τόμος ἑορτασμοῦ τῆς 1900ης ἐπετείου τῆς ἐλευσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς Ἑλλάδα, ἐπιμέλεια Ἀμ. Ἀλιβιζάτου, ἐν Ἀθήναις 1953, σσ. 350-361.

18. Πρ. 17, 1-2. Βλ. Χρ. ΚΡΙΚΩΝΗ, Ἀπόστολος Παῦλος..., σ. 39-45.

19. Πρ. 17, 4.

14. Χρ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, μν. ἔργ., σ. 286 καὶ σ. 299.

ται ὅτι ἔδειξαν μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας τοῦ Παύλου, ἀφοῦ «πλήθος πολὺ» ἀπ' αὐτοὺς ἐπείσθη καὶ μάλιστα ἀπὸ τὶς γυναῖκες τῆς ἀνωτέρας τάξεως οὐκ ὀλίγες. Αὐτοὶ λοιπὸν «οἱ σεβόμενοι Ἑλληνας», προερχόμενοι ἀπὸ τὸν ἐθνικο-εἰδωλολατρικὸ κόσμο, μαζί μὲ τοὺς Ἰουδαίους τῆς πόλεως, ἀπετέλεσαν τὴν πρώτη χριστιανικὴ κοινότητα στὴ Θεσσαλονίκη καὶ ἔγιναν ὁ σύνδεσμος τοῦ ἐθνικοῦ-εἰδωλολατρικοῦ κόσμου μὲ τὸ Χριστιανισμό. Καὶ αὐτὸ συνέβαινε ὄχι μόνον στὶς ἑλλαδικὲς πόλεις ἀλλὰ καὶ σ' ὅλα τὰ μέρη ὅπου μετέβαινε καὶ ἐκήρυττε τὸ χριστιανικὸ μήνυμα, τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας, ὁ Ἄπ. Παῦλος.

Σὲ ὅλες δηλ. τὶς ἀποστολικὲς περιοδεῖες τοῦ Παύλου παρατηρεῖται ἡ ἴδια τακτικὴ του α) νὰ ἐπισκέπτεται πάντοτε πρῶτα τὶς ἰουδαϊκὲς συναγωγὲς καὶ σ' αὐτὲς β) νὰ συναντᾶ μαζί μὲ τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἐθνικοὺς τοὺς «σεβομένους» ἢ «σεβομένους τὸν Θεόν» ἢ «σεβομένους προσηλύτους» ἢ ἀπλῶς «Ἑλληνας». Αὐτοὶ «οἱ σεβόμενοι Ἑλληνας» ἦταν μιὰ κατηγορία προσηλύτων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν σὲ θέση καὶ μποροῦσαν νὰ κατανοήσουν τὸ κήρυγμα τοῦ Ἄπ. Παύλου καὶ νὰ συντελέσουν στὴ διάδοση τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος στὸν ἐθνικὸ κόσμο.

γ) Στὴ Βέροια, οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀναφέρουν γιὰ τὴν ἐκεῖ ἐπίσκεψη τοῦ Παύλου καὶ τῆς συνοδείας του ὅτι αὐτοὶ «παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων» καὶ «οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκη, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι»²⁰. Παρ' ὅτι, ὅσοι ἐπίστευσαν ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἦσαν πολλοὶ καὶ οἱ εὐσχήμονες Ἑλληνίδες γυναῖκες, δὲν ἀναφέρονται ὡς «σεβόμενοι», πρέπει ὁμως καὶ αὐτοὶ νὰ ἀνήκουν στοὺς «σεβομένους Ἑλληνας», ὅπως τῆς Θεσσαλονίκης.

δ) Στὴν Ἀθήνα, ἐπόμενο σταθμὸ τοῦ Παύλου, ἀναφέρεται στὶς Πράξεις ὅτι «διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ

ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντα»²¹. Ἔτσι καὶ ἐδῶ ὁ Παῦλος ὁμίλησε στὴ συναγωγῇ τῶν Ἰουδαίων ἐνώπιον τῶν Ἰουδαίων τῶν «σεβομένων τὸν Θεόν». Ἀλλὰ δὲν περιορίσθηκε μόνον πρὸς αὐτούς· κάθε ἡμέρα πηγαίνοντας στὴν ἀγορὰ ὁμιλοῦσε σὲ ὅσους συναντοῦσε· μεταξὺ αὐτῶν ἦταν καὶ κάποιοι Ἑπικούρειοι καὶ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι, οἱ ὁποῖοι πρῶτα τὸν ἄκουσαν νὰ τοὺς ὁμιλεῖ γιὰ κάποιες ἄγνωστες καὶ ξένες θεότητες, στὴ συνέχεια τὸν ὀδήγησαν στὸν Ἄρειο Πάγο, τὸ πλεόν ἐπίσημο βῆμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ ὅπου τοῦ ἐζήτησαν νὰ τοὺς ὁμιλήσει γιὰ τὴν νέα του διδασκαλία. Ἄλλ' ἄκουσαν παράδοξα καὶ πρωτάκουστα διδάγματα καὶ ἐπειδὴ δὲν μποροῦσαν νὰ τὰ κατανοήσουν, ὅπως τὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, τὸν ἐχλεύασαν καὶ τὸν ἀπομάκρυναν ἀπὸ κοντὰ τους μὲ ὄχι καὶ πολὺ κομπὸ καὶ εὐγενικὸ τρόπο, ἀλλὰ πάντως προφητικὸ «ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου»²², προφητικὸ γιὰτὶ πράγματι τὸ χριστιανικὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας τοῦ Παύλου ἀπὸ τότε ἀκούσθηκε πάμπολλες φορὲς στὸ ἐπίσημο αὐτὸ βῆμα τοῦ Ἀρείου Πάγου τῶν Ἀθηνῶν.

ε) Ἀλλὰ καὶ στὴν Κόρινθο, τὸν τελευταῖο σταθμὸ του στὶς ἑλλαδικὲς πόλεις μετὰ τὴν ἀναχώρησή του ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ὁ Ἄπ. Παῦλος «διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας»²³, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ἦταν ἀπὸ τοὺς «σεβομένους τὸν θεόν». Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἦλθε σὲ σύγκρουση μὲ τοὺς Ἰουδαίους ποὺ ἦταν ἀντίθετοι στὸ κήρυγμα καὶ βλασφημοῦσαν τὸν Χριστόν, ἀγανακτισμένος ἐγκατέλειψε τὴν συναγωγὴν καὶ τοὺς ἐδήλωσε «ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι»²⁴ καὶ ἔτσι κατέφυγε στὴν οἰκία κάποιου «ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν θεόν»²⁵, κάποιου ὁ ὁποῖος θὰ πρέπει νὰ εἶχε ἦδη ἀποδεχθῆ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου καὶ τώρα τοῦ παρέχει τὴν ἀναγκαῖα φιλοξενία²⁶.

21. Πρ. 17, 1. Βλ. Χρ. ΚΡΙΚΩΝΗ, Ἀπόστολος Παῦλος..., σ. 51-52.

22. Πρ. 17, 31. Βλ. καὶ Χρ. ΚΡΙΚΩΝΗ, Ἡ θεολογία ὡς μέθοδος θεογνωσίας, ἀναπ. «Θεολογίας», τ. ΣΘ' (1998), σ. 681-707, ἴδιας σ. 683-684.

23. Πρ. 18, 4. Βλ. Χρ. ΚΡΙΚΩΝΗ, Ἀπόστολος Παῦλος..., σ. 52-54.

24. Πρ. 18, 6.

25. Πρ. 18, 17.

26. Βλ. Ι. ΓΑΛΑΝΗ, «Καὶ τῶν σεβομένων Ἑλλήνων πλήθος πολὺ...». Ἡ συνάντηση τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὸν εἰδωλολατρικὸν κόσμον, στὸν «Χαριστήριον Τόμο πρὸς τιμὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ

20. Πρ. 17, 10-12. Βλ. Χρ. ΚΡΙΚΩΝΗ, Ἀπόστολος Παῦλος..., σ. 45.

Τὸ ὅτι ἡ πλειονότητα τῶν πιστῶν στὶς Ἐκκλησίες πού ἴδρυσε ὁ Ἄπ. Παῦλος στὶς ἑλληνικὲς πόλεις ἀπετελεῖτο ἀπὸ πρῶν ἐθνικοὺς Ἑλληνας, σεβομένους τὸν Θεόν, μαρτυρεῖται σαφέστατα καὶ ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τῶν ἐπιστολῶν του πρὸς Φιλιππησίους καὶ Θεσσαλονικεῖς (Α΄ καὶ Β΄). Ἄπ' αὐτὸ προκύπτει πόσο φιλικὲς καὶ οἰκτεῖες ἦταν οἱ σχέσεις του μὲ τοὺς πιστοὺς ἰδίως τῆς Ἐκκλησίας τῶν Φιλίππων· γιὰ δὲ τοὺς νεοφωτίστους χριστιανοὺς τῆς Θεσσαλονίκης ἀναφέρεται καθαρὰ ὅτι οἱ ἐθνικοί-εἰδωλόατροι ἔγιναν χριστιανοὶ καὶ ἐπέστρεψαν «ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν»²⁷. Μάλιστα γράφοντας πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς ἀπὸ τὴν Κόρινθο, λίγους μῆνες μετὰ τὴν ἀναχώρησή του, ἐκφράζει τὸ μεγάλο ἐνθουσιασμό του γιὰ τὴ σταθερότητά τους στὴ νέα πίστη καὶ μὲ φιλικὸς λόγους καὶ ὑπερβολικὰ τρυφερὲς ἐκφράσεις δείχνει ἔκδηλα τὴν ιδιαίτερη ἀγάπη του στοὺς νεοφωτίστους χριστιανοὺς τῆς Θεσσαλονίκης. Γιὰ τὸν Ἄπ. Παῦλο οἱ Θεσσαλονικεῖς πιστοὶ ὑπῆρξαν τὸ πρότυπο τῶν χριστιανῶν, «πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ» διότι ἀπ' αὐτοὺς «ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ἐκ τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἢ πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως» τους «ἐξελήλυθεν»²⁸.

Χαρακτηρίζονται ὡς πρότυπο γιὰτὶ ἀποδέχθηκαν τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας καὶ ἔμειναν σταθεροὶ στὴν πίστη τους, παρὰ τὶς πολὺ δύσκολες καὶ ἀντίξοες συνθήκες καὶ ἔντονες ἀντιδράσεις τοῦ ἐχθρικοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος. Ἀκόμη χαρακτηρίζονται ὡς «μιμητές» τοῦ Κυρίου²⁹, ἐνῶ γιὰ τοὺς χριστιανοὺς ἄλλων Ἐκκλησιῶν ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς ἀποτελεῖ προτροπὴ καὶ εὐχὴ του³⁰. Νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ Παῦλος χρησιμοποιοῖ τὸ χαρακτηρισμὸ αὐτὸν γιὰ τὸν ἑαυτὸν του μόνον μίαν φορὰ³¹.

Στὴν ἱεραποστολικὴ πορεία του στὶς ἑλληνικὲς πόλεις, Φιλίππους, Θεσσαλονίκη, Βέροια, Ἀθήνα, Κό-

ρινθο, ὁ Παῦλος κατέφυγε μὲν κατὰ συνήθεια στὶς συναγωγές, ἀλλὰ τὸ κήρυγμά του εἶχε κατὰ κανόνα θετικὰ ἀποτελέσματα στοὺς ἐθνικοὺς προσηλύτους, τοὺς «σεβομένους τὸν θεόν». Αὐτοὺς τοὺς «σεβομένους τὸν θεόν» ἐθνικοὺς προσηλύτους συναυτοῦσε ὅχι μόνον στὶς ἰουδαϊκὲς συναγωγές τῶν ἑλληνικῶν πόλεων ἀλλὰ καὶ στὶς συναγωγές τῶν Ἰουδαίων τῆς διασπορᾶς γενικότερα. Ἔτσι στὸ πρῶτο κήρυγμά του στὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου «κατήγγειλλο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν ἰουδαίων» (Πρ. 13,5). Ἀλλὰ καὶ στὴν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας ἐπισκέφθηκε τὴν συναγωγὴ «τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου»³² καὶ ἀπευθύνθηκε στὸ ἀκροατήριον, προσφωνώντας το «ἄνδρες Ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν»³³ καὶ ἄλλοι «ἄνδρες ἀδελφοὶ υἱοὶ γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη»³⁴.

Γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἄπ. Παύλου στοὺς ἐθνικοὺς τόσο τῶν πόλεων τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου, ὅσο καὶ τῶν ἄλλων πόλεων τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου, οἱ λόγοι θὰ πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν στὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν πού προκαλοῦσε τὸ περιεχόμενό του περισσότερο στοὺς ἐθνικοὺς παρὰ στοὺς Ἰουδαίους, σύμφωνα μὲ τὶς Πράξεις. Ἐξ ἄλλου στὶς συναγωγές, ὅπου ἀρχικὰ ἐπέλεγε νὰ κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑπῆρχαν, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους στοὺς ὁποίους κατὰ κάποιον τρόπο δὲν ἦταν ἐντελῶς ἄγνωστο καὶ ἄλλοι, ἀποκαλούμενοι «σεβόμενοι τὸν θεόν», στοὺς ὁποίους τὸ κήρυγμα τοῦ Ἄπ. Παύλου εὗρισκε περισσότερη ἀνταπόκριση καὶ εἶχε μεγαλύτερη ἀπήχηση. Αὐτοί, ἀπετέλεσαν τὴν πρόσβαση τοῦ Ἄπ. Παύλου πρὸς τὸν ἐθνικὸν κόσμον, διότι εἶχαν προηγουμένως τὴν ἀπαραίτητη προπαιδεία καὶ ἠμποροῦσαν νὰ γνωρίσουν ἔτσι καλλίτερα τὸ χριστιανικὸ μῆνυμα μέσα ἀπὸ τὶς ἰουδαϊκὲς συναγωγές. Οἱ Ἑλληνας, ἐπειδὴ εἶχαν γαλουχηθῆ μὲ τὸ ἐλληνιστικὸ οἰκουμενικὸ πνεῦμα μποροῦσαν νὰ κατανοήσουν τὸ περιεχόμενον τοῦ κηρύγματος καὶ νὰ τὸ ἐγκολπωθοῦν προθυμότερα ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους³⁵.

Πατριάρχου Βαρθολομαίου Α΄, «Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμένη». Ἀθήνα, 2000, σ. 109-110.

27. Α΄ Θεσ. 1, 9-10.

28. Α΄ Θεσ. 1, 7-8.

29. Α΄ Θεσ. 1, 6.

30. Ἐφ. 5, 1. Φιλπ. 3, 17. Α΄ Κορ. 11, 1.

31. Α΄ Κορ. 11, 1. Βλ. Ι. ΓΑΛΑΝΗ μν. ἔργ., σ. 107-108.

32. Πρ. 13, 14.

33. Πρ. 13, 16.

34. Πρ. 13, 26.

35. Βλ. Ι. ΓΑΛΑΝΗ, μν. ἔργ., σ. 116 καὶ Ι. ΖΗΖΙΟΥΛΑ, μν. ἔργ., σ. 48.

Κατὰ τὴν πρώτη ἐμφάνιση τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν θὰ μπορούσε νὰ προβλέψει τὴ σχέση του μετὰ τὸν Ἑλληνισμό, ἀλλ' ἡ δραματικὴ ἐξέλιξη τῶν ἱστορικῶν γεγονότων εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα μετὰ τὴν πώση τῶν Ἱεροσολύμων (70 μ.Χ.) νὰ στερηθῇ ὁ Ἰουδαϊσμός τοῦ φυσικοῦ του κέντρου καὶ νὰ ὀδηγηθῇ σὲ ἐνδοστρέφεια ἀκόμη καὶ στὶς συναγωγὰς τῆς διασπορᾶς. Οἱ συναγωγὰς δὲν προσφέρονται πιά, ὅπως στὴν ἐποχὴ τοῦ Παύλου, γιὰ τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἡ Ἐκκλησία στρέφεται ἀποκλειστικὰ στὸν Ἑλληνισμό γιὰ τὴν ἐξάπλωσή του³⁶.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀπ. Παύλου στὸν ἐθνικὸ κόσμον ἔφερε ἓνα νέο μήνυμα, τὸ ὁποῖο συνεκλόνησε τοὺς «σεβομένους τὸν θεόν» προσηλύτους καθὼς καὶ πολλοὺς Ἰουδαίους. Γιατὶ σ' αὐτὸ βρῆκαν μιὰ συγκεκριμένη ἐρμηνεία τοῦ ἰουδαϊκοῦ μονοθεϊσμοῦ ἀφ' ἐνός καὶ ἄκουσαν μιὰ νέα διδασκαλία γιὰ μιὰ διδασκαλία γιὰ μιὰ ἀνώτερη ἠθικὴ ζωὴ, χωρὶς ἐθνικοὺς περιορισμοὺς καὶ φυλετικὰ διακρίσεις ἀφ' ἑτέρου. Στὸ κήρυγμα τοῦ Ἀπ. Παύλου ἔβλεπαν τὴν ἀφετηρία ἐνός νέου κόσμου μετὰ ἐσχατολογικὰς προεκτάσεις καὶ τὴν δυνατότητα σωτηρίας διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ οἰκουμενικὸ καὶ παγκόσμιον χαρακτήρα.

Ὁ Παῦλος ἀποτελεῖ πλέον τὸ ξεχωριστὸ σύμβολον τῆς μετάβασης τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τὸν ἰουδαϊκὸν στὸν ἑλληνικὸν χῶρον καὶ εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐμόχθησε ὅσο κανεὶς ἄλλος γιὰ τὴν ἰδρυση καὶ στερέωση τῶν Ἐκκλησιῶν στὸν ἑλληνικὸν κόσμον. Ὁ «κόπος του» αὐτὸς συνοψίζεται ἱστορικὰ στὶς λεγόμενες «ἀποστολικὰς περιοδεῖες του», πού ἀποτελοῦν τὴν πλέον ἐπίσημη ἱστορικὴ μαρτυρία τῆς ἐξάπλωσης τοῦ Χριστιανισμοῦ³⁷.

Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία ἀνοίξε τὶς πύλες τῆς νὰ εἰσέλθουν οἱ Ἕλληνες καὶ νὰ ἀποτελέσουν τὴν πλειονότητα τῶν μελῶν τῆς. Πλέον ὅλα ἔδειχναν ὅτι τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα μετὰ τὸν οἰκουμενικὸν του χαρακτήρα ἐκλήθη ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ χαράξει σταθερὰ τὴν ἱστορικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ὁρθοδοξία ἔλαβε ἀπὸ τότε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ καὶ παρέμεινε στὴ φύση τῆς οἰκουμενικῆς.

Τὴν οἰκουμενικότητά της ὡς «Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολική» ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία διεμόρφωσε χάρις στὸ πνεῦμα καὶ τὴ διδασκαλία τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἀγωνίσθηκαν σκληρὰ νὰ ἐκχριστιανίσουν τὸν εἰδωλολατρικὸν ἑλληνορωμαϊκὸν κόσμον. Ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία ἐνῶ ἀκούσθηκε ἀρχικὰ σὲ συγκεκριμένον τόπον καὶ χρόνον, εἶχε ὅμως ἀπὸ τότε τὸν παγκόσμιον καὶ ἐσχατολογικὸν χαρακτήρα τῆς. Κατὰ τὴν πρώτη φάση τῆς διαδόσεώς της στὸν κόσμον χρησιμοποιήθηκε ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, ἓνα ἀπὸ τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποῖου ὑπῆρξε ἡ οἰκουμενικότης³⁸. Ἡ οἰκουμενικὴ αὐτὴ συνείδηση καλλιεργήθηκε μετὰ δύναμη ἀπὸ τοὺς μεγάλους Ἱεράρχες καὶ Οἰκουμενικοὺς διδασκάλους τοῦ Δ' αἰ., οἱ ὁποῖοι καὶ πραγματοποιήσαν τὴ σύνθεση τῆς ἀρχαιοελληνικῆς σκέψεως καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Στὴν ἀρχὴ τῆς τρίτης χιλιετίας ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καλεῖται σὲ συνεχῆ ἐργήγορη, νὰ κατανοήσῃ τὶς νέες συνθήκες πού διαμορφώνονται στὸν κόσμον καὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ δημιουργικὰ τὶς προκλήσεις τῶν νέων καιρῶν. Ἡ ἐντονὴ ἱστορικὴ συνείδηση, δίδει συχνὰ τὴν ἐντύπωση ὅτι ἀσχολεῖται ἐπίμονα μετὰ τὸ παρελθόν καὶ τὴ συντήρησιν, ἐνῶ ὁ Χριστὸς εἶναι γιὰ ὅλες τὶς ἐποχὰς καὶ γιὰ ὅλους τοὺς πολιτισμοὺς «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας»³⁹. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν ἀνήκει ἀποκλειστικὰ οὔτε σὲ μιὰ ἱστορικὴ περίοδο, οὔτε ταυτίζεται μετὰ τὶς δομὰς καὶ τὸν χαρακτήρα μιᾶς ἐποχῆς.

Εἶναι καὶ ὀφείλει νὰ παραμείνῃ ἀνοικτὴ στὸν χρόνον στὴν ἐξέλιξιν καὶ στὴν ἀδιάκοπην ἀναζήτησιν τῆς ἀνθρωπότητος⁴⁰.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἰδίως σήμερον πού ἐκφράζει τὴ μεγάλη ἐλπίδα τῶν πιστῶν καὶ ἀποτελεῖ τὴ μόνην

38. Βλ. Β. ΚΥΡΚΟΥ, «Ἡ οἰκουμενικότης τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ συνάντησή του μετὰ τὸν Χριστιανισμό» Ι.Ε.Ε., τ. ΣΤ (1976), σ. 392-395. Καὶ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΤΟΥ, Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας, «Παγκοσμιότητα καὶ Ὁρθοδοξία», ἐκδόσεις Ἀκρίτας, Ἀθήνα 2000, σ. 263.

39. Ἐβρ. 13, 8.

40. Βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΤΟΥ, Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας, Ἡ Ὁρθοδοξία ἐνώπιον τῆς τρίτης χιλιετίας, στὸ ἔργο «Ὁ θησαυρὸς τῆς Ὁρθοδοξίας, 2000 χρόνια, Ἱστορία. Μνημεῖα. Τέχνη». Α' τόμ. Ἡ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς Ὁρθοδοξίας, σ. 16.

36. Βλ. Ι. ΖΗΖΙΟΥΛΑ, Οἱ καταβολὲς τῆς Ὁρθοδοξίας..., σ. 53 ἔ.

37. Βλ. ΧΡ. ΚΡΙΚΩΝΗ, Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διδάσκαλος τῆς Οἰκουμένης.

ἀσφαλῆ καταφυγή τους, ἔχει ὡς βασικὴ ἀποστολή της ἀφ' ἑνὸς μὲν, νὰ τονώσει τὴν πίστη τους σὶς ὑπεραξίες τῆς ἑλληνορθοδόξου παρακαταθήκης ποὺ ἀποτελοῦν τὴ ζωτικὴ ἐντελέχεια τοῦ ἔθνους καὶ νὰ ἀνταποκριθῆ στὴν ἐμπιστοσύνη τῶν πιστῶν της, ποὺ κυμαίνεται σὲ ὑψηλὰ ποσοστὰ ἀξιοπιστίας καὶ ἀποδοχῆς. Ὅφείλει νὰ ἐντείνει τὶς προσπάθειές της γιὰ τὸν εὐαγγελισμό τοῦ λαοῦ της, γιὰ τὴν προσφορὰ ἐσωτερικῆς εἰρήνης, γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῆς καθημερινῆς κοινωνικῆς ἀδικίας, τῆς ἀναξιοκρατίας, τῆς ἐγκληματικότητας, τῆς διαφθορᾶς, τῆς ἁμαρτίας.

Τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι καινοποιοτικὸ, ἀνανεωτικὸ, εἶναι πνεῦμα δυνάμεως καὶ σοφίας καὶ ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἔχει ἀνάγκη ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος. Ὡς μέλη τῆς εὐρωπαϊκῆς οικογενείας σήμερα, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ, ἔχομε ὡς ἑλληνορθόδοξη ἀνάγκη τῆς πνευματικῆς μας θωράκισης γιὰ τὴ διάσωση τῆς αὐτοσυνειδησίας μας. Σήμερα αὐτὸ εἶναι περισσότερο ἀναγκαῖο ἀπ' ὅ,τι ἦταν στὸ παρελθόν.

Ὁ μεγάλος ἱστορικὸς τοῦ Βυζαντίου Στῆβεν Ράνσιμαν, τονίζει ἐμφαντικᾶ: «Οἱ Ἕλληνες ἔχουν μιὰ κληρονομιά γιὰ τὴν ὁποία μποροῦν νὰ αἰσθάνονται ὑπερήφανοι· μιὰ κληρονομιά ποὺ δὲν πρέπει νὰ χαθεῖ μέσα ἀπὸ τὶς ἐναλλασσόμενες ὑλικές καταστάσεις. Στὸς σκοτεινότερους αἰῶνες τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἡ Ἐκκλησία ἦταν ἐκείνη ἡ ὁποία, παρ' ὅλες τὶς δυσκολίες, τὶς πολλὰς ἀπογοητεύσεις καὶ αὐτὲς ἀκόμη τὶς ταπεινώσεις, μπόρεσε ὄχι μόνον νὰ προσφέρει πνευματικὴ ἀνακούφιση, ἀλλὰ καὶ νὰ συντηρήσει τὶς παραδόσεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

Ἀλλὰ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει λόγο καὶ ρόλο ἀφ' ἑτέρου καὶ πρὸς τὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη. Ξεπερνώντας τὶς ἀρνητικὲς μνῆμες καὶ τὶς συναισθηματικὲς φορτίσεις, οἱ ὁποῖες δὲν πρέπει νὰ ξεχνιοῦνται, ἀλλὰ καὶ δὲν πρέπει νὰ δηλητηριάζουν ἐπ' ἄπειρον τὶς ἀνθρώπινες σχέσεις μας μέσα στὴν Εὐρώπη, πρέπει ἀντιθέτως νὰ ἀποτελοῦν σταθεροὺς ὁδηγοὺς στὴν πορεία μας· ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ πλησιάσει μὲ προσοχή τὴν Εὐρώπη καὶ νὰ προσπαθήσει μὲ πειθῶ νὰ ἀποδείξει ὅτι δὲν ἀποτελεῖ ἕνα ὀργανικὸ ἀπλῶς τμῆμα της, ἀλλὰ ἀποτελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τὴν καρδιά της. Ὅφείλει ἡ Ἐκκλησία μας νὰ μὴ μείνει ἀπλῶς θεατὴς τῆς οἰκοδόμησής τοῦ εὐρωπαϊκοῦ γί-

γνεσθαι, ἀλλ' ἀντιθέτως ἔχει ὑποχρέωση νὰ ἐνισχύσει κάθε προσπάθεια προστασίας τῆς πολυμορφίας, τῆς ἐξάλειψης τοῦ ρατσισμοῦ, τῆς βίας, ὑπὸ ὁποιαδήποτε μορφή. Παράλλῃως ἔχει ὑποχρέωση νὰ παρουσιάσει τὴν ἀμόλυπτη ὀρθόδοξη πίστη της, τὴ μεγαλοπρεπῆ λατρεία της, τὴν ἀπαράμιλλη πατερικὴ της διδασχὴ, τὸ ἀσκητικὸ ἦθος, τὴν πιστότητα στὴν ὀρθόδοξη ἑλληνοχριστιανικὴ παράδοση, τὴν ἀναγνώριση τοῦ ἄλλου, τὴν κοινωνία τῶν προσώπων, τὴν ἔννοια τοῦ θανάτου, τὴν ἐλπίδα τῆς Ἀναστάσεως. Ἐχει ὑποχρέωση νὰ διακηρύξει πρὸς τὴν Εὐρώπη ποὺ ἀναζητεῖ τὴν ἐνότητά της ὅτι «*θεμέλιον ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἔστιν Ἰησοῦς Χριστός*»⁴¹. Ἐχει ἀκόμη ὑποχρέωση νὰ γνωρίσει στὴ Δύση, μὲ ὅσο γίνεται πιὸ πρακτικὸ καὶ πειστικὸ τρόπο, τὸ ἦθος τῶν ὀρθοδόξων, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ τὸ ἐμπόριο τῶν πάντων καὶ οἱ σκοπιμότητες κυριαρχοῦν σὲ βάρους τῆς ἀνιδιοτέλειας καὶ τῆς εἰλικρίνειας.

Εἶναι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη, σήμερα ποὺ ἡ εὐρωπαϊκὴ κοινωνία ἔχει φθάσει πνευματικὰ σὲ ἀδιέξοδα θανάτου, νὰ γνωρίσει τὴν πνευματικότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ νὰ λάβει μηνύματα ἐκκλησιαστικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ κοινοτικοῦ ἠθους.

Χρέος τῶν Ὁρθοδόξων εἶναι νὰ καταστήσομε τὸ θησαυρὸ αὐτὸ τῆς Ὁρθοδοξίας μας κοινὸ κτῆμα ὅλων, χωρὶς ναρκισισμοὺς καὶ μισαλλοδοξίες. Ἡ ἑλληνικὴ οἰκουμένη δὲν ὑπῆρξε μόνον ὄραμα ζωῆς, ὑπῆρξε καὶ ἡ διαρκὴς οὐσιώδης παρουσία καὶ συμβολὴ στὸν πολιτισμὸ τῆς ἀνθρωπότητας.

Καὶ τώρα εἶναι καιρὸς νὰ τὸ ἀποδείξει καὶ πάλιν⁴².

41. Α' Κορ. 3, 11.

42. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Παρασκευαΐδου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, «Λόγος καὶ Ρόλος τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη», Λόγος ἐκφωνηθεὶς στὸν Ἄρειο Πάγο – Πνύκα τὸ ἑσπέρας τῆς 29.6.2000. «Ἐκκλησία» ΟΖ' (2000), σ. 636-637 καὶ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΤΟΥ, Παγκοσμιοτητα καὶ Ὁρθοδοξία, σ. 272.

**Ἡ Διεθνὴς ἀπήχηση τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
Χριστοδούλου****Ἡ Διεθνὴς ἀπήχηση τῶν
δραστηριοτήτων τοῦ Ἀρχιε-
πισκόπου Χριστοδούλου****Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ ἡ
Ἑλληνορθόδοξη Ταυτότητα****Εὐρώπη καὶ Ὁρθοδοξία:
Ὁ τρίτος τόμος τοῦ
Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου****Τὸ Α΄ Συνέδριο μεταπτυ-
χιακῶν φοιτητῶν Κοινω-
νικῆς Θεολογίας****Ἡ νέα Κοσμήτωρ τῆς Θεο-
λογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανε-
πιστημίου Ἀθηνῶν**

Ἡ προσφορὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στὸν τομέα τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν σχέσεων καὶ τὸ ὄραμά του γιὰ τὴν Εὐρώπη τυγχάνει ἀναγνωρίσεως καὶ ἐπαίνου ἀπὸ σημαντικὲς προσωπικότητες ἐκτὸς Ἑλλάδος. Συγκεκριμένα σημειώνουμε τὰ ἑξῆς περιστατικά: α) Κατὰ τὴν πρόσφατη ἐπίσκεψη τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Καρόλου Παπούλια στὴ Μόσχα (30 καὶ 31 Μαΐου τ.ἔ.) ὁ Πατριάρχης πασῶν τῶν Ρωσιῶν Ἀλέξιος ἀνεκοίνωσε ὅτι τὸν Ἰανουάριο πρόκειται νὰ ἀπονεμηθεῖ στὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸ Βραβεῖο τοῦ Διεθοῦς Ἰδρύματος Ἐνότητος τῶν Ὁρθοδόξων Λαῶν. β) Ὁ Γερμανὸς συγγραφεὺς καὶ πολιτικὸς Michael Weninger συνέγραψε πρωτότυπο βιβλίο μὲ τίτλο *Europa ohne Gott?*, δηλαδή «Ἡ Εὐρώπη χωρὶς Θεό;» μὲ πολὺ ἐνδιαφέροντα θέματα σχετικὰ μὲ τὸν διάλογο τῶν Ἐκκλησιῶν στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἔνωσι. Τὸ βιβλίο εἶναι βασισμένο σὲ στοιχεῖα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ ἐνασχόληση τοῦ συγγραφέως μὲ τὸ θέμα στὸ πλαίσιο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς (Commission). Στὶς σελίδες 170-171 τοῦ βιβλίου καταγράφεται ἡ ἀκόλουθη διαπίστωση: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ ἀριθμητικὰ ἰσχυρότερη καὶ πολιτικὰ σημαντικότερη ἀπὸ τίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες τῶν κρατῶν –μελῶν τῆς E.E. Ὁ Ἑλληνορθόδοξος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀνήκει ἀναμφίβολα στὶς προσωπικότητες –κλειδιά... Εἶναι συγχρόνως κρατικὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς ἡγέτης... Λόγω τῆς θέσης του στὴν Ἀθήνα ἔχει μεγάλο κύρος γενικότερα σὲ θέματα σχετικὰ μὲ τὴν εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ». Ἡ χρῆση τοῦ ὅρου «πολιτικὴ» ἀπὸ τὸν Weninger πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ μὲ τὴν εὐρεία ἔννοια τοῦ ὅρου, δηλαδή τῶν ζητημάτων ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν δημόσιο βίον τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν καὶ ὄχι μὲ τὴν στενὴ ἔννοια τῆς ἐκτελεστικῆς καὶ νομοθετικῆς ἐξουσίας. Καὶ τοῦτο διότι εἶναι δεδομένοι καὶ σεβαστοὶ οἱ διακριτοὶ ρόλοι μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὅπως τοὺς ὀρίζει τὸ Σύνταγμά μας. Πάντως εἶναι εὐχάριστο τὸ γεγονός ὅτι ἐκτιμᾶται ἀπὸ ἀνθρώπους σὲ καιρὶες θέσεις ἡ διεθνὴς δραστηριότητα τοῦ Μακαριωτάτου καὶ τοῦτο ἀνταντακλᾶ θετικὰ στὸ διεθνὲς κύρος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Κ.Χ.

Ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ ἡ Ἑλληνορθόδοξη Ταυτότητα

Σὲ μία ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἀμφισβητοῦνται οἱ ἀξίες καὶ οἱ ἀρχές ἐπὶ τῶν ὁποίων οἰκοδομεῖται ἡ ἐθνικὴ μας ταυτότητα ἔχει ἰδιαίτερη σημασία ὅτι ἡ προσφορὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπισημαίνεται καὶ ἐπαινεῖται ἀπὸ ἐπίσημα χεῖλη. Ἀναφερόμαστε στὶς ὑπογραμμίσεις τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος, στὶς ὁποῖες προέβη ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς χώρας μας κ. Κώστας Καραμανλῆς κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὸν Ἑλληνισμὸ τῆς Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας. Ὅπως γράφει ἡ ἐφημερὶς ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ τῆς 23.5.2007, ὁ Πρωθυπουργὸς ὁμιλῶν πρὸς τοὺς Ὁμογενεῖς εἶπε καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ὁρθόδοξη Πίστις ἀποτελεῖ ἰσχυρότατο στοιχεῖο τῆς ταυτότητας τῆς Ὁμογένειας καὶ ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας στὴ διατήρηση τῆς ἑλληνικότητος τῶν ἐρχομένων γενεῶν εἶναι ἀδιαμφισβήτητος».

Εἶναι προφανές ὅτι ἡ διαπίστωση αὐτὴ βασίζεται ὄχι μόνο στὴν ἐπίγνωση τοῦ παρόντος ἀλλὰ καὶ στὴν γνώση τοῦ παρελθόντος. Κορυφαῖοι ἱστορικοί, Ἕλληνες καὶ ξένοι, παραδέχονται τὸν δημιουργικὸ ρόλο τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας στὴν διατήρηση τῆς ταυτότητος, τῆς γλώσσης καὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Ἑλλήνων, ἰδίως δὲ σὲ περιόδους δουλείας. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὅπως μαρτυρεῖται ἀπὸ τὶς ἱστορικὲς πηγές, τὶς ὁποῖες ἀγνοοῦν ἢ θέλουν νὰ ἀγνοοῦν ὀρισμένοι συγγραφεῖς σχολικῶν βιβλίων.

Κ.Χ.

Εὐρώπη καὶ Ὁρθοδοξία: Ὁ τρίτος τόμος τοῦ Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου

Ἐκυκλοφορήθη ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Πολιτιστικῆς Ταυτότητος) τὸ ἐπικαιρὸ βιβλίον μὲ τὸν τίτλο: «**Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ**» πὸν περιέχει τὶς εἰσηγήσεις τοῦ «**Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου**» τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Γ' Ἀκαδημαϊκὴ Περίοδος 2004-2005). Στὸν Τόμο αὐτὸ καταξιωμένοι ἐπιστήμονες καὶ εἰδικοί ἐπὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν θεμάτων προσεγγίζουν μὲ τρόπο πειστικὸ καὶ ἐπιστημονικὰ τεκμηριωμένο βασικὰς πτυχές τοῦ κεντρικοῦ θέματος καὶ τονίζουν μὲ σαφήνεια τὴν θέση τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν διαμόρφωση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ γίνεσθαι. Τὸ βιβλίον περιλαμβάνει τὶς ἐξῆς ὁμιλίες: «**Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση μετὰ τὴν διεύρυνση-Κίνδυνοι καὶ προκλήσεις**» ἀπὸ τὸν Ἑλλογιμώτατο κ. Παναγιώτη Κανελλόπουλο, Καθηγητὴ τοῦ Δικαίου τῆς Ε.Ε. στὸ Πανεπιστήμιον Πειραιῶς, «**Προβληματισμοὶ καὶ ἐρωτήματα γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη**» ἀπὸ τὸν Ἑλλογιμώτατο κ. Ἀναστάσιο Μαρῖνο, ἐπίτιμο Ἀντιπρόεδρο τοῦ Σ.τ.Ε., «**Ἡ κοινὴ πολιτιστικὴ κληρονομιά τῶν Ὁρθοδόξων Σλάβων καὶ ἡ Εὐρώπη**» ἀπὸ τὸν Ἑλλογιμώτατο κ. Κωνσταντῖνο Ζορμπᾶ, Δρα Θεολογίας-Κοινωνιολογίας, «**Ὁ ρόλος καὶ οἱ προοπτικὲς τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη**» ἀπὸ τὸν Ἑλλογιμώτατο κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου, Ὁμότιμον Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, «**Ὁρθοδοξία: Ἡ ἐλπίς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς**» ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαο. Τὰ κείμενα αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦν ἀπλῶς μίαν ἀναφορὰ στὴν ἱστορία καὶ στὸ παρὸν τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης, ἀλλὰ

παραλλήλως μᾶς δίδουν ἀφορμές νὰ ἀνιχνεύσουμε τὴν πορεία μας ὡς Ὁρθόδοξοι καὶ ὡς Εὐρωπαῖοι πολίτες πρὸς τὸ μέλλον. Μὲ σεβασμὸ στὸ παρελθὸν καὶ μὲ ἀνοικτοὺς ὀρίζοντες γιὰ τὸ αὐριο. Ὁ Γ' τόμος τοῦ Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου διατίθεται ἀπὸ τὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Κλ.Κ.

Τὸ Α' Συνέδριον μεταπτυχιακῶν φοιτητῶν Κοινωνικῆς Θεολογίας

Στὶς 4, 5 καὶ 6 Μαΐου τ.ἔ. πραγματοποιήθηκε τὸ Α' Θεολογικὸ Συνέδριον τῶν Μεταπτυχιακῶν Φοιτητῶν τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τὸ Συνέδριον ἔλαβε χώρα στὸ Μεσολόγγι καὶ στὸ Ἀργίονιο ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας καὶ εἶχε ὡς κεντρικὸ θέμα: «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ**». Ὁμιλίες παρουσίασαν πολλοὶ πανεπιστημιακοὶ καθηγητές, ὅπως ὁ Σέβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Ἱερεμίας, ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς π. Γεώργιος Μεταλληνός, ὁ κ. Ἀπόστολος Νικολαΐδης, ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Περσελῆς, ἡ κ. Νόννα Παπαδημητρίου, ὁ κ. Ἀθανάσιος Γλάρος, ὁ π. Γεώργιος Εὐθυμίου, ἡ κ. Πανωραία Κουφογιάννη καὶ μεγάλος ἀριθμὸς μεταπτυχιακῶν φοιτητῶν. Κατὰ τὴν ἔναρξιν ἀνεγνώσθη χαιρετισμὸς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδοῦλου, ἐνῶ χαιρετισμὸ ἀπηύθυνε διὰ ζώσης ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Κοσμάς. Τὴν Κυριακὴ 6 Μαΐου ὅλοι οἱ οἱ συνέδριοι παρακολούθησαν τὴν Θεία Λειτουργία στὸν Ἱ. Ναὸ Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀργιονίου. Εὐχόμεθα αὐτὴ ἡ ἐπιτυχημένη προσπάθεια νὰ ἔχει συνέχεια.

Κ.Χ.

Ἡ νέα Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ καθηγήτρια κ. Ἑλένη Χριστινάκη - Παπακώστα ἐξελέγη Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἡ νέα Κοσμήτωρ κατέχει σήμερον τὴν θέση τῆς Προέδρου τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ ἀναλαμβάνει τὰ νέα της καθήκοντα τὴν 1η Σεπτεμβρίου 2007. Τῆς εὐχόμεθα καλὴ ἐπιτυχία στὸ δύσκολο ἔργο της.

Κ.Χ.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Οι Έργασίες τῆς Δ.Ι.Σ. μὲνὸς Μαΐου 2007

Συνήλθε στὶς 9, 10 καὶ 11 Μαΐου ἔ.ἔ. ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 150ῆς Συνοδικῆς Περιόδου. Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν:

Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἀποστολικὴ Διακονία

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἱεραὶ Μητροπόλεις

Πατρῶν

Πατριαρχεῖον Σερβίας

A. Ὁ Μακαριώτατος ἐνημέρωσε τὴν Δ.Ι.Σ.:

– Γιὰ τὴν Εἰρηνικὴ Ἐπισκέψη ποὺ πραγματοποιοῦσε στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Κύπρου, τὶς συναντήσεις του καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπαφῶν του μὲ ἐκκλησιαστικούς, πολιτειακοὺς καὶ πολιτικούς παράγοντες τῆς Νήσου.

– Γιὰ τὶς ἐπικείμενες ἐπισκέψεις του, συνοδευόμενος ὑπὸ μελῶν τῆς Δ.Ι.Σ., α) στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Πολωνίας γιὰ τὴν Τέλεση Ἐγκαινίων Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ β) στὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας, γιὰ τὰ Θυρανοίξια τοῦ ἀνακαινισθέντος Ἱεροῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὸ Κάιρο. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐνέκρινε ὁμοφώνως τὴν πραγματοποίηση τῶν δύο ὡς ἄνω Ἐπισκέψεων τοῦ Μακαριωτάτου.

B. Ἡ Δ.Ι.Σ. :

– Ἐξέφρασε τὴ συμπαράστασή Της καὶ τὴ θλίψη Της στὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Ἀλέξανδρο, γιὰ τὴν ἀποτρόπαια πράξη τῆς δολοφονίας τῶν δύο Γεροντισσῶν Μοναχῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀρτοκωστᾶς Κυνουρίας.

– Σχετικὰ μὲ τὸν θόρυβο ποὺ προέκυψε γιὰ τὸ ἀπόρρητο τῆς ἐξομολογήσεως ποὺ τάχα κοινολογήθηκε, ἀφοῦ ἐξέφρασε τὴν ἀπορία Της γιὰ τὸ φοβερὸ ἐνδεχόμενο νὰ μὴν τηρήθηκε ἡ ιερότητα τοῦ ἐν λόγῳ ἀπορρήτου Μυστηρίου, ζήτησε ἀπὸ τὴν Ἀρχιγραμματεία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ συλλίξει κάθε πληροφορία καὶ νὰ ἀποκτήσει κάθε ἐνημέρωση, ὥστε νὰ προβεῖ ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ἀποδειχθοῦν ἀληθεῖς οἱ φῆμες, ἀκόμα καὶ σὲ βαρύτατες πνευματικὲς κυρώσεις.

– Μετὰ ἀπὸ διερεύνηση τοῦ ὡς ἄνω θέματος, τῆς τάχα δηλαδὴ διαρροῆς ἐξομολογήσεως, ἡ ὁποία ὀδήγησε ἐξομολογηθέντα στὸν Εἰσαγγελεῖα γιὰ ἔγκλημα ποὺ διέπραξε, καὶ μετὰ καὶ ἀπὸ τὴν ὁμολογία τοῦ δράστου ὅτι οὐδέποτε ἐξομολογήθηκε σὲ Ἱερέα τὴν ἀποτρόπαια πράξη του, ἡ Δ.Ι.Σ. ἐκφράζει τὴν ἀπορία Της γιὰ τὴν ἠθελημένη προσπάθεια μειώσεως καὶ διασυσμοῦ τοῦ θεραπευτικοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως, τὸ ὁποῖο στερεωμένο ἐπάνω σὲ ἰδρυτικὰ λόγια τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, συντελεῖται καθημερινῶς ἐπὶ 20 αἰῶνες μέχρι σήμερα ἀναπαύοντας καθημερινῶς συνειδήσεις χριστιανῶν, καθοδηγώντας πιστοὺς σὲ συνειδητὴ σχέση μὲ τὶς εὐαγγελικὲς ἐπιταγὲς καὶ δημιουργώντας τὴν ζωῆς ἐκκλησιαστικὴ παράδοση τοῦ σήμερα.

– Σχετικὰ μὲ τὴν συζήτηση ἐνδεχομένης ἄρσεως τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Θεοφίλου ἀπὸ τὴν Ἰορδανικὴ Κυβέρνηση, ὑπογραμμίζει ὅτι παρακολουθεῖ μὲ ἀγωνία τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖο χειρίζεται τὸ Ἑλ-

ληνικὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν καὶ ἐπισημαίνει τὸν σημαντικὸ πνευματικὸ ρόλο τοῦ συγκεκριμένου Πατριαρχείου γιὰ τὴν Μέση Ἀνατολή καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ στηριχθεῖ ὁ Πατριάρχης Θεόφιλος καὶ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ αὐτοτέλεια καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

– Μελέτησε διεξοδικὰ τὴν ὑποβληθεῖσα εἰσήγηση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβα σχετικὰ μὲ τὴν «*παρουσία τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου στὸ σύγχρονο κοινωνικὸ γίγνεσθαι*». Ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως σημειώθηκαν ποιμαντικοὶ προβληματισμοὶ καὶ καταγράφηκαν προτάσεις γιὰ τὴν θέση τοῦ Ἱερέως καὶ τῆς οἰκογένειάς του μέσα στὴν Ἑνορία καὶ στὴ σύγχρονη κοινωνία μας.

– Μελέτησε τὴν ἐτήσια ἔκθεση τοῦ State Department σχετικὰ μὲ τὶς θρησκευτικὲς ἐλευθερίες στὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀπαντήσῃ ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου ζητήματος τῆς Ἐκθέσεως, ἀποκαθιστώντας τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν πραγματικότητα, ὅπως αὐτὴ βιώνεται στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπικράτεια, μέσα στὴν ὁποία δραστηριοποιεῖται ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μὲ σεβασμὸ καὶ συνέπεια στὸ Σύνταγμα τοῦ Κράτους καὶ στὴν παράδοση τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ κάθε ἀνεκτικότητα καὶ διευκόλυνση ἁλλων θρησκειῶν, δογμάτων καὶ θρησκευτικῶν ὁμάδων.

Γ. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐνέκρινε:

– Τὴν σύνταξη καὶ ἔκδοση εὐσυνόπτων ἐκκλησιαστικῶν φυλλαδίων, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν στὶς αἰρετικὲς διδασκαλίες.

– Τὴν, βάσει ἀναφορᾶς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικολάου, μεταφορὰ τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Σεραφεῖμ τοῦ Σαρῶφ, ἀπὸ τὸ Ντιβέγεβ τῆς Ρωσίας, στὸν Ἱερὸ Ναὸ «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΟΥΜΕΛΑ» τοῦ Δήμου Ἀχαρνῶν.

– Τὴν πρόταση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς τῆς Νεότητος, περὶ διοργανώσεως Διημερίδος μὲ θέμα: «Ἐκκλησία καὶ Σχολεῖο».

– Τὴν ἀποστολὴν στὶς Ἱερὲς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προτάσεως τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως, γιὰ τὴν ἀκριβῆ τήρηση τῶν νομίμων διαδικασιῶν στὶς Ἐκκλησιαστικὲς Διαχειρίσεις.

– Τὴν σύναξη Ἱεροσπουδαστῶν, ἀπὸ τὶς Ἱερὲς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ 23 ἕως 25

Αὐγούστου 2007, στὶς κατασκηνωτικὲς ἐγκαταστάσεις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἀλημυροῦ.

Δ. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἀπεφάσισε:

α) Τὴν συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας μας:

– Στὴν Προπαρασκευαστικὴ Συνάντηση τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐκκλησιῶν γιὰ τοὺς Μετανάστες στὴν Εὐρώπη, ἡ ὁποία θὰ πραγματοποιηθεῖ στὶς Βρυξέλλες, ἀπὸ 11ης ἕως 12ης Μαΐου 2007.

– Στὴν Συνεδρίαση τῆς Διαπραγματευτικῆς Ὁμάδος τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐκκλησιῶν γιὰ τοὺς Μετανάστες στὴν Εὐρώπη, ἡ ὁποία θὰ πραγματοποιηθεῖ στὶς Βρυξέλλες, ἀπὸ 31ης Μαΐου ἕως 1ης Ἰουνίου 2007.

– Στὶς Ἐκδηλώσεις τῆς συμπληρώσεως 15ετίας ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μητροπολίτου Βλαδιμήρου ὡς Μητροπολίτου Κιέβου καὶ πάσης Οὐκρανίας, οἱ ὁποῖες θὰ πραγματοποιηθοῦν στὸ Κιέβο, ἀπὸ 1ης ἕως 3ης Ἰουνίου 2007.

– Στὴν συγκληθησομένη ἄτυπη προπαρασκευαστικὴ συνάντηση ἐν ὄψει τῆς Γ' Εὐρωπαϊκῆς Οἰκουμενικῆς Συνελεύσεως, ἡ ὁποία θὰ πραγματοποιηθεῖ στὴ Ρόδο, ἀπὸ 25ης ἕως 28ης Ἰουνίου 2007.

β) Τὴν διοργάνωση:

– Θεολογικοῦ Συνεδρίου γιὰ τὸ θέμα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, τὸ ὁποῖο θὰ πραγματοποιηθεῖ στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἱερὰ Μονὴ Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης, κατὰ τὸ ἔτος 2008.

– Τῆς 10^{ῆς} Πανορθόδοξου Συνδιασκέψεως Ἐντεταλμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ Ἱερῶν Μητροπόλεων γιὰ θέματα Αἰρέσεων καὶ Παραθρησκείας, ἡ ὁποία θὰ πραγματοποιηθεῖ στὸ Ἱερὸ Προσκύνημα τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσου στὸ Προκόπιο Εὐβοίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος, ἀπὸ 29ης Ὀκτωβρίου ἕως 1ης Νοεμβρίου 2007 μὲ θέμα: «Ἐσωτερισμός».

γ) Τὴν παράταση τοῦ Μαθητικοῦ Διαγωνισμοῦ μὲ θέμα: «Ἀπόστολος Παῦλος, Ἀπόστολος τῆς Ἑλλάδος, Ἀπόστολος τῆς Κύπρου, Ἀπόστολος τῆς Εὐρώπης», μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 2007, κατόπιν προτάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀξιολογήσεως.

Ε. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐνημερώθηκε:

– Ἀπὸ ἔκθεσης τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, σχετικὰ μὲ Ἡμερίδα ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀθήνα τὴν 25ην Ἀπριλίου

2007, με την ευκαιρία της συμπληρώσεως 180 ἐτῶν ἀπὸ τὸν ἥρωικὸ θάνατο τοῦ Γεωργίου Καραϊσκάκη.

– Ἀπὸ ἡ Εκθεση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Εὐποιίας, σχετικά με τὸ ἐπιτελεσθὲν Φιλανθρωπικὸ Ἔργο τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, γιὰ τὸ ἔτος 2006, τὸ ὁποῖο ἀνέρχεται περίπου στὸ ποσὸ τῶν 91.000.000,00 € (31 δισεκατομμύρια δραχμές).

– Ἀπὸ ἡ Εκθεση τοῦ Παρατηρητηρίου Κοινωνικῶν Φαινομένων γιὰ τὴν β΄ Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε τὴν 24ῃ Ἀπριλίου 2007 στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἱερὰ Μονὴ Κοιμῆσεως Θεοτόκου Πεντέλης, με θέμα : «Ὁ Δημόσιος Ρόλος καὶ Λόγος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στὴν Ἑλλάδα».

ΣΤ. Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. συζήτησε καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικά με τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου Τυπογραφείου

Παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κυρίου Χριστοδούλου, τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀττικῆς Σεβασμ. Μητροπολίτου Μεσογαίας κ. Νικολάου καὶ ἄλλων Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, τῶν Μελῶν τοῦ Κ.Δ. Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Καθηγητῶν Πανεπιστημίου, τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος Κρυονερίου καὶ πολλῶν ἄλλων προσκεκλημένων, ἔγιναν, τὴν Τρίτη 5ῃ Ἰουνίου 2007 καὶ ὥρα 7:00 μ.μ., τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου κτηρίου τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας στὴν ὁδὸ Πρωτομαγιάς 3 στὸ Κρυονέρι Ἀττικῆς.

Στὸ κτήριο –συνολικοῦ ἐμβαδοῦ 3.000 τετρ. μέτρων περίπου– κατὰ τὴν ἐκ βάθρων ἀνακαίνισή του ἐγκαταστάθηκαν τὰ πλεόν σύγχρονα συστήματα κλιματισμοῦ, ἀερισμοῦ, πυρασφαλείας καὶ πυροπροστασίας καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν λειτουργία μιᾶς σύγχρονης τυπογραφικῆς μονάδος.

Μετὰ τὴ τέλεση τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀγιασμοῦ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης

Ἑλλάδος κύριος Χριστόδουλος ὁμιλῶν πρὸς τοὺς προσκεκλημένους καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶπε:

«Πράγματι, ἡ ὥρα αὐτή, ἡ ἡμέρα αὐτή, εἶναι ἱστορικὴ γιὰ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία, γιατί ἀποκτοῦμε αὐτὸ τὸ νέο κτιριακὸ συγκρότημα, στὸ ὁποῖον ἔχουμε ἐγκαταστήσει πλεόν τὸ τυπογραφεῖον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ διότι πέραν αὐτοῦ ἔχομεν ἐξασφαλίσει γιὰ τὸ ἐργαζόμενο προσωπικὸ ἕναν ἐργασιακὸ χῶρο, ὁ ὁποῖος θέλω νὰ πιστεύω ὅτι θὰ τοὺς ικανοποιήσει ὅλους...»

Τὸ ἐγχείρημά μας αὐτὸ προσλαμβάνει μίαν ἰδιαίτερη σημασία λόγῳ τῶν διανυομένων καιρῶν. Ζοῦμε σὲ καιροὺς θὰ ἔλθῃ κοσμογονικοὺς, ὅπου ἡ ἀνάγκη τῆς εὐρυτέρας κατηχῆσεως τοῦ ποιμνίου τῆς Ἐκκλησίας ἀφενός, ἀλλὰ καὶ τῆς διασπορᾶς τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν ἀφετέρου, πρὸς σύνολον τὸν πληθυσμὸν τῆς Ἑλλάδος ἔχει καταστρεῖ πλεόν ἀδήριτος ἀνάγκη προερχομένη ἀπὸ τὴν συνειδητοποίηση τῆς ποιμαντικῆς εὐθύνης καὶ δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὅπως ἀκούσατε ἤδη περισσότερον ἀπὸ 50 χρόνια ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἐσκέφθη μέσα στὰ πηλασία τῶν ἀρμοδιοτήτων της νὰ συστήσει, νὰ ἰδρύσει μίαν τυπογραφικὴν μονάδα, ἡ ὁποία συνεχῶς ἐξοπλιζέτο με νεώτερα μηχανήματα, ὅπως αὐτὸ συνέβη τὸ 1969 ἐπὶ Γενικῆς Διευθύνσεως τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τοῦ Ἑλληλογιμωτάτου Καθηγητοῦ κ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, ποὺ εἶναι ἐδῶ παρὼν ἀνάμεσά μας, καὶ ἴσως εἶναι καὶ ὁ Νέστωρ μεταξὺ ὄλων ὄσων διατέλεσαν ἐπιτελεῖς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ τὸν εὐχαριστοῦμε δι' αὐτό. Ἐκτοτε ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἀκολούθησε μίαν πορεία, ἡ ὁποία πραγματικὰ συνέβαλε στὶς λεγόμενες ἐκκλησιαστικὲς ἐκδόσεις καὶ μόνο σ' αὐτές. Τὸ ἔργον τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὑπῆρξε καθαρὰ ἐκκλησιαστικὸ ἔργο, ἔργο θεολογικόν, ἔργον ποιμαντικόν, κατηχητικόν, λειτουργικόν. Καὶ εἰς τὸν τομέα αὐτόν, ὀφείλομε νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπρωτοτύπησε καὶ ἀρίστευσε μᾶλλον, διότι οἱ λειτουργικὲς ἰδίως ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, καθὼς καὶ οἱ ὑπόλοιπες ἐκδόσεις της διακρίνονται γιὰ τὴν ποιότητά τους, γιὰ τὸ ὑψηλὸν ἦθος τὸ ὁποῖον ἐκφράζουν, γιὰ τὸ περιεχόμενον τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα διακινουῦνται καὶ γενικότερον ὑποβοηθεῖ τὸ ἱεραποστο-

λικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας συνιστᾶ ἓναν κεντρικὸν ἱεραποστολικὸν Ὄργανισμόν».

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δὲν ἀνήκει σὲ κανένα κόμμα, δὲν ἔχει πολιτικὲς βλέψεις καὶ πολιτικὲς τοποθετήσεις

«Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὡς συνισταμένη τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἀνήκει σὲ κανένα κόμμα, δὲν ἔχει πολιτικὲς βλέψεις καὶ πολιτικὲς τοποθετήσεις». Τὴν ἐπισήμανση αὐτὴ ἔκανε, μεταξύ ἄλλων, στὶς 3.6.2007 ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος στὸ Δημαρχεῖο Ἐδέσεως κατὰ τὴν τελετὴ ἀναγόρευσής του σὲ ἐπίτιμο δημότη τῆς πόλης.

«Ὡς πολίτης αὐτῆς τῆς χώρας», εἶπε, «ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μπορεῖ νὰ ἔχει ὁποιαδήποτε τοποθέτηση θέλει, τὴν ὁποία φιλιᾶσαι γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ὅμως στὸ δημόσιο λόγος του πρέπει νὰ εἶναι ἐνωτικός». «Ὅλοι πρέπει νὰ συμβάλουμε στὴν ἐνότητα τοῦ λαοῦ μας, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχουν διχασμοί, ἀλλὰ ἐλευθερία διατύπωσης τῶν ἀπόψεων ὄλων» σημείωσε. Καὶ πρόσθεσε: «Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ἰσχύει ἡ γνώμη τῶν περισσοτέρων, ἐφόσον ζοῦμε σὲ ἓνα δημοκρατικὸ καθεστῶς. Δὲν ζοῦμε σὲ ἓνα ὀλοκληρωτικὸ καθεστῶς, ὅπου δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ μιλάς καὶ νὰ σκέφτεσαι διαφορετικὰ ἀπὸ τὸν τρόπο ποὺ σκέφτονται οἱ ἡγήτορες του, ἀλλὰ σὲ μία δημοκρατία, ὅπου ὁ καθένας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατυπώνει ἐλεύθερα τὴ γνώμη του καὶ νὰ μὴ φοβᾶται ὅτι θὰ ὑποστῆ κυρώσεις γι' αὐτὴν τὴ γνώμη».

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς πρῶτης ὀμιλίας του στὸν Καθεδρικὸ Ἱ. Ναὸ Ἀγίας Σκέπης Ἐδέσεως ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε στοὺς Ἑλληνας ἀγωνιστὲς γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς πατρίδας. «Οἱ Ἑλληνας ἀγωνιστὲς», εἶπε, «εἶχαν πάντα τὴ συνείδηση ὅτι μαζί τους ἀγωνίζεται καὶ ὁ Θεός». «Αὐτὴ τὴν πίστη εἶχαν οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ '21 καὶ οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα». Ἀναφερόμενος στοὺς δύο Μακεδονομάχους, τὸν Τέλλιο Ἰ. Ἀγρα καὶ τὸν Ἀντώνη Μίγγα ἐπισήμανε ὅτι «σὲ νεαρὴ ἡλικία θυσίασαν τὴ ζωὴ τους γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Μακεδονίας καί, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ γραπτὰ τους, εἶχαν βαθιὰ πίστη στὸν Θεό». «Στὶς ἡμέρες μας», ἀνέφερε, «ἐμφανίζονται διάφορες θεωρίες ποὺ θέλουν νὰ μᾶς ἐπιβάλλουν μία ἄλλη φι-

λοσοφία, αὐτὴ τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ, ὅτι δῆθεν ἡ Ἐκκλησία ἀνήκει στὸ παρελθόν». «Πιστεύουν», εἶπε, «ὅτι ἡ θρησκεία στὶς ἡμέρες μας εἶναι κάτι παρωχημένο καὶ ὅτι ἡ νέα γενιὰ ἀποστασιοποιεῖται ἀπὸ αὐτή». «Οἱ ἥρωες Μακεδονομάχοι», κατέληξε, «ἀποτελοῦν γιὰ ἐμᾶς ἀξιωματικὸ παράδειγμα, τῆς θυσίας καὶ τῆς πίστεως τους. Ἀπέδειξαν ὅτι αὐτὸ ποὺ ἔληξαν τὸ ἐννοοῦσαν καὶ στήριξαν τὸν ἀγῶνα πάνω στὴ δικαιοσύνη, στὴν ἀρετὴ, τὴν εὐλικρίνεια, τοὺς καρποὺς δηλαδὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Πατρῶν

**Ἀποκαλυπτήρια Μνημείου
πρὸς τιμὴν τοῦ Ἱερέως καὶ τοῦ Δασκάλου καὶ
Ἐγκαίνια Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου**

Λαμπρὴ ἐκκλησιαστικὴ τελετὴ πραγματοποιήθηκε τὴν Κυριακὴ 13 Μαΐου 2007 στὴν Ἑνορία Ἁγίου Ἀνδρέου Ἐγλυκάδος Πατρῶν, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἱερέως καὶ τοῦ Δασκάλου, τῶν δύο στυλοβατῶν τῆς κοινῆς μας, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους μας.

Ἐξῆ ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Ναὸ τῆς Ἐγλυκάδος ἔχει ἀνεγερθῆ μνημεῖο πρὸς τιμὴν τοῦ Παπᾶ καὶ τοῦ Δασκάλου, τὸ ὁποῖον φιλοτέχνησε ὁ γλύπτης Χρῆστος Βαλιάρᾶς μὲ ἰκανὴ χορηγία τοῦ Δήμου Πατέρων καὶ τῶν Ἑνοριτῶν τῆς Ἐγλυκάδος.

Τὸ πρῶτὴ τῆς Κυριακῆς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Χρυσόστομος ἐτέλεσε τὴν Θεία Λειτουργία στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου στὴν Ἐγλυκάδα ἐν πληθούσῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ μίλησε ἐπικαιρῶς ἀναφερθεῖς στὴν Ἁγία Ὑπομονή, τὴν Μητέρα τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, τῆς ὁποίας ἡ μνήμη τιμᾶται ἰδιαίτερως στὴν Ἐγλυκάδα (τὸν μῆνα Μάιο, κάθε χρόνο), στὸν τόπο ἀπ' ὅπου πέρασε καὶ στρατοπέδευσε ὁ τελευταῖος Αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου καὶ ἐτελέσθη ὁ Γάμος του. Ἐπίσης μὲ τὴν Πάτρα συνδέεται καὶ ὁ ἄλλος υἱὸς τῆς Ἁγίας Ὑπομονῆς, ὁ Θωμᾶς Παλαιολόγος, ὁ ὁποῖος μετέφερε τὴν χαριτόβρυτη Κάρα τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου στὴ Δύση πρὸς ἀσφάλεια, ἐπικειμένου τοῦ τουρκικοῦ κινδύνου.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μητροπολίτης ἀνεφέρθη στὸ σπουδαῖο ἔργο τοῦ Ἱερέως μέσα στὴν κοινῶνία, στὸ ὑψηλὸ

Λειτουργήματα, στὶς θυσίαις ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος σὲ χρόνια δύσκολα γιὰ τὸν τόπο μας καὶ τὸ γένος μας. Ἀνεφέρθη στὴν προσφορὰ τοῦ ἱερέως τοῦ ἀπλοῦ Παπᾶ κατὰ τὰ χρόνια τῆς πικρῆς τουρκικῆς σκλαβιάς καὶ γιὰ τοὺς ἀγῶνες τῶν ἱερωμένων σὲ ἄλλες περιόδους καὶ σὲ κάθε περίπτωση ποὺ ἡ πατρίδα μας χρειάστηκε.

Ἐπίσης ὁ Σεβασμιώτατος μέσα σὲ κλῆμα συγκινησιακὰ φορτισμένο ἀνεφέρθη στὴν μεγάλη προσφορὰ τοῦ Δασκάλου, ὁ ὁποῖος ἦταν καὶ εἶναι καὶ πιστεύουμε ὅτι θὰ παραμείνῃ φῶς καὶ ἀλάτι στὸν κόσμον. Μνημόνευσε τοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς θυσίαις τῶν καταξιωμένων Διδασκάλων τοῦ Γένους καὶ ἐπήνεσε τοὺς σημερινούς δασκάλους γιὰ τὴν προσπάθεια ποὺ καταβάλλουν κάθε μέρα, ὥστε νὰ ἀποηλεύσουμε καὶ νὰ καμαρώσουμε τὰ παιδιά μας καταξιωμένους ἀνθρώπους, ἐλευθέρους καὶ ὑπεύθυνους μέσα στὴν κοινωνία.

Μετὰ τὴν σεμνὴ τελετὴ τῶν Ἀποκαλυπτηρίων τοῦ Μνημείου, ἔγιναν τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου, τὸ ὁποῖο εὐρίσκεται ὀπισθεν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Ἐγλυκάδος.

Στὸ Μουσεῖο φυλάσσονται διάφορα ἐκκλησιαστικὰ εἶδη καὶ ἰδίως ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα σχετίζονται ἄμεσα μὲ τὸν ἐθνεγέρτη ἱεράρχη Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανό, ὁ ὁποῖος γιὰ μεγάλο διάστημα, ὡς Ἀρχιερεὺς τῶν Πατρῶν διέμενε στὴν περιοχὴ τῆς Ἐγλυκάδος. Τέτοια ἀντικείμενα εἶναι ἀντιμήνσιο τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, ὁ Ἀρχιερατικὸς Θρόνος, ἡ Εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Σταυροκρατούσης, ἡ ὁποία εἶχε δωρηθῆ σ' αὐτὸν ἀπὸ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸν Ε', Ἐθνοϊερομάρτυρα Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως κ.ἄ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἀνακοινωθὲν ἀπὸ τὴν πρόσφατη Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

Τὸ Ὁρθόδοξο Πρακτορεῖο Εἰδήσεων «Orthodoxie» μεταδίδει ὅτι στὴν ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας, στὸ Βελιγράδι, συνῆλθε, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων, Παύλου, ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ 14 ἕως 25 Μαΐου ἐ.ἔ. Ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας ἔλαβαν μέρος στὶς ἐργασίαις τῆς Συνόδου.

Ἡ διακήρυξη τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς εὐχαριστιακῆς ἐνότητος μεταξὺ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ τῆς ἐκτὸς Ρωσίας Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου μας, στὸν ἱερὸ Ναὸ τοῦ Σωτῆρος, στὴ Μόσχα, ἔπειτα ἀπὸ σχεδὸν εἴκοσι ἔτη χωρισμοῦ, προξένησε ὄπως ἰδιαίτερη χαρὰ. Καθ' ὅλη τὴ διάρκεια αὐτοῦ τοῦ χωρισμοῦ, ἡ Σερβικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὑπῆρξε ἡ μόνη, ἡ ὁποία δὲν διέκοψε τὴν εὐχαριστιακὴ κοινωνία μετὰ τῶν Ρώσων ἐπισκόπων ποὺ εὐρίσκοντο, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση τῶν Μπολσεβίκων, διεσκορπισμένοι ἀνὰ τὸν κόσμον. Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι μεγάλης σημασίας ὄχι μόνον γιὰ τὴν ἐνότητα μεταξὺ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πληρώματός Της, ἀλλὰ καὶ διὰ σύμπασα τὴν Ὁρθοδοξία.

Στὶς ἐργασίαις τῆς Συνόδου ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ἀχρίδος καὶ Μητροπολίτης Σκοπίων κ. Ἰωάννης, μετὰ τῶν ἐπισκόπων τῆς αὐτονόμου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος. Ἡ ἀποφυλάκιση καὶ ἀπελευθέρωση τοῦ Ἐπισκόπου κ. Ἰωάννου ἀνεπτέρωσαν τὶς ἐλπίδες τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ὅτι ἐπέρχεται ὁ τερματισμὸς τῆς βίας, ἡ ἔναρξη τῆς βελτιώσεως τῆς βιοτικῆς καὶ ἐργασιακῆς καταστάσεως τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας στὴν π.Γ.Δ.Μ. καὶ ἡ σταθεροποίηση, οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ ὑγιὴς διάλογος μετὰ τῆς Ἱεραρχίας τῆς, ἡ ὁποία τελεῖ ἀκόμη ἐν σχίσματι πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησία.

Ἐκτὸς τῶν τρεχόντων θεμάτων, ἡ Σύνοδος ἀφιέρωσε ἐφέτος ἰδιαίτερη προσοχὴ σὲ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν εἰς τὸν λειτουργικὸ καὶ μυστηριακὸ βίον τῆς Ἐκκλησίας, μὲ σκοπὸ νὰ διατηρηθεῖ ἡ παράδοση καὶ ἡ μαρτυρία Της στὸ σύγχρονον κόσμον.

Ἡ Σύνοδος ἀπεφάσισε τὴν ἐπαναλειτουργία τῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῶν Θεμάτων καὶ τὴν ἐνθάρρυνσή της πρὸς συνέχιση τοῦ ἔργου ποὺ εἶχε ἀρχίσει, ὥστε τὰ πορίσματα νὰ ὑποβληθοῦν στὴ Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς τελικῆς ἀποφάσεως, ἀφοῦ προηγουμένως θὰ ἔχει λάβει χώρα συμβουλευτικὴ διαδικασία μετὰ τῶν ἁλλῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς περιοχῆς ὡς πρὸς τὴν πρακτικὴν τὴν καὶ τὴν πνευματικὴν τὴν παράδοση καὶ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῆς πνευματικότητος τοῦ σερβικοῦ λαοῦ καὶ τῆς καλῆς θελήσεως τῶν ἱερέων [...]. Ἐν τῷ μεταξύ, πρὸ τῆς τελικῆς ἀποδοχῆς τῶν πορισμάτων τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ ὅλες τὶς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον ἀφορᾷ εἰς

τὸν τρόπον τελήσεως τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῶν λοιπῶν Μυστηρίων, θὰ πρέπει νὰ καταβληθῆι προσπάθεια διὰ τὴν προσήλωσιν στὴ διάρθρωσιν, ἡ ὁποία κληροδοτήθηκε ἀπὸ τοὺς παρελθόντες αἰῶνες στὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐγκρίνοντας κοινὴ συγκρότησις διὰ τὶς Ἱερὰς Ἐπισκοπὰς ποὺ εὐρίσκονται εἰς Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν καὶ μεριμνώντας διὰ τὴν ἐν Αὐστραλίᾳ Σερβικὴν Ἐκκλησίαν, ἡ Σύνοδος ἔθεσε τὶς βάσεις γιὰ τὴν ὑπέρβαση τῶν ἐμποδίων πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς διοικητικῆς ἐνότητος τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν δύο αὐτῶν ἡπείρων.

Ἡ Σύνοδος ἐζήτησε τὴν ἀδελφικὴν συνεργασίαν μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων Ἀμερικῆς καὶ Καναδᾶ, Νέας Γκρατσανίτσας κ. Λογγίνου καὶ Δυτικῆς Ἀμερικῆς κ. Μαξίμου, οἱ ὅποιοι, ἐν πνεύματι ἀδελφικῆς ἀγάπης, ἔχουν ἀπὸ κοινοῦ ἐπωμισθεῖ τὴν ποιμαντικὴ ὑποστήριξιν τῶν σερβικῶν ἐνοριῶν τῆς Δυτικῆς Ἀκτῆς, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς διοικητικῆς ἐνότητος.

Μὲ στόχον τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν ἴδρυσιν Σχολῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας στὸ Πανεπιστήμιον Νύσσης, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν προετοιμασίαν γιὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς 1700ης ἐπετείου ἀπὸ τῆς διακηρύξεως τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων (313-2013), στὴν γενέτειρα τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Ἐπιπλέον, ἡ Σύνοδος ἐτόνισε τὴν αὐξημένη σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἀποδίδει στὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ στὸ παιδαγωγικὸν ἔργον ἐν γένει, εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς κατηχήσεως, στὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴ ἀνύψωσιν τῆς κοινωνίας, στὴν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννήσεων, στὴν ἐξαφάνισιν τῶν ναρκωτικῶν μεταξὺ τῶν νέων καὶ εἰς τὴν ἐξάλειψιν πολλῶν ἀκόμη δεινῶν, τὰ ὁποῖα μαστίζουσι τὸν σύγχρονον κόσμον.

Ὅπως καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ βομβαρδισμοῦ τῆς Σερβίας ἀπὸ τὶς Νατοϊκὰς δυνάμεις (1999), ἡ Σύνοδος ἐνέκυψε ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῆς ἐπαρχίας Κοσσυφοπέδιου καὶ Μετοχίας. Καρπὸν τῶν ἐργασιῶν ἀπετέλεσε ἔκκλησις πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν καὶ πρὸς τὴν διεθνή κοινὴ γνώμην, μὲ τὴν ὁποία ἡ Σύνοδος ζητεῖ τὴν διατήρησιν τῆς ἐπαρχίας Κοσσυφοπέδιου καὶ Μετοχίας ὡς κατ' οὐσίαν αὐτονόμου τμήματος ἀνήκοντος στὴν Σερβία. Εἰς τὴν αὐτὴν ἔκκλησιν ἡ Σύνοδος ὑπενθυμίζει, ἀφ' ἐνὸς πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωσιν, ὅτι ἡ ἀπόσχισις τοῦ Κοσσόβου καὶ τῆς Μετοχίας θὰ σημάνει τὴν ἀπόρριψιν Θείας καὶ ἀνθρώπινης δικαιοσύνης, τὴν ἀποστέρησιν ἐνὸς εὐρωπαϊκοῦ, χριστιανικοῦ λαοῦ ἀπὸ ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀνεγνωρίζοντο ἐπὶ αἰῶνες κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὴ δημιουργία μιᾶς καταστάσεως μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες ὄχι μόνον γιὰ τοὺς λαοὺς τῶν Βαλκανίων καὶ τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλοκληρον τὸν κόσμον.

Ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἐπανασυνέστησε τὴν Διαρκὴ Ἱερὰ Σύνοδον ὡς ὄργανον δημοσιεύσεως καὶ προωθήσεως τῶν ἀποφάσεων ποὺ θὰ λαμβάνει ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας, συγκροτουμένην ἀπὸ πέντε μέλη ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου κ. Παύλου, ὡς ἴσχυε καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη.

Μέλη τῆς Δ.Ι.Σ. ὁρίσθηκαν ὁ Μητροπολίτης Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας κ. Ἀμφιλόχιος, ὁ Ἐπίσκοπος Ζίτσας κ. Χρυσόστομος, ὁ Ἐπίσκοπος Μπίχατς καὶ Πέτροβατς κ. Χρυσόστομος, καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Μιλεσέβου κ. Φιλᾶρετος.

Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Δ.Ι.Σ. ἐξελέγη ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Σάββας Β. Γιόβιτς.

[Μετάφρασις ἐκ τῆς γαλλικῆς:
Δρ. Νικόλαος Κ. Πετρόπουλος]

Κανονισμὸς περὶ συστά-
σεως καὶ λειτουργίας Τε-
χνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Ἀργολίδος

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

ΠΡΑΞΙΣ 2/1/23.3.2007

Τὸ περὶ ἡμᾶς Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀργο-
λίδος κατὰ τὴν Συνεδρίαν αὐτοῦ τῆς 23ης Μαρτίου τοῦ σωτηρίου ἔτους
2007.

Ἔχον ὑπ' ὄψιν:

α. Τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Φ.Ε.Κ. 146 Α').

β. Τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 08/1978 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συ-
νόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐνοριῶν».

γ. Τὴν ἀνάγκην ὀργανώσεως Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπό-
λει, διὰ ἐκτέλεσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἔργων.

δ. Τὴν ἀνάγκην καθορισμοῦ τῶν Ὀργάνων Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας, ὅπως
αὐτὰ προβλέπωνται ἀπὸ τὸν Νόμον 1418/1984, τὸ Π.Δ. 609/1985 καὶ τὸ Π.Δ.
23/1993 διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων τῆς Ἱερᾶς Μητρο-
πόλεως, τὰ ὁποῖα χρηματοδοτοῦνται ἀπὸ τὰς Δημοσίους Ἐπενδύσεις, καθὼς
καὶ τὰς ἐπενδύσεις τῶν «Κοινοτικῶν Πηλασίων Στήριξης» ἢ ἐξ ἐτέρας νομίμου
πηγῆς.

ε. Τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1243/806/28.4.2004 ἐγκύκλιον σημείωμα τῆς Ἱερᾶς Συνό-
δου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ συστάσεως Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας εἰς
τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις».

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

τὴν σύστασιν Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀργολίδος καὶ
ὀρίζει τὰ κάτωθι:

1. Ὡς Ἀναθέτουσα Ἀρχὴ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Π.Δ. 23/1993, ὀρίζεται ἐπί-
σης τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀργολίδος.

2. Ὡς Προϊσταμένη Ἀρχή, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Νόμου 1418/1984 καὶ τοῦ
Π.Δ. 609/1985, ὀρίζεται ἐπίσης τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς
Μητροπόλεως Ἀργολίδος.

3. Ὡς Διευθύνουσα Ὑπηρεσία, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Νόμου 1418/1984 καὶ
τοῦ Π.Δ. 609/1985, ὀρίζεται ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Ἀργολίδος.

4. Ὡς Ἐπιβλέπουσα Ὑπηρεσία, ὀρίζονται τὰ μέλη τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας,
τὰ ὁποῖα ἀσκοῦν τὰ καθήκοντα ἐπιβλέποντος Μηχανικοῦ κατ' ἀνάθεσιν. Ἐπὶ
πλέον καθήκοντα ἐπιβλέποντος Μηχανικοῦ δύνανται νὰ ἀνατεθοῦν καὶ εἰς
ἕτερα πρόσωπα, ιδιώτας Μηχανικούς, οἵτινες δύνανται νὰ προσληφθοῦν ἐκ
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, διὰ συμβάσεως ὀρισμένου ἔργου ἢ ὀρισμένου χρό-
νου, πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐργολαβιῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ
καλυφθῶσιν ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας.

5. Ὡς Τεχνικὸν Συμβούλιον, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Νόμου 1418/1984 καὶ
τοῦ Π.Δ. 609/1985, ὀρίζεται τὸ Τεχνικὸν Συμβούλιον τῆς οἰκείας Νομαρχίας,
ἢ ὁποῖα γνωματεύει, εἰσηγεῖται καὶ ἐποπτεύει ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἐκτέλεσιν ἔργων

καὶ τυχὸν εἰσηγεῖται καὶ ἐποπτεύει ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἐκτέλεσιν ἔργων καὶ τυχὸν ἀνακυψάντων διαφορῶν καὶ προβλημάτων ἐπ' αὐτῶν.

6. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ θεσμικοῦ πλαισίου ἐκτελέσεως τῶν Δημοσίων Ἔργων διέπει τὰς καταρτισθισομένας Συμβάσεις ἐκτελέσεως ἔργων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ἰσχύος τῶν διατάξεων του, ὡς συμβατικῶν ρητῶν.

7. Διαφωνία, αἰτινες τυχὸν προκύψουν, ἐπιλύονται εἰς τὰ ἀρμόδια Δικαστήρια, μὲ βᾶσιν τὴν καθ' ἑαυτὴν καὶ τὸν ἀρμόδιότητα, ὅπως αὕτη ὀρίζεται ἀπὸ τὸ Κ.Π.Α., μετὰ τὴν ἐξάντησιν τῆς Προδικασίας, ὅπως αὕτη προβλέπεται διὰ τοῦ Νόμου 1418/1984 καὶ τοῦ Π.Δ. 609/1985, ἀποφαινομένου ἐπὶ τῶν αἰτήσεων θεραπείας, τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

8. Ἡ σύνταξις μελετῶν τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων, πραγματοποιεῖται ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας, ἡ δὲ θεώρησις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου αὐτῆς.

9. Διὰ τὴν δημοπράτησιν τῶν ἔργων, αἱ συνταχθεῖσαι μελέται ἐγκρίνονται ὑπὸ τῆς Προϊσταμένης Ἀρχῆς, δηλαδή, τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἐγκρίνει καὶ τὴν σχετικὴν διακήρυξιν.

10. Εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία ἀδυνατεῖ νὰ συντάξῃ καὶ νὰ ἐκπονήσῃ τὰς σχετικὰς Μελέτας, δύναται νὰ ἀνατεθῇ ἡ ἐκπόνησις αὐτῶν εἰς εἰδικὸν ἔμπειρον ἐπὶ τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργου Μηχανικόν, κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Προϊσταμένης Ἀρχῆς, καὶ μετὰ εἰσήγησιν τοῦ Τεχνικοῦ Συμβουλίου. Αἱ μελέται, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται ὑπὸ τρίτων, θεωροῦνται ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας καὶ ἐγκρίνονται ὑπὸ τῆς Προϊσταμένης Ἀρχῆς, καὶ μετὰ εἰσήγησιν τοῦ Τεχνικοῦ Συμβουλίου. Αἱ μελέται, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται ὑπὸ τρίτων, θεωροῦνται ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας καὶ ἐγκρίνονται ὑπὸ τῆς Προϊσταμένης Ἀρχῆς.

11. Κατὰ ταῦτα ἡ ὀργάνωσις τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν Ἐκκλησιαστικῶν Ἔργων εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἀργολίδος καθορίζεται ὡς κάτωθι:

Α. Ἡ Προϊσταμένη Ἀρχὴ καὶ ἡ Ἀναθέτουσα Ἀρχὴ εἶναι τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀργολίδος.

Β. Ἡ Διευθύνουσα Ὑπηρεσία, εἶναι ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἡ ὁποία στελεχώνεται ἐκ Μηχανικῶν.

Αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας εἶναι:

Ἐκπονεῖ τὰς μελέτας τῶν τεχνικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων, παρακολουθεῖ καὶ ἐγκρίνει τὰς μελέτας ποὺ ἐκπονοῦν ἰδιῶτες Μηχανικοὶ γιὰ τὰ ἔργα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἐπιβλέπει καὶ ἐλέγχει τὰς κατασκευὰς, ἐπισκευὰς καὶ συντηρήσεις τῶν ἔργων Αὐτῆς ποὺ ἐκτελοῦνται εἴτε μὲ Ἀνάδοχον εἴτε μὲ Αὐτεπιστασίαν, συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ 55/1974 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὰς συμπληρωματικὰς τῶν ἀντιστοίχων Νόμων 718/1977 καὶ 1418/1984 μετὰ τῶν ἐκτελεστικῶν τῶν Προεδρικῶν Διαταγμάτων καὶ τῶν συμπληρωματικῶν καὶ τροποποιητικῶν αὐτῶν Νόμων, ὅπως ἰσχύουν ἕως σήμερον.

Ἡ Διεύθυνσις τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας ἀσκεῖται ὑπὸ στελέχους μὲ τυπικὰ προσόντα, τὰ ἀπαιτούμενα ἐκ τῶν κειμένων διατάξεων περὶ Δημοσίων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐπιπλέοντα ἔχοντα: Δίπλωμα Μηχανικοῦ Α.Ε.Ι. μετὰ δεκαετοῦς ἀποδεδειγμένης ἔμπειρίας εἰς μελέτας καὶ ἐπιβλέψεις τεχνικῶν ἔργων, ἀρτίαν γνῶσιν μιᾶς ξένης γλώσσης κατὰ προτίμησιν τῆς Ἀγγλικῆς καὶ ἀρτίαν γνῶσιν χρήσεως καὶ προγραμμάτων Η/Υ.

Ἡ παροῦσα Πράξις νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχουσα ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 42 παράγρ. 2 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

2. Τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 156/2002 Κανονισμοῦ «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 31/1971 καὶ τῶν ἄρθρων 150 καὶ 152 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων ὡς ἐτροποποιήθησαν καὶ συνεπληρώθησαν μεταγενεστέρως καὶ κωδικοποιήσεως τούτων».

3. Τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 169/2006 Κανονισμοῦ «Περὶ ἀναλόγου ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος 164/2004 καὶ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 7 καὶ 11, παράγρ. 1 τοῦ Ν. 3260/2004 εἰς τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Ὑπαλλήλους».

4. Τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 171/2006 Κανονισμοῦ «Περὶ τῆς ὀφειλομένης μερίμνης πρὸς τοὺς παραιτούμενους ἢ τοὺς ἀπαλλοττωμένους τῶν καθκόντων τους λόγῳ ἀνικανότητος Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

5. Τὰς ὑπ' ἀριθμ. 1/27.3.2007 καὶ 1/19.4.2007 Πράξεις τοῦ Α.Υ.Σ.Ε.

6. Τὴν ἀπὸ 8.6.2007 Ἀπόφασιν Αὐτῆς.

ΨΗΦΙΖΕΙ

Τὸν ὑπ' ἀριθμ. 177/2007 Κανονισμὸν ἔχοντα οὕτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 177/2007

«Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν ὑπ' ἀριθμ. 156/2002 καὶ 171/2006 Κανονισμῶν καὶ ἄλλης διατάξεις»

Ἄρθρον 1

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 156/2002 Κανονισμοῦ (Φ.Ε.Κ. 338/Α' /31.12.2002) τροποποιεῖται ὡς ἀκολουῦσως:

«1. Αἱ θέσεις τοῦ Κλάδου ΠΕ3 Γραμματέων Εἰδικῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν ἐπὶ Βαθμοῖς Δ' - Α' αὐξάνονται ἀπὸ δέκα (10) εἰς δώδεκα (12).

2. Αἱ θέσεις τοῦ Κλάδου ΠΕ4 Συνεργατῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν ἐπὶ βαθμοῖς Δ' - Α' αὐξάνονται ἀπὸ δέκα πέντε (15) εἰς δέκα ἑπτὰ (17)».

3. Εἰς τὸν Κλάδον ΠΕ7 Ὑπαλλήλων Ἐκκλησιαστικῆς Βιβλιοθήκης προστίθεται μία θέσις Συνεργάτου Ἐκκλησιαστικῆς Βιβλιοθήκης ἐπὶ βαθμοῖς Δ' - Α'.

Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν μονιμοποιεῖται διὰ Πράξεως τοῦ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Βιβλιοθήκην ὑπηρετῶν ἐπὶ συμβάσει ἰδιωτικοῦ δικαίου ὑπάλληλος.

Ἄρθρον 2

Αἱ δύο (2) θέσεις Θυρωρῶν - Νυκτοφυλάκων τοῦ Κλάδου ΥΕ 2 (ἄρθρον 1 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 156/2002 Κανονισμοῦ) μετονομάζονται εἰς θέσεις Θυρωροῦ - Ὀδηγοῦ Αὐτοκινήτων καὶ ἀναβαθμίζονται εἰς θέσεις Κατηγορίας ΔΕ. Οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς αὐτὰς ὑπάλληλοι ἀνήκουν ἐφ' ἐξῆς εἰς τὴν Κατηγορίαν ΔΕ ἐφ' ὅσον κέκτηνται τὸν ἀντίστοιχον τίτλον σπουδῶν καὶ ἀποκτοῦν ἅπαντα τὰ κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις ἐκ τῆς νέας θέσεως ὠφελήματα.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 177/ 2007 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν ὑπ' ἀριθμ. 156/2002 καὶ 171/2006 Κανονισμῶν καὶ ἄλλης διατάξεις»

ἄρθρον 3

1. α. Ἡ Κατηγορία ΠΕ τοῦ ἐδαφίου 28 τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ, τοῦ ἄρθρου 152 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ ὡς ἰσχύει σήμερον, ἀντικαθίσταται ὡς κάτωθι:

«Κατηγορία ΠΕ

Κλάδος ΠΕ 1 Κληρικῶν -Μετακλήτων.

Μία (1) θέσις Πρωτοσυγκέλλου

Μία (1) θέσις Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου

Τέσσαρες (4) θέσεις Διοικητικῶν.

Κλάδος ΠΕ 2 Διοικητικοῦ -Οικονομικοῦ.

Ἐξ (6) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς Δ' - Α'».

2. Εἰς τὰς Κατηγορίας ΠΕ καὶ ΔΕ τοῦ ἐδαφίου 12 τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, τοῦ ἄρθρου 152 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ ὡς ἰσχύει σήμερον, γίνεται ἡ ἀκόλουθος τροποποίησης:

«α. Εἰς τὴν Κατηγορίαν ΠΕ, Κλάδος ΠΕ2 Διοικητικοῦ - Οικονομικοῦ ἐπὶ βαθμοῖς Δ' - Α' αἱ θέσεις αὐξάνονται ἀπὸ δύο (2) εἰς τρεῖς (3).

β. Εἰς τὴν Κατηγορίαν ΔΕ, Κλάδος ΔΕ1 Γραμματέων ἐπὶ βαθμοῖς Δ' - Α' αἱ θέσεις αὐξάνονται ἀπὸ τέσσερας (4) εἰς πέντε (5).»

ἄρθρον 4

Εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 171/2006 Κανονισμοῦ (Φ.Ε.Κ. 51/τ.Α') προστίθεται παράγραφος 2 ἔχουσα ὡς ἀκολούθως:

«2. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐνισχύει οἰκονομικῶς διὰ τοῦ εἰς τὴν προηγουμένην παράγραφον (περίπτωσης δ') προβλεπομένου χρηματικοῦ ποσοῦ Ἐπισκόπους ἢ Τιτουληρίους Μητροπολίτας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποῖοι λόγῳ γήρατος ἢ ἀσθενείας δὲν δύναται νὰ ἀσκοῦν τὰ ἀνατεθέντα εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καθήκοντα».

ἄρθρον 5

Βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Π.Δ. 164/2004, τοῦ Ν. 3260/2004 καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 169/2006 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου συνιστῶνται αἱ κατωτέρω ὁργανικὲς θέσεις ἀορίστου χρόνου διὰ τὴν τακτοποίησιν ὑπηρετούντων Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων ὡς ἑξῆς:

1. Εἰς τὴν Ἀρχιγραμματεῖαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος:

Μία (1) θέσις ΠΕ Κλάδου Διοικητικοῦ-Συνεργάτου.

2. Εἰς τὸν Κλάδον Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος αἱ κάτωθι θέσεις:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕ

Τρεῖς (3) θέσεις ΠΕ Κλάδου Διοικητικοῦ.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ

Μία (1) θέσις ΔΕ Κλάδου Διοικητικοῦ - Λογιστικοῦ.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΕ

Μία (1) θέσις ΥΕ Κλάδου Φυλάκων - Νυκτοφυλάκων.

Μία (1) θέσις ΥΕ Κλάδου Εὐπρεπιστρίας.

3. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἀργοῦδος:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕ

Μία (1) θέσις ΠΕ Κλάδου Διοικητικοῦ.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ

Μία (1) θέσις ΔΕ Κλάδου χειριστοῦ Ἡλεκτρονικῶν Μηχανημάτων.

4. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαριοφερσάδων:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ

Μία (1) θέσις ΔΕ Κλάδου Γραμματέως.

5. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Θηβῶν καὶ Λεβαδείας:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ

Μία (1) θέσις ΔΕ Κλάδου Ὁδηγοῦ.

6. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ

Μία (1) θέσις ΔΕ Κλάδου Ὁδηγοῦ.

7. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Φωκίδος:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΕ

Μία (1) θέσις ΥΕ Κλάδου Εὐπρεπιστρίας.

ἄρθρον 6

Ἰσχύς

Ἡ ἰσχύς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἄρχει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ ἐπίσημο Δελτίο «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ἄρθρον 7

Κάλυψις δαπάνης

Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ προκαλεῖται δαπάνη σὲ βάρος τῶν Προϋπολογισμῶν τῶν Νομικῶν Προσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθεῖ.

Ἀθῆναι, 8 Ἰουνίου 2007

Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεῦς

Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΗΣ
ΑΞΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΚΑΣΤΡΟΥ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 20ης 20.4.2007

ΠΡΑΞΕΩΣ ΜΗΤΡ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Κανονισμὸς περὶ συστά-
σεως καὶ λειτουργίας Τε-
χνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Γουμενίσσης, Ἀξιουπό-
λεως καὶ Πολυκάστρου

Θέμα 4ο : Σύσταση Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Τὸ περὶ ἡμᾶς Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γουμενίσσης Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου κατὰ τὴν Συνεδριαν αὐτοῦ τῆς 20ης Μαρτίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 2007.

Ἔχον ὑπ' ὄψιν:

α. Τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

β. Τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 08/1978 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐνοριῶν».

γ. Τὴν ἀνάγκην ὀργανώσεως Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας παρὰ τῆ Ἱερᾶς Μητροπόλεως, διὰ ἐκτέλεσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἔργων.

δ. Τὴν ἀνάγκην καθορισμοῦ τῶν Ὀργάνων Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας, ὅπως αὐτὰ προβλέπονται ἀπὸ τὸν Νόμον 1418/1984, ποὺ τροποποιήθηκε δυνάμει τοῦ Νόμου 3263/2004 καὶ ὅπως αὐτὸς τροποποιήθηκε δυνάμει τοῦ Νόμου 3481/2006, τὸ Π.Δ. 609/1985 καὶ τὸ Π.Δ. 23/1993, τὸ ὁποῖο καταργήθηκε μὲ τὸ Π.Δ. 334/2000 καὶ ὅπως αὐτὸ τροποποιήθηκε μὲ τὸ Π.Δ. 60/2007, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

ε. Τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1243/28.4.2004. ἐγκύκλιον σημείωμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ συστάσεως Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις».

Ὅρίζει τὰ ὡς κάτωθι:

1. Ὡς Ἀναθέτουσα Ἀρχὴ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Π.Δ. 23/1993, τὸ ὁποῖο καταργήθηκε μὲ τὸ Π.Δ. 334/2000 καὶ ὅπως αὐτὸ τροποποιήθηκε μὲ τὸ Π.Δ. 60/2007, ὀρίζεται τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου.

2. Ὡς Προϊσταμένη Ἀρχὴ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Νόμου 1418/1984 ποὺ τροποποιήθηκε δυνάμει τοῦ Νόμου 3263/2004 καὶ ὅπως αὐτὸς τροποποιήθηκε δυνάμει τοῦ Νόμου 3481/2006, καὶ τοῦ Π.Δ. 609/1985, ὀρίζεται ἐπίσης τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου.

3. Ὡς Διευθύνουσα Ὑπηρεσία, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Νόμου 1418/1984 ποὺ τροποποιήθηκε δυνάμει τοῦ Νόμου 3263/2004 καὶ ὅπως αὐτὸς τροποποιήθηκε δυνάμει τοῦ Νόμου 3481/2006, καὶ τοῦ Π.Δ. 609/1985, ὀρίζεται ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου.

4. Ὡς Ἐπιβλέπουσα Ὑπηρεσία, ὀρίζονται τὰ μέλη τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας, τὰ ὁποῖα ἀσκοῦν καὶ καθήκοντα Ἐπιβλέποντος Μηχανικοῦ κατ' ἀνάθεσιν. Ἐπὶ πλεόν καθήκοντα Ἐπιβλέποντος Μηχανικοῦ, δύνανται νὰ ἀνατεθοῦν καὶ εἰς ἕτερα πρόσωπα, Ἰδιώτας Μηχανικοῦς, οἵτινες δύνανται νὰ προσληφθοῦν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, διὰ συμβάσεως ὠρισμένου ἔργου ἢ ὠρισμένου

χρόνου, πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐργολαβιῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ καλυφθῶσι ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας.

5. Ὡς Τεχνικὸν Συμβούλιον, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Νόμου 1418/1984 ποὺ τροποποιήθηκε δυνάμει τοῦ Νόμου 3263/2004 καὶ ὅπως αὐτὸς τροποποιήθηκε δυνάμει τοῦ Νόμου 3481/2006, καὶ τοῦ Π.Δ. 609/1985, ὀρίζεται Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία γνωματεύει, εἰσηγείται καὶ ἐποπτεύει ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἐκτέλεσιν ἔργων καὶ τῶν τυχόν ἀνακυψάντων διαφορῶν καὶ προβλημάτων ἐπ' αὐτῶν.

6. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ θεσμικοῦ πλαισίου ἐκτελέσεως τῶν Δημοσίων Ἔργων διέπει τὰς καταρτισθισομένας Συμβάσεις ἐκτελέσεως ἔργων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ἰσχύος τῶν διατάξεών του, ὡς συμβατικῶν ρητρῶν.

7. Διαφωναίαι, αἵτινες τυχόν νὰ προκύψουν, ἐπιλύονται εἰς τὰ ἀρμόδια Δικαστήρια, μετὰ τὴν καθ' ἑαυτὴν ἀρμοδιότητα, ὅπως αὕτη ὀρίζεται ἀπὸ τὸ Κ.Π.Α., μετὰ τὴν ἐξάντησιν τῆς Προδικασίας, ὅπως αὕτη προβλέπεται διὰ τοῦ Νόμου 1418/1984 ποὺ τροποποιήθηκε δυνάμει τοῦ Νόμου 3263/2004 καὶ ὅπως αὐτὸς τροποποιήθηκε δυνάμει τοῦ Νόμου 3481/2006, καὶ τοῦ Π.Δ. 609/1985, ἀποφαινομένου ἐπὶ τῶν αἰτήσεων θεραπείας, τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

8. Ἡ σύνταξις μελετῶν τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων, πραγματοποιεῖται ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας, ἡ δὲ θεώρησις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου αὐτῆς.

9. Διὰ τὴν δημοπράτησιν τῶν ἔργων, αἱ συνταχθεῖσαι μελέται, ἐγκρίνονται ὑπὸ τῆς Προϊσταμένης Ἀρχῆς, δηλαδὴ τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἐγκρίνει καὶ τὴν σχετικὴν διακήρυξιν.

10. Εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία ἀδυνατεῖ νὰ συντάξῃ καὶ νὰ ἐκπονήσῃ τὰς σχετικὰς Μελέ-

τας, δύνανται νὰ ἀνατεθῆ ἡ ἐκπόνησις αὐτῶν εἰς εἰδικὸν ἔμπειρον ἐπὶ τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργου Μηχανικόν, ὅπως προβλέπεται αὐτὸ στὸν Νόμο 3316/2005, κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Προϊσταμένης Ἀρχῆς, καὶ μετὰ εἰσήγησιν τοῦ Τεχνικοῦ Συμβουλίου. Αἱ μελέται, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται ὑπὸ τρίτων, θεωροῦνται ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας καὶ ἐγκρίνονται ἀπὸ τὴν Προϊσταμένην Ἀρχὴν.

Κατὰ ταῦτα ἡ ὀργάνωσις Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν Ἐκκλησιαστικῶν Ἔργων εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου καθορίζεται ὡς κάτωθι:

α) Ἡ Προϊσταμένη Ἀρχὴ καὶ ἡ Ἀναθέτουσα Ἀρχὴ εἶναι τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου.

β. Ἡ Διευθύνουσα ὑπηρεσία εἶναι ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου, ἡ ὁποία στελεχώνεται ἐκ Μηχανικῶν.

γ. Τὸ Τεχνικὸ Συμβούλιο ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε μέλη ὀριζομένων μετὰ Ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

Ἡ παροῦσα πράξις νὰ δημοσιευθεῖ στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Γουμένισσῃ τῇ 20ῇ Ἀπριλίου 2007

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Τὰ Μέλη

Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος Σφονδυλιᾶς

Βασίλειος Καντᾶς

Ἰ. Ἄννα Χαρτομασίδου

Πρωτ. Δημήτριος Ἰγνατιάδης

Χρῆστος Ἀθαλάζης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προκειμένου, νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ἡλιοπόλεως,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 18ῃ Μαΐου 2007

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Προκηρύξεις

Ἱερῶν Μητροπόλεων:

Νεαπόλεως,
καὶ Σταυρουπόλεως

Κορίνθου

Μονεμβασίας
καὶ Σπάρτης

Κυδωνίας
καὶ Ἀποκορώνου

Ἱερὰ Μητρόπολις Κορίνθου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προκειμένου, νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἁγίου Βασιλείου Ἁγ. Βασιλείου,

Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἀθικίων,

Ἁγίου Νικολάου Ἄνω Τρικάλων,

Κοιμήσεως Θεοτόκου τῆς Θεοτόκου Ἀρχ. Κλεωνῶν,

Ἁγίου Δημητρίου Βελίνας,

Ἁγίου Νικολάου Γελινιατικῶν,

Ἁγίου Κωνσταντίνου Δενδροῦ,

Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Εὐαγγελιστρίας,

Ἁγίου Νικολάου Ζευγολατείου,

Ἁγίου Χαραλάμπους Καλλιθέας,

Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Καστανιάς,

Ἁγίου Γεωργίου Κλημεντίου,

Ἁγίου Γεωργίου Κουτσομαδίου,

Ἁγίας Τριάδος Κρυονερίου,

Ἁγίας Τριάδος Λαγκαδεϊκῶν,

Ἁγίου Νικολάου Λυκοποριάς,

Ἁγίου Παντελεήμονος Μαύρων Λιθαρίων,

Ἁγίου Ἰωάννου Μαψοῦ,

Ἁγίου Γεωργίου Νέων Βρυσουλῶν,

Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ξανθοχωρίου,

Ἁγίου Σπυρίδωνος Πελλήνης,

Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Πιτσαδεϊκῶν,

Ἁγίου Νικολάου Ρίζας,

Ἑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου Ροζενῶν,

Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Σαρανταπήχου,

Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σουληναρίου,
Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σουλίου,
Ἁγίου Γεωργίου Σοφριανῶν,
Ἁγίου Ἰωάννου Στομίου,
Ἁγίου Σπυρίδωνος Φενεοῦ,
Ἁγίου Νικολάου Χαλκείου,
Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ψαρίου,

καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Κορίνθῳ τῆ 24ῃ Μαΐου 2007

† Ὁ Κορίνθου ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἁγίου Ἰωάννου Ἀγόριανης,
Ἑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου Γεωργιτσίου,
Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Παλαιοπαναγιάς,

Ἑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου Μεσοχωρίου,
Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Φαρακλιῦ,
Ἁγίου Γεωργίου Δάφνης,
Ἁγίου Γεωργίου Πολιοβίτσας,

Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Πελλήνης,
καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Σπάρτῃ τῆ 1ῃ Ἰουνίου 2007

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 32/2007 Πράξεως ἡμῶν προκηρύσσομεν τὰς Ἐφημερικὰς θέσεις τῶν Ἐνοριῶν: 1) "Ἁγίων Ἀποστόλων" Κουφοῦ, 2) "Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος" Φουρνέ, 3) "Γενεσίου τῆς Θεοτόκου" Βλαχερωνιτίσσης Κυδωνίας, 4) "Ἁγίου Δημητρίου" Ραμνῆς καὶ 5) "Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος" Γεωργιουπόλεως Ἀποκορώνου καὶ προσκαλοῦμε τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νομιμα προσόντα, ὅπως ἐνεργήσωσιν τὰ δέοντα διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χανίοις, τῆ 31ῃ Μαΐου 2007

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

